કચ્છી-ગુજરાતી શબ્દકોશ

દુલેરાય કારાણી

સંક્ષિપ્ત

કચ્છી-ગુજરાતી શબ્દકોશ

દુલેરાય કારાણી

Sankshipta

Kutchi-Gujrati Shabda Kosh

Dulerai Karani : Ahmedabad-14

કચ્છડો ખેલે ખલક મેં, મહાસાગર મેં મચ્છ,
જિત હિકડો કચ્છી વસે, ઉતે અસાંજો કચ્છ.

પ્રથમ આવૃત્તિ : ૧૯૮૨

પ્રત : ૨૦૦૦

કિંમત રૂ. ૨૦=૦૦

પ્રકાશક :

અખિલ કચ્છ સંમેલન

૬૦, ગાથા બિલ્ડિંગ,

૧૦૭, મસ્જિદ બંદર રોડ,

મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૩.

મુદ્રક :

રાકેશ કે. દેસાઈ,

ચંદ્રિકા પ્રિન્ટરી,

મિરઝાપુર રોડ,

અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧.

અખિલ કચ્છ સંમેલન

સમિતિનાં નામોની નામાવલી

પ્રમુખ

શ્રી પ્રવીણચન્દ્ર શિવજી શાહ

ટ્રસ્ટીઓ

શ્રી લીલાધર પાસુભાઈ શાહ
,, મનુભાઈ બીમાણી
,, દેવચંદ રવજી ગાલા
,, ભૂરાલાલ રવજી
,, લધાભાઈ વિશ્રામ પટેલ

ઉપ પ્રમુખો

શ્રી ફકીર મહમ્મદ હાજી શિવાણી
,, પદમશી શામજી શાહ
,, વીરચંદ કુંવરજી કોરાણી

માનદ મંત્રીઓ

શ્રી નાનાલાલ એમ. વસા
,, મોરારજી માવજી હાવડિયા
,, ચાંપશી હરશી તુંબડીવાલા
,, શશિકાન્ત આર. કોટક

ખજાનચી

શ્રી પોપટલાલ ભારમલ શાહ
,, રાયચંદ ઉમરશી શાહ

કારોબારી સભ્યો

શ્રી સુંદરજી રતનશી ગાલા
,, વીરજીભાઈ શાહ ભચાઉવાલા
,, તુલસીદાસ આર. ચગુઆ
,, મેરામણજી જાડેજા
,, હીરજી વેલજી સતરા
,, ચરણદાસ પ્રેમજી જોષી
,, નયન કુંવરજી ગડા
,, એમ. જે. રાજાણી
,, જેઠાલાલ મૂળજી છેડા
,, સુરેન્દ્રરાય એમ. અંતાણી
,, ગોવિંદજી જીવરાજ લોડાયા
,, નરેન્દ્ર આર. ઠક્કર
,, વસંતલાલ વી. ભાનુશાળી
,, સુરેન્દ્ર એ. છેડા
,, રવી એચ. કોઠારી.
,, દેવચંદ એલ. ગાલા

કાર્યાલય મંત્રી

શ્રી જીવન છેડા [કોડાય]

૬૦, માધવ બિલ્ડિંગ, ૧૦૮, મસ્જિદ બંદર રોડ, મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૩

શબ્દોના સંક્ષેપની સમજ

ન. = નરજાતિ, ના. = નારીજાતિ, વિ. = વિશેષણ, સ. = સર્વનામ, અ. = અવ્યય, ક્રિ. = ક્રિયાપદ, ન. બ. = નરજાતિ બહુવચન ના. બ. = નારીજાતિ બહુવચન, ક્રિ. આ. = ક્રિયાપદ આજ્ઞાર્થ, ક્રિ. વ. = ક્રિયાપદ વર્તમાન કાળ, ક્રિ. ભૂ. = ક્રિયાપદ ભૂતકાળ.

આવશ્યક મુદ્રણ સુધારણા

પૃષ્ઠ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩	છેલ્લી–કૉલમ–૨	ગલ	ગયેલ
૬૩	છેલ્લેથી–ત્રીજી–કૉલમ–૧	ઘેટકો	ઘેડકો
૬૭	૧૦–કૉલમ–૨	ચાંચી	ચાંચી
૭૩	૨૦–કૉલમ–૧	છડીધલ	છડીંધલ
૧૨૨	૩–કૉલમ–૧	નાનીગો	નામગો

પ્રવેશક

એક શબ્દ કોશના સંપાદન જેવું મહાભારત કાર્ય એકલે હાથે પાર પાડવું અશક્ય હોવા છતાં હાલમાં તેની અનિવાર્ય આવશ્યકતા હોવાના કારણે આ વિકટ કાર્યને પહોંચી વળવાની ધૃષ્ટતા કરી રહ્યો છું એમ જ મને તો લાગે છે. મારું આ કાર્ય અનધિકાર ચેષ્ટા છે કે કેમ તે પણ સમજી શકાતું નથી.

એક નાનો માણસ જ્યારે કોઈ મોટું કામ હાથ પર લે છે ત્યારે તેની જે સ્થિતિ હોય છે એ જ સ્થિતિ આજે આ લેખકની છે.

શબ્દ કોશ જેવા વિરાટ કાર્યને સાંગોપાંગ પાર પાડવા [illegible] તો તે ભાષાના નિષ્ણાતો અને વિદ્વાન સાહિત્યકારોની એક [illegible]તિ નીમવી જોઈએ. 'બાર ગાઉએ બોલી બદલાય,' એ લોકોક્તિ [illegible]માં લઈને જુદા જુદા વિભાગોની બદલાતી બોલીઓથી વાકેફ એવા જાણકારોની આ સમિતિ હોવી જોઈએ.

[illegible]દગીભર કચ્છી બોલી : બાળપણની બોલીના પરિચયમાં રહેવા છતાં હાલમાં તો કચ્છથી અને કચ્છી બોલીથી પણ સ્થૂલ દૃષ્ટિએ તો અલગ પડી ગયો છું. અહીં ગુજરાતમાં–અમદાવાદમાં ભાગ્યે જ કોઈ [illegible] સાંભળવા મળે છે. આમ છતાં કોઈવાર રસ્તે ચાલતાં કોઈ અજાણ્યા ભાઈ–બહેનના મુખમાંથી બહાર પડતા કચ્છી બોલ કોઈવાર અચાનક કાને આવી પડે છે ત્યારે તે સાંભળીને આત્મા પ્રફુલ્લ બની જાય છે.

બોલ બોલ મથા, ફુલભાન થે જે થીએ મન,
જડું અચે કન, કચ્છ બાર બોલી કચ્છ જી.

બાળપણની બોલી પ્રત્યેના પ્રેમનું આ પરિણામ છે. આજે કચ્છ વતનથી ભલે અલગ પડી રહ્યો છું પણ મારો અંતરાત્મા તો કચ્છડાનાં

ચરણોમાં આળોટી રહ્યો છે. બાબાણી બોલી અર્થાત્ કચ્છી ભાષા મારી રગરગમાં રમી રહી છે. મારી રગોમાં કચ્છી ભાષાનો પ્રવાહ વહ્યા કરે છે. આ પ્રવાહ સુકાઈ જશે ત્યારે કદાચ મારું અસ્તિત્વ પણ નહિ હોય. કચ્છી ભાષાની ચાહનાને લીધે જ શબ્દ કોશનું આ દુર્ઘટ કાર્ય હાથમાં લેવાની હિંમત કરી છે.

ગુજરાતી ભાષાનો 'સાર્થ જોડણી કોશ', જેને મહાત્મા ગાંધીના આશીર્વાદ પ્રાપ્ત થયા છે એ કોશ પણ કેટકેટલી કસોટીઓમાંથી પસાર થઈને આજની સ્થિતિ પર આવ્યો છે તેની તો કલ્પના કરવી પણ મુશ્કેલ છે.

સૌથી પ્રથમ ગુજરાતી શબ્દ કોશ તૈયાર કરવા માટે કવિ નર્મદાશંકરે કમર કસી લીધી. અપાર જહેમતને અંતે ઈ. સ. ૧૮૭૩માં 'નર્મકોશ'નું વિકટ કાર્ય એમણે પૂરું કર્યું. આજના 'સાર્થ જોડણી કોશ'ના પાયામાં કવિ નર્મદાશંકર લાલશંકરનો આ નર્મકોશ છે.

'સાર્થ જોડણી કોશ'ના મુખ્ય સંપાદક શ્રી મગનભાઈ દેસાઈ, એ કોશની પ્રસ્તાવનામાં જણાવે છે કે: "જેમ જેમ આપણી ભાષા ઉત્તરોત્તર ખીલતી જશે તેમ તેમ તેમાં નવા શબ્દો ઉમેરાશે, તે નવા નવા બનશે, ચાલુ હશે તેમાં નવા અર્થો ઉમેરાતા જશે અને બહારનાં અનેક સ્થાનો તેમજ લોકો પાસેથી લઈને ય આપણે અપનાવવા લાગીશું. નવજીવન પામતી પરાક્રમ પરાયણ પ્રજા એમ જ વર્તે તે અર્થે અનેક ભાષા પ્રેમી વિદ્વાનો પોતાના વાચન, અધ્યયન અને અધ્યાપનમાં આવતા ગ્રંથો અંગે ધ્યાન રાખીને તેમાંના શબ્દો શોધવામાં મદદ કરે તો આ મોટા કામને સહેલાઈથી અને અમુક સમયમાં પહોંચી વળી શકાય."

શ્રી મગનભાઈના આ શબ્દો આપણા અંતરમાં નવા ઉત્સાહનું સિંચન કરે છે. આપણે પણ આશા રાખીએ કે આપણો કચ્છી શબ્દ કોશ પણ એક દિવસ આ રીતે સાંગોપાંગ સર્વાંગ સંપૂર્ણ તૈયાર થઈ જશે.

'સાર્થ જોડણી કોશ'ની, શરૂઆતમાં માત્ર ૩૭૩ પાનાની પહેલી આવૃત્તિની માત્ર ૫૦૦ નકલો ઈ. સ. ૧૯૨૯માં છપાઈ હતી. ત્યાર પછી દરેક આવૃત્તિમાં સુધારા વધારા થતા ગયા, અને ઈ. સ. ૧૯૬૭માં પાંચમી આવૃત્તિની ૨૫,૦૦૦ નકલો છપાઈ.

આ ઉપરથી સહેજે સમજી શકાશે કે એક શબ્દ કોશને પૂરેપૂરો તૈયાર કરવામાં કેટલી જહેમતની અને કેટલા સમયની જરૂર પડે છે.

ગુજરાતી શબ્દ કોશ તો એક મહાસાગર છે. એના પ્રમાણમાં કચ્છી શબ્દ કોશ એક સરોવર કરતાં પણ કમ કહેવાય. ધનુષ ટૂંકું હોય તેમ તીર જોરદાર છૂટે તેમ કચ્છી ભાષાનો શબ્દ ભંડોળ ભલે નાનો હોય પણ તેના શબ્દોની શક્તિ ઘણી વધારે છે. આ શક્તિને બહાર લાવવા માટે તેના સુયોગ્ય શબ્દકોશની પ્રથમ જરૂર છે.

કચ્છી ભાષા એક સ્વતંત્ર ભાષા નથી. ભારતની સ્વતંત્ર ભાષા તો એક સંસ્કૃત ભાષા જ છે. હિંદની તમામ ભાષાઓએ સંસ્કૃત ભાષાનો આશરો લીધો છે. આ બધી ભાષાઓમાં એક-બીજી ભાષાઓના શબ્દોનો શંભુ મેળો છે. પ્રત્યેક ભાષામાં સંસ્કૃત ભાષાના શબ્દો પુષ્કળ પ્રમાણમાં છે. સંસ્કૃત ભાષા એક મહાન વટ વૃક્ષ છે. બીજી ભાષાઓ એની શાખારૂપ છે.

ભાષા કો શાખા કહત, સંસ્કૃત કો મૂલ,
મૂલ ધૂલ મેં રહત હૈ, શાખા મેં ફલ ફૂલ.

આ બધી શાખાઓ આજે નવપલ્લવિત પ્રફુલ્લ બની છે. કચ્છી ભાષા પણ આજે પ્રગતિના પંથે છે. સિંધી અને કચ્છી ભાષાનું બંધારણ લગભગ એકસરખું છે. કચ્છી અને સિંધીને નાની-મોટી બહેનો જ ગણી શકાય. સિંધી ભાષા સંસ્કૃત સાથે અરબ્બી અને ફારસી શબ્દો લઈને સમૃદ્ધ બની છે. કચ્છી ભાષામાં અરબ્બી અને ફારસી શબ્દોનું પ્રમાણ ઓછું છે. આમ છતાં એનું મહત્ત્વ ઓછું થતું નથી.

આજથી બે સદીના સમય પર ગુજરાતના મહા કવિ દયારામે

ભારતની બાર ભાષાઓને પસંદગી આપેલી. આ બાર ભાષાઓનું કવિ દયારામે એક નાનકડું કાવ્ય પણ રચેલું. એમાં ભારતની મુખ્ય ભાષાઓ તરીકે એમણે કચ્છી, પંજાબી, ફારસી, ઉર્દૂ, તેલુગુ, દ્રાવિડી, હિંદી, ગુજરાતી, મરાઠી, સંસ્કૃત, પૂરબી અને મારવાડી એ બાર ભાષાઓને અગ્રસ્થાન આપેલું. તેમાં કચ્છી ભાષાને સૌથી પ્રથમ યાદ કરી છે. આ કાવ્યની પ્રત્યેક લીટીમાં એક એક ભાષાનું નામ આપવામાં આવેલ છે. એ કાવ્ય નીચે પ્રમાણે છે :

ગિરધર મૂંજો પ્રાણ,	(કચ્છી)
તું હી શામલ કા પ્યારા,	(પંજાબી)
માદર પિદર બિરાદર,	(ફારસી)
દુશ્મન ખલક બિસારા,	(ઉર્દૂ)
માય મની બિનીશુ,	(તેલુગુ)
સ્વામી ઈંક દારા,	(દ્રાવિડી)
જાની જિય કી પીર,	(હિંદી)
મનોરથ પૂર્યા મારા.	(ગુજરાતી)
હરિન કૌ ફોરસા યા પ્રેમ,	(મરાઠી)
ત્વમેવ સ્વામી નિરંતર,	(સંસ્કૃત)
નંદ મહેર કે પુત્વા 'દયા' પ્રભુ,	(પૂરબી)
થાં કી દાસી માં કે કાંઈ ડર ?	(મારવાડી)

—ભક્ત કવિ દયારામ (ઈ. સ. ૧૭૭૭ થી ૧૮૫૩)

કવિ દયારામે કચ્છી ભાષાની આ કિંમત આંકી છે, પણ આજે આ વાત ભાગ્યે જ કોઈ જાણે છે.

આજથી અર્ધી સદીના સમય પર આપણા રાષ્ટ્રીય શાયર શ્રી ઝવેરચંદ મેઘાણીજીને કચ્છી ભાષાનું મૂલ્ય સમજાયું અને એમણે તા. ૧૯-૩-૩૬ ના 'જન્મભૂમિ'માં 'કલમ કિતાબ'ની લેખમાળામાં

'કચ્છી વાણીની તાકાત' એ શીર્ષક નીચે, નિમ્ન લિખિત આલેખન કર્યું છે :

'કચ્છી બોલીની અંદર ત્યાંના લોક-સાહિત્યમાં, એની ગીત-કથાઓમાં, કહેવતોમાં, ટુચકાઓમાં, એની કટાક્ષ વાણીમાં, કથાઓમાં, સુભાષિતોમાં સર્વમાં જે ચોટદાર, માર્મિક, અલ્પાક્ષરી વાણીપાટવ છે તેની પાછળ ભૂમિકા છે – ત્યાંના રણવાસી, પહાડવાસી, સાગરવાસી સાહસચર ભૂતકાલીન પ્રજા જીવનની.'

આ કચ્છી ભાષા આજકાલની નથી, હજાર વરસ પહેલાંની છે. કચ્છના પ્રતાપી રાજવી જામ લાખા ફુલાણીથી આગળના સમય-માં પણ કચ્છી ભાષા પ્રચલિત હતી, તેની જુના દુહા સાક્ષી પૂરે છે.

જામ લાખો ફુલાણી અણહિલપુર પાટણના રાજા મૂળરાજ સોલંકી સાથે લડતાં સૌરાષ્ટ્રના આટકોટ પાસે કામ આવી ગયો હતો. કચ્છ પ્રત્યેના એના પ્રેમનો અને એની શૂરવીરતાનો એક જુનો દુહો કચ્છી ભાષામાં છે—

> લાખો ચેતો બેલિયા, મું કે કચ્છે ડીજા ડાધ,
> માન ઉબરકી ઉથિયાં, સુણી સિંધૂ રાગ.

અર્થાત્ – લાખો કહે છે : બેલીડા, મારો અગ્નિદાહ તમે કચ્છમાં કરજો ! ત્યાં સિંધૂડો ગાજતો સાંભળીને હું કદાચ જાગી ઊઠું !

આ દુહાની રચના લાખા ફુલાણીના મૃત્યુ બાદ તરત અથવા અમુક સમય પછી કોઈ કવિએ ભલે કરી હોય પણ એ સમયમાં કચ્છી ભાષા જીવંત હતી એમ સમજી શકાય છે. લાખા ફુલાણીના સમયના આવા અનેક ઐતિહાસિક કચ્છી દુહા આજે કચ્છના લોક સાહિત્યમાં મોજૂદ છે.

હજાર વરસ પછી પણ આ કચ્છી ભાષા આજે કાયમ રહી છે, એનું કારણ છે – એ વાણીની તાકાત.

કચ્છી ભાષાની લેખન – શુદ્ધિ માટે આજ લગી કોઈ સર્વ માન્ય નિર્ણય થયો નથી.

અરબ્બી, ફારસી, હિંદી, સિંધી વગેરે ભાષાઓના ઉચ્ચારોની સ્પષ્ટતા માટે તે તે ભાષાના લેખકો અને સાક્ષરોએ પોતપોતાની લિપિ માટે સુયોગ્ય ચિહ્નોની વ્યવસ્થા કરી છે. અરબ્બી–ફારસીના ઉચ્ચારોની ચોખવટ માટે જેર–જબર વગેરે નિશાનીઓ મુકરર કરવામાં આવી છે. સિંધી ભાષા આજકાલ દેવનાગરીમાં પણ લખાવા લાગી છે. એ ભાષાના ઉચ્ચારોની સમજ માટે દેવ નાગરી લિપિમાં પણ જુદી જુદી નિશાનીઓ મૂકવામાં આવે છે. હિંદીને માટે પણ એવું જ કંઈક છે.

સિંધી ભાષાએ અરબ્બી મૂળાક્ષરોનો અને હવે દેવનાગરીનો આશરો લીધો જ્યારે કચ્છી ભાષાએ ગુજરાતી મૂળાક્ષરોને જ અપનાવી લીધા છે. કચ્છનું તમામ કામકાજ ગુજરાતી ભાષામાં જ ચાલે છે. પણ કચ્છી ભાષાનો વિકાસ સાધવો હોય તો એ ભાષાને વ્યાવહારિક સ્વરૂપ આપવું જોઈએ. કાગળ–પત્ર, નામાં–ઠામાં વગેરેમાં કચ્છી ભાષાને સ્થાન આપવું જોઈએ. કચ્છી ભાષા હાલમાં સંસ્કૃતની માફક કવિતામાં જ બંધાઈ રહી છે, તેને બદલે તેને વિશાળ ક્ષેત્રમાં વ્યાપક રૂપ આપવાની જરૂર છે, જે સરકારી સહકાર વિના શકય નથી.

હાલમાં ભાષાઓ વિકાસના પંથે આગે કૂચ કરી રહી છે ત્યારે કચ્છી ભાષાનો પ્રશ્ન પણ વિચારવા જેવો બની જાય છે.

ગુજરાતી ભાષાની લિપિમાં જે અક્ષરોનો ઉપયોગ નહિવત્ છે, એવા અક્ષરોનો ઉપયોગ કચ્છી ભાષા માટે જરૂરી છે. એવા અક્ષરો બે છે. એક ઙ અને બીજો ઞ.

મુઙ (મગ) અઙણુ (આંગણું) એ રીતે ઙ અક્ષરનો ઉપયોગ બીજા પણ ઘણા શબ્દોમાં થાય છે.

વિઞણું (જવું) પિઞણું (પીંજવું) એ પ્રમાણે આ ઞ અક્ષરનો પણ અનેક શબ્દોમાં ઉપયોગ થાય છે.

કચ્છી ભાષાના ઉચ્ચારોની આ એક વિશિષ્ટતા છે.

ગ અક્ષરનો ઉચ્ચાર પણ જુદી જુદી રીતે થાય છે.

ગ ની નીચે ટપકું મૂકવાથી એનો ઉચ્ચાર તદ્દન હળવો બની જાય છે.

ગારો (કાદવ) ગ઼ારો (દાણાની મૂઠી ઘંટીમાં નાખવાની).

એ જ રીતે જ અક્ષર પણ બે રીતે બોલાય છે. ગજે તો (ગાજે છે) ભજ઼ે તો (ભાગે છે)

ડ અને ડ઼ વચ્ચેનો તફાવત તો પ્રચલિત છે.

ડાઢી (દાઢી) ડ઼ાઢી (દાઢી)

કચ્છી ભાષામાં હ્રસ્વ ઇ નો ઉચ્ચાર ટૂંકો થાય છે. દા. ત. ભિત, જિત, તિત વગેરે.

હ્રસ્વ ઉનો પણ એ જ રીતે ટૂંકો ઉચ્ચાર થાય છે. દા. ત. શુક, મુક, કુક, જુક વગેરે.

વ્યો અને વેઓ, થ્યો અને થેઓ, એ બંને ચાલી શકે.

હવે વિઈ (ગઈ) અને વઈ (વડી) એવા પ્રકારના ઉચ્ચારને સ્પષ્ટ કરવાની જરૂર છે. અને માટે વિઈના વિ નીચે નાનો ડેશ કે એવું કંઈક મૂકવાથી એના ઉચ્ચારની મૂંઝવણ દૂર થશે.

બીજી એક આવશ્યક વાત. આપણા કેટલાક સાહિત્યકારો કચ્છી ઉચ્ચારોમાંથી દ અને શ ને દૂર રાખવા માગે છે. આ વાત ઠીક નથી. આપણે આપણી ભાષાનો વિકાસ સાધવા માટે નવી હવા અંદર આવવા દેવી જોઈએ. બહારનું જેટલું લઈ શકાય તેટલું લઈ લેવું જોઈએ. દા. ત., દૂર દૂર અને દયા. આ શબ્દોના સ્થાને આપણે ડૂર ડૂર અને ડયાનો ઉપયોગ કરશું તો આપણી ભાષામાં સુંદરતા અને સભ્યતામાં ઊણપ આવશે. એટલે જરૂરી સ્થાને દ નો ઉપયોગ કરવામાં કશું નુકસાન નથી.

એવું જ છે શ નું. કચ્છી બોલીમાં 'માશા અલ્લા' શબ્દ વપરાય છે. એને બદલે આપણુ 'માસા અલ્લા' કહીશું તો મૂળ તત્વમાં ક્ષતિ આવી જશે.

જરૂર પડે ત્યારે ળ ના ઉપયોગ કરવામાં પણ કશો વાંધો નથી. 'કાળ ભગવાન' ને બદલે 'કાર ભગવાન' કહીશું તો એનું અસલ જોમ ભાંગી પડશે.

કચ્છી શબ્દોના લેખનનું બંધારણ ચોક્કસ કરવા તેના જાણકારોની સમિતિ વિચારપૂર્વક એક નિર્ણય કરે તો તે નિર્ણય સર્વ માન્ય થઈ જાય.

કચ્છી ભાષામાં સાંકડા અને પહોળા ઉચ્ચાર પણ મોટો ભાગ ભજવે છે. અક્ષર પરની સવળી માત્રા અવળી થતાં આખો અર્થ બદલી જાય છે. દાખલા તરીકે સો એટલે સાંભળ્યું અને સો એટલે ૧૦૦. સેર એટલે તોલ-માપનો શેર અને સેર એટલે શહેર. એ જ રીતે સોરો એટલે સોળ અને માત્રાઓ બદલી જતાં સોરો એટલે સસરો.

આ પ્રકારના સાંકડા અને પહોળા ઉચ્ચારના શબ્દો ને આ શબ્દકોશમાં જુદા પાડવામાં આવ્યા છે.

શુદ્ધ જાડેજી કચ્છીના ઉચ્ચારોમાં જ અને ગ એ બે અક્ષરોના જુદા પડતા ઉચ્ચારોનો ભેદ પણ સમજવા જેવો છે. બદલતા ઉચ્ચારના અક્ષર નીચે ટપકું મૂકતાં ઉચ્ચારનો ફેર સહજ સમજી શકાશે.

જમ અને જમાર. (જિંદગી) એમાં જમાર શબ્દ ના જ નો હળવો ઉચ્ચાર થાય છે.

આ ઉભય જ ના જુદા જુદા ઉચ્ચારોવાળા શબ્દોને પણ આ કોશમાં જુદા પાડવામાં આવેલ છે.

કચ્છી ભાષાના આ સંક્ષિપ્ત શબ્દકોશને જેમ બને તેમ સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપ આપવામાં આવેલ છે. ખાસ કરીને કચ્છી શબ્દો

જ એમાં આવે એવી દૃષ્ટિ રાખવામાં આવી છે. એટલે દરેક હજાર શબ્દોનો આ કોશમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. કચ્છી ભાષામાં વપરાતા ગુજરાતી શબ્દો લઈએ તો હજારોની સંખ્યામાં શબ્દો વધી જાય.

ટૂંકમાં ઘણું કહી શકે એવી કચ્છી ભાષામાં તાકાત છે. એટલે જ શ્રી મેઘાણીજી એને અલ્પાક્ષરીનું નામ આપે છે. આ કથન યથાર્થ છે. કચ્છી ભાષા અલ્પાક્ષરી પણ છે, એકાક્ષરી પણ છે. એક એક અક્ષરના અનેક શબ્દો કચ્છી ભાષામાં મોજૂદ છે. આ એકાક્ષરીનું એક રમૂજી ઉદાહરણ અત્રે રજૂ કરવાનું મન થઈ જાય છે. એક ભાઈ સવાલ કરે છે બીજો તેના બધા સવાલોનો જવાબ એક એક અક્ષરમાં આપે છે—

કુરપાર સા ! ત ચેં : 'કોં'
વિઠા અયોં ? ત ચેં : 'ભોં'
ગાલ થાં, ત ચેં : 'ચોં'
ઘરેં ધીણું કુરો આય ? ત ચેં : 'ગોં'
ગોં કે મેડ કેર ? ત ચેં : 'નોં'
ગોં મેં ખીર કિતરા સેર ? ત ચેં : 'કોં'
કોરીયું કિતરીયું ડિનાં ? ત ચેં : 'સોં'
ત તાં ખટયા ભલા !
ત ચેં : 'ભા ભૈ ભા !'

આ છે કચ્છી ભાષાની એકાક્ષરીની રમૂજ !

આજે આ પ્રસંગે કચ્છી ભાષાની શબ્દ શક્તિનો પણ કંઈક પરિચય આપવાની ઇચ્છા રોકી શકતો નથી.

આજના સમાજવાદની જે ફરિયાદ છે તે જ ફરિયાદ આજથી સો બસો વરસ પહેલાંના જૂના જમાનાના કોઈ કવિએ કેવી સિફતથી રજૂ કરી છે !

ઊભા કમાઈ વિઠે લા,
વિઠા કમાઈ સુતેં લા,
ને સુતા કમાઈ કુતેં લા.

ધનવાનોના વેડફાતા ધન પર કવિએ કેવો સખત પ્રહાર કર્યો છે !

કચ્છી ભાષાની પિરોલીઓ પણ આપણને ચકિત કરી દે એવી છે. સફેદ વાંકડી મૂછો વાળા એક પીઢ પુરુષને વીંગાબેર ગામે જતો જોઈને લોક કવિએ ધોળી મૂછો પર કેવી સુંદર રચના કરી છે !

પેલાં હુઈયું ન પધારીયું, પોય પૈધા થીયું,
વિજી વરાકા વિંગરીયું, વીંગાબેર તે વઈયું,
કચો રંગ છડે કરે, પકે રંગ તેં પઈયું,
ઉભીયું ઐં અણિયારીયું, ઈ નારીયું કઈયું ?

રાજ નગરીનો એક પ્રસંગ આખા દેશ પર અસર કરે છે એ વાત રજૂ કરવામાં લોક કવિએ કમાલ કરી છે—

ભુજ ભજર સુંઘે ને કચ્છ છિક ડે.
ભજર સુંઘે ભુજ અને છીંક આવે કચ્છને.

આપણે આપણી આ જોશીલી કચ્છી ભાષાને થોડાક શબ્દોના નાનકડા વર્તુલના કેદખાનામાં ગોંધી રાખી છે. પરિણામે મોકળું મેદાન આપણને મળી શકતું નથી. સિંધી, હિન્દી, ભાષાનો દાખલો લઈએ તો તેમાં અરબ્બી, ફારસી, ગુજરાતી, સંસ્કૃત વગેરે અનેક ભાષાઓના શબ્દો ઉભરાતા રહ્યા છે.

કચ્છી ભાષામાં આજ પહેલાં પણ ઘણી ભાષાઓના શબ્દો આવી ગયા છે. નીચેના થોડા નમૂના જાણવા જોગ છે—

સંસ્કૃત	ગુજરાતી	કચ્છી
શ્લેષ્મન્	સળેખમ	લેસ
કર્ણ	કાન	કન
હસ્ત	હાથ	હથ

સંસ્કૃત ભાષાના આવા અનેક શબ્દો થોડાજ પરિવર્તનથી આપણી કચ્છી ભાષામાં આવી ગયા છે. હિન્દી ભાષાના પણ અનેક શબ્દો એજ રીતે દાખલ થઈ ગયા છે. કેટલાક શબ્દો એવા છે કે આપણને નવાઈ લાગશે.

હિન્દી	કચ્છી
ઉબાસી	ઉબાકી
પુકારના	પુકારણું
શિકરમ	સિગરામ
નિપટ	નિપટ (કેવળ)

ફારસી શબ્દો પણ જાણે કયાંથી કચ્છી ભાષામાં આવી ગયા છે !

ફારસી	કચ્છી
મુલાહેજા	મુલાજો
બિસ્યાર	બિસિયાર
સુબહ	સિબૂ

સિંધી, મારવાડી, પંજાબી અને કચ્છી શબ્દો તો એક બીજામાં ઓત પ્રોત થઈ ગયા છે, ગૂંથાઈ ગયા છે.

શબ્દો નો કાયા પલટો કેમ થઈ જાય છે તે વાત પણ જાણવા જેવી છે.

કચ્છીમાં થટ એટલે ઢગલો. આ શબ્દ કન્નડ ભાષાનો છે એનો અર્થ થાય છે પુષ્કળ. અરબ્બી ભાષાનો શબ્દ છે-કંદ. કંદ એટલે ખાંડ. એના પરથી થયો-કંદોઈ.

કચ્છી ભાષામાં એક શબ્દ છે જંધર. (ઘંટી) આ શબ્દ કયાંથી આવ્યો ! એના મૂળમાં શબ્દ છે– યંત્ર, યંત્રમાંથી જંતર અને જંતરમાંથી જંધર બની ગયો.

આ પ્રકારના અનેક શબ્દો જાણે અજાણે આપણી કચ્છી ભાષામાં દાખલ થઈ ગયા છે. અને હવે આપણે જાણી બૂઝીને આવા સુયોગ્ય શબ્દો માટે રસ્તો ખુલ્લો કરી દેવો જોઈએ.

આ શબ્દ કોશની શરૂઆત આજથી ૫૦ વરસ પહેલાં કચ્છમાં થયેલી. એનું કલેવર પણ એ જ વખતે તૈયાર થયેલું. કોશને સફળ બનાવવા માટે મારા પ્રયાસ ચાલુ હતા. મને ભાષા વિશારદ મહાનુભાવ રામનારાયણ પાઠકનું નામ યાદ આવ્યું. એમનો સંપર્ક સાધ્યો. માર્ગદર્શનની માગણી કરી. એમનો જે જવાબ આવ્યો તેથી જાણી શકાશે કે શ્રી પાઠક સાહેબ કેવા સજ્જન હતા કેવા સહૃદયી હતા. એ વખતના મારા જેવા ઊગતા લેખક તરફ આ હતો

એમનો પત્ર—

। દૃષ્ટિપૂતં ન્યસેત્પાદમ્ ।

રામનારાયણ વિ. પાઠક
ભારતી નિવાસ સોસાયટી
એલિસબ્રિજ
અમદાવાદ. તા. ૭-૨-૪૦

પ્રિય ભાઈ શ્રી,

પ્રો. અંજારિયાના પત્ર સાથે તમારો પત્ર મળ્યો. તમે કોષનું કામ કરો છો જાણી ઘણો રાજી થયો છું. તમે ગુજરાતી ભાષાની અને કચ્છની એક ઘણી મોટી સેવા કરો છો એમ માનું છું.

તમારા કામમાં ઘણા કોષો જોઈએ તે ખરું. અમારે અહીં ઘણા કોષો છે. પણ સામાન્ય રીતે કોષો અદેય–unissueable હોય છે. એટલે તમને મોકલવા શી રીતે? ગુજરાતી કોષ એટલે વિદ્યાપીઠનો સાર્થ જોડણી કોષ ચાર રુપિયામાં મળે છે. એ તો તમે લઈ પણ શકો. પણ બાકીના કોષો તો એટલા મોંઘા કે કોઈ ખાનગી રીતે લઈ ન શકે. ત્યાં તો તમારા લાયબ્રેરીના કર્તા કારવતા માણસો તમારી ખાતર લે તો જ થાય. એ થઈ શકે તેમ નથી!

એ કામ કરવાને ત્યાં કોણ કોણ છે? અમને જણાવો ને એમના પર લાગવગથી એ કામ કરી શકાય એમ હોય તો જણાવશો. એ ખાનગી રીતે કરવાનો ઉપાય. બીજો ઉપાય. તમે ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી સાથે પત્ર વ્યવહાર કરો અને પછી ગુજરાત વ. સોસાયટી officially કચ્છ સ્ટેટ ઉપર લખે અને તમને સાધનો અપાવે, અથવા સાહિત્ય પરિષદ એમ કરે. એમાંથી ખાનગી રીતે થઈ શકે એમ હોય તો એ ઉપાય ટૂંકો એટલે પહેલો કરવા જેવો. પ્રો. બળવંતરાય ઠાકોર કચ્છમાં કોઈ ને ઓળખતા હોય, અહીંથી ડો. નંદશંકર ધ્રુવ ત્યાંના કોઈને ઓળખતા હોય કે એમ હોય તો કરી શકાય, માટે એવું હોય તો જણાવશો.

દરમિયાન તો તમે મને લખતા રહો તો એ કોશો ઉથામતો રહું. મને એનો શોખ છે.

પણ દરમિયાન તમે એમ કરો. કચ્છી ભાષાની અગત્ય ઉપર લેખ 'બુદ્ધિ પ્રકાશ'માં આપો. તેમાં એક સૂચન કરો કે તમે એ કામ કરો છો. વગેરે.

અને એથી પણ સહેલું કામ 'કચ્છી ઉચ્ચારોની વિશિષ્ટતા' એ ઉપર એક લેખ લખો. તમારી ભાષામાં એવા ઉચ્ચારો છે જે ગુજરાતીમાં અને અન્ય પ્રાંતોમાં નથી. દાખલા તરીકે ઞ તમારામાં બોલાય છે બીજે ક્યાંય બોલાતો નથી એવો એક લેખ લખો. કોશ સંબંધી બે ત્રણ જુદા જુદા લેખો. સિંધીમાં ત્રણ ળ છે. તમારામાં શું છે તે જાણતો નથી. પણ આવી બાબતો ઉપર હમણાં તરત લેખો આપવા માંડો. એટલે પછી તેમાંથી કંઈક ઉપાય સૂઝશે.

દરમિયાન તમે કોશનું કામ તો ચલાવો જ. સંસ્કૃત કોશોની મદદ ન હોય તો મદદ વિના પણ ચલાવો. ભાષાનાં મૂળ તમે નહિ શોધી શકો તો કંઈ નહિ. એમ તો ગુજરાતી બધા શબ્દોનાં મૂળો

હજી ક્યાં જ્યાયાં છે! એટલે અવ્યવસ્થિત રીતે કામ ચલાવો. પણ સૌથી પહેલાં લેખ લખો, તે મને મોકલો.

તમારા નોટ પેપર પર 'કચ્છના કલાધરો'ના પુસ્તકનો ઉલ્લેખ છે, તેમાં શું આવે છે? મારે કોલેજ માટે નકલ લેવા વિચાર કરું છું માટે પુછું છું.

કચ્છી અને ગુજરાતી ઉપર પણ લેખ લખી શકાય. ઘણા શબ્દો બંનેમાં એક જ છે. ઘણાના અર્થો ગુજરાતીમાં ભુલાઈ ગયા છે. તેના મૂળ અર્થો કચ્છીમાં રહ્યા છે. જેમ કે 'ઢગો' ગુજરાતીમાં મૂર્ખના અર્થમાં બળદ થતો હશે એમ માનું છું. કેમ કે સિંધીમાં એ અર્થ છે. ગુજરાતીમાં ઢાંઢો બોલાય છે. પણ 'ઢગો' બળદના અર્થમાં નથી બોલાતું. ગુજરાતી લગ્નગીતોમાં 'ધી' ધેડી એટલે દીકરી છે. પણ બોલાતી ભાષામાં નથી. હું માનું છું કચ્છીમાં છે. મારી ભૂલ પણ હશે. પણ આવા ઘણા શબ્દો તમે શોધીને લેખ લખી શકશો. બે ત્રણ 'બુદ્ધિ પ્રકાશ'માં લેખો લખો. ત્રણ ત્રણ મહિને બહાર પડે છે. એટલે તમે લખી પણ શકશો. દરમિયાન આપણે બીજા ઉપાયોનો વિચાર કરીશું. એ જ. સાહિત્ય પરિષદ તમારે ત્યાં ભરાય ત્યારે આ સૂચના જાહેર લેખથી કરવાની મારી ઇચ્છા હતી. પણ તે તો જ્યારે થાય ત્યારે ખરં. દરમિયાન આમ કરો.

રા. વિ. પાઠક ના વં. મા.

શ્રી પાઠક સાહેબના આ પત્રથી મારામાં નવો ઉત્સાહ આવ્યો અને એમની આજ્ઞા અનુસાર હું શબ્દ કોશના કાર્યમાં મંડી પડ્યો.

પણ ત્યાર પછી તરત જ મારા જીવનમાં નવો વળાંક આવ્યો. કચ્છના મહારાઓ શ્રી મદનસિંહજી સાહેબે કચ્છ-કેળવણી ખાતાના ડેપ્યુટી ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે મારી નિમણૂક કરી દીધી અને મારા જીવનની કાર્યવાહીમાં મોટો પલટો આવી ગયો.

કચ્છની મારી કામગીરીમાંથી નિવૃત્ત થઈને સન ૧૯૪૯ માં મારા પરમ મિત્ર મુનિશ્રી કલ્યાણચન્દ્રજીના ચારિત્ર રત્નાશ્રમ છાત્રાલયમાં ગૃહપતિ તરીકે હું ગોઠવાઈ ગયો અને ૨૫ વરસ જેટલો લાંબો સમય ત્યાં વ્યતીત થઈ ગયો.

ત્યાર બાદ ઘણા સમય સુધી આ કોશ જેમનો તેમ પડી રહેલો. એટલું ખરું કે નવા નવા શબ્દો જ્યારે જ્યારે યાદ આવતા કે કાને આવતા ત્યારે ત્યારે તેમાં ઉમેરો થતો ગયો. પછી તો લેખક કચ્છથી દૂર પડી ગયો. એ વાતને પણ વરસો વીતી ગયાં. કચ્છી શબ્દોચ્ચાર–નવા નવા–ભાગ્યે જ કોઈવાર કાને પડતા. મારા ત્રણ ચિરંજીવીઓ અને બે પુત્રીઓનાં કુટુંબોમાં પણ ગુજરાતીની શરૂઆત થઈ ગઈ. મને ભય છે, મેં તો જિંદગીભર કચ્છી ભાષાની સેવા કરી છે પણ હવે મારા પરિવારમાં પણ કચ્છી ભાષા નામ શેષ થઈ જાય એવો સમય આવ્યો છે.

આ કોશમાં શાહ લતીફના રસાલાના કેટલાક જાણીતા જેવા સિંધી શબ્દો આવી ગયા છે પણ તેની સંખ્યા અલ્પ પ્રમાણમાં છે.

કોઈ પણ કોશ સર્વાંગ સંપૂર્ણ છે એવી ખાતરી તો કોઈ પણ કોશ કર્તા આપી શકે નહિ. અને આ કોશ તો હજુ ઘણો અધૂરો છે. ઘણા ઘણા કસબી કારીગરોના, ખેતીના, સઈ–સુતાર–સોની–લુહાર વગેરેના અને વહાણવટીઓના ઘણા શબ્દો રહી જવા પામ્યા છે. છતાં ભવિષ્યના, કચ્છી ભાષાના કોઈ ખરા જાણકાર અને સાચા અધિકારી માટે આ કોશ ઉપયોગી થાય એ ઉદ્દેશથી આ સંક્ષિપ્ત કોશ પ્રસિદ્ધ કરવાની હિંમત કરી છે. નર્મ કોશની માફક આ કચ્છી શબ્દ કોશ પણ ભવિષ્યના સંપૂર્ણ કચ્છી–ગુજરાતી કોશ માટે પાયા રૂપ બનશે તો હું મને સદ્ભાગી સમજીશ.

ઈ. સ. ૧૯૭૩ માં સોનગઢ આશ્રમની રજા લઈ અહીં બાળમંડળમાં અમદાવાદ આવી ગયો. આટલો વખત મારા સાહિત્ય

સંગ્રહમાં પડી રહેલ કચ્છી કોશનું કલેવર હવે મને યાદ આવ્યું. એ કામ હાથમાં લીધું અને આખો કોશ સુવ્યવસ્થિત સુધારા વધારા કરી તૈયાર કરી લીધો. આ કોશ તૈયાર કરવામાં ઘણા ભાઈઓની મદદ છે. એ સૌનો આભારી છું.

કોશ તૈયાર થઈ જતાં એના પ્રકાશનની ચિંતા થવા લાગી. અહીં કોઈ પ્રકાશક આ કચ્છી શબ્દ કોશના પ્રકાશનનું કામ હાથમાં લેવા તૈયાર ન થાય તે સ્વાભાવિક છે. આખરે મને કચ્છની સદર સંસ્થા 'અખિલ કચ્છ સંમેલન'નું નામ યાદ આવ્યું. 'કચ્છી-ગુજરાતી શબ્દકોશ'ના પ્રકાશન માટે આ સુયોગ્ય સંસ્થા છે એવી મારા મનની સ્ફુરણાથી સંમેલનના પ્રમુખ પાસે આ કોશ માટે મેં મારી દરખાસ્ત રજૂ કરી. કચ્છી ભાષાના સદ્ભાગ્યે મારી દરખાસ્ત મંજૂર થઈ અને આ શબ્દ કોશ આજે પ્રકાશિત થઈ રહ્યો છે. અહીં સુધી જેટલા લાંબા સમય બાદ આ શબ્દ કોશ કચ્છી જનતાના હાથમાં મૂકવા હું શક્તિમાન થયો છું તેને હું પણ મારું અહોભાગ્ય માનું છું.

તા. ૧-૩-૧૯૮૧

૯, પંડિત દીન દયાળ સોસાયટી — દુલેરાય કારાણી
ઈશ્વર ભવન પાસે
અમદાવાદ : ૩૮૦ ૦૧૪

સંક્ષિપ્ત

કચ્છી–ગુજરાતી શબ્દકોશ

અક ન. આંકડાનું ઝાડ

અકઈ ના. ખોટું તહોમત, 'અકઈનું અકા રખે'

અકડ વિ. સખત, અભિમાની વળે નહિ એવો

અકડાઈ ના. સખતપણું, અભિમાન

અક પન ન. પાંદડાં વગેરે

અકરમણ ના. કમનસીબ નારી

અકરમી વિ. મનસ્વી, 'અકરમી કે ઇક તેં કુતો વિઠેં'

અકલ કલા ના. સમજી ન શકાય એવી કુદરતની કળા

અકલ જો ઈસકોતરો : અકલ જો ઉક : અકલજો ઓથમીર : બાહુબાન

અકલ જો બાકસ ન. અક્કલ વિનાનો

અકલી વિ. બુદ્ધિમાન

અકાજ વિ. જેનાથી કશું બની શકે નહિ એવો

અકારથ અ. નિષ્ફળ

અકે કુકે જો વિ. જર્જરિત, 'અકે કુકે જો માંઢવો'

અકેકાર ન. ભયંકર કૃત્ય, જુલમ આકરા કહેર(કા)

અકેતો વિ. ખાઉધરો, આંખો મીચીને ધસનાર

અકોણાઈ ના. અટકચાળાપણું, તોફાન

અકોણું વિ. અટકચાળિયું, તોફાની

અખ ના. આંખ

અખ કઢણી ક્રિ. ગુસ્સો કરવો, બીવડાવવું

અખ કાણી કેણી ક્રિ. હિંમત ભાંગી પડે તેમ કરવું, નગુણા થવું

અખ જો પરો ન. અપ્રિય, ગમે નહિ એવું

અખ બૂંચ કેણી ક્રિ. આંખ આડા કાન કરવા, જવા

લેવું.

અખ વતાયણું ક્રિ. કરાવવું

અખર ન. અક્ષર

અખરી વિ. ભણેલો

અખરો વિ. અઘરો

અખા ન. બ. માતાના જુવાને જોવાના જુવારના દાણા, કૂવાના કોશને ભાંગી સાથે બાંધવાના ચામડાના દોરડા

અખાજ ન. અભક્ષ્ય

અખિયું ના. બ. આંખો

અખિયે પોંધું ક્રિ. આંખે પડવું

અખેડ ના. પડતર જમીન

અખે વિ. અક્ષય

અખે પાતર ન. અક્ષયપાત્ર

અખો ન. ભુસો જેના વડે આગાહી કરે તે જુવારનો દાણો

અખો અખ ન. સહાનલ ખોળો, જેનાં બધાં બાળકો જીવંત હોય તે માતા નો ખોળો

અખોડ ન. અખરોટ

અગૂ અ. આગળ, પહેલાં

અગડ ના. બાધા આખડી

અગતો ન. છુટીનો–રજાનો દિવસ, અમાસનો દિવસ

અગ ત્રેવડ ના. પ્રથમથી વ્યવસ્થા કરવી તે

અગરાજ વિ. અગ્રાહ્ય, હરામ કરેલું

અગાડ ના. દિવસનો આગલો ભાગ

અગાડ પછાડ ના. સવારનો ભાગ અને સાંજનો ભાગ

અગીઠો ન. એક બળતું ઝાડ

અગીત ના. ઘરની આગલી બાજુની ભીંત

અગુઆ ન. આગેવાન

અગીંયું વિ. પહેલાંનું

અગોડ ના. ઊંટને ગળે બાંધવાની દોરી

અઘડ વિ. ઘડ્યા વિનાનો જંગલી જેવો

અઘડ ઘટો વિ. ઘાટ વિનાનો

અઘલાઈ : અઘલાણુ ના. ગંદવાડ

અઘલો વિ. ગંદો

અઘાઈ ના. બીમારી

અઘાઈ સઘાઈ ના. માંદાઈ સાજાઈ

અઘાયણું ક્રિ. ચલાવી લેવું, જોખમમાં નાખવું; 'મને અઘાયણું'

અઘો વિ. મોંઘો
અઘો સઘો વિ. મોંઘો સોંઘો
અઘોરી વિ. આળસુ, ગંદો, અઘોરી જોગી
અચ ક્રિ. આ. આવ
અચ વિઞ : અચણ વિઞણ ના. આવ-જા, આવાગમન
અચણું ક્રિ. આવવું
અચરકુચર ના. કચરા જેવું
અચીંધલ વિ. આવનાર
અચ્ચો ન. ઝીણું જંતુ
અચ્ચો ક્રિ. આ. આવો
અછ ના. સહેલી, ઠીક
અછતો વિ. ગુપ્ત
અછાઈ ના. સફેદી
અછાડ ના. ખેતી માટેની હલકી જમીન
અછાડ પછાડ ના. હૈંકાહૈંક
અછાપછા વિ. ઉજળા
અછાયણું ક્રિ. દૂરથી સફેદ દેખાવું
અછિયો પંધાર ન. મૂર્ખ, જંગલી જેવો, ઘેટાં બકરાં ચારનાર
અછી વિ. સફેદ, સારી 'નિંધર અચે અછી'
અછોફુલ વિ. ફૂલ જેવો સફેદ
અછો અછો વાનાં ન. બ. સારો સત્કાર
અજડ વિ. જંગલી
અજલ ન. મોત
અજલપાણી ન. ઊંડું પાણી
અજા ના. ખોરડું, 'અજા ચેં મૂંકે ઉખેડે ન્યાર'
અજાચી વિ. એક જ રાજવીને યાચનાર
અજાણી વિ. અજાનો વંશજ
અજીજ ન. પ્રિય સ્વજન
અજો ન. આશરો, 'અજો સારે આયોસ, એક નોમ
અજોર ન. પાદર
અજોરિયો ન. ગામને પડખે આવેલ ખેતર
અજ્જ ના. આજ
અજકાલ ના. આજકાલ
અજાણ્યો વિ. નહિ જન્મેલો, 'અજાણ્યો ગોતર પાણુ જો'
અઞાં અ. હજુ
અટક ના. બાધા
અટકલ ના. યુક્તિ
અટકંધલ વિ. અટકી રહેલ
અટકે સટકે અ. કોઈકવાર, મુશ્કેલીમાં
અટકેલ વિ. અટકી ગલ

અટલ વિ. ટળે નહિ એવું
અટેકાણી ના. લોટ ચાળવાની ચાળણી
અટો ન. લોટ
અટો કુટો ન. નકામો કચરો
અઠ વિ. આઠ
અઠ-ડો વિ. આઠ દશ
અઠાઈ ના. જૈનોના ઉપવાસ
અઠાક ન. લેંઘામાં નાખવાનું નાડું
અઠૂંગો ન. દોરી ગૂંથવાની રમત આઠ દોરીની
અઠોરી વિ. કદમાં મોટા (પાડો)
અડ છડ ના. ચડવું-છોડવું તે
અડણું ક્રિ. ચડવું
અડાણું નિ. ગીરવી
અડાભકડી ના. અડા બાંસ-વાની ગાડાની બે અડાભકડી
અડાયણું ક્રિ. પ્રે. ચડાવવું
અડારી ના. રકાબી
અડી ના. આડે રાખવાનું સાધન
અડીઠ વિ. દેખાય નહિ એવું
અડેલ વિ. ચડેલું
અડો ન. ગાડામાં ભરાવવાનો દાંડો
અડ઼ ના. વાંધો બાધા

અડ઼બાઉ ન. જલી ઘાસ
અડ઼બોથ ના. ધોલ
અડ઼ભંગ વિ. મસ્ત
અડ઼ગો ન. ધામો
અડ઼ાઈયો ન. ગાય-ભેંસનું સુકાઈ ગયેલું પોદરું
અડ઼ાબીડ઼ ના. બીડ
અડ઼ાયણું ક્રિ. લગાવવું, ફસાવવું
અડ઼ી ના. વાંધો, આખડી, સોની અને લુહારનું એક સાધન
અડે કે અડે. ક્યારેક
અઢ ન. વંશ
અઢઈ વિ. અઢી
અઢઈ અખરો ન. જાદુગર, મેલી વિદ્યાનો જાણકાર
અઢઈ વરો ન. અઢી ફાળનો ચોફાળ
અઢિયો ન. અઢી કોરીનો સિક્કો
અણકસબી ન. કસબ ન જાણનાર, અણુ કસબી ને ઊંનાં પાણી'
અણકૂ વિ. રક્ષિત
અણગર વિ. ગાળ્યા વિનાનું
અણુ જંઘઈ ના. છાશ-વલો-વ્યા વિનાની, 'સાથીએ' કેડા સવાદ જુડો અણુ જંઘઈ પીએ'

અણુતારૂ ન. તરતાં વિ. જાણનાર
અણુતોર્યો વિ. તોળ્યા વિનાનું
અણુપોખ્યો વિ. રોપ્યા વિના-નો 'અણુ પોખ્યો ઉગેલો'
અણુસરો વિ. સૂનો વિરહથી ઉદાસ
અણુસાર ના. અણુસાર
અતકાઈ ના. વધુ પડતી ઉતાવળ
અતકો વિ. એકદમ ઉતાવળો
અતડો વિ. કોઈ સાથે ભળે નહિ એવો
અતાલો વિ. વ્યગ્ર, વિહ્વળ, ગાભરો
અતોલ વિ. તોલ ન થાય એવો ઉત્તમ
અથર વિ. અસ્થિર
અથરાઈ ના. અસ્થિરતા
અથરો વિ. તોફાની બાળક
અધ વિ. અર્ધું
અધક પાંસરીઆ વિ. હલકો, એક જાતની ખોટવાળો બળદ
અધ કિચર્યો વિ. અર્ધું કચડેલું
અધ જ'ધઈ વિ. અર્ધી વલો-વેલી છાશ
અધઝિઝેરો વિ. અર્ધાથી જરા વધારે

અથર પથર અ. ડગમગ
અધ રધો વિ. અર્ધું રંધેલું
અધ વિચ્ચ અ. અધવચ્ચે
અથર હથારી ના. ભમરડાને ઊંચેથી ફેરવીને હથેલી પર ફરતો લઈ લેવો તે
અધરાત ના. અર્ધી રાત
અધલભધલ ન. અદલાબદલી
અધલખ ન. સાળમાં સમ-તોલતા જાળવવાનું એક સાધન
અધલખી ના. અરો ચડાવવા માટેની હજામની ચામડાની ચમરખી
અધલો વિ. અડધો
અધા ન. અબા, પિતા, ભાઈ
અધાધોમ વિ. બેશુમાર, એકદમ
અધાવત ના. અદાવત
અધી ના. બહેન
અધૂકડો અ. ઉભડક
અધે' અ. અર્ધે 'ઉઠે' વારા અધે'
અધોઅધ વિ. બરાબર અર્ધું
અધોતડો ન. જામ પુંઅરાની મેડીનું નામ
અધોફેરો વિ. ઉચક, અર્ધું

ઢોરેલું

અન બોરણાં ન. બ. નાના બાળકને અનાજ જમાડવાની વિધિ

અનાટી વિ. જંગલી જેવો

અનાસુરતી અ. બેખબરી

અનીયા ન. અન્યાય

અપર અ. વારંવાર 'અપર ઊનીજ્યું' ગાલિયું ચિતડે મેં ચુભંડે"

અપરૂડ વિ. ન સમજનાર, અજ્ઞાન

અપલખણ ન. ખરાબ લક્ષણ

અપલખણું વિ. ખરાબ લક્ષણ વાળો 'અપલખણું' ને ઊનાં જમાણું"

અપસુખ ન. બેચેની, અસુખ

અપસુખીઓ વિ. બેચેન

અપાકે અ. નિર્દોષપણે, જાણ વગર

અપાપ વિ. નિર્દોષ, પાપ વિનાનો

અપીત ન. પાણી પાયા વિનાનું વાવેતર

અપોચીઓ વિ. અશક્ત, પહોંચ વગરનો

અફલાતૂન વિ. સરસ, સર્વોત્તમ, જૂનાની લકીરનું નામ

અફાલ ન. લક્ષણ

અફાલે અ. લક્ષણે

અફૂંકો વિ. કઢંગો

અબલ ઘા ન. સચોટ ઘા, 'હંસાની વિજ ને અબલ ઘા,

અબાર અ. નિષ્ફળ

અબુધ વિ. બુદ્ધિ વિનાનો

અબોજ વિ. અજાણ

અબોટ વિ. ચોખ્ખું, એઠવા વિનાનું

અબોટીઓ ન. પીતાંબર

અબોલ વિ. બોલવા વગરનો

અભ ન. આભ

અભઘડી અ. હમણાં જ, અત્યારે જ

અભડાયણું ક્રિ. અભડાવવું

અભરસુ વિ. બિહામણું કઢંગું

અભરાઈ ના. ખરાબી

અભરામ નથાઘા ન. કોઈનો દાવો ન લાગે એવું (ખતમાં લખાતો શબ્દ)

અભરો વિ. ખરાબ, નાનકડો

અભરો સભરો વિ. ઠીક અકડી

અભર્યાં ભરણાં ક્રિ. છલકાવી દેવું

અભલખ ન. શ્યામ અને સફેદ રંગનો રૂપાળો ઘોડો
અભલો ન. અબ્દુલો 'અભલો વડો થીંયો તડેં ઘેર જ જેપા ડીંધા'
અભા ન. બાઉ, પિતા
અભાગ ન. કમનસીબી
અભેમાન ન. અભિમાન
અભેરાઈ ના. છાજલી
અભો ન. પિતા 'અધમેં અભો અધમેં આકાશ'
અભોભર વિ. ભયંકર, સુતું
અભોંયું વિ. ભોમિયો નહિ તે
અમન ચમન ન. આનંદ, સુખચેન, મોજમજા
અમરખ અ. માઠું લાગવું
અમલ ન. અફીણ
અમલ માણેક ન. અમૂલ્ય માણેક
અમાં અમી ના. માતા
અમી ના. માતા, ન. અમૃત
અમીલ ન. ઈમામ
અમાંચ ન. નિશાન
અય અ. અરે 'અય જોધા જુઝાર'
અયડો વિ. અઢાર
અયો ક્રિ. છો

અરખામણું વિ. અળખામણું
અરગ ન. અર્ક
અરટ ન. રેંટિયો
અરથ ન. અર્થ
અરથી વિ. સ્વાર્થી
અરથુ વિ. ગરજવાન 'અરથુ કે અકલ નં વે'
અરધાસ ના. અરદાસ, પ્રાર્થના
અરધાસી વિ. અરદાસ કરનાર
અરભ ન. આરબ
અરભી ન. બે ખૂંધવાળો અરબસ્તાની ઊંટ
અરમેરો ન. અપચો, બાદી
અરમાન ન. અભિમાન, ઇચ્છા વિજયની
અરરાટી ના. અરેરાટી
અરલ ન. અજગર, ગામનું નામ
અરલો ન. લાકડાનો બના- વેલો ઝાંપો
અરવા ન. જીવ
અરસ ન. આકાશ 'અરસેં મિંજા ઊતર્યું'
અરસપરસ અ. પરસ્પર
અરહંત ન. અરિહંત વિ.નામ
અરાઈ ના. અળાઈ
અરેંટ ન. રેંટિયો

અલડ વિ. મસ્તાન, ફાંગો
અલપલ ના. જરાવાર
અલફાડિ વિ. વધારાનું
અલફાજ ન. શબ્દ
અલબો અ. માઠું લાગવું
અલલ ટદૂ ન. મસ્તાન, મસ્ત વછેરો
અલા ન. પરમાત્મા, 'અલાઈયે જો અલા'
અલાઈ વિ. ઈશ્વરી 'અલાઈ સુધાર, વાંઈ સુધાડ' (રામ ભરોસે)
અલાઈયો ન. આખલો 'અલાઈયો ઢગો, છાંટ ખાણી ભગો', નિરાધાર
અલાણે અ. કોણ જાણે
અલાર પલાર અ. જેમતેમ
અલૂ : અલૂડો ન. ઈલિયાસ
અલૂલ વિ. ખૂબ ખૂબ 'અલૂલ સુગાર'
અલેથ વિ. અશક્ત આળસુ
અવંકો ન. વાંક
અવગતિયો વિ. અવગતે ગયેલો
અવજોગ ન. વિક્ષેપ, વાંધો
અવડોરણું ક્રિ. ખરાબ કહેવું
અવડ સવડ અ. આડું અવળું
અવરથો વિ. નકામો, અ. વ્યર્થ
અવરાઈ ના. અવળાઈ
અવરો વિ. અવળો
અવરો સવરો વિ. આડો અવળો
અવરેંડો વિ. ઢંગ્ગો, અવળો
અવલ વિ. પ્રથમ 'અવલ અલ્લા અલીમ'
અવસ અ. અવશ્ય
અવાચો વિ. જેને વાચા નથી એવો
અવાડો ન. હવાડો
અવાયો વિ. અણચિંતવ્યો
અવિયા વિ. વિવાહ નહિ એવી
અવેજ ન. ધીરાણ બદલ કંઈ વસ્તુ આપવી તે
અવેર ના. વિલંબ
અવેર સવેર અ. વહેલા મોડા
અવેરો વિ. મોડો
અવેસાર અ. વારંવાર
અસધ વિ. નાનો, સમજણ વગરનો
અસર ન. અસુર
અસરાઈ ના. બેસમજપણું, મૂર્ખાઈ
અસરો વિ. સમજ વિનાનો, મૂર્ખ
અસલ વિ. જૂનું, ખરેખરું, સરસ, મૂળ

અસલી વિ. જૂના જમાનાનું, સાચું
અસારો વિ. ભાન વિનાનો
અસાં સ. અમે
અસાં કે સ. અમને
અસાં જો સ. અમારો
અસાંનું સ. અમારાથી
અસીલ વિ. ખાનદાન, વકીલ રાખનાર
અસીલાઈ ના. ખાનદાની
અસીં સ. અમે
અસૂર ન. રમઝાનના દિવસોમાં વહેલી સવારે જમવું તે
અસૂરો વિ. મોડો
અસોંલો વિ. ઓછો
અસેંધો વિ. ઓળખાણ વિનાનો
અસેંમસેં અ. જેમ તેમ કરીને
અસો ન. મસો, શરીર પરનો ગઠ્ઠો
અસોસ અ. વારંવાર
અસોસાર અ. વારે વારે
અંકુસ ન. અંકુશ
અંગ ન. પાંજરાપોળના ઢોરને દેવાતો કામ
અંગણું ક્રિ. આંકવું
અંજેલ વિ. આંજેલ, ડામ દીધેલો
અંક ન. અંગ
અંકણું ન. આંગણું
અંકણુ ખીલો ન. સાળમાં તાણાવાણા બાંધવાનો ખીલો
અંકણિયું ના. બ. કોઠીની ઓરડી જેમાં મૂકાય છે તે
અંકારિયો ન. સડેલ કચુસલું, બીજાં કચુસલાં બગાડે તે
અંકારો ન. મંગળવાર.
અંચલો ન. કપડાનો છેડો
અંજલ પાણી ન. અન્નજળ
અંટી ના. ખેતરમાં કુરીઓ કાઢતાં કાંપને સાફ કરવાનું સાધન
અંટસ ન. વેર
અંઠી ના. કિનારીનું શીવણ
અંતર ન. અત્તર
અંતરવાસ ન. ગળામાં પાંચ (છેડો) નાખીને દેવ પાસે ઊભા રહેવું તે
અંતરો ન. વિક્ષેપ. સંગીતની ધ્રુપદની એક ટૂક
અંતરીસ ન. જુદાઈ
અંતેડી ન. જુઓ અંટડી
અંઘર ન. ઘૂંઘટ, અંદર
અંધાર ગુફ ન. ઘણું અંધારું

અંધાલક ના. આંધળાના આધારરૂપ લાકડી, નિરાધારના આધાર રૂપ વ્યક્તિ

અંધી ના. આંધળી, 'અંધી ડરે ને કુત્તો ખાય.'

અંધી કુસ : અંધીઙુંઉ ના. છછુંદર

અંધો વિ. આંધળો

અંધોઆંધો વિ. આંધળા જેવો

અંધો ભિત વિ. તદ્દન આંધળો

અંભૂર ન. સુથારનો સાણસો

આ

આ આ ક્રિ. અ. પંખા વગેરેને બોલાવવાનો ઉચ્ચાર

આઈ ના. મોટી, દાદી

આઈમા ના. મા, દાદી

આઈમાઈ ના. મા, દાદી વગેરે

આઈડો ન. શિકાર, 'ઉંનર આઈડે ચડેઓ, મેમિ મુઠ મોડે'

આઈતવાર ન. આદિત્યવાર, રવિવાર

આઈબલ ના. મા માટેનું વહાલભર્યું સંબોધન

આઈસો પાકસો ન. ઘરનાં આડાંઅવળાં કામકાજ

આઊગો વિ. આગળનું

આકડે તાકડે અ. અણીને વખતે

આકરવાકર વિ. આકુળ-વ્યાકુળ

આકરો વિ. કડક, તીખો, ક્રોધી

આકાય ના. કુટુંબ 'અધ મેં અભો અધ મેં આકાય'

આકાસી વિ. કુદરતી, આકાશનું

આકુભત અ. આખરે

આખડ ન. અખરોટ

આખડણું ક્રિ. ઓચિંતા પડી જવું

આખડબલ વિ. પડી જનાર

આખર ના. વહાણવટીનો વિશ્રાંતિનો સમય

આખાડો ન. કુંભારનાં કામ ઘડવાનું સ્થાન, મોરની કળા, મલ્લકુસ્તી વગેરેનો કાર્યક્રમ

આખાણી ના. બાળવાર્તા

આખેડપાખેડ ના. આજુ-બાજુ

આગમ ન. ભવિષ્ય, પહેલાંનું 'આગમ ભાઈ ઘી'

આગરા વિ. પહેલા, 'ગુરુનું ચેલા આગરા'

આગરિયો ન. બીડું પકડનાર આગળિયો

આગરી ના. ગુમડા પર લગાવવાની પટ્ટી

આઘેણી ના. સીમંત

આગુ ના. દેવતા, દાવ

આગાલેરો વિ. આગળનો

આગિયો ન. મોઢાને બાળી નાખનાર રોગ

આઘાટ અ. તમામ હક સાથે

આઘાટ હમીરાચાર ન. અઘાટના દસ્તાવેજમાં લખાતો શબ્દ-સિંધના હમીર સુમરાના વખતથી આ રિવાજ ચાલ્યો છે.

આઘાડો ન. એક જાતની વનસ્પતિ

આઘોપાછો વિ.આડો અવળો

આચરકૂચર ન. કચરા જેવું

આછકલાઈ ના. હલકાઈ

આછકલો વિ. હલકો

આછર ના. ઝટકો, ધક્કો

આછરણું ક્રિ. પાણીનો ડહોળ નીચે બેસી જવો.

આછરેલ વિ. ઉપરનું ચોખ્ખું થયેલ.

આછલાયણું ક્રિ. પાણીમાં કપડાને ઝબોળવું

આજકણું ક્રિ. ભટકવું

આજકેલ વિ. રખડેલ

આજાર ન. પીડા, કંટાળો, દુઃખ

આજ ન. હાથીદાંત

આઝો વિ. કરજ વિનાનું મુક્ત

આટલણું ક્રિ. ટેકો લઈ બેસવું, અઢેલવું

આટલંધલ વિ. ટેકો લઈ બેસનાર

આટલેલ વિ. ટેકો લઈ બેઠેલ

આડાર ના. રેતી

આડારિયો ન. રેતાળ ખેતર

આડ ના. આડપણું

આડગિડયો ન. એક જાતની રાસ રમત 'આડગિડયો ગિનધી વિઞાં, પાણી મે તરંધી વિઞાં'

આડપોણું ક્રિ. આડે આવવું

આડર ન. આરંભ

આડરણું ક્રિ. આરંભવું

આદરવું

આડરીંધલ વિ. આદરનાર

આડરેલ વિ. આદરેલ

આડસર ન. મોભનું લાંબું લાકડું

આડી ના. જાનું લાકડું, 'આડી મેં ક્રિકડો આડસર મેં બ'

આડીઓ ન. પછેડી

આડેવડ અ. જેમ આવે તેમ, આડે અવળે

આડેમોડ અ. આડે રસ્તે

આડે વડ અ. આડે વા

આડોડ ના. આડી ચાલનાર સ્ત્રી

આડ ન. લોકો જ્યાં કાલાં ફોલાવા જતાં હોય તે સ્થાન, ના. પડખું

આડણું ક્રિ. ભાવવું, ધણ ચારવા સીમમાં જવું

આડીકો ન. ટેકો મૂકવાનું લાકડું

આડીવાડી ના. બાળબચ્ચાનું જૂથ

આડીવેલ વિ. અક્કલ વિના-નો, ધણ ચારવા નીકળી ગયેલ

આડુ ન. ગાયો-ભેંસો ચારવા જનાર, 'અલાઉંધે' જો આડુ'

આડેત અ. ભલે નહિ

આડેલ વિ. ચરવા-ચારવા નીકળી ગયેલ

આઢંગ ન. વરસાદનો ઢોળ

આઢણું ક્રિ. પાલીસ કરવી, ઢમાવવું

આણુ ના. રાજ, નવાઈ, ભાવા

આણું ન. લગ્ન પછી પુત્રીને પહેલીવાર સાસરે વળાવવી તે

આણુ જી વેલ ના. રાજપૂત લાડીની લગ્ન માટે આવતી વેલ

આણેલ વિ. લાવેલ

આતરવીલો વિ. વ્યગ્ર, ભૂરાંટો

આતવાર ન. રવિવાર

આતસ ન. તાપ

આથ ના. ગાયો ભેંસોનું ટોળું માલધારીનું ટોળું

આથડણું વિ. રખડવું

આથડંધલ વિ. આથડનાર

આથડેલ વિ. રખડેલ

આથર ન. ચીથરું, ગધેડા પર

મૂકવાનું ગોઠડું
આથાઈ ના. જંગલી જાનવરોનું રહેઠાણ, બોડ
આથેલ વિ. આથામાં નાખેલ
આથેં : આથી અ. જેમ હોય તેમ
આથો ન. ખમીર ચડવું તે, શિયાળામાં ખાવાનો પાક
આથત ના. આદત
આથીઓ ન. આઠ ઢીંગલા, આઠ ઢીંગલાનો સિક્કો
આધુ ન. આદુ
આધેડ વિ. અર્ધી ઉંમરનું, પ્રૌઢ
આધેસ ન. આદેશ, આજ્ઞા
આધો વીધો વિ. અધું પધું
આની ના. બોરના ઠળિયાની અંદરનું બી
આપઝલો વિ. પોતે પોતાનું સંભાળી શકે એવો
આપડણું ક્રિ. આંબવું, પહોંચી જવું
આપધાઈ વિ. પોતાને ધાવી જાય એવી (ગાય)
આપ ધ્રો ન. મનની ધાસ્તી
આપ મતલબી વિ. પોતાનો સ્વાર્થ સાધનાર
આપમતીઓ વિ. પોતાનું ધાર્યું કરનાર
આપ રખો વિ. પોતાનું હિત સંભાળનાર
આપાતુ વિ. ચાહિત, અન્ય
આફરણું ક્રિ. આફરો ચડવો, પેટ ચડી આવવું
આફરેલ વિ. આફરો ચડેલ
આફરો ન. ખાવાથી જાનવરોના પેટનું ફૂલવું, માણસના પેટમાં વાતનો ભરાવો
આભડછેટ ના. અસ્પૃશ્યતા, અભડાઈ જવું તે
આભડણું ક્રિ. અભડાઈ જવું, કોઈની સ્મશાનયાત્રામાં જવું
આભડાયણું ક્રિ. પ્રે અભડાવવું
આભડેલ વિ. અભડાયેલ
આભો ન. પહેરણ, વિ. ગાભરો
આમણુ ના. ગાડાના પૈડામાં બેસાડેલ લોઢાની રીંગ, ગુદાની અંદરનો ભાગ બહાર નીકળી આવે તે
આમણુમારૂ ન. ગાડાનો એક ભાગ લોઢાનો
આમરી ના. આમલી
આમાન ન. એનું પાણી

દાણાનું દાન
આમીન અ. અસ્તુ, એમ હો !
આય ક્રિ. વ. છે
આયખો ન. આયુષ્ય, જન્મારો
આયડી ન. શિકારી
આયડો : અેડો ન. શિકાર
આયના ના. મર્યાદા, શરમ
આયના મોલ ન. અરીસાનો મહેલ, મહારાઓ લખપતજી માટે રામસંગ માલમે તૈયાર કરેલ
આયર ન. આહિર, પતિ-આર્યનો અપભ્રંશ. 'આયર ખટે ઉગમણી રન વિઝાય રંભ'
આયસ ક્રિ. વ. એને છે, 'આયસ ડાડી, નાંયસ મુજી,' ના. આયુષ્ય
આયો ક્રિ. ભૂ. આવ્યો, બ. આયા
આર ના. અણી, મોઈ-દાંડી-આની રમતનો પાંચમો આંકડો (વકાઉ, વેંઉ, મૂંઉ, નાર, આર) ભમરડાની લોઢાની અણી, ફૂલાના ડોકની ગરેડીની ધરી, રાતે ડીંડો અવાજકરતું તમરું, બ. આરું
આરપંપાર ના. આળપંપાળ
આરસ ન. આળસ
આરસુ વિ. આળસુ
આરસુડો વિ. ઘણો આળસુ
આરા ન.બ. ગાડાના પૈડાના ફરતાર ભેરાં લાકડાં
આરાણી ના. ચારણી દેવીના આહવાનનું ગાન
આરાધી વિ. મોડી રાતે લાંબા રાગે ગવાતાં ભાવનામય (ભજન
આરિયા અ. બસ, ન. કામ વખતે ચાલતા અટકાવવાનો શબ્દ, નિષ્ફળતા
આરિયાણી ન. આરી જાતનો પુત્ર પુત્રુંઉ જામ
આરીઓ ન. ગોખલો
આરીહૌ ન. અરીઠો
આરો ન. અંત, છેડો તળાવ પરનો નાહવા ધોવાનો ઘાટ
આરોવારો ન. છુટકો, છેડો
આરોંત ના.મૂર્ચ્છા, બેહોશપણું
આલ ના. લાંબી ફરી, ઈન્દ્ર
આલઝાલ અ. પુષ્કળ

આલતુ ફાલતુ વિ. ગણનામાં નહિ એવા, જેવા તેવા

આલમધના ના. લોકરક્ષા, ભુજના ગઢનું નામ

આલરણું ક્રિ. આળોટવું, પડ્યા રહેવું

આલરેલ વિ. આળોટેલ

આલા વિ. ભવ્ય, ઉત્તમ

આલાધ ના. મિલકત, વડીલની સમજાઈ

આલાધેલા વિ. જેવા તેવા

આલિયા માલિયા ન. બ. બધું નીકળી જવું-ઊલટીમાં

આલી વિ. મહાન; ન. એક નામ

આલીકાર ન. ચિહ્ન, દેખાવ

આલી મોવાલી વિ. રખડુ જેવા તેવા

આલો મા ન. માંસનો લોચો

આલોડો ન. ધીરનું પાણી

આવ ના. કૂવામાં કે તળાવમાં-આવતું પાણી

આવખો ન. આયુષ્ય

આવઘણી વિઞણું ક્રિ. અટવાઈ જવું

આવર ન. આવળનું ઝાડ

આવો ન. ગાય-ભેંસની સંવનનની ઇચ્છા

આસ-સા-સી ના. આશા

આસપાસ ન. એક સફેદ પથ્થર

આસમાની સુલતાની વિ. કુદરતની કે રાજની (આફત)

આસર પોત્રો ન. મૂર્ખ

આસરવાદ ના. આશીર્વાદ

આસરો ન. આશરો

આસાબો ન. લાંબી કબર વાળો પીર

આસારો ન. આશા આપવી તે

આસાંગરો ન. સ્વજનની યાદમાં બાળકની ઉદાસી

આસૂધો વિ. પોચતો પામતો, ખાતોપીતો

આસૂરા ન. બ. મહોરમના દિવસ

આં : આંઈ સ. તમે

આંઉ સ. હું

આંક ન. આંકડો, માકાની ઊભી પટ્ટીઓને જકડી રાખતુ આડી પટ્ટી

આંકીદા ન. બ. અંકોડા

આંકે સ. તમને

આંકલ વિ. પાંજરાપોળનો

ડાંમ દીધેલ, રખડેલ
આંકો ન. આંકડો 'ગજને આંકો'
આંખો ન. આખલો
આંગર ના. આંગળી
આંગરીઓ ન. પુનર્લગ્ન કરેલી સ્ત્રી સાથે આવેલો આગલા ઘરનો દીકરો, આંગળી પકડીને આવેલો
આંગૂઠો ન. અંગૂઠો
આંચ ના. નુકસાન, જોખમ
આંચર ન. આંચળ
આંજો સ. તમારો ના.આંજીતમારી
આંઞ ના. ઈશારત બ.આંઞું, 'ગુંગે જ્યું આંઞું ગુંગા જાણે'
આંઞણ ન. કાજળ
આંઞણી આંખનો એક રોગ, 'અખ વિઞાયુ આંઞણી'
આંટ ના. આબરૂ, શાખ, 'ઉભે રે જી આંટ'
આંટી ના. વિરોધ, ગૂંચ
આંટો ન. ફેરો
આંટો ફેરો ન. આવ-જા
આં તાં અ. તમારા પરથી
આંધાર ન. અંધારું
આંધાર પછેડો ન. જેને ઓઢવાથી રાતે માણસ ન દેખાય એવું લૂગડું. વિક્રમ રાજા નગર ચર્ચા જોવા વખતે ઓઢતો
આંધારણું ક્રિ. અંધકારનું ઘેરાવું, વાદળનું ઘેરાવું
આંધરા ન. બ. આંતરડાં
આંધરા ગુઝરા ન.બ. આડા-અવળા એવા ગૂંચવાડા
આંધારો ન. અંધકાર
આંનું સ. તમારાથી
આંભલાણું ન. અંબલવાણું
આંભૂરો ન. અંબોડો
આંલા સ. તમારા માટે
ઇગિયારો વિ. અગિયાર
ઇચી ના. અંચી, અણુચી, રમતમાં અડાઈ
ઇચિયારો વિ. અંચી કરનાર
ઇછો અ. નકારાત્મક વલણનો શબ્દ, અંગૂઠો બતાવવો
ઇજાર ના. ચોરણો
ઇટ ના. ઈંટ
ઇટા-ઇટી ના. મોઈ-દાંડિયાની રમત
ઇટિયાંસ પિટિયાંસ ક્રિ. વ. ઠેઠું-પીઠું 'ઇટિયાંસ પિટ-યાંસ ગયે ડીઆં બાર' (પિરોલી)

ઇટી ના. ભિલ્લી, કટા, અબોલા, ટચલી આંગળી વડે બાળકો અબોલા લઈ લે તે

ઇટીકિટી ના. અબોલા

ઇટો ન. મોઈ–દાંડીઆની રમતનો દંડો

ઇડછ ના. ગંદરાક 'ઇડારી છ ઇડછ,' જેના પાછલા પગ ઘસાતા રહે એવો ઊંટ

ઇણુખ ના. ઇર્ષા, દંશ

ઇણુખીલો વિ. ઇર્ષાખોર, દંશીલો

ઇત અ. અહીં

ઇતરે અ. એટલે

ઇતરે મેં અ. એટલામાં

ઇતા અ. અહીંથી

ઇતે અ. અહીં

ઇતોપિતો ન. નાની મોટી બધી વાતો

ઇન સ. તે, તેણે, એણે

ઇન જો સ. એમનો

ઇની સ. એમણે

ઇની જો કા. એનો

ઇના સ. એના કરતાં

ઇબલી ઇબી ન. નામ

ઇરાચી ના. એલચી

ઇલ ના. શિલા, લાકડું, બેસવાની વસ્તુ

ઇલકાઈ ના. વાયડાઈ

ઇલકો વિ. વાયડો, ઇલકી–વાયડી

ઇલા બિલા ન. બ. આડું અવળું સમજાવવું તે

ઇસમ ન. શખ્સ, વ્યક્તિ

ઇસમાલ ભા. ન. આળસુ, કામનો ચોર

ઇસમાલ કાજ ન. સ્મોલ કોઝ (વિકૃતિ)

ઇસરાર ન. ભૂત–પ્રેત વગેરે

ઇસાની વિ. ઇશાન તરફની વીજળી, 'ઇસાની વિજ ને અબલ થા' મેહ વરસે

ઇસ્થાપડી ના. સ્ટોપર, બારી બારણાં ઉઘાડ–બંધ કરવાની કલ

ઇંગોરા ન ઝાડ પરથી ફળ ઉતારવાનું સાધન, લુહારનો સળીઓ દેવતા જલાવવાનો

ઇંઢ ન. એરંડાનું ઝાડ, 'સેલરી

ઈ

જે સંધ ઇઢ પાણી પીએ

ઇંઢિયા ન. બ. એરંડિયા, નન્નો બતાવવાનો શબ્દ

ઈ સ. તે

ઈ જો ઈ જ અ. એનો એજ

ઈંતડી ના. જાનવરના, કાન પર ચોંટી રહેતું જીવડું

ઈધ ના. ઈંદ, આનંદ, 'ચૈત ઈંધ ન ચૈત રૈનેં'

ઈન ભીન ને સાડૂ તીન વિ. ગપ્પા ગાંડપ્પા

ઈમાની વિ. ધર્મી

ઈર ના. ઈર્ષા

ઈર ખીર ન. મારા મારી

ઈસ ના. ખાટલાની બે બાજુનું લાંબું લાકડું

ઈસા મૂસા ન.બ. જેવા તેવા

ઈં જો ઈં જ અ. એમને એમ

ઈંનું ન. ઈંડું, કાળજ દેરાનો

ઈંનોજ ના. ઈંડામાંથી ઉત્પન્ન થયેલ, પિરોલીની એક જાત

ઈંધો ક્રિ. કૃ. આવશે, આવતો

ઈંધો વેંધો ક્રિ. કૃ. આવતો જતો

ઉકડું ના. ચોમાસાના કાદવથી પગનાં આંગળામાં થતો રોગ

ઉકરણું ક્રિ. પાર થઈ જવું, ઓળંગવું, ગળા નીચે ઊતરવું

ઉકરંધલ વિ. પાર થનાર

ઉકરેલ વિ. ઓળંગેલ, પાર થઈ જનાર

ઉકલાત ના. અંતરની શક્તિ

ઉકંઢ ઉકાંઢ ના. મિલનની તલપ

ઉકંઢણું ક્રિ. મિલન માટે તલપવું

ઉકાર ન. ઓળંગીને પાર થઈ જવું તે

ઉકારણું ક્રિ. ઉકાળવું

ઉકરીંધલ વિ. ઉકાળનાર પાર કરનાર

ઉકારેલ વિ. ઉકાળેલ

ઉકાંસ ના. ચિંતા, નવકાંકરી રમતની એક ચાલ

ઉકેડો ન. ઉકરડો

ઉકેલ ન. ઉકેલ

ઉખડણું ક્રિ. ઊખડી પડવું

ઉખડેલ વિ. ઊખડી પડેલ

ઉખણુ ના. કેડ–બાળકને કમર પર બેસાડવાનું સ્થાન

ઉખણું ક્રિ. નાખવું

ઉખરાડ ના. એક જાતની વનસ્પતિ. ખીચડી વગેરેનો બળેલો ભાગ

ઉખરી ના. ખાંડણી

ઉખલણું ક્રિ. ખોલવું

ઉખલેલ વિ. ખોલેલ

ઉખલો વિ. મોકળો, છૂટ

ઉખેડીંધલ વિ. ઊખેડનાર

ઉગણું ક્રિ. ઊગવું

ઉગરો વિ. તૂરો અને કડવો

ઉગાડથલ વિ. ઉગાડનાર
ઉગાડ ના. ઊપરાવવું તે
ઉગું ઉલે મેં અ. સૂરજ ઊગે-
આથમે ત્યાં સુધી
ઉગેં જો અ. સવારે
ઉગલ વિ. ઊગેલો
ઉગો ન. સવાર
ઉઘ ના. ખબર, 'ઉઘ ન કો
વાવડ'
ઉઘડણું ક્રિ. ઊઘડવું
ઉઘણું ક્રિ. લૂછવું
ઉઘાડ ના. ખૂલી જવું તે,
વરસાદનું ઊપડી જવું, નગ્નતા
'ભુખ વઈ ઉઘાડ આવઈ'
ઉઘાડો વિ. નાગો, ખુલ્લો
ઉચક અ. ઉપલક
ઉચકણું ક્રિ. જરા ઊંચું કરવું
ઉચક પીડા ના. સંતાપ, દુઃખ
ઉચું વિ. ઊંચું
ઉછકાર ના. મોટી પોક
ઉછટ ના. આંચકો
ઉછટા ઉછટ અ. એક દમ ઝડપથી
ઉછપુછ ના. નાની મોટી બધી વાત
ઉછરણું ક્રિ. ઊછરવું
ઉછલ ના. ઊછાળો
ઉછાંછરો વિ. ઊછાંછળો
ઉછે અ. ત્યાં
ઉછેધીઆ વિ. નબોદિયો,
લા વારસ, 'ઉછેધીઓ ના
આક સો વારસ
ઉજણું ક્રિ. ઢોળવાઈ જવું
ઉજાઈંધલ વિ. ઢોળવનાર
ઉજાયણું ક્રિ. ઢોળવી નાખવું
ઉજેલ વિ. ઢોળવાયેલ
ઉઞ ના. તરસ
ઉઞોઆ વિ. તરસ્યો
ઉઠાંગ ના. યુક્તિ
ઉઠાંગણું ક્રિ. ગણતરીનો
અંદાજ કરવો
ઉટાયણું ક્રિ. પાશ દેવો
ઉંડ ન. ઊંટ
ઉંડ પગ ન. ઝટકી જવું તે
ઉંડાટી ન. ઊંટવાળો
ઉંડાર ન ઊંટી સવાર 'ઉંડ
વેરી ઊંડાર વેરી'
ઉંડી ના.બ. ઊંટડીઓ ઉંડી
'મંઈ બકરી', બો કલોરો કાવ'
ઉંઠો ક્રિ. ભૂ. વરસ્યો
ઉડણુ વિ. ઉડનારો 'ઉડણુ તુરી'
ઉડણું ક્રિ. ઊડવું
ઉડંધલ વિ. ઊડનાર
ઉડાઈંધલ વિ. ઊડાવનાર
ઉડામ ખટલી ના. જૂની
વાર્તાઓમાં આવતી ઊડવાની
ખાટલી
ઉડાયણું ક્રિ. ઉડાવવું

ઉડાં અ. ત્યાં
ઉડેલ વિ. ઊડી ગયેલ
ઉડૈ ના. ઉધઈ
ઉડકાયણું ક્રિ. બારણું જરા આડું દેવું
ઉડધ ન. અડદ
ઉડધીઆ ન. અડદીઓ લાડુ
ઉડ ન. ઢગલો
ઉઢાર વિ. ઉઢાની (ભેંસ)
ઉઢો વિ. બહાદુર, એક નામ
ઉણુજણું ક્રિ. પાણી ઉલેચવું તે
ઉણુજાઈંધલ વિ. ઉલેચાવનાર
ઉણુજેલ વિ. ઉલેચાયેલ
ઉણુણું ક્રિ. વણવું 'ઉણી ઉણી ને ડૈયેં આયા'
ઉણેલ વિ. વણેલ
ઉત અ. ત્યાં
ઉતકરે અ. પેલી બાજુ
ઉતપુત ના. ચર્ચા, વાદ
ઉતરણું ક્રિ. ઊતરવું
ઉતરેત અ. ઉપલક
ઉતરતીઆ વિ. ઉપલકીઓ
ઉતરંધલ વિ. ઉતરનાર
ઉતરાધો વિ. ઉત્તર તરફનો
ઉતરેલ વિ. ઊતરી ગયેલ
ઉતરો વિ. તેટલો
ઉતા : ઉતાનું અ. ત્યાંથી
ઉતે અ. ત્યાં
ઉતેં. અ. ત્યાં જ
ઉથ ક્રિ.આ. ઊઠ, 'ઉથ નાખ્યું, વે નાખ્યું, નાળેં વાણા નર નિભાયું'
ઉથડ વિ. કઢંગું
ઉથણું : ઉથીણું ક્રિ. ઊઠવું
ઉથલ ના. ખેતરની ખેડનો એક આંટો
ઉથલ મકડા ન. બ. રૈકટની ફેરબદલી
ઉથલાણું ન. તરેવો
ઉથલો ન. ફેરો
ઉથ-વે ના. ઊઠ બેસ
ઉથાપણું ક્રિ. ઉખેડવું 'લિકડો થાપે બ્યો ઉથાપે'
ઉથિથારણું ક્રિ. ઊઠાડવું
ઉથીંધલ વિ. ઊઠનાર
ઉથેલ વિ. ઊઠેલ
ઉધકણું ક્રિ. ઊપડી આવવું
ઉધડ અ. ઊધડો, અનુમાનથી નક્કી કરવું
ઉધડણું ક્રિ. શીવેલું ખોલી નાખવું
ઉધડી પોણું ક્રિ. ઊતરડી જવું કપડાનું
ઉધડેલ વિ. શીવેલું ખોલાયેલ

ઉધડો વિ. અનુમાનનો
ઉધડો ગિનણું ક્રિ. ધમકાવી નાખવું
ઉધરકણું ક્રિ. ઝબકી ઊઠવું
ઉધરી વિગ્નણું ક્રિ. ભગડી જવું
ઉધરેલ વિ. બગડેલો
ઉધાન વિ. જવુ 'ખેતો ખાંટ રે', ડાખડો ઉધાન ડોકડે' જો'
ઉધાર ના. ઉધાર
ઉધારણું ક્રિ. ઊધારવું ચોપડામાં
ઉધારીંધલ વિ. ઊધારનાર
ઉધારેલ વિ. ઊધારેલ
ઉન સ. તે, તેણે
ઉન ના. ઊન
ઉન જો સ. તેનો
ઉની જો સ. તેમનો
ઉપગરો ન. ગુજરાન માટેનું કંઈક કામ
ઉપડણું ક્રિ. ઊપાડવું
ઉપડાર ના. વાત ઉચ્ચારવી
ઉપડીંધલ વિ. બોલનાર
ઉપડેલ વિ. બોલેલ
ઉપડામણી ના. ઉપાડવાનું મહેનતાણું
ઉપડેલ વિ. ચોપડેલ
ઉપર ન. ઊપરાણું
ઉપરતથા ના. વાત ઊપાડવી, ચર્ચા
ઉપરલા ન.બ. કોશની માંચીનાં સામ સામાં બે લાકડાં
ઉપરવડો ન. ઉપરવાસનું વરસવું 'ઉપરવડે જો મીં'
ઉપરાણું ન. ઊપરાણું, તરફદારી
ઉપરી ના. ખાટલાની બે બાજુની ટૂંકી લાકડી
ઉપસરો ન. ઉઘાડ, વરસાદનું ઊપડી જવું, વરાપ
ઉપાડ ના. ઊપાડ, ઊધાર
ઉપાડીંધલ વિ. ઉપાડનાર
ઉપાડેલ વિ. ઉપાડેલ
ઉફ્રદમાર ન. મારફાડ કરનાર, રખડુ
ઉફરકણું ક્રિ. છેતાપાણી થઈ જવું, ફૂલવું
ઉફાણ ના. ઊભરો
ઉફાણણું ક્રિ. ફૂલવું વાસણ ગરમ કરવું
ઉફાણેલ વિ. વાસણ ગરમ કરેલ
ઉબક ના. ઊબ
ઉબકણું ક્રિ. ઉપર તરી આવવું

ઉભાકી ના. બગાસું (હિંદી ઉબાસી)
ઉભારો ન. ભડકો
ઉભાસ ન. ઊભરો
ઉભ ખુરીએં અ. ઊભડક
ઉભચોથ ના. ઊભા રહેવાની એક ચોથ, માથે ઊભા રહેનાર-કટકી
ઉભડક અ. અદ્ધર
ઉભણી ના. ખેતીનું એક સાધન 'આવર ખટે ઉભણી'
ઉભણું ઉભીણું ક્રિ. ઊભવું
ઉભનોરેં અ. નહોર પર ઊભા થવું, બહુ ઉતાવળ કરવી.
ઉભનોરેં અચણું ક્રિ. માર-માટે ઉતાવળા થવું
ઉભમનણુ ન. આભને થાંભનાર
ઉભરાણું ક્રિ. ઊભરાવું
ઉભરેલ વિ. ઊભરાયેલ
ઉભસુક વિ. સુકાઈને સાંઠો થયેલો
ઉભાઉભ અ. એકદમ જલદી ઊભે ઊભે
ઉભામણું ક્રિ. ઊભરાવું
ઉભામેલ વિ. ઉભરાયેલ
ઉભી ક્રિ. આ. ઊભા રહે

ઉભો માડૂ ન. રોજનું કમાઈને રોજ ચલાવનાર
ઉમજાઈયલ વિ. ગૂંચવનાર
ઉમજાયણું ક્રિ. પ્રે ગૂંચાવાવું
ઉમઝી પોણું ક્રિ. મૂંઝાઈ જવું, ગૂંચવાઈ જવું
ઉમજેલ લો વિ. ગૂંચવાયેલ
ઉમાડી ના. ઊંબાડીયું
ઉમાણુ ના. અનામત
ઉમાસ ના. અમાસ
ઉરલો વિ. આગળનો
ઉરસ ન. દરગાહનો ઉત્સવ
ઉરેંઆ અ. નજીક
ઉરેભ ના. સરવાલ
ઉરેંઠ ન. રેંટિયો
ઉલર્ક ના. ફૂગ
ઉલર્ક વિઝણું ક્રિ. આથમી જવું
ઉલક મુલક ન. અલકમલક
ઉલણું ક્રિ. આથમવું
ઉલથે અ. સાંજે
ઉલથો ન. સાંજ
ઉલરણું ક્રિ. ઊછળવું, ઉથલી પડવું 'ઉલર પાણી પો પગ તેં'
ઉલરેલ વિ. ઊછળેલ
ઉલારણું ક્રિ. ઉછાળવું

ઉબારેલ વિ. ઉછાળેલ
ઉભેલ વિ. આથમી ગયેલ
ઉલે ના. કૂગ
ઉસડ્ડ કુથાઈ ચે વિ. મૂર્ખ, આંખતીલો
ઉસદે મુસદે અ. આમતેમથી ભેગું કરીને
ઉસેડણું ક્રિ. વધું ભેગું કરવું
ઉસેડેલ વિ. ભેગું કરેલ
ઉસો ક્રિ. આ. જા
ઉંધરાવણું ક્રિ. ઘંટીના થાળા-માંથી લોટ બહાર કાઢવું, "ડરે ડરે ને હલણી મેં ઉંધરાવણું"
ઉંધરાયેલ વિ. લોટ બહાર કાઢેલ
ઉંધેરાણું ન. આંધરણું, આંધણું
ઉંથાણું ના. વાવલવું, ફૂંકાતા પવનથી દાણા-ફોતરા છૂટાં પાડવાં

ઊ

ઊ સ. તે
ઊચાડો ન. ઊચાળો 'રાત સાઈ ત ભરેઓ ઊચાડા'
ઊઢણ : ઓઢણ ન. ઓઢવાનું
ઊઢણ વિછાણ ન. ઓઢવા પાથરવાનું
ઊ જ સ. એ જ
ઊ જે ઊ જ સ. એ નો એ
ઊજારો ન. ઊજાસ
ઊણપ ના. અધૂરાશ
ઊણું વિ. અધૂરો, ઓછો
ઊતરોડ ના. ઊતરડ
ઊધ ના. ગાડાની આગળનો લાંબો ભાગ
ઊધમાત ન. તોફાન
ઊધમાતીઓ વિ. તોફાની
ઊધરાવો ન. ચિંતા, વ્યગ્રતા
ઊધામા ન. બ. ચિંતાના વિચાર
ઊનાણું ના. ઊંડાણુ
ઊનારો ન. ઊનાળો
ઊનું વિ. ઊંડું
ઊરાઊર અ. એકદમ જોરથી
ઊલાર ન. ઊલાળ, ગાડાના પાછલા ભાગમાં વજન વધી જવું, ગાળ બેસતું ધૂંસરું વળી આવવું
ઊલારીઓ ન. ભારણું બંધ કરવાનું લાકડું, ફેંકી દેવું તે
ઊંદેડો ન. બાજરનું કણસું
ઊં સ. તે રીતે
ઊંધણ ના. ગાડાની ઊંધણું ક્રિયા
ઊંધણું ક્રિ. ગાડાના પૈડાની ધરીને તેલ વડે લીસી

કરવી તે (—સ્યુલીકેશન)
ઊંધરાઈ ન. ગાડાના પૈડાની બંને બાજુનું ચામડાનું સાધન
ઊંધેલ વિ. સીસી કરેલ
ઊંટડો ન. ગાડાને આગલે છેડે જમીન પર ખૂંચતું લાકડું
ઊંથારો ન. બાળકને થતું સ્વપ્નનું દબાણ
ઊંધો ન. ગરમ કપડાં ખાઈ જનાર જંતુ
ઊંધમતીઆ વિ. ઊંધી મતિ વાળા
ઊંધરી ના. મૂળના બાલ નીકળી જાય એવો રોગ
ઊંધાઈ ના. ઊંધાપણું
ઊંધુ ના.બ. ગાડાના બે હાથેલાને જોડતી જાડી બે પટી
ઊંધેડી ના. ઊંદરડી
ઊંધો વિ. અવળો
ઊંનઈ વિ. ઓગણીસ
ઊંનાણુ ના. ઊંડાણુ
ઊંનુ વિ. ઊંડું
ઊંભર ન. ઊંબરો

એ

એ અ. અરે
એકડાણીઉં ન. ગળામાં પહેરવાનું એક ઘરેણું
એકઈ વિ. એકવીસ
એક ડારીઆ ન. એકડાણીઉં
એકી ના. બેકી નહિ પણ એકી-ની સંખ્યા, પેશાબ
એકીબેકી ના. એક જાતની રમત જુગાર જેવી
એકો ન. નિશાન, ગંજીફાનું એક દાણાનું પાનું
એડ ના. એડવાડ
એડો વિ. એવડો : **એડો** એવો
એણુ ના. એરણુ
એણું ન. ગાય ભેંસ વસૂકવાથી દૂધ ન દે તેટલો સમય
એધી વિ. આળસુ
એનમેન અ. આબેહૂબ
એભ ન. એબ
એમરી ના. લુહારના એક ઓજારને ઘસવાનો પથ્થર
એરેં અ. એમ
એલફેલ ન. અપ[illegible]
એલી ના. વરસાદની [illegible]
ઓસરી વિઞાણું ક્રિ. ઊતરી જવું
ઓસરેલ વિ. ઊતરી ગયેલ
એંકાર ન. અહંકાર
એંકારી વિ. અહંકારી
એર ન. ન. રેંટિયો

અેડો ન. શિકાર
અેથામ ન.અનંતકાળ
અેથાલ ન. કુટુંબ
અેં ક્રિ. વ. છે (બહુવચન)
અેથાં ક્રિ. વ. છું.
અેંસું ક્રિ. વ. છીએ.
અેંયેં ક્રિ.વિ. છે (બહુવચન)
અેંયાં ક્રિ. વ. છીએ

ઓ

ઓકણું ક્રિ. ઊલટી કરવી
ઓકારી ના. ઊલટી
ઓગા ન. જૈન સાધુઓનો ગુચ્છો, રજોહરણ
ઓઝ ના. અંકુરાશ
ઓઝ કનું વિ. ઓછું સાંભળનાર
ઓછપ ના. અંકુરાશ
ઓછારો ન. ઊછાળો
ઓછો વિ. ઓછું
ઓજરી ના. હોજરી
ઓજરો ન. પેટ (તિરસ્કાર વાચક)
ઓટો ન. ઓટલો
ઓડો અ. નજદીક
ઓડો ન. પડછાયો, ખેતરમાં ઊભો કરેલો ચાડિયો, અક્કલ વિનાનો
ઓતણું ક્રિ. રેડવું-ગળામાં
ઓતરો વિ. ઉત્તરાદો
ઓતાર ન. નશાનું ઊતરી જવું
ઓતારો ન. ઊતારો
ઓતીંધલ વિ. રેડનાર
ઓતેલ વિ. ગળામાં રેડેલ
ઓપ ન. ચમક
ઓપણી ના. ચમક આપવાનું સોનીનું સાધન
ઓપણું ક્રિ. ચમકતું કરવું
ઓપા ન. ઉપાય
ઓપાઈંધલ વિ. ઊજાળનાર, ચમકાવડાવનાર
ઓપાડો ન. અહંકાર, ઊપાડી ઝાલવું
ઓપાયણું ક્રિ. ઉપજાવવું
ઓપીંધલ વિ. ચમકાવનાર
ઓપેલ વિ. ચમકાવેલ
ઓભરો ન. હેરા વીંટવાનો સાળનો પંખો
ઓભા ના. ઉપાધિ 'સોબા ઈતરી ઓભા'
ઓભાલો ન. ઠપકો, ઉપાલંભ
ઓયણી ના. ઓરણી ખેડૂતની
ઓરખાણ ના. ઓળખાણ
ઓરગાણું ન. મેલો, ગંદો

e-dook Macker : Lalji Mevada "swapna"

ઓરગોર અ. ન્યોછાવર

ઓરણું ક્રિ. નાખવું

ઓલીરા ગોલીરા ન. એક રમત, ગૂંચણું

ઓસાં ન. ઓસમાણ

ઓસિયારો વિ. ઓશિયાળો

ઓસીકો ન. ઓશીકું

ઓ ન. આઉ-ગાય ભેંસનું દૂધનું આઉ

ઓઇસ ન. ભડકો 'ઊભગી ઓઇસ કરે'

ઓખ ના. નકાર

ઓખડ ના, ગાયો ભેંસો ખાતાં છોડી દે એવા જાડા રાડા, ગાય મેલું ખાય તે

ઓખડીઆ ન. ઓખડ ખાનાર, રખડનાર

ઓખાઈ ના. મુશ્કેલી, ઓખા નો રહેવાશી

ઓખાણ ના. અઘરાપણું, મુશ્કેલી

ઓખાત ના. વંશ (તિરસ્કાર વાચક)

ઓખો વિ. અઘરો, મુશ્કેલ

ઓગૂઠ ના. ગાયો ભેંસોના ખાવામાંથી વધેલું

ઓગન ન. તળાવનું પાણી જ્યાંથી છલકાય તે સ્થાન

ઓગનણું ક્રિ. તળાવના પાણી-નું છલકાઈ જવું

ઓગિનેલ વિ. છલકાઈ ગયેલ

ઓગમ ન. ઘામ, ગરમી

ઓગરાઈ ના. ઓડકાર

ઓગાર ન. જાનવરોનું વગોળવું

ઓગારણું ક્રિ. વાગોળવું

ઓચંધો અ. અણધાર્યો

ઓછવ ન. ઉત્સવ

ઓછાઈયો ન. ઓઢ કપટ, પડછાયો

ઓછાડ ન. ચાદર

ઓછે અ. ત્યાં

ઓજરણું ક્રિ. ઊંઘનાં ઝોકાં ખાવાં

ઓજાગડ ના. જંગલનો આડો રસ્તો

ઓજાર ન. અટકળ, હથિયાર

ઓઝસરો ન. કચરાપટી

ઓડેંગો ન. ટેકો

ઓઠાણું અચણું ક્રિ. જાન-વરનું સંવનન કાળમાં આવવું, બહુ ઉતાવળ કરવી

ઓડે અ. જેમ તેમ

ઓઠો ન. કહેવત, ઉદાહરણ, નિશાન

ઓ ૧ ના. સૂકું હવામાન

ઓડાઈયો ન. વળાઈયો
ઓડર ના. ઓથ, આશરો
ઓણ ના. આ સાલ
ઓથે ના. મોટાનો આશરો
ઓધી ના. અવધિ
ઓનાઈ ના. શિયાળની લાળી
ઓનારણું ક્રિ. ઓનાળે જવું
ઓય ધીં અ. ઓ હો હો!
ઓર ના. પશુઓ વિયાવા વખતની ઓળ
ઓરલો ન. પાળનો પસ્તાળો
ઓર બાર ના. વિપુલતા
ઓરમાઈ વિ. ઓરમા, સાવકું, 'ઓરમાઈ ને વેરમાઈ'
ઓરાંગણું ક્રિ. ઓળંગવું
ઓરાંસણું ક્રિ. ચોળવું ખુશામદ કરવી
ઓલ ના. નદીમાં તણાઈ આવેલ ઘાસ ફૂસ
ઓલ કખ ન. કચરો
ઓલાયણું ક્રિ. રખડાવવું
ઓલિયો ન. દેવતા, પીર
ઓલેલ વિ. રખડેલ
ઓવાડ ના. પગ ગુમ થઈ જવાથી ધણી તેની શોધમાં ચારે તરફ ફરી વળે તે
ઓસ ના. ઝાકળ
ઓસરી ના. આગળનો ઓરડો
ઓસલો ન. કાપણી પછીનો રહી ગયેલો માલ વીણ્યો તે નદી આવી જવા પછી તણાઈ આવેલ માલ
ઓસાટો ન. સાટું ફોક કરેલું તે
ઓસાણ ન. જુસ્સા પૂર્વકની નવી હિમ્મત, 'આસાણું ઈ જ હથિયાર'
ઓસાણી ના. મરણ પાછળના મરસિયા, મોહરમના મરસિયા
ઓસાયણું ક્રિ. ઉકળતાં પાણીમાં બાફવું
ઓસારણું ક્રિ. મરણ પાછળ મરસિયા ગાવા
ઓસિયો ન. વાદળિયું વાતાવરણ
ઓંગ ના. એક માંખી જેના ડંખારથી ગુમડામાં જનાવરને કીડા પડે
ઓંજ ન. વાંધો, અગવડ
ઓંજાઈ ના. મુશ્કેલી
ઓંજો વિ. મુશ્કેલ, અઘરો માઠું લાગવું તે
ઓંટા ગોંટા ન. આડુ અવળું કરવું તે

ઓંટી ના. દોઢા ટાંકાની એક સીલાઈ

ઓંઆટ ન. કુતરાનું રડવું

ઔકો-આવકો ન. વાંક

કઈ વિ. કેટલાયે

કક વિ. કંટાળેલ

કકડાયણું ક્રિ. ઊંઘમાં દાંત ઘસવા, તેલમાં ઊકળવું

કકડાયેલ વિ. ઊકળેલું

કકર ના. કાંકરી, વાળાં, 'ખારી કકરમેં આથમે'

કકરીયારો ન. કાંકરી મારવી અટકચાળું

કકરો ન. કાંકરો

કકરો કઢણું ક્રિ. ખબર પડી જવી

કકાટીઆ ન. એક જાતનો સફેદ પથ્થર જેને સામ-સામા ઘસવાથી તણખા ઝરે

કકેડી ના. સાળનું લંબ ચોરસ આડું લાકડું

કકેણી ના. દાંતા પાડવાની સુતારની કાનસ

કક્કો ન. બારાખડીનો પહેલો અક્ષર, જીદ્દ

કકોડા ન. બ. આડે વાડે ઊગતું એક શાક

કકોરીઆ ક્રિ. ભૂ. કૂદ્યા 'કિરડ કકોરીઆ'

કખ ન. તણખલું

કખ ઝિખ્યો ક્રિ. ભૂ. સાપ કરડ્યો

કખ પન ન. ઘાસ તરણાં, કચરો

કખા ના. કુથલી, 'કખા કેંજી ન કજે'

કચ ન. કાચ

કચા કેણાં ક્રિ. નિંદા કરવી

કચૂકો ન. આમલીનું બી

કચ્છ કિલ્લો ન. અર્ધો અર્ધો ફિફટી ફિફટી

કછી ના. ચોળીના કપડાનો કટકો, કોશ વચ્ચેના ચામડાના કટકાના સાંધા

કટ કટો ન. ધાતુમાં ભાત પાડવાનું સોનીનું બીબું

કઠ ન. જરાક તકલીફ, 'કઠ ન સચ'

કઠણાઈ ના. કઠણુંપણું, કમનસીબી

કઠણું ક્રિ. ખૂંચવું

કઠ મેઠો વિ. નમણું (વરસ)

કઠ ના. તેલ વગેરે ઊકાળતાં નીચે રહેલ કચરો

કડ્યો ન. કાદવ કીચડ, કચરો નકામો

કડી ના. દરિયાની છીપલી 'કડી કડી કુંવરે' કે, બ કડીયું આવા કે' (અકીજુની)

કડૂણું અ. ક્યારનું

કડેં અ. ક્યારે

કડેં ભડેં અ. ક્યારેક, ભાગ જોગે

કડો ન. દરિયાનો છીપલો, ચોમાસામાં ગાજતો દરિયાઈ ખડક, ખાતર ઉપાડવા માટે આડા પર મૂકવાનું ખારેકડીના ફડાનું સાધન

કડ કડાયણું ક્રિ. તેલ કે ઘીમાં ઉકાળવું

કઢણું ક્રિ. ઊકળવું, 'કઢેલ કચલી'

કઢ્યો ન. કચરો, કાદવ

કઢપ ના. કડકાઈની છાપ

કઢબ ના. જુવારના સૂકા સાંઠા ઢોરને ચરવાના

કઢિયારી ના. લોઢાની કાંડ્યો વાળી જાડી લાકડી

કડ઼ી ના. સાંકળ, કાનમાં પહેરવાની વાળી

કડે કાડ વિ. શક્તિમાન

કડે ડાર અ. એકદમ

કઢેલ વિ. ઊકળેલ, ક્રોધી

કઢેલ કચલી વિ. નબળો છતાં અતિ ક્રોધી

કડો ન. આંગળામાં પહેરવાનું કડું

કડો કડૂ ન. દેવતા પાડવાનાં જુનાં સાધન

કઢણું ક્રિ. કાઢવું

કઢલા ન.બ. પગમાં પહેરવાનાં કડલાં

કઢંધલ વિ. કાઢનાર

કઢેલ વિ. કાઢી મૂકેલ

કફાણું ક્રિ. ફાલવું

કપ્પાર ના. કરેણુ 'કપ્પાર જી કામ

કતણું: કતણું ક્રિ. કાંતવું

કતર ના. કાતર

કતરણું ક્રિ. કાતરવું

કતરીંધલ વિ. કાતરનાર

કતરેલ વિ. કાતરેલ

કતાર ના. લાંબી હાર

કતારણું ક્રિ. કતારમાં નાખવું

કતારેલ વિ. કતારમાં નાખેલ (ઊંટ)

કતિયું ના. બ. કાંતનારીઓ, કૃતિકા નક્ષત્ર 'કતિયું આવયું ક્યાર મૂરખ મંડે ભી'

કતી ન. કારતક
કતીસરો ન. કાપણીનો સમય 'કુણુભી કતીસરે ડાયો' આનનો સંવનન સમય
કતીંધલ વિ. કાંતનાર
કતેલ વિ. કાંતેલ
કથણું ક્રિ. કહેવું
કધ ન. કદ
કધમ ન. કદમ
કધર ના. કદર
કન ન. કાન
કન ડીણું ક્રિ. સાંભળવું
કનતાણુ ના. ચિંતા
કનપટી ના. કાનપટી
કનપ્યો વિ. કાને પડવું, 'કનપ્યો ન સુણુંજે?'
કનભૂટી ના. કાનની બૂટી
કનસારો: કનોસારો ન. છાનામાના કાન દઈ સાંભળવું
કનસૂરી ના. ઘોડાના ઊંચા થયેલ કાન, 'ઘોડા ઘોડેં ત કનસૂરી જો ફેર પવે'
કનું ન. કાંઠો, કાંઠલાની કિનારી
કનેં ક્રિ. ભ. કરીશ. 'તૂં કુરો કનેં?'
કનો કન અ. કાનોકાન
કપ કોર ના. કાપવું કોરવું
કપડ ન. કાપડ
કપડકોટ ન. કાપડનો કોટ ચારે તરફ ઊભો કરવો તે, જનાનખાનાની રાણીઓને ચાલવા માટે; ભઠ્ઠીમાં હવા તૈયાર કરવા માટે હવાના ગોળા પર કપડું લપેટવું
કપડી ના. સફેદ કપડું ફરકાવવું જાણ માટે અથવા સુલેહ માટે
કપડો ન. કાપડું, ભાઈ બહેનને આપે તે વસ્ત્ર
કપણું ક્રિ. કાપવું
કપર ના. કિનારી, ધાર
કપા ન. કપાસ
કપાસિયો ન. કપાસનું બી, પગની કપાસી
કપી ના. ગરગડી
કપીંધલ વિ. કાપનાર
કપેલ વિ. કાપેલ
કપો ન. કાપ
કફકડો ન. અગ્નિ પાડવાનો પથ્થર અને લોઢાનું કડું
કબર ના. કાબર, કથ
કબરો વિ. કાબરો
કબાલો ન. એક પ્રકારનો સોદો બળદોની કિંમતમાં ચુકવવાનો હપ્તો

કમ ન. કામ, વિ. ઓછું

કમકાજ ન. કામકાજ

કમકાણુ ન. કામની ગોઠવણ, કામ

કમતી વિ. ઓછું

કમાઈ ના. કમાણી

કમાઉ વિ. કમાતો 'કમાતો પુતર'

કમાંગર કમાનકર ન. કમાન બનાવનાર, લાકડાનાં રંગીન રમકડાં બનાવનાર એક જાત

કમાડ ન. બારણું

કમાન ના. ધનુષ્ય, ધનુષ્યનો આકાર

કમાની વિ. ધનુષ્ય ધરનાર

કમી ન. કામકરનાર, ના. ઓછપ

કમી કસબી ન. કામ કરનાર અને કારીગર વર્ગ

કમીણું વિ. ગરીબ

કમીપસા ના. દાનમાં આપેલ જમીન

કરે અ. જાણે કે 'ઇતાં કર રંકાસ'

કરે ન. વ્યક્તિ 'ઇતાં ઇજ કર આવ'

કરે ના. કેણુ

કરઈ ના. ઓસરી પાછળનો ઓરડો

કરણું ક્રિ. કરવું

કરતૂક ન. દુષ્ટ કર્મ

કરપો ન. જાર બાજરી કાપી લીધા પછી જમીનમાં ખૂંચેલ અણીદાર બોચો

કરમ ના. જુઓ રંભ

કરમ કમીણી ના. કમનસીબ સ્ત્રી

કરવેલો ન. વહાણના મોરામાં લગાવેલો લોઢાનો પટ્ટો

કરસ ન. કળશ

કરસણી ના. ટબૂડી

કરશિયો ન. કાશિયો, લોટો

કરસી ના. કળશી, ચેળ અઇનું પ્રમાણ ધાન્યનું

કરસો ન. કળશો

કરાઉ ના સાળ લટકાવવાની ઉપલી દોરી

કરુ ન. કરીમ એક નામ

કરો ન. ચંબૂ જેવું નાળચાવાળા માટીનું વાસણ

કરો ન. ઘરની બાજુની ભીંત

કરોડી પોણું ક્રિ. એકદમ ફૂદી પડવું

કરોરો ન. રૂઆબ. છાતી કાઢી ચાલવું તે

કલ ના. કળ, ખખર, નદીમાં ઊગતું એક ઘાસ
કલઈ ના કલાઈ
કલજુગ ન. કળિયુગ કલજુગ
કલડા વિ. કોમળ
કલડા બાર ન. બ. કોમળ બાળકો
કલખલાટ ન ઘોંઘાટ
કલમ ના. લેખણ, અધુતર
કલમ કરણું ક્રિ. કાપી નાખવું
કલમી વિ. કલમ કરેલ
કલમું ન. કલમો
કલર ન. સરો, કશું ન ઊગે એવી જમીન
કલામ ન. શબ્દ, પવિત્ર શબ્દ
કલામલા ના. કુરાન
કલી ના. ત્રિકોણ લાંબી કપડાની કટકી, કળી
કલીલ ના. સમડી
કવલી ના. ગાવ
કવલો વિ. કોમળ
કવી ના. નાનો પતંગ, કાગ્ય કાર
કવો ન. મોટો પતંગ
કસ ન. સત્વ, કાટ
કસકઢણું ક્રિ. બદલો વાળી લેવો
કસણું ક્રિ. કસવું

કસેતર ન. રજકણ
કસર ના. ખામી. થોડા પણું
કસર કઢો વિ. બદલો લેનાર, સ્વાર્થી
કસાલો ન. તકલીફ, પીડા
કસીસ ના. તીર ચડાવીને કમાન ખેંચવી તે
કસૂકો ન. જંગબારી પોપટ
કસૂંબો ન. કસુંબો, સમાધાન
કસેલ વિ. ખેંચેલ
કંજર વિ. નપુંસક
કંજરી ના. ગણિકા, એક જાતની ચોળી
કંભે ન. કાંસું
કંઝર વિ. પુરુષાતનવિહીન રણના એક સ્થળનું નામ
કંઠાર ના. દરિયા–કિનારાનો પ્રદેશ
કંઠી ના. ગળામાં પહેરવાની માળા, દરિયા કિનારો
કંઠો ન. ગળામાં પહેરવાનું ઘરેણું પુરુષો માટેનું
કંઠ કકડારો ન, અબડાસા તરફનો કચ્છનો એક વિભાગ
કંઢાર ના. ચારો વગેરે ભરવાનો કોથળો

કંઢીલ ન. લાલટેન

કંઢો ન. કાંટો, નડતર, ખીજડો

કંધ ન. ગરદન, કાંધ 'કંધ તિડાં પંધ'

કંધ કઢણું ક્રિ. ખસી જવું

કંધલ વિ. કરનાર

કંધી ના. કિનારો, કાંસકો

કંધો ન. કિનારાનો ભાગ, ક્રિ. ભ. કરશે

કંધોધર ન. જુવાનજોધ

કંપણું ક્રિ. ધ્રુજવું

કંપવા ન. ધ્રુજારીનો એક રોગ

કાઈ વિઞણું ક્રિ. કંટાળી જવું

કાઉસગ્ગ ન. જૈન ધર્મની શારીરિક નિશ્ચલતાની એક ધાર્મિક ક્રિયા ઊભા રહેવાની

કાક ના. લોદરવાના મૂસલના સ્થાન પાસેની નદી

કાકડી ના. દીકરી, એક શાક

કાકડો ન. ગળાની અંદરનો ભાગ, પલીતો

કાકાઈ વિ. કાકાના, 'કાકાઈ ને પેરવાઈ'

કાકા કૌંઆ ન. પોપટ જેવું બોલનાર આફ્રિકાનું પંખી

કાકાણી ના. કાકા તરફની

કાકૂ ન. દીકરો, એક નામ

કાકુ કાઉ ન. જેમ તેમ પતાવી નાખવું તે

કાગ–મા ન. કાગડાનું માંસ, 'કાગ મા ખાઈ આવો આય'. વધુ જીવનાર ડોસા માટે કહેવાય છે

કાગડી ના. સોનીની એક જાતની સાણસી

કાગડો ન. પતંગ

કાગ–મોં ન. ગાડાની ઊંધનો છેડો

કાગર ન. કાગળ

કાગરીઆ ન. સંદેશવાહક, કાગળ લઈ જનાર ખેપીઓ

કાગા નિંધર ના. કાગડા જેવી કાચી નિદ્રા

કાગારોડ ના. રુદનની રાડારાડ

કાછી ન. કચ્છનો રહીશ, નગીના જેવા મોઢા વાળો ઊંચો કચ્છી ઊંટ

કાછો ન. કચ્છ

કાછોટો ન. હળના થૂંગા નીચેનો લોઢાનો પટો, કછોટો

કાઠ ન. લાકડું, જૂના વખતનું કેદખાનું, દંતાળ–કુરીઆનું જાડું લાકડું

કાઠ ચિભડ ન. પોપૈયું

કાઠારો વિ. મોટા કદવાળો

કાઠિયા કાઠ અ. છેવટ સુધીની પતંગની દોરીનો અંત

કાઠી ના. લાકડું: ન. એક જાત
કાઠીઆરો ન. કઠિયારો
કાઢોડિયો ન. કાંઠિયા વર્ણનો
કાઢણું ક્રિ. ઉકાળવું, સંતાપવું
કાઢીંધલ વિ. ઉકાળનાર
કાઢેલ વિ. ઉકાળેલ
કાઢો ન. ઉકાળો, સંતાપ
કાઢારો ન. બ્યાજે લીધેલું, રસ્તા વચ્ચે મૂકેલી ઠીબ વગેરે
કાઢિયો ન. કોશની માંચીની નીચેની સાંકળ
કાઢોડ ના. કાઢી મૂકેલી (તિરસ્કાર વાચક)
કાણુ ના. મોકાણ
કાણું વિ. એક આંખે ન દેખનાર, છિદ્ર
કાત : કાતી ના. છરો
કાતરા દાઢીના કાન પર ચડાવેલા વાળ
કાતરીઓ ન. ઘેટાંનું ઊન કાતરનાર
કાતરો ન. માવઠાનાં વાદળ
કાતી ના. છરી
કાતો ન. માછીમારની જાળ ગૂંથવાની લાકડી, મોટી છરો
કાન ન. તીર
કાની ના. તીર, સોટી, આંખે આંજવાની સળી એક જાતની લાંબી વાંસળી
કાનીફાડ ન. કાનીયા જોગી
કાનું ન. સૂકો સાંઠો, સાળની સરાક, કાનુડો
કાપાતી ના. સૂતર કાંતનારી 'કતણુ ન સભઈઞેં કાપાતી'
કાપો ન. ચીરો, કાંતવાનું કામ, 'કાપે મિંઆ કેતરો આણીઆં ઉધારો'
કાબર ચિત્રો વિ. કાબરા રંગ વાળો
કાબાડી વિ. કાબાડો લાવનાર, ચાલાક
કાબાડો ન. બકરાંનો ચારો
કાબો વિ. ચાલાક ન. સંઘાર કોમની એક અટક
કામ કસણી ક્રિ. કાંબ કસીને બેસવું
કામર ના. કામળો, 'માધ અચે કામર કચે'
કામસ ન. ધુમાડાનો મેશ
કામાય ન. વરસાદ લાવનારો વાયવ્યનો પવન 'લગે કામાય ત નીર ન સામાય'
કાયડી ના. એક જાતની કાળી ઘોડી, કાળી
કાયડો વિ. કાળા રંગનો

કાય વ્યો ક્રિ. ભૂ. લઈ ગયો 'હડી', મંઈને બકરી વ્યો કલોરો કાંય'
કાર ન. ક્રોધ, કાર્ય, દુકાળ
કારજ ન. પરોજણ, દખોડો
કારજિભો વિ. કાળી જીભવાળો જેના શબ્દોથી કંઈક ખરાબ થાય
કારડંધી વિ. કાળા દાંતવાળી
કારભૂથો વિ. કાળા માથાવાળો
કારમથો વિ. કાળા માથાવાળો
કારમુંબો વિ. કાળા મોઢાવાળો
કારસારી ના. મોટા મથકે પહોંચાડવાની રકમ
કારસો ન. કાવતરું, પ્રપંચ
કારાઈ ન. સુતારનું એક ઓજાર કરવત
કારાઈડો ન. એક પ્રકારનો કચ્છી રાગ, કૂવામાં ઊગતી એક અકસીર વનસ્પતિ
કારાત્રો ન. સાંઈ તેરી કુદરત જેવો પોકાર કરતું પક્ષી, કાળો તેતર
કારાયણું ક્રિ. દૂરથી કાળાશ પડતું દેખાવું
કારાયલ ન. મોર, કળાયલ
કારિયારો ન. કકળાટ
કારિયો વિ. કાળો ફાંસી ખોર

કારી ના. ભૂખ, (કટાક્ષ) કાળી
કારીંગો ન. કલીંગડ, તરબૂચ કાળા
કારૂંજર ન. કારાયલનું એક નામ
કારૂંભાર વિ. ભયંકર
કારેં હડું વિ. સાવ સુકાઈ ગયેલ
કારો ફિટ વિ. સાવ કાળો
કારો જામરો ન. મધુપ્રમેહનું જવલેણ ગૂમડું
કારો ઠિકર વિ. તદ્દન કાળો
કારોત્રો ન. ભયંકર કાળો નાગ
કારો મોં ન. કાળું, તિરસ્કાર-વાચક શબ્દ
કાલર ના. કફની ગંજી
કાલૂણું વિ. ગઈ કાલનું
કાલો ન. કપાસનું જીંડવું, બાબુત ઘેલો, ભોળો
કાવ ન. કવિતા
કાવલા ન. બ. આજીજી, કાલા-વાલા
કાવાધાવા ન. બ. છળ પ્રપંચ કાવાદાવા
કાવાધી ના. સુગ્ગી, ચાલાક, 'કિત કાવાધી વઈ વધી'
કાવો ન. ખૂનને છૂપાવીને તેનો કરેલ ભીકાળો, નળીઆંનો ઊભો પટો

કાશ ના. તકલીફ
કાસુ ન કાસમ
કાં ન. નદીમાં ઊગતું એક ઘાસ
કાંગ ન. કાગડો, એક ધાન
કાંગુઆ ન. બ. એક જાતનું ધાન
કાંગૂડી ના. વેહ, છિદ્ર
કાંઠ ના. ઝાડી
કાંઠ વરણુ ન. હલકું વર્ણ
કાંટેરો ન. કાટલું, સુવાવડી સ્ત્રી માટેનું
કાંઠલો ન. ઊપલો કાંઠો, પોપટના ગળાનું કાળું કૂંડાળું
કાંઠો ન. ઊંટ પર માંડવાનું કાઠું, કદ
કાંઢી ના. દીવાસળી
કાંઢેબર વિ. શક્તિમાન
કાંઢેરો ન. કાંટાળો થોર
કાંઢો ન. કાંડું
કાતરો ન. ત્રિકોણુ સઢ
કાંધ ન. કંધ
કાંધારો વિ. નિર્બંધ, નિશ્ચિંત
કાંધી ન. શબને કાંધ આપનાર કાંધુ
કાંધો ન. હપ્તો
કાંપ ના. સ્ત્રીના કાનનું ઘરેણું, નદીનો કાંપ
કાંપરી ના. કાંપવાળી જમીન
કાંભાઈ ના. વાવણી વખતની બીજ રાખવાની કોથળી
કાંભી ના કાંબી
કાંભી કડલા ન. બ. કાંબી કડલાં
કાંભૂડી ના. કપડાની વાળેલી ઝોળી
કાંભો ન. કપડાનો વાળેલો ઝોળો
કાંમીંઢો વિ. ઉત્સાહથી કામ કરનાર
કાંસ : કાંસી : કાંસકી ના. એક જાતનું ઘાસ, ગાજ, બટનનું કાણું
કાંસાઈ ન. કસાઈ, ખાટકી
કિઈ ક્રિ. ભૂ. કરી, કઈ
કિકલો કિકો ન. ગગો
કિચ ના. કાદવ
કિચ કિચાટ ના. કચકચાટ
કિચલાણુ ના. કાદવ
કિટ ન. કાટ
કિટાઈ વિઞાણું ક્રિ. કટાઈ જવું
કીટી ના. ઘીની તાવણીનો નીચે જામેલો ખાવાલાયક પદાર્થ
કીટેચાડો ન. વાસણને ચૂલે ચડાવતાં પહેલાં તેના પર કરવામાં આવતો માટીનો લેપ
કિડાં અ. ક્યાં?
કિત કિત અ. ક્યાંક
કિત : કિતે અ. કયે ઠેકાણે!

કિત કિતરા વિ. કેટકેટલા ?
કિતરો વિ. કેટલો ?
કિતવઈ કિતબ્યો ક્રિ. બુ ક્યાં ગઈ ક્યાં ગયો, ના. ન. ચકવી ચકવો
કિતા : કિતાનું અ. ક્યાંથી ?
કિતાબ ન. કિતાબ, પુસ્તક
કિતો ન. લખવાની ટાંક
કિન સ. કોણ ?
કિનલ કિનેલ વિ. ગંદો
કિનાં અ. કરતાં
કિનાણ ના. ગંદવાડ
કિની ભવે' અ. કેટલા જન્મે
કિનું વિ. ગંદો
કિપાર ન. કપાળ
કિભર ના. કબર
કિયાડ઼ી ના. ગૂઢા પર કાળાં ધાબાં હોય તેવી આછી કાળી રુવાંટી વાળી લાલ વરણી ઘોડી
કિયારો ન. ક્યારો
કિયામત ના. ક્યામત
કિરગઠ ના. ઝીની ઝીણી સળીઓ
કિરડ ન. કેરડાનું ઝાડ 'કિરડ કંડો રેઆ'
કિરણું ક્રિ. પડી જવું, સરકી જવું
કિરમ ન. કૃમિ
કિરંધલ વિ. પડી જનાર
કિરાંવિરાં ના. કકળાટ
કિરાંસ ના. કસરત
કિરી ના. પરહેજી
કિરી પોણું ક્રિ. ખરી પડવું
કિરેલ વિ. પડી ગયેલ
કિલ ન. ઝગડો
કિલમાં ન. વહાણનો સઢ
કિલમી ના. વહાણનો નાનો સઢ
કિવણું ક્રિ. રહી રહીને દુખવું
કિહાંયાણું ક્રિ. ખીજને ઓશિયાળા બનાવવા
કી ના. ચીસ
કીકાટીઆ વિ. ચીસો પાડનાર
કીકાર ના. મોટી ચીસ
કીડ઼ી વા અ. કીડીની ગતિથી, 'ઘોડે–વા ચડે, કીડી–વા ઊતરે'
કીમું ન. માંસનો છૂંદો
કીલ ન. ડામર
કીં અ. કેમ !
કીંક સ. કંઈક
કુઈ ના. નાનો કૂવો સ. શું ? (ભાટીઆ)
કુઈયારો ન. કરોળિયો
કુકડ ન. કૂકડો
કુકરમ ન. ખરાબ કામ
કુકર મુકર ના. અપંગી સ્ત્રી, યુગલ જોડ

કુકરી ના. બળદને પકડવાની ખીલી, ધૂંસરી પર બાંધવાની દોરી

કુખ ના. કુક્ષી

કુખાજ ન. અભક્ષ્ય એવું

કુગેરો ન. કોગળો

કુચકાલો વિ. નાનકડો

કુચર કિરિયાણું ન. કચરા જેવો માલ

કુચ્છી ના. એક દરિયાઈ જીવડું વીંછી જેવું

કુછણ ના. કાંખ, બોલવું તે

કુછણ પુછણ ન. પૂછગાછ, બોલચાલ

કુછણું ક્રિ. બોલવું

કુછપુછ ના. બોલાચાલી

કુછાયણું ક્રિ. પ્રે બોલાવવું

કુછોડ ન. ખરાબ છોડ, કપૂત

કુજાડો સ. શું ?

કુજાત વિ. કમજાત

કુજાતીલો વિ. કુજાતવાળો

કુજોડ ના. કજોડું

કુટ ન. કચરો

કુટકો ન. સોપારીનો કટકો

કુટણ ના. લોઢીના વેપારની દલાલી કરનારી

કુટણ મુઠી વિ. કુટવું વડે ફસાઈ ગયેલી, કુટણ મુઠી ‘મુઠી રૂએ’

કુટણું ક્રિ. કુટવું

કુડંધલ વિ. કુદનાર

કુટ પિટ ના. મારકૂટ

કુટાણું કુટવું

કુટાણું ન. કસમય

કુટાસંધા ન. બ. ખટપટ, કાવાદાવા (પાંદડી)

કુટી ના. કોરડ–મગના છોડની

કુટો ન. ભૂકો, કચરો

કુડ ના. વેંત ભરતાં અંગૂઠાના છેડાથી તર્જનીના છેડા સુધીની લંબાઈ

કુડણું ક્રિ. કૂદવું

કુડાકુડ ના. કૂદાકૂદ

કુડાયણું ક્રિ. પ્રે. કુદાવવું

કુડ ના. લુહારની કોઢ

કુડુછ રેણું ક્રિ. બેઠા રહીને અકડાઈ જવું

કુડી રેણું ક્રિ. ઘાટ વગરનો

કુડેલ વિ. મનમાં બળી રહેલ

કુડોલો વિ. ઘાટ વગરનો

કુણક ના. કાનની વચ્ચે પહેરવાનું ઘરેણું

કુણકણું ક્રિ. કૂંજડીનું બોલવું

કુણકાર ન. કૂંજડીનો અવાજ

કુખુજર ના. મોંમાં રાખવાથી બેસી ગયેલો અવાજ ઊઘડે એવું વસાણું
કુતડી ના. મેલ ખાઈ જનાર જીવડાં, કાતરા
કુતાઈ વિ. કૂતરાંમાં ભળી જનાર, કૂતરાંવાળો
કુતો ન. કૂતરો
કુતોડ઼ ના. કૂતરાંની ફોજ
કુત્રાંસ ના. કુસંપ
કુન ન. કુંડ, ચકરાવો લેતું પાણી, 'વિઞો કુન કપીંધો'
કુનડી ના. કુલડી, સોનું ચાંદી ગાળવાની માટીની કુલડી ગાડાનો આડો બેસાડવાની કુલડી
કુનાતો ન. એક જાતનું કાણું કાપડ
કુની ના. હાંડલી માટીની
કુનું ન. મોટું હાંડલું માટીનું
કુપછ ના. શરીરમાં ખજવાળ આવે એવી વિક્રિયા
કુપાણુ ના. ગરમીની એક વિક્રિયા, કપાણુ, લૂ લાગવી
કુપાતર ન. કુપાત્ર, કપાત્ર
કુપાત્રે ના. કુપાત્રપણું
કુપલી ના. નાની પળી
કુફૂર ન. કુફપણું
કુબથાણી પોણું ક્રિ. બગડી જવું
કુબો ન. મકબરો, ઝૂંપડો
કુબોલ ન. ખરાબ બોલ
કુમાઈતર ન. કમાવિત્ર
કુમાડ઼ ન. ખરાબ માણસ
કુમાલ ન. ખરાબ માલ
કુમી ના. ચોમાસામાં ઊગતી એક વનસ્પતિ
કુમુંધ ના. કમોસમ
કુમૂર ન. કપૂત
કુરકુરો વિ. કરકરું
કુરચલ ન. દરિયા કાંઠે રેતીમાં ઘર કરનાર આઠ પગવાળું જીવડું, કરચલો
કુરણું ક્રિ. ઊંડો દુખાવો થવો
કુરલી ના. ચોમાસામાં ઊગતું શાકભાજીનું ઘાસ
કુરા અ. તરફ
કુરાફાત ના. ભયંકર કામ
કુરાંસ ના. નોકાન
કુરિયો ન. વાવણી પછી જમીન પર ફેરવવાનું ખેતીનું ઓજાર
કુરીત ના. ખરાબ રીત
કુરે જો વિ. શાનો ?
કુરે લાય અ. શા માટે ?

કુરે સ. શું ?
કુરે કુજાડો ન. કચ્છી બોલી
કુલખાણું ન. ખરાબ લક્ષણવાળો
કુલઝપટ અ. તમામ
કુલાગી ના. નાની વસ્તુ પકડવાની સોનીની સાણસી, મેળ વગરની
કુલાગો વિ. મેળ વગરનો
કુલો ન. ખભો
કુલાંઠ ના. ખરાબ સ્ત્રી
કુલોંચ અ. અયોગ્ય રીતે 'લોંચ વિકજે, કુલોંચ ન વિકજે'
કુ-વા ન. ખરાબ વા
કુવાટ ના. ખરાબ વાટ
કુવાડ ના. કજિયાળી સ્ત્રી
કુવાડો ન. મોટો કુહાડો ના. કુવાડી
કુવેણ ન. ખરાબ વચન
કુસણ ન. કાપી નાખવું તે, 'કુસણુ જો કરાર અસલ આશકન જો'
કુસણું ક્રિ. કાપવું
કુસમુસણું ક્રિ. મનમાં ને મનમાં ચીજી જવું
કુસર વિ. બીમાર
કુસરા ના. અન્યાય
કુસરાઈ ના. બીમારી
કુસીંધલ વિ. કાપનાર
કુસેલ વિ. કાપેલ
કુસોજો વિ. તોફાની, અટકચાળો
કુંગ ન. ખૂંધ, વાંકાપણું
કુંગરો ન. કાંગરો ના. કુંગરી
કુંગાઈ ના. વાંકાપણું
કુંગો ન. એક જાતની માછલી, સોનીની એક સાણસી
કુંજ ના. ન. માંકડ, કુંચી
કુંજણું ના. બ. મંજરા, કુંચીઓ
કુંજો ન. કૂજો
કુંઢ ના. વાંકાપણું, કુંધ, પીઠ પરનો ગઠ્ઠો
કુંઢો વિ. વાંકો, એક જાતનો બળદ
કુંવાર ના. કુમારિકા, એક વનસ્પતિ
કુંવારો વિ. પરણ્યા વિનાનો
કૂકેટ ન. પ્રપંચ, છળકપટ
કૂકડવાડો ન. છળપ્રપંચ
કૂકાર ના. ચીસ, પોકાર, કૂકૂ કરવું તે
કૂકૂ ન. કૂતરો, કૂતરાને બોલાવવાનો શબ્દ
કૂડ ના. જૂઠું
કૂડકપટ ન. છળકપટ
કૂડવું ક્રિ. મૂંડવું

કૂડાઈ ના. ખોટાઈ
કૂડીંધલ વિ. મૂંડનાર
કૂડેલ વિ. મૂંડેલ
કૂડો વિ. જૂઠો
કૂત ન. ખોરાક ખાવાનું પ્રમાણ
કૂમાઈ વિંજાણું ક્રિ. કરમાઈ જવું
કૂર ન. એક જાતની ઝીણી માછલી
કૂલર ન. બાજરાના લોટમાં ગરમ ઘી અને ગોળ નાખીને બનાવેલો ખાદ્ય પદાર્થ, કુલેર
કૂંઢલો વિ. ટૂંટિયું વાળેલો
કૂંચલો ન. દાતણિયો ના. કૂંચલી
કૂંજ ના. કૂંજડી, ચોમાસા પછી રણ પ્રદેશમાંથી હારબંધ આવતાં પંખીની જાત
કૂહાડો ન. કૂંડાળું
કૂંઢી ના. કૂંડી, કૂવાના થાળા-માંથી જેમાં પાણી આવે તે નાની ટાંકી
કૂંઢર ન. ચોમાસામાં ઊગી નીકળતી વનસ્પતિ એના મૂળમાં બટાકા જેવું ફળ હોય છે
કે અ. ને, સ. કયો?
કેડા ફેરઈ ના. કેણું
કેડો ન. કાકીંડો, પીળો

કેતરો સ. કેટલું
કેર સ. કોણ
કેસ ન. ફરિયાદ, મુકદ્દમો, વાળ
કેચમકરાણ ન. સિંધની બાજુનો પ્રદેશ, બલુચિસ્તાન
કેચી વિ. કેચ મકરાણનો રહેવાસી
કેડો સ. કેવું કેવડું
કેર ન. કેરડો, 'કેર કુલ્યો ત કે કુલ્યો', અર્થ કેર કુલે રાજપૂત જાડેજાની એક જાત
કે ના. ઝીણી જીવાત, એક જાતની બાવળી
કેક સ. કેટલાક
કેં સ. કોણ?
કેંચી ના. કાતર
કેં જો સ. કોનો
કેંણુ ક્રિ. કરવું
કેંની અ. ક્યારે
કેંનૂણું વિ. ક્યારનું
કો–કોક સ. કોઈ
કોઓ ન. ઉંદર
કોકરી ના. હળ ઉપરની લાકડાની ખીલી જેની સાથે ધૂંસરી અને હળ બંધાય છે.
કોજો વિ ખરાબ, 'કણ ફિટી કોજો થીઓ
કોટડી ના. ઓરડી, ખુલ્લી ભીંત

એક ગામનું નામ
કોટિયો ન. એક જાતનું વહાણ
કોટીંભો ન. કોટીંબું
કોઠ ના. તેડું, આમંત્રણ
કોઠણ ન. તેડવું
કોઠણું ક્રિ. તેડવું
કોઠલો ન. જૂના વખતમાં વસ્તુઓ સાચવવા માટે માટીનું બનાવેલું ચોરસ કબાટ જેવું સાધન
કોઠી ના. દાણા ભરવાની માટીની ઊંચી ઊંડી કોઠી
કોઠો ન. ગઢનો ગોળ બુરજ, છાતી, 'કોઠો કરાર આય,' કોશનો પાછળનો ભાગ
કોઠે પોણું ક્રિ. ટેવાઈ જવું
કોડ ન. હોંસ
કોડીઆ-કોડીલો વિ. ઉત્સાહી હોંસીલો
કોડ ના. કોઢ
કોડઈ વિ. કોઢીલી
કોડ્યો વિ. કોઢીલો
કોથ ના. પેડુ
કોથડ ના. કોરડ, મઠ
કોથળો ન. મોટો સરો
કોથળી ના. ગળાનું એક દર્દ
કોથલો ન. કોલસો
કોર ના. કિનારી
કોરણું ક્રિ. કોતરવું
કોરવણ ના. વહાણનો એક ભાગ
કોરવાંગ ન.બ. વહાણના અંદરનાં કાટખૂણીઆં લાકડાં
કોરાંભો ના. અલગ, જુદો
કોરી ના. જૂના વખતનો કચ્છનો એક ચાંદીનો સિક્કો સોળ ઢીંગલાનો, લખપત પાસેના જૂના વખતની નદી,
કોરી મોર અ. એકાદ કોરી જેટલું
કોલસીઆ ન. કોલસા રાખવાનું સાધન (વહાણવટી શબ્દ)
કોસ ન. કોશ, દખણાદો પવન
કોસાડી ના. પાણી ગરમ કરવા માટેનું લગ્ન ક્રિયા વખતનું વાસણ
કોસો વિ. ગરમ
કો અ. કેમ ?
કોજાણાં અ. કોણ જાણે, હું શું જાણું ?
કોડાણ-રી ના. કોદાળી
કોડી ના. દરિયાની છીપલી, અસલનું ચલણી નાણું
કોડીઆ ન. ખાંપરાનો દોસ્ત ચાલાક

કોઢો ન. આંખનો ડોળો, મોટી કોડી, તોફાની છોકરો
કોઢાય જો વિ. બેઠો
કોઢાયણું ક્રિ. મૂંઝાવવું
કોણુસીઆ ન. બ. કાલાંમાંથી કપાસ કાઢી લીધા પછી રહેલાં ખોખાં
કોર ન. લીમડાનાં કાચાં કૂમળાં પાન
કોરઈ ના. માછલી રાખવાનું ભાથું, એક નામ
કોરી ન. જૂના વખતની ચલણની એક જાત
કોં ના. કસ
કોંઠ ન. એક ફળ
કોંટો ન. ફણગો
કોંતલ ના. ચમકતી ચોટી, હિંદી : કોંતલ
કોંર ન. કમળ 'કોંર પાકું પાતાર મેં'
કયો સ. કયો, ક્રિ. ભૂ. કર્યું
કાં કાં ના. કાગડા જેવો કકળાટ
કાંસ ના. કસરત
કોડી' વિ. કરોડો

ખ

ખઈ ક્રિ. ભૂ. ઉપાડી લીધી
ખઈયો ન. કોદાળી
ખખખ વિ. ઘરડો
ખખ્ખી ના. ખારેકનું બી, 'ખખી ન ખરચે ખીમજી'
ખગ ન. મોટું પંખી 'હેક ખગ ખાઈ વ્યો'
ખગણું ક્રિ. ઠગવું
ખગી ના. એક જાતની માછલી નાની
ખગો ન. એક જાતની માછલી મોટી
ખજીનું ન. ખજાનો
ખજૂરીઆ વિ. દારૂડીઆ
ખટ ન. નફો, ખાટલો, પલંગ
ખટક ના. ખટકો
ખટ ખટુંબો ન. ખાટાં ફળનું એક ઝાડ
ખટણું ક્રિ. ખાટવું
ખટમિઠો વિ. ખાટો અને મીઠો
ખટર વિ. દૂધ ન દેનાર ગાય-ભેંસ
ખટલો ન. ખાટલો, કોર્ટમાં ચાલતો મુકદ્દમો
ખટ સવાદીઆ વિ. સ્વાદિષ્ટ ખાવાવાળો
ખટાઉ વિ. કમાઉ, ખાટી જનાર, એક નામ
ખટાણુ ના. ખટાશ
ખટૂંભરો વિ. ખટાશવાળો

ખટો વિ. ખાટો
ખટો ચુડસ વિ. ઘણો ખાટો
ખટો ઓરો વિ. ખાટું મોળું
ખડ ના. ખાડો
ખડારો વિ. ખાડાળો, ઉપાધીઓ
ખડી ના. નાનો ખાડો
ખડો ન. મોટો ખાડો
ખડ ન. ખેળ, ઘાસ
ખડઈ ના. ખાડી
ખડક્કો ન. હમલો
ખડકી ના. ઝોખલો, બારી, બારણું
ખડકો ન. માલધારીના પશુઓના ગળામાં બંધાતી ઘંટડી, જોરનો અવાજ, કપડાં ધોવાનો પથ્થર
ખડાંગ અ. ખડે પગે
ખડી ના. ચાક જેવી સફેદ માટી
ખડીઓ ન. કોથળો, દવાત
ખડૂસ વિ. ઘરડો, બેવકૂફ
ખડો ન. ઠીકરું
ખણુ ના. એક જાતનો સાપ, ચળ, ઉપાડ
ખણુ ઉપાડ ના. ઉપાડમેલ
ખણુખોભ ના. ચાડી ચુગલી
ખણણું ક્રિ. ઉપાડવું, ખોદવું
ખણાણી ના. કોઈ વસ્તુ ઉપાડવાનું મહેનતાણું

ખત ન. લખત, લેખું, 'ખત મંડે તો કુરો ?'
ખત પતર ન. કાગળ પત્ર
ખતરી ન. ખત્રી, ક્ષત્રિય, રંગારો
ખતવણું ક્રિ. ખતવવું
ખતા ના. દોષ, શિક્ષા
ખથણું ન. મરણ પાછળની ઈરસાની ક્રિયા
ખથી ના. કામળી
ખથૂરી ના. ગાડર, કસ્તુરી
ખથો ન. ધાબળો, 'આંઉ' ભઠિયાં,
ખધ વિ. નિર્મોલ (ખધો ન ઉડે
ખધામ ખધૂસ વિ. પુરુષત્વ હીન
ખન ના. ખાંડ
ખન અ. જેટલું, 'ચુંબો ખન, ચિપટી ખન'
ખનણી ના. ખાંડણી
ખનણું ક્રિ. ખાંડવું
ખનાર ના. ખળ
ખનારણું ક્રિ. ખંજવાળ કરવી
ખનેર ન. ખંડેર, ઉજડ જેવું સ્થાન
ખપણું ક્રિ. ખપવું
ખપત ના. ખપ
ખપંધલ વિ. ખપનાર
ખપાટ ના. લાંબી ચીપ

ખપાઈંધલ વિ. ખપાવનાર
ખપાયણું ક્રિ. ખપાવવું
ખપો ન. ખાચો, નિશાની
ખફણ ન. કફન, ખાંપણ
ખફણ કઢો વિ. ખાંપણ પણ કાઢી લે એવો
ખફણ ફાડો વિ. ખાંપણ ફાડનાર
ખફની ના. કફની
ખફા અ. ગુસ્સે
ખબર ના. મરણના સમાચાર, સમાચાર
ખબો ન. કાંધ
ખમણુ ક્રિ. ખમવું, રોકાવું, સહન કરવું
ખમત ખામણાં ન. બ. ક્ષમાપના
ખમાયણું ક્રિ. પ્રે. ખમાવવું, માફી માગવી
ખમીસ ન. મંગળવાર
ખય ક્રિ. ભૂ. ઉપાડી લીધો
ખયો ક્રિ. ભૂ. ઉપાડયું
ખર વિ. લુચ્ચો
ખરક ન. સાળના ખૂંટાનું આડું લાકડું
ખરકલો ના. સાળનો ખોડેલો ખૂંટો
ખરખરો ન. શોક
ખર ખિલાયણાં ક્રિ. સા. મશ્કરી કરાવવી
ખરજી રોણું ક્રિ નકામા બની જવું 'રિઢ રઈ ખરજી'
ખરલ ના. દવા વાટવાનું સાધન. વિ. ગાંડો
ખરવાડ ના. ખળાંવાડ
ખરસણ ન. એક જાતનો જંગ-લમાં ઊગતો છોડ
ખરાઠ ના. પાણીમાંથી અપાતુ. ધાન
ખરા બપોર ન. બ. મધ્યાહ્ન
ખરીપકી ના. ચોક્કસ
ખરેલ વિ. ગાંડો
ખરો ન. ખેતરનું અનાજ એકઠું કરવાનું સ્થાન, અ. સુધીનો બેઠખરો
ખરો ખોંધ વિ. હાજરા હજૂર રહેલો
ખલ ના. ખાલ, ખરલ
ખલાપિટ ના. જોડાની માર
ખલાસ ના. ખલાસીનું મહેનતા-ણું, સમાપ્તિ
ખલીસો ન. ચામડાનો કોથળો
ખલેસી ના. ચામડાની કોથળી
ખલો ન જોડો
ખવીસ ન. માથા વગરનો પ્રેત
ખસ વિસ્માણાં ક્રિ. સા. બીક લાગવી

ખસૂસ અ. જરૂર

ખંખ વિ. ઉજ્જડ જેવું

ખંખારો ન. છોળ ખીર ને ખંખારો'

ખંગણું ક્રિ. ઊંધરસ ખાવી, પરાણે પૈસા ચુકવવા

ખંગાયણું ક્રિ. પ્રે. પરાણે પૈસા વસૂલ કરવા

ખંગારો ન. બળખો

ખંજણું ક્રિ. ખેચવું

ખંડ ન. જમીનનો એક ભાગ, ખંડ, ખાંડ

ખંધો ન. ગાયો–ભેંસો બાંધવાનું સ્થાન, ઘુસ્યો, કાંધુ

ખાઈ ના. ખાડો, કિલ્લાને ફરતો ખાડો

ખાઈયાર વિ. ખાનારો, 'હરામ જે ખાઈયાર'

ખાઉ વિ. ખાનાર 'હરામખાઉ'

ખાઉ પાતર વિ. ખાતો જ રહે એવો, રુશ્વત ખોર

ખાક ના. પીર પાસે થતા ધૂપની ભસ્મ

ખાકી વિ. ભસ્મ ચોળેલો, ખાકી બાવો

ખાખટી ના. હલકી ખારેક

ખાજ ન. ખાઈ શકાય એવું, જેનો કોળીઓ કરી જવાય એવો

ખાજી ના. ખુજલીનો રોગ

ખાઝેટી ના. અણુકતું ખાવું તે

ખાટ ન. ખાટલો, હિંડોળા

ખાડી ના. છડપચ્ચી, દરિયાની નાળ

ખાણ ન. ઢોરને નીરવાનું, ગુવાર કપાસિયા વગેરે, અનાજ સાચવવાની ખાણ, માટીની ખાણ, પિરોજી શોધવાનું મૂળ

ખાણિયું ન. પશુઓને ખાણ આપવાનું સાધન

ખાણુતરો ન. ખેતરમાં કે તળાવમાં ખોદકામ કરવું તે

ખાતો ન. ખાતું

ખાધ ના. ખોટ

ખાધેલ વિ. ખવાઈ ગયેલ

ખાધો ક્રિ. ભૂ. ખાધું

ખામ ના. બળતરા

ખામણું ન. ખાનું, બળવું

ખાય : ખાયકી ના. ખાધ

ખાર ન. ખાળ, વેર, ગુસ્સો

ખારક ના. ખારેક
ખારકિયાલ ના. ખારેકડીનું ઝાડ
ખાર ખેથ ન. વેર ઝેર
ખારાઈ ન. રણના કાદવમાં ફરી શકનાર મજબૂત ઊંટ
ખારા ડુક ન. બ. કડવા ઘૂંટડા
ખારાણું ક્રિ. ભૂ. ગુસ્સે થયો
ખારાયણું ક્રિ. ખવડાવવું
ખારી ના. કાંઠાળની જમીન વિ. ઊખ સ્વાદવાળી
ખારી મિરચી વિ. ક્રોધી
ખારીલો વિ. ખાર રાખનાર
ખારુઆ ન. નાખવો
ખારો ન. ખારી જમીનમાં પાકતી કપડાં ધોવાની માટી જેવી વસ્તુ વિ. કડવો
ખારો લો ન. ખારું લોઢું
ખાલક ન. ખલકને પેદા કરનાર પરમાત્મા
ખાલોપીલી અ. વગર કારણે
ખાલો ન. ખાલીપણું, ખાડો
ખાવડો ન. એક જાતનો બળદ, કચ્છની ઉત્તરનો પ્રદેશ
ખાવો ન. ખાવાનું, વાળું
ખાવંધ ન. ખાવિંદ
ખાસડો ન. જોડો

ખાસાપીસી ના. ચાડીચુગલી, અદેખાઈ
ખાસો વિ. સારો
ખાંખડ વિ. ઉજ્જડ
ખાંખત ના. જિજ્ઞાસા
ખાંખતીઓ-લો વિ. વધુ પડતો જિજ્ઞાસુ
ખાંગો વિ. વાંકો, ન. જમખારની એક જાતની લુંગી
ખાંચ ના. ખાંચો
ખાંપ ના. કટકી, ખપાટ
ખાંપરો ન. કોઠીઆનો દોસ્ત, ચાલાક ચોર
ખિખરી ગૂંધી ના. મીઠાં ગૂંદાંનું ઝાડ
ખિખરો વિ. હસ હસ કરનારો
ખિખી વિ. ખાટી જેવી વાસ વાળી
ખિખો ના. ખી-ખી કરનાર, મૂર્ખ
ખિચડી ના. ખીચડી, ભેળસેળ
ખિચડો ન. ખીચડો, શંભુમેળો
ખિજણુ : ખિજણું ક્રિ. ખીજવું
ખિજુંધલ વિ. ખીજનાર
ખિજાયણું ક્રિ. ખીજવવું
ખિજેલ વિ. ખીજાયલો
ખિટ ન. નષ્ટ કરી નાખવું તે 'ખિટ બણુણી'

ખિર ખણુણી ક્રિ. નષ્ટ કરી નાખવું
ખિઢીઓ ન. મોટી ઊધરસ
ખિથરી વિઞણું ક્રિ. ગાંડા જેવા થઈ જવું
ખિથરેલ વિ. ગાંડો
ખિથો ક્રિ.ભૂ. ખસી ગયો
ખિપ ન. એક જાતનું શાક
ખિબ ના. ખાંચો ઘોડાના મોંમા ચડાવવામાં આવે તે
ખિબો ખિબલો વિ. બોખો દાંત વિનાનો
ખિયો ન. ખીરું
ખિરણું ક્રિ. ખરી પડવું
ખિરાયણું ક્રિ.પ્રે. નીચે પાડવું
ખિરેપ-ખ ન. ભૂત ડાકણનો દેખાવ
ખિરેલ વિ. નીચે પડી ગયેલું
ખિલ-ખિલણુ ના. હાસ્ય
ખિલ ખિલાટ અ. ખૂબ હસવું
ખિલ મસ્તી ના. આનંદમય તોફાન
ખિલખિલણું ક્રિ. ખીલી ઊઠવું
ખિલ ખિલાટ ન. ઝળહળાટ
ખિલ મુખ વિ. હસતા ચહેરા વાળો
ખિલંધલ ના. હસનાર, ખીલનાર
ખિલાયણું ના. પ્રે. હસાવવું
ખિલારો ન. હાસ્ય, ફજેતી
ખિલેલ ના. ખીલેલું
ખિવણું ના. ઝળકવું, 'વિજ ખિવેતી'
ખિસણું ના. ખસી જવું
ખિસાયણું ન. પ્રે. ખસાવવું
ખી-ખી ના. ખીખવાટા કરવું હાસ્ય
ખીખાટા ન. બ. ખીખવાટા
ખીચો ન. ખીસું
ખીમું ન. ગોસ્તનો છૂંદો, તંબૂ
ખીર ન. દૂધ, વધાઈ 'આંકે ખીર આય'
ખીરજ ના. ખીર, દૂધમાં ખાંડ ચોખા નાખી બનાવેલું ભોજન
ખીરો ન. ગાય-ભેંસનું ખીરું
ખીલડો ન. ઘંટીના નીચલા પડ વચ્ચેની ખીલડી
ખીલા ઉપાડ અ. ઢોરઢાંખર સહિત
ખીલાસરી ના. ઘેલાનો સગીઓ
ખીલી ખુટકો ન. જરા પણ તકલીફ

ખીલોડી ના. ખિસકોલી
ખી' અ. કેમ
ખી'કાર ન. સત્કાર
ખી'કારણું ક્રિ. સત્કારવું
ખી' ખી' અ. ક્ષેમકુશળ
ખી'ખેર અ. આનંદમંગળ, ક્ષેમ-કુશળ
ખુઆર વિ. ખુવાર, હેરાન, પાયમાલ
ખુઈ ના. નાનો ખાડો-કૂવો
ખુએ ભંગલ વિ. ભાંગેલા ખુઆવાળું-વકાણું
ખુઓ ન. વકાણુનો કૂવા સ્તંભ, કૂવો
ખુચણું ક્રિ. ખૂંચી જવું
ખુચંધલ વિ. ખૂંચનાર
ખુચાયણું ક્રિ. પ્રે. ખોસવું, ખૂંચવવું
ખુચેલ ના. ખૂંચેલો
ખુટંખુટાયણું ક્રિ. ખખડાવવું
ખુટણું ક્રિ. ખૂટી પડવું
ખુટલ વિ. ખૂટી પડનાર, પલટી જનાર
ખુટાયણું ક્રિ. પ્રે. ફટાવવું, ઓછું કરાવવું
ખુટી કે ખપો વિ. જેનું આવી બન્યું હોય એવો
ખુટેલ ના. ખૂટેલો
ખુડ-ડી વિ. મરઘાંને પૂરવાની જગા
ખુડકણું ક્રિ. ખડખડ અનાજ કરવો
ખુડકાંઈધલ વિ. ખખડાવનાર
ખુડકાયણું ક્રિ. ખખડાવવું
ખુડખુડાયણું ક્રિ. ખટખટાવવું
ખુડ ખુડિયો ન. સૂકું નાળિયેર, એક અટક
ખુડયો ન. પરચૂરણ
ખુડધમ ન. કેડે બાંધવાનું નક્કર મંડાવાળું હથિયાર જેવું સાધન
ખુડીઆ ન. ખરી, "આરોબ ખુડીઆ પેટ મેં"
ખુડો ના. લંગડા જેવો
ખુણુસ ના. અવરોધ, શંકા
ખુત ના. જમીનથી બહાર નીકળી આવેલી ખીલડી
ખુતેલો વિ. ખૂંચેલો
ખુતો ક્રિ. ભૂ. ખૂંચી ગયો
ખુદા ન. ખુદા
ખુનામ ન. ગંભીર કાર્ય, ખોટું કામ
ખુનામી વિ. ખરાબ, ભયંકર
ખુપણું ક્રિ. ખૂંચી જવું
ખુપર ન. અવળું કામ, ખાડો
ખુપર ખોડણું ક્રિ. ઊંધું કામ કરવું

ખુપરી વિ. અવળાં કામનો કરનાર

ખુપેલ-લો વિ. ખૂંચેલું

ખુમણ ન. ખમણ

ખુમણી ના. ખમણ કરવાનું ખાંડણી જેવું સાધન

ખુર ન. જાનવરના પગની ખરી

ખુરપગ ન. મૂળ વસ્તુ, ખરી અને પગ

ખુરપીઓ ન. ખેડ કરતાં રાંપને સાફ કરવાનું સાધન

ખુરપો ન. ખરપી, ઘાસ ખોદવાનું સાધન

ખુસ ધલાલ ન. છાની રીતે બે બાજુ વગાડનાર

ખુસરો વિ. જેની મૂછ ન ઊગતી હોય એવો, ખુસરો ખાન થોડો વખત દિલ્હીની ગાદી પર રાજ્ય કરી ગયો હતો. ભારતીય મુસ્લીમ ઇતિહાસકાર ઝિયાઉદ્દીન બરેની લખે છે :

'એ સોગુ-નપુંસક (ખુસરો ખાન) મર્દોના હુમલા સામે ટકી શક્યો નહિ.

ખુંજ ન. ખાંચો

ખુંઢ ના. કોતરણી

ખુંઢણ ન. કોતરવું તે

ખુંઢણું ક્રિ. કોતરવું

ખુંઢેલ-લો વિ. કોતરેલ

ખુંભ ન. ખંભ, ગંભીર કામ, ખુંભ ખોડાણું

ખૂઅ ન. કૂવાનો ઊંડો ખાડો પાણીનો

ખૂરો ન. ભઠ્ઠી

ખૂંચો ન. ખીસું

ખૂંટ ન. આખલો, પૂરેપૂરું

ખૂંટ બ્યાજ ન. પૂરેપૂરું વ્યાજ

ખૂંટી ના. સરહદનું નિશાન

ખૂંટો ન. સરહદ બતાવતો જમીનમાં ખોડેલો પથ્થર

ખૂંધણ ન. ખૂંદવું તે

ખૂંધણું ક્રિ. ખૂંદવું

ખૂંધીંધલ વિ. ખૂંદનાર

ખૂંધેલ વિ. ખૂંદેલ

ખૂંધેરો ન બન્ની નો ખોદેલો કૂવો

ખેડ ના. ખેતી, 'બેતરવાર છી ખેડ'

ખેડણું ક્રિ. ખેડવું

ખેડ પોખ ના. ખેડવું-વાવવું વગેરે

ખેડાણ ન. ખેડ

ખેડાણી ના. ખેડવાનું મહેનતાણું

ખેડાયણું ક્રિ. પ્રે. ખેડાવવું
ખેડીંધલ વિ. ખેડનાર
ખેડૂ ન. ખેડૂત
ખેડેલ વિ. ખેડેલું
ખેણ ન. ખાવાનું
ખેણ પીણ ન. ખાવું-પીવું
ખેણું ક્રિ. ખાવું
ખેતરપાર ન. નાગદેવતા
ખેતરે-ત્રા અ. એક ખેતર જેટલે અંતરે
ખેધ ન. વેર, દુશ્મનાવટ, ડંખ
ખેધ પોણું ક્રિ. દ્વેષથી કોઈ પાછળ પડવું
ખેધીઆ વિ. વેરી, ડંખીલો
ખેધીલો વિ. વેર ન ભૂલનાર
ખેવના ના. તીવ્ર ઇચ્છા
ખેસ ન. ચોફાળ
ખેં ક્રિ. આ. ખાય
ખેંગ ન. ઘોડો 'ખેંગમથે ખેંગાર અચેતો'
ખેંગાર ન. ઘોડે સવાર, શૂરવીર
ખેંધલ વિ. ખાનાર
ખેંપટ ના. ધૂળ, ઝીણી રજ
ખેંપટ અ. એકદમ મૂઠીઓવાળી ભાગી જવું 'ખેંપટ ! ખોરા ખોર ભજેતો'
ખેં ના. ધૂળ, ઝીણી રજ
ખૈપાન-ની વિ. લુચ્ચો, તોફાની
ખૈર ન. ભલાઈ, દાન, એક જાતનું ઝાડ
ખૈરખ્વાં વિ. ભલું ઇચ્છનાર
ખૈર સલ્લા અ. સમાપ્ત
ખૈરિયત ના. સુખાકારી, દાન
ખૈરિયો ન. મોટી કોઠી
ખૈરી ના. ખેરનું ઝાડ 'ખેરી, બેરી ને બાવરી'
ખૈરીચો ન. પરચુરણ
ખૈરો ન. એક જાતનું ભૂરા રંગનું પક્ષી
ખૈયો ન. મોટી કોઠાળી
ખો ના. લોઢાની કોશ
ખોખડ ના. ઝીણાં કાંકરાં, 'કાલે જી ખોખડ, બેઉ જો ઝગડો'
ખોખો ન. મોટું ખોખું, એક રમત
ખોખો વિ. ઝીણું, ઘરડો, બીડીનું ખોખું
ખોટ ના. ખામી, ખાધ, નુકસાન, અભાવ
ખોટા બોલો વિ. ખોટું બોલનાર
ખોટીપો ન. વિલંબ
ખોટીલો વિ. ખોડવાળો
ખોડણું ક્રિ. જમીનમાં ઊતારવું
ખોડેલો વિ. ખૂંપેલો

ખોધણું ક્રિ. ખોદવું
ખોધાણી ના. ખોદવાની મજૂરી
ખોધેલ વિ. ખોદેલું
ખોપડો ન. ખાટલી વગેરેના કાંઠલા નીચેના બળેલો ભાગ
ખોભરણું ક્રિ. રોકાવું
ખોભરો ન. રોકાવું 'ખોભરો ન ખાવે કું'
ખોય અ. વિક, 'ખોય ખોંભે જો રંગ'
ખોલ પાંપણુ ના. સોની-લુહારનું એક સાધન
ખોલરો ન. ગધેડાનું બચ્ચું
ખોલાવરી ના. સોની-લુહારનું એક સાધન
ખો ના. વિનાશ
ખોગીર ના. ઘોડા પર મૂકવાની પાટલી
ખોડ ના. ખરાબ ટેવ, રાજપૂતની એક અટક
ખોડી ના. લંગડી ગાય 'ખાવ ખોડી ને પય ઠરાકી તેં'
ખોડો ન. માથામાં જામતો સફેદ મેલ
ખોવો ન. ડારણીની રમત રમવાનું લાકડું
ખોપ ન. ડારસ્થાન
ખોપીઓ વિ. ઉપાધીઓ
ખોર ખોરાં અ. એકદમ ભાગી છૂટવું
ખોરો ન. ખોળો
ખોરો વિ. સડેલું
ખોરો ભરણું ક્રિ. સીમંતની વિધિ કરવી
ખોલો વિ. ખવાઈ ગયેલું
ખોંક ન. ગાબડું
ખોંકારણું ક્રિ. ખોંખારો ખાવો
ખોંકારો ન. ખોંખારો
ખોંતરણું ક્રિ. ખોતરવું
ખોંધ ન. માથું પડયા પછી લકવું પડ, થરો
ખોંભલો ન. નાની ખોંભી
ખોંભાત્રી ન. ખોંભીઓ રંગનાર ખત્રી
ખોંભી ના. રંગીન ઓઢણી
ખોં ખોં ના. વારે વારે ઉધરસ ખાવી
ખ્યાલી ભાછો ન. બગલાન ખાવું" કરનાર બાદશાહ

ગ

ગછ ન. જૈનોનો એક વિભાગ 'તપગછ' વગેરે
ગજણુ ના. ગર્જના
ગજણું ક્રિ. ગાજવું
ગજર ન. ગાજર

ગજરો ન. ફૂલોનો ગુચ્છો
ગજંધલ વિ. ગાજનાર
ગજા સંપત અ. ગજા પ્રમાણે
ગજો ન. કદ, તાકાત
ગઠણું ક્રિ. ગૂંથવું
ગઠલ વિ. ગઠાયેલ
ગઠાયણું ક્રિ. પ્રે. ગૂંથાવવું
ગઠારો ન. ગૂંથવું કામ કરનાર
ગઠીંધલ વિ. ગૂંથનાર
ગઠેલ વિ. ગૂંથેલ, ઘસાયેલ
ગઠો ન. લોઢો, ગળામાં પહેરવાનું એક ઘરેણું
ગડણું ક્રિ. ભેટવું, ભેળવવું
ગડર ના. ઉંબળ
ગડલ ના. નાના બાળકની રમવાની ગાડી
ગડા વાટ ના. ગાડાનો રસ્તો
ગડો ન. ગાડું, ગાડાના સગન પાસેનું પૈડા જેટલું લાકડું
ગડો ના. ગધેડી
ગડોડો ન. ગધેડો
ગડ્ઢી ના. ગિરદી
ગડૂ ન. લીમડા વગેરે પર ચડતો વેલો
ગઢરાંગ ના. કિલ્લાની અંદરની બાજુનો રસ્તો
ગણું અ. ખરો, 'ડિઠો ગણું'

ગત ના. તાલ, રીત, સ્વર્ગ
ગતાગમ ના. ખબર, જ્ઞાન
ગતી ના. સ્થિતિ 'સદ્‌ગતિ'
ગધેડે ગાર ના. જૂના વખતમાં કોઈ પ્રતિબંધ માટે આ શબ્દ વપરાતો
ગધો ન. ગધેડો, મૂર્ખ
ગનીમત ના. ઉમદા ચીજ, આનંદ, વિપુલતા
ગનું ન. સાંઠો, લાગલગ, 'ગને ચોરઈ, ગને નિયા'
ગપ ન. ગપાટો
ગપી વિ. ગપાટા હાંકનાર
ગપોડ્ વિ. ગપાટા મારનાર
ગભણી વિ. ગાભણી-ગાય ભેંસ 'સાંગો ચય મે ગભણી'
ગભરૂ ન. નાનું બાળક
ગમેલ ન. ગાય ભેંસને ખાણું આપવાનું વાસણ
ગયડો ન. લખપત તાલુકાનો પ્રદેશ, ગયડો વડોત મીં મઠો'
ગયણું ન. પાણી ગાળવાનું ગળણું
ગયણે છડણું ક્રિ. ગીરો મૂકવું
ગરધન ના. ગરદન
ગરભ ન. અંદરનો ભાગ, ગર્ભ
ગરો ન. રિજકા વગેરેમાં પડતો એક રોગ

ગામતરો ન. પરગામ જવું તે, ભટકવું

ગામાઈ વિ. એક ગામના

ગાર ના. ગાળ, કૂવામાંથી નીકળતો કાદવ

ગારો ન. કાદર

ગારોડી ન. સાપને પકડનાર ગારુડી

ગાંગલી ઘાંચણ ના. કાવાદાવા કરનાર સ્ત્રી

ગાંગા ઘુસા ન. બ. આકળ-વિકળા થઈ જવું, ઘૂંઘવાઈ જવું તે

ગાંજાઈ ક્રિ. ગંજેરી 'ગાંજાઈજી મા હૈ કેક ખપે'

ગાંડેરે ચડણું ક્રિ. ભડકા પર પાગલ બનવું-જીવ જંતુઓનું

ગાંડુ વિ. ગાંડા જેવો

ગિગડ ના. ખજૂર કે ખારેકનો ઠળીઓ

ગિગલો ગિગો ન. કીકલો

ગિજ ના. હીંયુ

ગિજણું ક્રિ. લેવાઈ જવું 'ખિરજે સે ગિજે'

ગિડ ના. ખાડ, છીંડી ડોકાનો ખાડો

ગિડક ના. ખારેક કે ખજૂરનો ઠળીઓ

ગિડકણું ક્રિ. ગળા નીચે ઊતરી જવું

ગિડકાંઈધલ વિ. ગળા નીચે ઉતારનાર

ગિડકાયણું ક્રિ. પ્રે. ગળા નીચે ઉતારી દેવું

ગિડકેલ વિ. ગળા નીચે ઊતરેલું

ગિડધ મુઠીયું ના. બ. જાડી મોટીમુઠી

ગિડધો ન. એક જાતનું નૃત્ય 'લાલ ગિડધો ગિનધી વિઞાં'

ગિધકા ન. બ. ઝાટકા, એક જાતની રમત બાર-ગધાવની

ગિધી ના. બકરી

ગિનધલ વિ. લેનાર

ગિનાઈ વિઞણું ક્રિ. લેવાઈ જવું

ગિરઈ : ગિરાંઈ ના. માટલાં નીચે મૂકવાનું માટીનું સાધન

ગિરભલો ન. અંદરનો ભાગ

ગિરભ સૂતરો વિ. રેશમ અને સૂતર મિશ્રિત

ગિરમર ના. એક જાતના અથાણા માટેની વનસ્પતિ

ગિરો ના. કોળીઓ

ગિરાંઈ ના. હાંડલાં મૂકવાનું માટીનું કાંઠા વિનાનું સાધન

ગામતરો ન. પરગામ જવું તે, મરવું

ગામાઈ વિ. એક ગામના

ગાર ના. ગાળ, કૂવામાંથી નીકળતો કાદવ

ગારો ન. કાદવ

ગારોડી ન. સાપને પકડનાર ગારૂડી

ગાંગલી ઘાંચણ ના. કાવાદાવા કરનાર સ્ત્રી

ગાંગા ઘુસા ન. બ. આકળવિકળા થઈ જવું, ઘુંઘવાઈ જવું તે

ગાંજાઈ ક્રિ. ગંજેરી 'ગાંજાઈજી મા કે કોક ખણે'

ગાંડો ચડણું ક્રિ. ભડકા પર પાગલ બનવું-જીવ જંતુઓનું

ગાંડુ વિ. ગાંડા જેવો

ગિગડ ના. ખજૂર કે ખારેકનો ઠળીઓ

ગિગલો ગિબો ન. કીકલો

ગિજ ના. છીછું

ગિજણું ક્રિ. લેવાઈ જવું 'ખિરજે સે ગિજે'

ગિડ ના. ખાડ, છીંડી ડોકાનો ખાડો

ગિડક ના. ખારેક કે ખજૂરનો ઠળીઓ

ગિડકણું ક્રિ. ગળા નીચે ઊતરી જવું

ગિડકાંઈધલ વિ. ગળા નીચે ઉતારનાર

ગિડકાયણું ક્રિ. પ્રે. ગળા નીચે ઊતારી દેવું

ગિડકેલ વિ. ગળા નીચે ઊતરેલું

ગિડધ મુઠીયું ના. બ. જાડી મોટીમૂઠી

ગિડધો ન. એક જાતનું નૃત્ય 'લાલ ગિડધો ગિનધી વિઞાં'

ગિધકા ન. બ. ઝટકા, એક જાતની રમત બાર-ગધાવની

ગિધી ના. બકરી

ગિનધલ વિ. લેનાર

ગિનાઈ વિઞાણું ક્રિ. લેવાઈ જવું

ગિરઈ : ગિરાંઈ ના. માટલાં નીચે મૂકવાનું માટીનું સાધન

ગિરભલો ન. અંદરનો ભાગ

ગિરભ સૂતરો વિ. રેશમ અને સૂતર મિશ્રિત

ગિરમર ના. એક જાતના અથાણા માટેની વનસ્પતિ

ગિરો ના. કોળીઓ

ગિરાંઈ ના. હાંડલાં મૂકવાનું માટીનું કાંઠા વિનાનું સાધન

ગિરો ન. ગઢ

ગિરેણ ન. ગઢણુ 'ગિરેણ ટાણે સંપ'

ગિરેણ ઘેલો વિ. ગાંડો ઘેલો

ગિલકી ના. તુરિયું

ગિલગિલિયા ન. બ. ગલગલિયાં

ગિલા ના. નિંદા

ગિસો ન. બકરીનું બચ્ચું

ગિંગરી ના. ઘૂઘરી

ગિંગરિયારો વિ. ઘુઘરિયાળો

ગીસો ન. ઉતાવળ

ગીસોડી ના. તુરિયું

ગીંગો ન. ચાનકી

ગુગડ સંધો વિ. અવ્યવસ્થિત, આડું બેલો

ગુજર ન. ગુજરાન

ગુજરઈ ક્રિ. ભૂ. વીતી ગઈ, મરી ગઈ

ગુજરણું ક્રિ. મરી જવું, વીતી જવું

ગુજરી ના. હાથમાં પહેરવાનું ઘેરાનું ઘરેણું

ગુજરઘલ : ગુજરેલ વિ. મરનાર

ગુજારણું ક્રિ. પ્રે. વિતાવવું

ગુજારત ના. પિરોલી–સમસ્યાનો એક પ્રકાર

ગુટકો વિ. નાનો ગોળાકાર વાળો

ગુડણું ક્રિ. કૂટવું, કૂટી નાખવું

ગુડીઘલ વિ. મારનાર

ગુડકણું ક્રિ. નીચા નમી નીકળી જવું

ગુડક બારી ના. બહાર નીકળી જવાની નાની બારી

ગુડકાયણું ક્રિ. પ્રે. નાની જગામાંથી બહાર કાઢવું

ગુડથલો ન. ઊથલી પડવું તે

ગુડથિયો ના. નાની તોપ

ગુડિયારા ન. બ. ઢૂવા

ગુડિયો ન. ગોળ પથ્થર, ગુડિયા પીર

ગુણ ગુણ ના. ગણગણાટ

ગુણંજ ના. જૂના વખતનું એક હથિયાર, ગુરુજ

ગુણેસ ન. ગણેશ

ગુણેસિયો ન. ગણેશિયું, ભીંત ફાડવાનું ચોરનું હથિયાર, સાળનો ખીલો તાણાનો ગુચ્છ બાંધવાનો

ગુથરણું ક્રિ. ઊડવું

ગુનું : ણું વિ. મીઠો

ગુબ ના. કાંઠી-કોકાની રમત માટેની નાની ખાડ

ગુબચી ના. કપડાં રાખવાની દોરીવાળી થેલી

ગુબીત ના. ગોળ કે ખાંડની મીઠી
ગુર ન. ગોર, માંગ, હિંદી ગુર
ગુરણું ક્રિ. માગવું, ચાહવું
ગુરત ના. ચાહના
ગુરપતો ન. ગંજીફાનાં પત્તાંની એક જુગાર
ગુરંધલ વિ. માંગનાર, ચાહનાર
ગુરિયાણી ના. ગોરની ઘરવાળી
ગુરી ના. આવેશ, વાઈ, ગળી
ગુરી કેણી ક્રિ. જવને ખાંડીને તેનાં ફોતરાં કાઢી નાખવાં
ગુરુગમ ન. ગુરુની ગહન વિદ્યા
ગુરેલ વિ. માગેલ
ગુલ અ. બુઝાઈ જવું તે, 'ડમો ગુલ' ફૂલ
ગુલાડે વિજણું ક્રિ. મારી નાખવું
ગુલાંઠ-ઠી ના. ગેડીમાણું
ગુલૂ : ગુલૂડો ન. કુરકુરિયું
ગુંગ ના. બોલવું બંધ (એક રમત કાઈ ફેંકવા વખતની)
ગુંગો વિ. મૂંગો
ગુંધ ન. ઢગલો, ઘણું
ગુંધણ ના. ચોપડ, ભોજનને ભાવતું કરવાની કોઈ વસ્તુ
ગુડર વિ. મોટા ગુડા-ઢીંચણ વાળો
ગુડર ન ઢીંચણ 'તોજા ગુડર ગરે'
ગુડા ભોડ વિ. ગુડા ભોડે એવો
ગુડાવાર ના. ગુડાવાળ, કાણુ
ગુડિયા ન. બ. ગાડા નીચેના હાથેલા જેના પર મંજી બંધાય છે
ગુડિયો ન. ગુડો બાંધવાનું સાધન ઢીંચણિયું
ગુડી ના. ઢીંચણનો ભાગ
ગુડો ન. ઢીંચણ
ગણુપાઠ ન. કોથળાનું પાથરણું
ગણી ના. કોથળો
ગનું ન. પાણી ભરાયેલું મોટું કુંડ
ગૂં ન. વિષ્ટા
ગૂંઓ ન. નાકનો મેલ
ગૂંચરો ન. ગૂંચળો
ગૂંથણ ન. ગૂંથવાની ક્રિયા
ગંથણું ક્રિ. ગૂંથવું
ગંથણાં ન. બ. ગાડાની ધૂંસરી ઉપરના વચ્ચેના બે ખીલા
ગંથીંધલ વિ. ગૂંથનાર
ગુંધ ન. ગુંદર
ગુંધર ન. વિચાર
ગુંધર ગારણા ક્રિ. વિચારોમાં અટવાઈ જવું
ગંધી ના. ગૂંદીનું ઝાડ
ગંધો ન. ગૂંદું
ગભડો ન. ગૂમડું

ગેડ ના. કાળ
ગેડો ન. લખપત તાલુકાનો પ્રદેશ, ગરડો
ગેણું ન. માગણું
ગેનારણું ક્રિ. ધ્યાન દેવું, માનવું
ગૈબ ન. ગેબ
ગૈબી વિ. ગેબી
ગેંઉં ન. બ. વ. ઘઉં
ગૈધર ન. ગજવર
ગૈયાર વિ. જેની પાછળ કોઈ વારસ ન હોય એવો
ગોખરૂ ન. કાંટાવાળી એક વનસ્પતિ
ગોખરૂ ખુમ્આર અ. જાતમહેનતથી સૌથી પ્રથમ જમીન સાફ કરી વસવાટ કરવો તે
ગોગીડો ન. કૂતરાના કાનમાં પડતું જીવડું
ગોટ ન. વરરાજા
ગોટીઓ વિ. જુવાન
ગોડ ના. ઓટી
ગોતીડો ન. ગોતરડો, ગણેશની માટલી–લગ્ન પ્રસંગની
ગોથલો ન. મોટો વાછરડો
ગોધામ ન. માલ રાખવાનું મોટું મકાન
ગોધો ન. આખલો

ગોફણ ના. ખેતરમાં પંખી ઊડાડવા માટે ચામડાનું કે સુતરનું બનાવેલું સાધન
ગોબારો ન. કાજળનું બકુન, વિ. ભૂરો
ગોયડો ન. કોતરકામવાળો વહાણનો મોરો
ગોર ના. ન્યોછાવર કરવું તે
ગોરજી વિઞાણું ક્રિ. ન્યોછાવર થઈ જવું
ગોરણું ક્રિ. ન્યોછાવર કરવું, ઓળી ગોળી નાખવું
ગોરપાર ના. ગોર વગેરે
ગોરીંથલ વિ. ન્યોછાવર કરનાર
ગોરેઓ ક્રિ. ભૂ. ઊ ગયો, ચૂકો
ગોરેલ વિ. ન્યોછાવર કરેલ
ગોરોચન ન. ગાયના મસ્તકમાંથી નીકળતો પદાર્થ ઔષધનો
ગોલ ના. એક જંગલી મેવો
ગોલાઈ ના. ગોળપણું
ગોલાડો ન. એક જંગલી મેવો
ગોલી ના. દાસી
ગોલીડો ન. ગોળ વાળેલું ગૂંચળું
ગોલો ન. ગુલામ, ગુલામનું પતું ગંજીફાનું
ગોસ ન. ગોસ્ત, દરિયાઈ સફર ખલાસીની

ગોંટી ના. ગોટી
ગોંટો ન. ગોળાકાર, ગોટલો
ગોંટા ચડ્યો ક્રિ. ભૂ. હૃદય બંધ પડવું (જૂની માન્યતા)
ગોડ ન. આકાશમાં વાદળાંનું ચડી આવવું તે
ગોડ વિજ ના. ગોડ વિદ્યા
ગોડિયો ન. ખેલ કરનાર મદારી
ગોધો ન. ગેડો, લાકડી જેવી કોઈ વસ્તુ ભોંકવી તે
ગોપી ના. ઘોંઘાટ
ગોભ ના. ઘોડાની એક ખોટ, ભમરી. 'ગોભ ઉડાય ભોમ'
ગોમાં ન. બ. મૂછ 'ગોમાં સૂર નૈં'
ગોર બંધ ન. ઊંટનો શણગાર
ગોરબાઈ ના. ભૂખ, 'પેટમેં ગોરબાઈ રમેતી'
ગોથડો ન. નાનો ઊંટ
ગોરો ન. નાનાથી જરા મોટો ઊંટ
ગ્ ઉભવા ઉચ્ચારનો ગ
ગ્ચ વિ. ઘણું
ગ્ડો ન. કોળીઓ, ગાલ
ગ્તરી ના. કાતળી
ગ્નુ ન. સાંઠો
ગ્ભ ન. ગર્ભ
ગ્ભણી વિ. ગર્ભિણી
ગ્ભરૂ ન. નાનું બાળક
ગ્રી ના. સાંકડો માર્ગ વિ. ભારે
ગ્રો વિ. મોટો, ભારે
ગ્રાથ ના. દોરડા જેવું લેખન બે વીંટીનું
ગ્રારો ન. ઘંટીમાં નાખવાના મૂઠી દાણા, પંખી ચાંચ વડે બચ્ચાંની ચાંચમાં ચણ મૂકે તે
ગ્રાલ ના. વાત
ગ્રાલબોલ ના. વાતચીત
ગ્રાલા ના. ઢળતી વાતચીત
ગ્રાલાસ ના. ઢળતી ઢળતી વાતો
ગ્રાલાવેલો વિ. ઠેકાણા વગરનો, અસ્થિર
ગ્રાલિયાર વિ. વાતો કરનાર
ગ્રાંતરી ના. ગાંતડી
ગ્રિથી ના. ગરદન 'પકે ગ્રિથી મેં પાયને'
ગ્રિડકણું ક્રિ. ગળા નીચે ઊતરવું
ગ્રિડો ક્રિ. ભૂ. લીધો
ગ્રિધર ના. ખાલી ચડવી તે
ગ્રિન ક્રિ. આ. લે
ગ્રિનણું ક્રિ. લેવું
ગ્રિનધલ વિ. લેનાર
ગ્રિનાઈ વિઞણું ક્રિ. લેવાઈ જવું
ગ્રિયા ન. બ. ગીત

ગિરજ ન. ના. ગીધ
ગિરા ના કોળીઓ
ગિલો વિ. ગાંડા જેવો
ગીતાર વિ. ગીત ગાનારી
ગુજ ના. અંદરનો ભેદ
ગુજ ગારાંજો ન ખાનગી વાત ચીત
ગુજવટ ના. એકાંતમાં ખાનગી વાતચીત
ગુડ ન. ગોળ
ગુડમખ ના. ઘડાઓના સાંધા પૂરવાનું કામ
ગુડમાણું ન. ગોળમાણું, અખાત્રીજનું ભોજન
ગુડ પાપડી ના. ગોળ પાપડી
ગુડાકૂ ના. ગડાકૂ ભજર હોકામાં પીવાની
ગુણચોર વિ. ગુણ ભૂલી જનાર
ગુણી વિ. ગુણવાન
ગો ના. ઘો
ગોઇંધલ વિ. મસળનાર
ગોએલ વિ. મસળેલ
ગોજ ન. ઘા પાકો તે
ગોઝારો વિ. ગોઝારો
ગોઠ ન. ગામ ના. ઉજાણી
ગોઠી વિ. ગામનો, 'નાંઢી ગોઠી વસુ'
ગોત ના. શોધ
ગોતણું ક્રિ. શોધવું
ગોતના ના. શોધ
ગોતા ગોત ના. શોધા શોધ
ગોતાયણું ક્રિ. પ્રે. શોધાવવું
ગોયણું ક્રિ. મસળવું 'અટો પાણી મેં ગોયજી વ્યો'
ગોલ ના. ટીંડું
ગોલણું ક્રિ. શોધવું (સિંધી)
ગોં ના. ગાય

ઘ

ઘઘેરી ના. ઘઘો પહેરનારી, 'આઈ ઘઘેરી'
ઘઘો ન. જતબૈને પહેરવાનો લાંબો લાલ ઝભ્ભો
ઘચણ : ઘચાણ ન. ખૂંચી જવાય એવો કાદવ
ઘચણું ક્રિ. ખૂંચી જવું
ઘચંધલ વિ. ખૂંચી જનાર
ઘચેલ વિ. ખૂંચી ગયેલ
ઘટ ના. ઘટાડો, શરીર, ઘડો
ઘટણું ક્રિ. ઘટવું, ઓછા ઊતરવું
ઘટાયણું ક્રિ. પ્રે. ઘટાડવું
ઘડણું ક્રિ. ઘડવું
ઘડાઈ ના. ઘડવાની મજૂરી
ઘડિયા તાર અ. છેલ્લા શ્વાસમાં
ઘડિયો ન. ધાન વગેરે ભરવાનું

એક સાધન, પવાલું

ઘડી કોસાડી ના. લગ્ન પ્રસંગની ગરમ પાણીની માટલી

ઘડૂલો ન. નાનો ઘડો, બીપેલા બાળક માટે ઘડાના પાણીનો એક સટકો

ઘડો ન. માટીનું વાસણ 'ઘડો ભગો ત ગોરેઓ

ઘણુ ચુરો વિ. ઘણું ચાહનાર, ભલું ઇચ્છનાર

ઘણું અ. બસ, એટલું ઘણું

ઘણું ઘણું વિ. ઘણા ઘણા

ઘર કમ ન. ઘરનાં કામ

ઘર કેણું કિ. પુનર્લગ્ન કરવું

ઘરગતુ વિ. ઘરને લગતું

ઘરગેણું ન. પુનર્લગ્ન

ઘરજો ડિયો ન. ઘરનો દીવો, સપૂત

ઘરડી ધીંસોડી ના. ઘરડો

ઘરડો વિ. ઘરડો

ઘરડો આંખો વિ. ઘણો ઘરડો

ઘર તડ ન. ઘરબાર

ઘર ફુટો કિ. ભૂ. ઘરનો માણસ ફૂટ્યો

ઘરભેદુ વિ. ઘરનો ભેદ જાણનાર

ઘર ભરણું કિ. પારકું ઉચાપત કરી ઘરમાં ભરવું

ઘર ભેરો થીણુ ઘેર પહોંચી જવું

ઘર રખુ વિ. ઘર સંભાળનાર

ઘર વસાયણું કિ. ગૃહસ્થાશ્રમ ચલાવવો, ઘર માંડવું

ઘરવારો ન. પતિ

ઘરા અ. ઘેરથી

ઘરાઉ વિ. ઘેર તાવેલું ઘી

ઘરૂ વિ. અંગત, ઘરગતુ

ઘરેં ન. ઘેર

ઘસડબોરો ન. નકામી મહેનત

ઘસણું કિ. ઘસવું

ઘસાયણું કિ. પ્રે. ઘસાવવું

ઘસારો ન. પથ્થર પર પાણીમાં ઘસીને પીવાની દવા

ઘસેલ વિ. ઘસાયેલું

ઘંટડી ના. નાની ઘંટી

ઘા ન. ઘાસ, જખમ, માર

ઘાઈ કઢણી કિ. મહેનત કરાવવી, થકવી નાખવું

ઘાઇઓ વિ. ઘા મારનાર

ઘાટવોણું વિ. ઘાટ વગરનો

ઘાટો વિ. ઘટ્ટ

ઘાણ ના. નાશ

ઘાણ કઢણી કિ. નષ્ટ કરી નાખવું

ઘાણી ના. તલ પીલવાનું જૂનું સાધન

ઘાણી જો ઉઠ ન. ફોકટ ના ફેરા ફરનાર

ઘાણીપઈ વિ. દીકરી પ્રત્યે ગુસ્સાનું સંબોધન

ઘાણીપેઆ વિ. ઘાણીમાં પડનાર (શાપ વાચક)

ઘાણુઆ ન. ઘાણુવો, વિ. બેવકૂફ

ઘાણુઆ હજી થેઆ ક્રિ.ભૂ. મહેનત બરબાદ ગઈ, વંશ બગડી ગયો

ઘાત ના. અકસ્માત કે મોતની સંભાવના

ઘાતક વિ. મારી નાખનાર

ઘા પેટા ન. ચાલાકીનો ઘા

ઘાલણિયું વિ. ઉધાર લઈને પૈસા ન આપનાર

ઘાસોટી ન. ઘસારો

ઘાંઘરણુ ક્રિ. ભાંભરવું, 'ઉઠ ઘાંઘર'યા પલાણીએ'

ઘાંચ ના. રસ્તા વચ્ચેનો ખાડો, રોડો, મુસીબત

ઘાંસીઆ વિ. ઘાસ ખાનાર 'ઘાંસીઆ ઘોડા ને પેટીઆ ચાકર'

ઘિચડ઼કો ન. ઘચરકું

ઘિર ઘિરી પોણું ક્રિ. ગૂમડાનું સડી જવું

ઘિસરકો ન. ઘસરકો

ઘિસરણું ક્રિ. ઘસડાવું

ઘી : ઘે ન. ઘૃત

ઘી-કેલા ન.બ. મોજમઝા

ઘીંચો ન. ગૂંચવાઈ ગયેલું એવું

ઘી-તેલા ન.બ. પાણીમાં ઊગતી એક વનસ્પતિ, એનો સ્વાદ ઘી જેવો હોય છે.

ઘુઘ : ઘુઘો ના. વાઈ વગેરેથી મોઢામાં આવતી ફીણ

ઘુચણું ક્રિ. આડા ફાટવું

ઘુચાવણું ક્રિ.પ્રે. યુક્તિથી ઘામાંથી બચી જવું

ઘુચી ના. આડા ફાટવું તે

ઘુટ ના. ખેતરમાં વાવેલું ઊગતું રહી જાય તેટલા ચાસ

ઘુટણું ક્રિ. શ્વાસ ઘૂંટવો

ઘુડખર ન. રણમાં ફરતો જંગલી ગધેડો

ઘુમ ના. ચક્કર

ઘુમ ઘા ન. દેખાય નહિ એવો ઘા

ઘુમણુ ન. ઘૂમવું તે

ઘુમણું ક્રિ. ઘૂમવું

ઘુમરી ના. ફેરી

ઘુમાટ ના. ચક્કર ચડવાં તે

ઘુમેલો વિ. ફરેલો

ઘુસ ના. છછૂંદર

ઘુસણિયું વિ. જ્યાં ત્યાં ઘુસી જનાર

ઘુસણું ક્રિ. ઘૂસી જવું
ઘુસપુસ ના. છાની વાતો, હિંદી- ખુસફુસ
ઘુસંઘલ વિ. ઘુસી જનાર
ઘુસિયો ન. ઉંદર પકડવાનું પાંજરું
ઘુસેલો વિ. ઘુસી ગયેલો
ઘુસ્તો ન. ઠોંસો, અવળી મુક્કી
ઘુઘાટ ન. ઘુઘવાટ
ઘુઘુ ભાઙા ન. ઘુવડ, સુનો
ઘૂર ના. કરડી નજર
ઘુરાંરો વિ. કરડી નજર વાળો: 'લાખો ઘુરારો'
ઘૂંઘટ-ટો ન. ઘુમટો
ઘૂંચ ના. ઘુંચવાઈ જવું તે, મુંઝવણ
ઘૂંસણું ક્રિ. ખોસી દેવું
ઘેડ ના. નીચાણવાટ
ઘેર ના. હોળીનું સરઘસ, સરઘસને આપવાની ભેટ
ઘેરણું ક્રિ. ઘેરી વળવું
ઘેરેલો વિ. ઘેરાઈ ગયેલો
ઘેરે ઘેરા ન.બ. ઘેરા ઉપર ઘેરા
ઘેરો ન. વાડી કે ખેતરના પાકનો એક ભાગ
ઘેરકો ન. મરણ વખતે ગળામાંથી નીકળતો અવાજ
ઘેંઠણું ક્રિ. ગસવું
ઘેડસ ના. આળસુપણું
ઘેડસી વિ. કોઈ કામનો ઘુટકો ન કરનાર
ઘેંટણું ક્રિ. બેદરકારીથી ચલાવવું
ઘોડો ન. ગાડાનું પહેલું ચોરસ પાટિયું
ઘોઘો વિ. સુનો
ઘોઘો ઘુમી રયો ક્રિ. ભૂ. ખેલ ખલાસ થઈ ગયો
ઘોઘો બાવો ન. નાગદેવતા
ઘોડા રે ઘોડા અ. અરેરે!
ઘોડા વા ન. દરિયાનો એક પવન
ઘોડીયો ન. ઘોડિયું
ઘોડી ના. ઊંટના કાઠાની બે બાજુનાં પાટિયાં આગળ પછાળ
ઘોડે વા અ. ઘોડાના વેગથી, 'ઘોડે વા ચડે'
ઘોડ ન. વાદળનો ગોરંભો, ઘોંઘાટ
ઘોંકો ન. ઘોંચવું તે
ઘોંબિયું ન. તાંબાનો કળશો
ઘોંલી ના. ઘહુંલી

ચ

ચઈ ના. ખોદકામની એક થરની શરુઆત
ચક ક્રિ.ભૂ. કહી

ચક્રિો ન. હળની કોશ સાથે મૂકાતી લાકડાની શેડ

ચક ન. બટકું, પડદો, કુંભારનો ચાક

ચકતો ન. ચોરસ કટકો, એક જાત

ચકર ન. બનેટી વગેરે ફેરવવાં તે, ફેરી

ચકર ભમર અ. ગોળગોળ

ચકરાવો ન. ચોગરદમ ફરી વળવું તે

ચકલો ન. ચૌટું, રોટલી વણવા-નો પાટલો

ચકાચક ન.બ. માલપાણી

ચકાર અ. ભરપૂર

ચકાસણું ક્રિ. અજમાવવું

ચકાસીંધલ વિ. અજમાવનાર

ચકાસેલ વિ. અજમાવેલ

ચકી ના. ચકલી, ઘંટી

ચંકેડી ના. સાળની ગરગડી

ચંકેડી ભમેડી ના. ગોળ ગોળ ફરતી

ચંકેડો ન. ગોળ ચક્કર

ચંકોતરો ન. પપનસ, મોટી મોસંબી જેવું ફળ

ચખઈ મખઈ ના. રૂડી રૂપાળી, 'ચખઈ મખઈને અસા રખઈ'

ચખણુ ન. ચાખવું તે

ચખણું ક્રિ. ચાખવું

ચખાયણું ક્રિ.પ્રે. ચખાવવું

ચખીંધલ વિ. ચાખનાર

ચખેલો વિ. ચાખેલો

ચગ ના. વાળની લટ, વિ. વટ વાળો 'ચગ માડૂ

ચચર ના. મોટી આળપંપાળ

ચજ ના. મોટું કામ

ચટ ક્રિ.આ. ચાટ, અ. ખલાસ

ચટેડો વિ. સ્વાદથી ખાનારો

ચટણુ ન. ચાટવું તે

ચટણું ક્રિ. ચાટવું

ચટાયણું ક્રિ.પ્રે. ચટાવવું

ચટીંધલ વિ. ચાટનાર

ચટેલો વિ. ચાટેલું

ચટો વિ. સ્વાદીઓ, ચાખ ચાખ કરનારો

ચડચીંગ અ. ભરપૂર, ચિકાર

ચડભડ ના. નાની તકરાર, રકઝક

ચડણુ ન. ચડવું તે

ચડણું ક્રિ. ચડવું

ચડંધલ વિ. ચડનાર

ચડા : ચડાણુ ન. ચઢાણ

ચડાયણું ક્રિ. પ્રે. ચઢાવવું

ચડી ના. ઊંટ કે ઘોડાની સવારી

ચડેલો વિ. ચડેલો

ચડો ન. કૂવામાંથી પાણી ખેંચવાની ચામડાની ડોલ
ચડ્યા પારા વિ. ક્યારેક વાહન પર ક્યારેક પગપાળા
ચણું ક્રિ. ચણતર કરવું
ચણાયણું ક્રિ.પ્રે. ચણાવવું
ચણીંધલ વિ. ચણનાર
ચણેલો વિ. ચણેલું
ચપ ન. ઠોક
ચપ ચોરણું ક્રિ. જશકે બોલવું 'ચપ મ ચોર'
ચપર વિ. મોટા હોઠવાળો
ચપરાસ ના. શેખી, બડાઈ
ચપરાસી વિ. શેખીખોર, ન. નોકર
ચબણ ન. ચાવવું તે
ચબણું ક્રિ. ચાવવું
ચબાયણું ક્રિ.પ્રે. ચવડાવવું
ચબીંધલ વિ. ચાવનાર
ચબેલો વિ. ચાવેલું
ચબોલા ન.બ. ટોળા વગેરે લોકસાહિત્ય
ચમ : ચમડો ન. ચામડું
ચમધન ન. પશુધન, 'ચમધન નિર્ધન'
ચમન ન. આનંદ, બાગ
ચમાર ન. ચામડાનું કામ કરનાર
ચમેડન્ર ન. દુખતી આંખમાં જેનો ધસારો પડે એવા ઓળા દાણા
ચર : ચરેઆ વિ. ગાંડો
ચરઈ ખરક ના. ગાંડા જેવી
ચરખી ના. વઢાણના સુકાનનું ચક્કર
ચરખો ન. રેંટિયો વિ. મોટો, ડાહ્યો
ચરણું ક્રિ. ચરવું
ચરપણ : ચરપાઈ ન.ના. ગાંડાઈ
ચરભમ વિ. તદ્દન ગાંડો
ચરાઈ ના. ગાંડપણ
ચરાચાર ન.બ. ઘાસ વગેરે
ચરિયાણ ન. ઢોરનો ચારો
ચરૂઓ ન. માટીનું લોટા જેવું વાસણ
ચરૂડી ના. માટીની કુલડી
ચરેલ વિ. ગાંડો
ચરો ન. ચારો
ચરોખર્યો વિ. ગાંડો ઘેલો
ચલણ ન. હકુમત, સિક્કો, ચાલવું તે
ચવક ના. કહેવત, વાત
ચવડો ન. ખેતીનું ઓજાર, લુહારનું એક સાધન
ચસ ન. ઉશ્કેરાટ, ધાર
ચસ ચડાયણું ક્રિ. ઉશ્કેરવું

ચસરકો ન. આકર્ષણ, કુટેવ
ચસ્કો ન. લગની
ચસાકો ન. દુખાવાનો આંચકો
ચંઙ ચંઙેરા ન.બ. ભલભલેરા
ચંગાઈ ના. તન્દુરસ્તી
ચંગાં ભલા વિ. સાજા નરવા
ચંગુ વિ. તન્દુરસ્ત - ફિટ
ચંદન ઘો ના. એક જાતની ઘો, જૂના વખતમાં ચોરો ગઢ પર ચડવા માટે એનો ઉપયોગ કરતા હતા.
ચંધર ન. ચન્દ્ર
ચંપી ના. શરીરને દાબવું તે
ચંપો ન. ફૂંદો, એક ફૂલ
ચંભુ ન. ફૂમો
ચંભો ન. પંજો, સિંહનો પંજો
ચા ન. શોખ
ચાઈને ક્રિ. કૃ. ચાકીને
ચાકે વિ. ચાલાક
ચાકિસ ન. આરબ રક્ષકોનો અગ્રેસર
ચાક વિ. તંદુરસ્ત, બીમારી મટી ગઈ હોય એવો, કાપ (હિંદી ચાક=મજબૂત)
ચાકણુ ના. ઘાંચીની સ્ત્રી
ચાકરો ન. ચાકળો
ચાકી ન. ઘાંચી
ચાકૂ ન. ચપ્પુ
ચાગ ન. લાડ, વહાલ
ચાગચર્યો વિ. લાડકેલો
ચાગ ચિનું વિ.અતિ લાડકવાયો
ચાગલો વિ. લાડીલો
ચાચર ના. ચાચરમાતા
ચાચા ન. કાકા
ચાટુઓ ન. ચાટવો
ચાડ ન. ખાડો, એક જાત
ચાડી ના. નાની ખાડ, કૂતરાને ખાવાપીવાનો ખાડો
ચાડો ન. ખાડો
ચાડીકો ન. વાજન, ઊંચે ચડીને ડેકિયું કરવું, 'ડે ચાડીકા ભેર છો''
ચાક વિ. સુતારીનો જાણકાર
ચાનકી ના. નાની રોટલી
ચાની ના. રોટલી
ચાબડ વિ. લુગડાં ચાવે એવું જનાવર : ગાય-ભેંસ
ચાબો ન. ચાવવું તે, વિ. ચાવનાર
ચામેલી ના. ધૂંસરીની ચામડાની દોરી
ચાય ના. ચા
ચાયત અ. ચાહે તો, 'ચાય ત માર જિયાર'
ચાયણુ ન. ચારણ

ચાયણી ના. ચાળણી
ચાયણું ક્રિ. ચાળવું
ચારણું ક્રિ. ચારવું
ચાળવું (નગીઆં)
ચારા ચિવણા ન.બ. ચાળા પાડવા તે
ચારાણી ના. ઢોર ચારવાનું મહેનતાણું
ચારિયાંગ ના. ચારો પાણી
ચારી ના. ચારો વિ. ચાળીસ
ચારીઆ ન. ચાળીસ દિવસે ભીંગીને તૈયાર થઈ જાય એવી જાર, ૪૦ દિવસનો પ્રયોગ
ચારીંધલ વિ. ચારનાર, ચારનાર
ચારેંલો વિ. ચાળેલું
ચારો ન. નગીઆં ચાળનાર, ચાળો, ચરવાનું -રાકુમ્ભળા
86
ચાવલાઈ ના. ઉલકાઈ
ચાવો ન. ચાળના, 'ચાવો લગે ચકોર'
ચાસ ન. ખેતરની ઓળ
ચાં ક્રિ. સા. કહું
ચાંખિયારો વિ. ચાડીઓ
ચાંચી ના. ચાડી
ચાંચી ચુગલી ના. ચાડી ચુગલી
ચાંચો વિ. ચિબાવલા હોઠ વાળો ઊંટ, કહેવાય છે કે એ ઊંટના ધણીની ઘરવાળી જીવે નહિ
ચાંતરણું ક્રિ. ચૂકી જવું
ચાંતરધલ વિ. ભૂલનાર
ચાંતરેલ વિ. ભૂલેલ
ચાંધરીઓ વિ. સફેદ ટપકાંવાળો ના. ચાંધરી
ચાંધેડો ન. ચાંદો
ચાંઢી વિ. સફેદ ટપકાં વાળી ભેંસ
ચાંનસ ન. તક, લાભ
ચાંપણુ ના. સુથારનું લોખંડનું સાધન કાણાં પાડવાનું
ચાંપલાઈ ના. ઉલકાઈ, ચીકણાઈ, દોઢ ડહાપણ
ચાંપલો વિ. દોઢડાહ્યો
ચાંવડ ના. એક જાતની ભેંસ
ચાંવત : ચાંએત ના. કાળજી
ચાંવતીલો વિ. કાળજીવાળો
ચિઈ ક્રિ. ભૂ. કહી
ચિક ના. ગારો, મોટું જમણવાર
ચિકલ ના. કાદવ
ચિચર ન. આળપંપાળ
ચિચરણું ક્રિ. કચરવું
ચિચી ના. ટેડ ગરોળી
ચિચા ચાગલો વિ. બહુ લાડકો
ચિચા મમું ન. અપશબ્દ

ચિટકી ના. કાગળની કે કપડાની કટકી
ચિટકૂડી વિ. નાની ચતુર બાળકી
ચિટકો ન. ડાઘ
ચિઠ ન. ડાગ, ચાંદું
ચિઠી ના. ચીઠી
ચિઠો ન. ડાગ, નિશાન
ચિડ ના. ચીડ
ચિડી ના. ભાદરવામાં થતી માછલી
ચિણિયારી ના. બારણું ઉઘાડ બંધ થવા માટે તેની નીચેની અણી જેમાં રહે તે નાની ખાડ
ચિણિયાં બેર ન.બ. જંગલમાં થતાં નાની બોરડીનાં નાનાં રાતાં બોર
ચિત બંધાણ ના. બંધાણની જેવી માનસિક ભ્રમણા
ચિતરી ના. મગજ થૂની જવું તે
ચિતરો ન. ચીતો ના. ચિતરી
ચિતાર ન. દેખાવ
ચિતારે અ. યાદ કરીને, 'ચિતારે ચોધિયાસ'
ચિતો વિ. ચીતા પાટ
ચિનક ચિભડી ના. એક જાતની વનસ્પતિ
ચિનું મિનું વિ. લાડકો 'ચિનું મિનું ચાગલો'
ચિપટી ના. ચપટી
ચિપટીઓ વિ. ચોટ માગનાર
ચિપલ ના. દગાણુ
ચિબ ના. વધુ પડતી વાત, 'સાયણુ વારી ચિબ'
ચિબો વિ. બેઠેલા નાક વાળો
ચિભડ ન. ચીભડું
ચિભડ ચંપો ન. એક જાતનું સુગંધી ફૂલ
ચિભડ ચોર ન. નાની નાની ચોરી કરનાર ચોર
ચિભડો ન. ચીભડું
ચિયો ન. એક જાતનું નકામું ઘાસ, 'પોખે બાજર, ઉગે ચિયો'
ચિરકણું કિ. ભીંટેવી, ચરકવું
ચિરાખ ન. એક જંગલી જાનવર, કહેવાય છે કે મેલી વિદ્યાના સાધક કાળી ચૌદશની રાતે ચિરાખ પર બેસીને બાંજડા ડુંગર પર સાધના માટે જતા હતા.
ચિલક ચિલાણી ના. એક જાતની રમત
ચિલડ ના. કાદવ
ચિલમચી ના. કોગળા કરવાનું કે થૂંકવાનું વાસણ
ચિલાણું ન. શકોરું, માટીનું વાડકા જેવું વાસણ

ચિલો ન. પૂળો
ચિભડો ન. ચીભડું
ચિવડો ન. ઊંટમાં કોઈને બેસતી કરવાનું લાકડું, વિ. ચીકણો મજબૂત
ચિસ ના. ધાર
ચિંધ ના. નિશાન તાકવું તે
ચિંધિયાર વિ. નિશાનબાજ
ચિંધા ના. ચિંતા
ચી : ચે ના. ચિતા, ચેહ
ચીકણું વિ. ચીકાશવાળું
ચીકાસ ના. ચીકણાપણું
ચીકી ના. ખાંડ કે ગોળની બનાવેલી એક જાતની મીઠાઈ
ચીકૂડી ના. ચીકુનું ઝાડ
ચીડ ના. માથાના વાળ ચોંટી જવા તે, કાશ્મીરનું એક ઝાડ
ચીઢો વિ. ઝટ ભાગે નહિ એવો
ચીણુ ના. કપડાની કટકી, ધાધરીનો નેફો
ચીલું ન. એક જાતનું લીલું ધાન 'ચી આમણું અગે બોરાવા જકો મીણું જી હોડીએં બુડી મોઆ.'
ચીનાઈ વિ. ચીનનું
ચીપ ના. દગાણુ, કટકી
ચીપાટ ના. લાકડાની પાતળી પટ્ટી
ચીપાટી |વિ. ચીપવાળી
ચીમટી ના. ચોટી
ચીર ના. ખાંપ
ચીરણું ક્રિ. કાપવું
ચીરો ન. કાપો
ચીલો ન. ગાડાવાટના પૈડાનું નિશાન, ચાલતું ધોરણ
ચીવટ ના. કાળજી
ચીસ ના. તીણી બૂમ
ચીંગ ના. કપડાની કટકી
ચીંચી ન. એક અવાજ
ચીંથડીઆ ન. ચીંથડાં વાળો
ચીંથડીઆ પીર ન. ખીજડો, એના પર કપડાનો કટકો ચડાવવાથી નવું કપડું મળે એમ કહેવાય છે.
ચીંથ ના. કપડાની કટકી, નિશાન તાક
ચુઆક ન. વરસાદમાં છાપરા પરથી ટપકતું પાણી
ચુઓ ન. એક સુગંધી પદાર્થ
ચુક ના. ચૂકી જવું તે, ભૂલ, દગો
ચુટો વિ. ચોખ્ખો
ચુણણું ક્રિ. ચણવું
ચુણચુણ ભગલી ના. એક રમત
ચુણધલ વિ. ચણનાર
ચુરત ના. ચૂક

ચુર ફુર ના. જરાક ફીકચાક
ચુરૂ ન. કોગળો
ચુલ ના. ચૂલો
ચુસણુ ન. જરાક ખસવું તે
ચુસણું ક્રિ. જરાક ખસવું
ચુસલો વિ. ચકોર
ચુસા વિ. ઊભા, સરવા, 'કન
ચુસા થઈ વ્યા'
ચુસો વિ. ઊભા કાન વાળો
ચુંગી ના. તમાકુ પીવાની નળી
ભૂંગળી
ચુંજ ના. ચાંચ
ચુંડણી ના. વીણણી, ચૂંટણી
ચુંડણું ક્રિ. ચૂંટવું
ચુંડીંધલ વિ. વીણનાર
ચુંડેલ વિ. વીણેલ
ચુણ ન. કબૂતરોને નાખવાનું ચણ
ચુણું પાણી ન. અન્ન જળ
ચુંથરો વિ. કંજૂસ, ચીકણો
ચુરો ન. ભૂકો
ચૂસ ના. ચૂસવું તે, બીડી કે
ચલમની દમ
ચૂસણું ક્રિ. ચૂસવું
ચૂસીંધલ વિ. ચૂસનાર
ચૂસેલો વિ. ચુસાઈ ગયેલો
ચૂં ન. એક અવાજ
ચૂં ચાં ના. જરાક અવાજ

ચૂંક ના. લોઢાની નાની ખીલી,
પેટમાં આંટી પડવી તે
ચૂંકરો ન. જરાક અવાજ
ચૂંચો વિ. ઝીણી આંખો વાળો
ચૂંડ વિ. ઉત્તમ
ચૂંથણું ક્રિ. ફેંદવું
ચૂંથો ન. ચીથરું
ચૂંથેલ વિ. ફેંદેલું
ચૂંથીંધલ વિ. ચૂંથનાર
ચેઆક વિ. કહ્યું કરનારો
ચેઓ ન. કથન ક્રિ. ભૂ. કહ્યું
ચેક ના. એક જાતનું કપડું
ચેત ચેતા ન. ઊંટને લપસાવવાની
ચેતવણી આપતો અવાજ
ચેતણું ક્રિ. ચેતી જવું
ચેતના ના. આત્મ ચેતી, ચેતના
સુખી સદા સુખી'
ચેતેલો વિ. ચેતી ગયેલો
ચેપો ન. ચેપાઈ ગયેલો તે
ચેલ ન. કમર
ચેલકો ન. નાનો ચેલો
ચેલઈંઓ ન. બાળકને કમર
પર બાંધવાની કાળી દોરો,
કંદોરો
ચેણ ના. કપડાની કિનારી
ચેણી ના. ઈશ્વર, 'અલાહ ઉણી,
ઉણી પઈ વણી'

ચૈર ન. દરિયામાં થતાં એક જાતનાં ઝાડ

ચૈરિયો ન. ચૈરનું ફળ

ચેં ક્રિ. ભૂ. કહ્યું

ચેંના ક્રિ. ભૂ. લોકો કહે છે

ચૈં ના. કોદાળી વડે એક થતું ખોદકામ

ચોઈ વિ. ચોવીસ

ચોખ ના. ચોખવટ, સ્પષ્ટીકરણ

ચોખાઈ ના. સફાઈ

ચોચા ન. બ. નાની વાતના ફાંફા

ચોચા ચબણાં ક્રિ. ફાંફા કરવા નકામી વાતો કરવી

ચોચો વિ. ચીમડાઈ ગયેલો

ચોટીઓ ન. બળદની રાસ

ચોટો ન. ચોરટો

ચોપ વિરૂઝ ના. ઝાડને છૂટા પાડીને રોપવા તે

ચોબો ન. એક પ્રાણીની જાત ચોંથવું તે

ચોભો ન. આણી લગાવવી તે

ચોરઈ ના. ચોરી

ચોરઈ ડારઈ ના. ચોરી ચારી

ચોર ચટો વિ. ચોર અને ખાઈ જનારો

ચોરણું ક્રિ. ચોરવું

ચોર-ભા ન. ચોરનો ભાઈ

ચોરાઉ વિ. ચોરાયેલો

ચોરીંધલ વિ. ચોરનાર

ચોરેલ વિ. ચોરાએલ

ચોલી ના. કમખો

ચોલો ન. કોથળો, શરીર

ચો ક્રિ. આ. કહે

ચોક ન. મોટું મેદાન

ચોકારો ન. એક જાતનું જલ મહોરમનું

ચોખંરો ન. અમુક પ્રદેશના લોકોનું જમણવાર

ચોટ્ટક અ. બંધબેસતું થવું, ચોંટી જવું

ચોટણું ક્રિ. ચોંટી જવું

ચોડઈમા ના. પૂનમનો ચન્દ્ર

ચોડસીઓ વિ. નકામો

ચોડણું ક્રિ. ચોંટાડવું

ચોડો વિ. પહોળો

ચોણ ન. કહેવું તે, ઠપકો

ચોણું ક્રિ. કહેવું

ચોપડ ના. ચોપાટ, ઘી-તેલ

ચોપાઈ ના. એક જાતની મજબૂત ગાંઠ

ચોપાઈઆ ન. ચાર પગવાળો

ચોપારો વિ. ચારે તરફનો

ચોપો ન. ઢોર

ચોફાર ન. ચાર ફાળની ચાદર

ચોબારી બે ઝાંપા ન. સમજ વગરનો હોય તે

ચોબા ક્રિ. ભૂ. કહેલું

ચોરા બોરા ન. બ. બાબતા, સાત પાંચ

ચોરી ફેરા ન. બ. ચોરીના ચાર ફેરા

ચોસલી વિ. ચારે ખૂણે સરખી, ઊભી

ચોસલો વિ. ચોરસ

ચોંકાણા ક્રિ. ભૂ. ચમકી ગયો, બાતમી મળી

ચોંકી ના. ચોકી, દક્ષિણ દિશા વહાણવટામાં

ચોંકેલ વિ. ચમકેલ

ચોંઢી ના. ચૂંટી

ચોંભ ના. ચાંચ

ચોંભો ન. ચાંચ મારવી તે, આણી લગાવવી તે

ચ્યાકર વિ. કહ્યાગરો

ચ્યો ક્રિ. ભૂ. કહ્યું, ન. કહેલું તે, 'ચ્યો નતો કરે'

ચ્યો ચાયો ન. કહ્યું કરાવ્યું;

છ

છ વિ. છની સંખ્યા

છઈ વિ. છવીસ

છિંઈ ના. કાંટાની વાડનો એક વિભાગ

છઈઓ ન. છોકરું, ગધેડાની પીઠ પર મૂકવાનું ચીથરું

છક અ. ચકિત, 'છક થઈ વ્યો'

છક્કડ ના. તમાચો

છક્કડી ના. છ કોડા, 'છોડ છક્કડી ને વે વિય મે'

છક્કા ન. બ. શક્તિઓ 'છક્કા છૂટી વ્યા'

છઠ્ઠી ના. લગ્નવખતની એક વિધિ ભાટિયાની

છઠ્ઠી વિઅણું ક્રિ. અભિમાન કરવું

છકેલ વિ. અભિમાની

છગાન ન. ગાડામાં લોઢાના બે વાંસલાને જોડતી લાકડાની પટી

છચ્છ ન. છીછરું તળાવ, રણની નીચાણવાળી જમીન

છછી વછી ના. બાળગોપાળ

છછેકો વિ. ઝડપી

છટ ના. દુર્ગંધ, નામો નિશાન નીકળી જવું

છટકણું છટકણું ક્રિ. છટકી જવું

છટકાયણું ક્રિ. પ્રે. છટકાવવું

છટકો ન. ફાંસી

છટ વિઞાણી ક્રિ. નામો નિશાન નીકળી જવું

છટ વિટ્ઈ વિ. દીકરી અંગે ગુસ્સાનું સંબોધનઃ નષ્ટ થાય એવું

છટભ્યો વિ. શાપવાચક શબ્દ : નષ્ટ થઈ જાય એવો

છટારો વિ. ખરાબ, ગંધાતો

છઠી ના. બાળકના જન્મનો છઠ્ઠો દિવસ

છડ ક્રિ. આ છોડી દે

છડણું ક્રિ. છોડવું

છડમ છોરકો ન. કેમે કરતાં છુટકાર ન થાય તે

છડ ન. વાંસડો, ક્રિ. આ. છોડ

છડેલ વિ. છોડી દીધેલ, ત્યક્તા

છડણું ક્રિ. ખાંડવું

છડાયણું ક્રિ. પ્રે. ખંડાવવું

છડં ના. સોટી, એકલી

છડીઆ ન. ભાડું આપીને ઊંટ કે ગાડાનો પ્રવાસ કરનાર

છડીધલ વિ. ખાંડનાર

છડે વિજણું ક્રિ ધમકાવવું, મારવું

છડેલ વિ. ખાંડેલું

છણું ક્રિ. પડવું

છણધલ વિ. પડી જનાર

છણાયણું ક્રિ. પ્રે. પાડી નાખવું

છણેલ વિ. પડી ગયેલ

છત ના. હોવાપણું, વિપુલતા, પારેવાંની છત્રી

છતર ન. છત્રી, રક્ષક

છતેડી ના. ગાડા પર ચઢાવવાની છત્રી, કચ્છના રાજકુટુંબનું સ્મશાન

છતો વિ. પાધરો, એક નામ

છનીચર ન. શનિશ્ચર

છનું ન. મંડપ, "મા" વસે જ ઘડિયું, છનું તિરમે જ ઘડિયું"

છનોડ ન. કામચલાઉ છાપરું

છપનિયું વિ. છપનામાં આવેલ, ભુખાળવો

છપનું ન. છપ્પનનો દુકાળ

છપર ન. પથરાળી જમીન

છપરપગી વિ. અપશુકનિયાળ સ્ત્રી

છપરપગો વિ. જેનાં પગલાંથી નુકસાન થાય એવો

છપાટ ન. તમાશો

છબર ના. એક જાતનું ઘાસ ફરો

છર ન. છળ

છલકો ન. નાની ટોપલી

છલી ના. ટોપલી, ઢગ

છલો ન. મોટો ટોપલો

છસરો ન. સ્ત્રીઓના વાળ

બાંધવાની દોરી, છપળીઆનું એક ગામ
છંડ ના. છાંટ
છંડ ફુડી ના. થોડા છાંટા
છંડો ન. છાંટો
છંધ ન. ચરિત્ર, છંદ
છા સ. શું (સિંધી)
છાકેડા વિ. છકેલ
છાકોડો ન. છાકટાપણું, અભિમાન
છાગુર ના. ખાલ
છાછર વિ. છીછરું
છાટોડ વિ. કાઢી મૂકવા જેવી
છાડા ન. બ. આગાહી
છાડી ના. અસવાર વગરની ઘોડી
છાડો ન. ઉછાળો પાણીનો, અભિમાન
છાણું ક્રિ. છાણવું, મધપૂડા-માંથી મધ છાણી લેવું
છાણીંદલ વિ. છાણનાર
છાણેલ વિ. છાણેલું
છાત ના. નવી ફસલ, સંતતિ
છાતલો ન. જલેબીનું ગૂંચળું, ગોળાકાર
છાતીવારો વિ. હિંમતવાન
છાનું છપનું અ. ગુપ્ત રીતે
છાપ ના. અસર, કંઈક છાપેલું
છાપો ન. ચામાચીડિયું, ઓચિંતો હુમલો, છાપું
છાબ ના. છાબડી
છાબખન વિ. છાબ જેટલું
છાબડો ન. ત્રાજવાનું પલ્લું
છાભાસ અ. શાબાશ, ધન્યવાદ
છાભાસી ના. શાબાશી
છાય : છા ના. છાશ
છાર ના. રાખ
છાર આગરાઈ ના. ક્ષારના ખાટા ઓડકાર
છારી ના. ફૂગ
છાલ અ. ઈશ્વર કરેને, 'જિયે છાલ'
છાલકો ન. નાનો કોથળો
છાલિયો ન. વાટકા જેવું વાસણ
છાલી ના. બાળકોને થતો કાનનો દુખાવો
છાવાઈ ના. કામની ઝડપ
છાવો વિ. ઝડપી કામ કરનાર
છાસટીઓ ન. છાસઠ દિવસે પાકી તૈયાર થાય એવી જુવાર
છાંઈ ના. છાંયડો
છાંગ ના. ઝાડની ઊંચી ડાળી
છાંછરિયો ન. છાસટીઓ, છાંછરિયા ઉડે વિજણું ક્રિ. ધમકાવવું, મારવું

છાંછિયા ન. બ. એક જાતના કેરોલા

છાંછોડ ના. છંછોડી નાખવું તે

છાંછોડણું ક્રિ. ઉશ્કેલાવવું

છાંટ ના. ગધેડાની પીઠે મુકવાનો કોથળો

છાંભ ના. માર

છાંભણું ક્રિ. મારવું, ઝાડની વધારાની ડાળીઓ કાપી નાખવી

છાંભલો ન. વાદળ છાયું વાતાવરણ

છાંભો ન. બગીચો

છિઈ ન. ચાક બનાવવા માટેનો બોરડીના કાંટાનો નાનો પથારો

છિક ના. છીંક

છિકણું ક્રિ. છીંકવું

છિકછુક ના. છૂંદી લેવું તે

છિકંધે અ. છીંકતાં

છિકી ના. આંચકો, નાનું ચોકું, આંચકી, ઝપટ

છિકા ન. ચોકું

છિકા પંજો ન. ગંજીફાની જુગારની રમત

છિજણું ક્રિ. તૂટવું

છિજલ વિ. તૂટેલ

છિવરા વિ. છૂટા છૂટા

છિનણું ક્રિ. છીનવી લેવું, તોડવું

છિનધલ વિ. તોડનાર

છિનું ક્રિ. ભૂ. તૂટી ગયો 'શુલ છિનું ગિરનાર જો'

છિનેલ વિ. તોડેલું

છિપ : છીપ ના. દરિયાઈ છીપ

છિપણું ક્રિ. છુપાઈ જવું

છિપરો વિ. પાતળો

છિપેલો વિ. છુપાઈ ગયેલો

છિબણું ક્રિ. અડકવું

છિર ન. ભૂત-ડાકણનો દેખાવ, 'છિર ત ચેં છિર'

છિતર ન. ઢોંગ

છિરો ન. છરો સીસાનો

છિલ ના. છાલ, ફોલ, છિદ્ર

છિલણું : છિલકણું ક્રિ. છલકાઈ જવું

છિલકાયણું ક્રિ. પ્રે. છલકાવવું

છિલરો ન. છાલ

છિલ્લર ના. પાણીવાળી રણની જમીન

છિલંધલ વિ. છલકાઈ જનાર

છિલાછિલ અ. ભરપૂર

છિલેલો વિ. છલકાઈ ગયેલો

છિપ ના. ઝડપ

છી ના. ગંદવાડ

છી છી ના. મેલું, ગંદવાડ

છીતલો ન. પીઠ ભાંગેલી કોડી

છીનાલ વિ. દુરાચારી (નારી)
છીનાલી ના. દુરાચારપણું
છીપર ના. પથ્થરની લાદી
છીર ન. ચોરસું દૂધ
છીંટ ના. રંગેલ કાપડ
છુઈ વ્યો ક્રિ. ભૂ. અડકી ગયો
છુગારો વિ. છોગાળો
છુગેર વિ. ઉત્તમ, છોગાવાળો
છુગો ન. છોગો, સૌથી ઊંચો
છુટણું ક્રિ. છૂટવું
છુટલ ન. મુક્ત આત્મા
છુટંધલ વિ. છૂટેલ
છુટા ન. બ. છૂટા પૈસા, નાણું ક્રિ. ભૂ. છૂટયા
છુડાયણું ક્રિ. પ્રે. છુડાવવું
છુટેલ વિ. છૂટો
છુડણું ક્રિ. ઓસરી જવું
છુડેલ વિ. ઓસરી ગયેલ, 'છુડેલ રંગ'
છુરો ન. મોટી છરી
છુલણું ક્રિ. બટકવું
છુસ અ. વજૂટવું નહિ તે
છૂ ક્રિ. આ. અડક, ભાગી જવું તે
છૂછી ના. અટકચાળું
છૂછુ આણી ના. બાળકોની એક રમત
છૂટ અ. રજા, પુષ્કળ
છૂટપેરો ન. દડાની એક રમત છૂટ દડી, નિરંકુશતા
છૂટી ના. રજા
છૂણ ક્રિ. અડકવું તે
છૂણું ક્રિ. અડકવું
છૂત ના. અસ્પૃશ્યતા
છૂતલ વિ. અડેલ
છૂતો ક્રિ. ભૂ. અટકયો
છૂપ ના. અભડાઈ જવું તે
છે ન. અંત, બેવફાઈ
છેક ન. નાત બહાર કાઢવું તે
છેબર વિ. રખડેલ
છેરે અ. દૂર
છેરો ન. અંતર
છેડક ના. દુર્બુદ્ધિ, ગાંડાઈ, કુટેવ
છેડી ના. છેડતી
છેડ છાડ ના. જરાક છેડતી
છેડા છેડી ના. વરવધુ વચ્ચેની કપડાની ગાંઠ
છેડો ન. પાછલો ભાગ, અંત
છેડો ફાડણું ક્રિ. સંબંધ કાપી નાખવો
છેણુ ન. છાણુ
છેણાં ન. બ. છાણાં
છેણી ના. લોઢું કે પથ્થર કાપવાનું સુથારનું ઓજાર

છેણું ન. છાણું
છેરે વિજણું ક્રિ કહી દેવું
છેરો ન. કાપ, આડા કાપા
છેલ ના. પાણીનો રેલો
છેલો ન. પાણીનો વહેળો
છેવાડો ન. છેલ્લી જગા
છેલ વિ. રંગીલો, ચાલાક, સ્વચ્છ
છેલ ફુંઢેર ન. સાફ અને છોગાળો
છેલમ છેલા ન. બ. સૌથી છેલ્લા
છેલાઈ ના. સફાઈ, ચાલાકી
છો ન. ચુનો
છોટકો ન. મુક્તિ
છોરા છૈયા ન. બ. છોકરાં છૈયાં
છોરીઆ ન. કૂવાના થાળાની ઊભી શિલા
છોરો ન. છોકરો
છોલ ના. ઊઝ, છોલવાથી પડેલી બારીક રજ
છોલણું ક્રિ. છોલવું
છોલીંધલ વિ. છોલનાર
છોલેલ વિ. કોઈને કામ ન આવે એવો, છોલેલું
છોલેલ બેર વિ. કશું ન આપે એવો, નાગા જેવો
છોડો ન. લાકડા પરથી ઉતારેલ છોડું
છોડી ના. ખાલ
છોતા ન. બ. ફૂચા
છોતો ન. તરણું, કસ્તર
છોતા પાણી ન. બ. વેરવિખેર

જ

જકડ બંધ અ. જડબેસલાક
જક ના. જિદ
જકી વિ. હઠીલો
જકુ ન. મોઈ-દાંડીઆનો સાતમો આંકડો, આ રમતના અંતરનું એક પ્રમાણ
જખ ન. જખ દેવતા, માછલી
જખ પુઠી અ. જખદેવ એની પાછળ પડે
જખ મારે અ. કશી ફિકર નહિ
જખમી વિ. ઘાયલ
જગ ન. જગત
જટા ના. જોગીના માથાના લાંબાવાળ
જટારો વિ. લાંબાવાળ વાળો
જટુ-જટુડો ન. લાંબાવાળ વાળો બાળક
જડેં અ. જ્યારે
જડેં તડેં અ. જ્યારે ત્યારે
જડ ના. મૂળ

જડતર ના. રચના, સોનામાં હીરા-મોતી જડવાની ક્રિયા

જડા ના. જટા, કેશ

જત ન. એક જાત મુસલમાનની

જતણ ના. જતની સ્ત્રી

જતન ન. સંભાળ, યત્ન

જતી ન. ગોરજી, સાધુ

જતી સતી ન. ના. સાધુ-સાધ્વી

જતીમ વિ. યતીમ, નિરાધાર

જતંડી ના. તાર ખેંચવાનું સોનીનું યંત્ર

જથર વિ. સ્થૂળ શરીરવાળો

જનાજો ન. શબને લઈ જવાનું મુસલમાનનું સાધન

જનાં **જનાંકારી** ના. વ્યભિચાર 'જનાં તિલ ફનાં'

જપ તપ ન. જાપ તાપ

જપીઓ વિ. જપ કરનાર

જફા ના. ઈજા, જરાક નુકસાન

જભરો વિ. જબરો

જમ : જમડો ન. યમ

જમાત ના. જ્ઞાતિમંડળ, સમૂહ

જમાન ન. જામીન

જમાનગતી ના. જામીન પડવાનું બંધન

જમાનત ના. જામીન પડવું તે

જવારા ન. બ. નવરાત્રિમાં વાવેલા ફૂટી આવતા ઘઉંના રેસા

જસનામી વિ. જેના હાથને યશ મળે એવો

જંગ ન. લડાઈ વિ. મોટો

જંગ મિનું ન. જંગલી બિલાડો

જંગરાડ વિ. જંગલમાં રહેનારો ભયંકર

જંગલો ન. કબૂતરની એક જાત

જંજકણું ક્રિ. અટકવું, અચકાવું

જંજકેલો વિ. અટકેલો

જંકા ન. બ. માથાના જટિયા, વાળ મોવાળા

જંકુડો ન. વાળુડો વિ. લાંબા વાળવાળો

જંઢો ન. બચાઈનો એક વેશ, ઝંડો, જટાળો માનવી

જંતર ન. યંત્ર

જંતરણું ક્રિ. ટકવું, ટકી રહેવું

જંતર વજાઈધો વ્યો ક્રિ. ભૂ. નષ્ટ થઈ ગયો

જંધર ન. ઘંટી (યંત્ર-જંત્ર-જંતર-જંધર)

જંપણું ક્રિ. ઠરીને બેસવું

જંભિયો ન. જગૈયો

જાકડ સીકડ વિ. નરમ ગરમ તબિયત વાળો
જાકલો : જાંકો ન. ચાલાક ચોર, જાકણ
જાગ ન. માતા પંથીઓના પૂજનની એક ક્રિયા, જાગરણ
જાગણ ન. જાગરણ
જાગણું ક્રિ. જાગવું
જાગરીઓ ન. ડાકલીઓ
જાગેધિલ વિ. ભૂતપ્રેતનો વસવાટવાળું, જાગનાર
જાગેલ વિ. જાગી ગયેલ
જાચણું ક્રિ. યાચવું, માગવું
જાજરમાન વિ. જાજવલ્યમાન
જાતર ના. જાત્રા, **જાધુ** અ. હંમેશ
જાધ ના. યાદ
જાધાસી ના. યાદ દાસ્ત
જાધી ના. બાળકોના માથા પરના, માનતાના ચોટલાવાળ
જાધુગરો ન. જાદુગર
જાધુમંતર ન. જાદુમંત્ર
જાનડી ના. જેનું દૂધ વલોવાય નહિ એવી ગાય
જાની વિ. વહાલો
જાબ ના. પહોળી વાવ
જાબ : જાબો ન. ઘોડાનો શણગાર
જાબોટો ન. ઊંટના ગોરબંધમાં ગૂંથેલો ગોળો, ના પડી ગયેલી પાણીવાળી વાવ
જામ વિ. ચસકે નહિ એવું ચોંટી ગયેલું ન. જૂના જમાનાના રાજાનો ખિતાબ
જામગરી ના. બંદૂક દાગવાનું જૂના વખતનું સાધન કપાસ પર કપડું વીંટાળીને બનાવેલું
જામણું ક્રિ. સ્થિર થઈ જવું
જામરો ન. મુસીબતવાળું જૂમખું
જામાયણું ક્રિ. જમાવવું
જામોતર ન. મૂંભી
જારીઓ ન. જાળીઓ
જાલમ વિ. જુલમી
જમાલ : જમાજ ના. ઊંટની એક ચાલ, પ્રકાશ
જમાલ ગોટો ન. એક ઔષધની વનસ્પતિ
જમાલો ન. એક વિજયગીત, જમાત, સમૂહ
જરબ ના. ઘોડાને અપાતો આંચકો, ટંકશાળ (કચ્છના સિક્કાઓ ઉપર આ શબ્દ આવતો હતો)
જરમુઈયું ઘરમુઈયું ના. બ. આડી અવળી વાતો
જલ ન. આશરો, ટેકો, પાણી

જલ જો પાટીઓ ન. વહાણનો એક ભાગ
જવા ન. બ. ફોર્શ
જવો ન. ઝપટ
જસા ચિઠી ના. પડકારની ચીઠી ધમકી
જસો ન. પડકાર
જાંખ ના. મોઘના પડખાના દોરીના બંધ
જાંગણું ક્રિ. પાણીમાંથી પસાર થવું
જાંગલો ન. ટોપાવાળો અંગ્રેજ
જાંટણું ક્રિ. વહાણમાંથી પાણીનું ઉલેચવું
જાંતર ના. ગાડાની પિંજણીને માંચી સાથે બંધાનાર દોરી
જાંભુ ન. જાંબુ
જાંભુડી મારણી ક્રિ. મોડું કામ કરવું (કટાક્ષ)
જિકર ન. રકઝક, આગ્રહ, રટન
જિકા સ. જે કાંઈ 'જકા ઓ સે હાં'
જિકીં સ. જે કંઈ
જિકીં તિકીં સ. જે તે
જિગરજાન : જાની વિ. અતિ વહાલો
જિજમાન ન. યજમાન
જિડાં અ. જ્યાં
જિડાં તિડાં અ. જ્યાં ત્યાં
જિત અ. જ્યાં
જિત તિત અ. જ્યાં ત્યાં
જિતરે તે અ. જ્યાં સુધી
જિતરો વિ. જેટલું
જિતરો તિતરો વિ. જેટલું તેટલું
જિતા અ. જ્યાંથી
જિતે અ. જ્યાં
જિતે તિતે અ. જ્યાં ત્યાં
જિધ ના. જિદ્દ
જિન : જુન ન. ભૂત
જિન સ. જેણે
જિન તિન સ. જે તે, જેણે તેણે
જિનાઓ ન. જડા ખીંટ
જિભ ના. જીભ
જિભાન ના. કોલ, જીભ
જિભી ના. ઘોડાના મોંમાં મૂકવાની જીભી, જીભ સાફ કરવાની જીભી
જિયણુ ન. જીવન
જિયણુ મરણુ ન. જીવવું-મરવું
જિયણું ક્રિ. જીવવું
જિયાઈ ના. જીવવાનું સાધન, માને સંબોધન
જિયાન ન. નુકસાન

જિયારણું ક્રિ. જિવાડવું
જિયે રા ન. ઘણું જીવે રાજા
જિયેં ઝાલ અ. જીવતો રહે (આશીર્વાદ)
જિયો ક્રિ. આ. જીવતા રહો
જિરા વિ. જરાક
જિરા તિરા ક્રિ. બિલકુલથોડુંક
જિલ ના. એક ઊંચું ઝાડ
જિલેબી ના. જલેબી
જિવ ના. જિવ
જિવજાની ન. જીવ જેવો વહાલો મિત્ર
જિંયડો ન. જીવડો
જિંયો ન. એક જાત
જિંયો બાદશા અ. બાદશાહ તું જીવતો રહે!
જી ક્રિ. આ. જીવતો રહે, માનવાચક હુંકારો, આશીર્વાદ 'જી જીયેં કે'
જી કરે અ. ઘણી ખુશીથી
જીકારો ન. માનવાચક શબ્દ
જીજલ ના. વહાલી માતા
જીજા ક્રિ. આ. જીવતા રહેજો
જીજાં મા ના. ઘણી વહાલી મા
જી જીયેં કે અ. જીવતા ને જી
જીણી વિ. જમણી 'કાઈ તેડી જીણી'
જીતવા ન. ઓ મનડા!
જીયણું ક્રિ. જીવવું
જીબા અ. જીવો બાવા, વિનંતિ રૂપ સંબોધન
જીયરો ન. જીવડો
જીયાઈ ના. 'જીવે આઈ' નું ટૂંકું રૂપ
જીયારણહાર વિ. જીવતો રાખનાર
જીયારણું ક્રિ. પ્રે. જિવાડવું
જીયો ક્રિ. આ. જીવતા રહો
જીયારીંઘલ વિ. જીવાડનાર
જીયારણું ક્રિ. વસાવવું
જીરે જી અ. જીવતા જીવે
જીરો વિ. જીવતો
જીરો જાગરો વિ. જીવતો, સાજો સારો
જીવ જંત ન. જીવ જંતુ
જીલો ન. રેશમી ગાલીચો
જીવાઈ ના. ગુજરાનનું સાધન
જીવાડોરી ના. જીવન દોરી, જીવનનો આધાર
જીં અ. જેમ
જીં જીં અ. જેમ જેમ
તીં જીં અ. જેમ તેમ
જીંથરી વિ. વિખાયેલા વાળ વાળી

જુંથા ન. બ. વિંખાયલા વાળ
જુઆ ના. જુગાર
જુઆણુ જમાણુ ન. તન્દુરસ્ત જવાન
જુઆર ના. જાર, જુવાર
જુઆરણું ક્રિ. પગે લાગવું, એક ક્રિયા
જુઆરી વિ. જુગારી
જુઆરી* અ. નમસ્તે !
જુઓ વિ. જુદો
જુકો સ. જે
જુકો તુકો સ. જે તે
જુગલ જોડી ના. સાથે રહેનાર જોડકું
જુગજુગ અ. જુગોના જુગ સુધી
જુગાય ક્રિ. વ. શોભે, 'આં કે ઈં ન જુગાય'
જુડ અ. જડબેસલાક, બરાબર
જુડી ના. ખાડી આંખ 'જુયુ કાયખો જુડી'
જુડણું ક્રિ. મળવું
જુડથા કુડથા ન. બ. વેર વિખેર હોવું તે
જુડ ધાર ન. કાળો નાગ
જુત ન. સાંતી
જુતા ખુતા ન. ખેતીનો બધો સામાન
જુથ ન. જથો
જુથાઈ ના. જુદાપણું
જુધો વિ. જુદો
જુન ન. ભૂત
જુનાણુ વિ. જુની 'જૂની થઈંધે જુનાણુ'
જુનું વિ. જૂનું
જુનું પાનું વિ. જૂના જેવું
જુપણું ક્રિ. જુતવું
જુપંધલ વિ. જુતનાર
જુપાયણું ક્રિ. પ્રે. જોડી દેવું
જુપેલ વિ. જોડેલ
જુમલે અ. એકંદર
જુમલો ન. સરવાળો, એક નામ
જુમું ન. શુક્રવાર, એક મુસ્લિમ નામ શુક્રવારે જન્મેલ
જુરણું ક્રિ. ભાંગી પડવું
જુરેલ વિ. ભાંગેલ
જુવાણુ : જુઆણુ ન. જવાન
જુસે અ. કેમે કરતાં
જુસો ન. જોશ
જુસ્તી ના. આગળ
જુંગી ના. વહાણના મોરાનો શિકાગ્રાકાર ભાગ
જુંડો વિ. જડભરત, જિદ્દી
જુંભણું ક્રિ. મંડી પડવું
જૂડા ન.બ. ઊંધનાં ઝોકાં

જૂડી ના. શોકડી
જૂસો ન. જુલમ
જૂં ના. જૂ, માથાને ઝીણો કીડો
જૂંથણી ના. ધૂંસરી
જે અ. જો
જેર ના. દુધિયા થોરની ઝીણી સફેદ ડાંડી
જેડો વિ. જેવો
જેડોતેડો વિ. જેવો તેવો
જેની અ. જ્યારે
જેનીતેની અ. કયારેક
જેનુતેનું સ. જેનાથી તેનાથી
જેનુંથું અ. જ્યારથી
જેર અ. જ્યારે
જેરબંધ ન. ઘોડાની ડોકે બાંધવાનું સાધન, ઘોડો મોઢું ઊંચું ન કરી શકે તે માટેનું
જેસીં અ. જ્યાં સુધી
જે સુધે અ. જ્યાં સુધી
જેં જો સ. જેનો
જેં જો તેં જો સ. જેનો તેનો
જોખ ના. તોલ
જોખણું ક્રિ. તોળવું
જોખીંધલ વિ. તોળનાર
જોખેલ વિ. તોળેલું
જોખો ન. નુકસાન, જોખમ
જોગ ન. યોગ, અ. તરફ, યોગ્ય
જોગણી ના. યોગિની
જોગાજોગ અ. જોગાનુજોગ
જોગેસર ન. યોગેશ્વર
જોડો ન. ડ્રી, બેવડાપણું
જોડ઼ ના. જોડકી
જોડણું ક્રિ. જોડવું
જોડલો ન. બેની જોડી
જોડાયણું ક્રિ. પ્રે. જોડાવવું
જોડીંધલ વિ. જોડનાર
જોડેલો વિ. જોડાઈ ગયેલો
જોતર ન.બ. બળદના ગળામાં નાખવાના ચામડાના કે સૂતરના પટા
જોતરણું ક્રિ. જોડી દેવું
જોતરેલો વિ. જોડાઈ ગયેલો
જોધ જુવાણ ન. યુવાન યોદ્ધો
જોધો ન. યોદ્ધો
જોપ અ. તંદુરસ્ત, તોલમાં પૂરેપૂરું, 'બા, જોપ ડીજ'
જોબો ન. મૂત્ર સમજવું બેબુદ્ધિનું ઝોકું.
જોય ના. સ્ત્રી (સિંધી)
જોર ના. માર, બાંગફોડ
જોરણું ક્રિ. બાંગવું
જોરપછાડ ના. બાંગફોડ
જોરભંજ ના. બાંગફોડ

ઝેરીંધલ વિ. ભાંગનાર
ઝેરેલ વિ. ભાંગેલ
ઝોલ ન. નીચે નમી પડવું તે
ઝોલી ના. ઝોળી
ઝોલો ન. ઝોલું
ઝમ ન. જોર
ઝર મોર અ. પરાણે પરાણે
ઝોર મોર ઝાણેકે અ. બળા-ત્કારે, પરાણે
ઝોરાતો વિ. બળવાન
ઝરી વિ. જોરાવર, શેતરંજ-ની એક રમત
ઝાડૂકો વિ. બળુકો
ઝેંત ના. દેખી ન શકે એવી સ્ત્રી
ઝેંનું ના. ઝાવાં નાખવાં તે
ઝેંસણું ક્રિ. પટકવું, નાખવું
ઝેંસીંધલ વિ. નાખનાર
ઝેંસાણું ક્રિ. ચાલી જવું (તિર-સ્કાર વાચક)
ઝેંસેલ-લો વિ. નાખેલો
જ હળવા ઉચ્ચારનો સમજવો
જડ વિ. જડ, જંગલી
જડોડ વિ. તદ્દન જડ જેવો
જણ ન. સંતતિ
જણણું ક્રિ. જણવું
જણીંધલ વિ. જણનારી

જમાર ના. જન્મારો
જર ના. પશુની ઓળ
જરી ના. ઝાળ
જરો ન. કાળાં ધોળાં ટપકાં-વાળો બળદ
જવો ન. કુવો, પથાણ જેવા સ્થાનમાં થતું ઝાડવું. એના ડંખથી ચળ આવે છે.' 'ઝાઝા માંકડ ઝાઝા જુવા ત્યાં મહેતાના ઉતારા હુવા'
જંગ ના. રંગ
જમ ના. જાન
જાઈ ક્રિ. ભૂ. જન્મી ના. દીકરી
જાયો ક્રિ. ભૂ. જન્મ્યો
જાણત ઘેલો વિ. જાણી બુઝીને ઘેલો બનનાર
જાણી જાણી અ. ખોટું ખોટું
જાપંધે અ. જન્મતાં, 'જાપંધે જમ કો ન થીએ'
જામ ન. મુખી
જામોતર ના. જ્ઞાતિનો કે સંસ્થા નો વડો
જાર ના. પીલુડીનું ઝાડ
જારી ના. જાળી, જાળ, ભમ-રડો ફેરવવાની દોરી
જારી વિજારી ના. કાવાદાવા ખટપટ
જારો ન. જાળો, ભોયું

જૂંભી ન. જનોઈ

જૂંભી માંભી ન. બ. જનોઈ અને માંડવીઆ

જેરો ન. આગ

ઝ

ઝકાર ના. રમઝટ

ઝખો વિ. ઝાંખો

ઝગારા ન. બ. ઝબકારા

ઝટકો ન. આંચકો

ઝટી ના. ઝંટી લેવું તે' ઝટી ઢણી જાન ખણી વે' અચા'

ઝટોઝટ અ. એક પછી એક

ઝડો વિ. જંગલી જેવો

ઝણાં વણાં અ. સૂરજ આથમતો હોય એવો સાંજનો સમય

ઝપટ ના. આંચકો

ઝબક ના. ઝબકારો

ઝબકણું ક્રિ. ચમકવું

ઝબકંધલ વિ. ઝબકનાર

ઝબકાયણું ક્રિ. પ્રે. ચમકાવવું

ઝબડ઼ ઝોલો વિ. ઢીલોઢફ

ઝમરફૂડો વિ. ઘાટા ફૂડવાળો

ઝમોડેને ક્રિ. ઠ. ઝકડીને

ઝર ના. ડુંગરમાં ઝાડ પાન અને પાણીવાળી જગા, ખીણ

ઝરગા વિ. મોટા (તિરસ્કાર વાચક)

ઝલ ના. આશરો, ઝાલ

ઝલઝલો ન. જીવનમરણનો સમય મંડોરમનો

ઝલણુ ન. ટેકો, ઝાલવું તે

ઝલણું ક્રિ. ઝાલવું

ઝલાણી ના. આશરો, ટેકો

ઝલેલ વિ. ઝાલેલ, 'વાડ઼ હેઠ ઝલેલ

ઝલ્લો ન. વિલંબ

ઝંઝટ ન. જંજાળ, ઉપાધિ

ઝંટીઓ વિ. મોટા વાળ વાળો, એક જખનું નામ

ઝંડ઼ુડો ન. લાંબા વાળ વાળો બાળક

ઝાટકો ન. કોઈ હથિયારનો ઘા

ઝાટ પારાં અ. એકદમ, એકાએક

ઝાડો વિઝણું ક્રિ. બીમારી મિટાવવા માટે કપડું ફેરવવાની મંત્રક્રિયા

ઝાભાયણું ક્રિ. ખાઝી પડવું

ઝાલુ વિ. ઝકડી લેનાર 'ઝાલુ ઢેલો'

ઝાંઈ ના. ઝાંખી રંગત

ઝાંકડી ના. ખાતર વગેરે ઉપાડવા માટે ગાડા પર મૂકવાની ખારેકડીના ફડાની વાડ, ખાતરણી

ઝાંકણું ક્રિ. ઝીણી નજરે જોવું

ઝાંખ ના. ઝાંખાપણું

ઝાંખપ ના. ઝાંખાશ

ઝાંખરા ન. બ. બોરડી વગેરેનાં કાંટાળાં ડાળાં ડાખળાં

ઝાંખો વિ. ઝાંખાશવાળો

ઝાંઝકુટા ન. બ. ઝાંઝને કૂટનારા

ઝાંપો ન. અંદર જવા માટેનો દરવાજો

ઝિકણું ક્રિ. બેસવું ઊંટનું

ઝિકંધલ વિ. બેસી જનાર

ઝિકાયણું ક્રિ. પ્રે. ઊંટને ઝુકાવવું

ઝિકેલો વિ. બેઠેલો

ઝિકો વિ. ઘણું

ઝિણુ ઝિણિયું ન. ઘૂઘરો, એક એક વનસ્પતિ, એનાં ડોડાં સુકાતાં અંદરનાં બી ઘૂઘરા જેમ વાગે છે.

ઝિપટી ના. ચોંટી પડે એવી, એક વનસ્પતિ જેની દાંડીવડે ફેંકતાં કાપડ પર ચોંટી જાય

ઝિંઝકણું ક્રિ. અટકી જવું

ઝિંઝકેલ વિ. અટકી ગયેલ

ઝીક ઝલણી ક્રિ. ટક્કર ઝીલવી

ઝીક ભરત ન. ઝરીનું ભરત

ઝીઝલ ના. વહાલી માતા

ઝીલ ના. તળાવડી બન્નીની

ઝુકણું ક્રિ. નમી પડવું

ઝુકંધલ વિ. નમી પડનાર

ઝુકાયણું ક્રિ. પ્રે. નમાવવું

ઝુકેલ વિ. નમી પડેલ

ઝુડી ના. ઝડી, વરસાદની ઝડી

ઝુલ ના. બળદો વગેરેને ઓઢાડવાનું કપડું

ઝુલણું ક્રિ. ઝૂલવું

ઝુલંધલ વિ. ઝૂલનાર

ઝુલાયણું ક્રિ. પ્રે. ઝુલાવવું

ઝુંઢુંડો ન. બેવડાં શીંગડાંવાળો બળદ

ઝૂંઝાર ન. યુદ્ધમાં શૂરો થનાર, કુળદેવ, પુરખો

ઝેણું ના. ધીરજ

ઝોડ ના. ડાકણ, ભાઝી પડે તેવી, જંગલી

ઝોડઝપટ ના. વળગાડ

ઝોરો ન. ગોરણાનો વચ્ચેનો ભાગ

ટ

ટક ન. ટંક

ટકટાર વિ. મુફલિસ, ટંક ટાળનાર

ટકર ના. સામનો કરવો તે

ટકરણું ક્રિ. સામસામે ભટકાવું, લડી પડવું

ટકરાણું ક્રિ. પ્રે. અફળાવું

ટકા ન. બ. પૈસા.

ટકો મૂંડો વિ. માથે મૂંડો

ટગ ના. ડાળખી
ટચ ન. સોનાની ચકાસણીનો ક્રમ, 'સો ટચ જો સોન'
ટચાક ન. એક અવાજ
ટચાકા ન. બ. આંગળાંના અવાજ
ટનટન ન. એક અવાજ
ટપ અ. ઝટઝારમાં, 'ટપ રોટી પટ ડાર'
ટપરપ ન. એક અવાજ
ટપડ : ર ન. મોટા ગાભા
ટપો ન. રસ્તા વચ્ચેની રોકાણ
ટબર ના. ખેતરમાં ખેડકામ કરવાની કોદાળી
ટબૂડી ના. નાની કળશી
ટબો ન. આંકડો
ટમું ન. ઠીલમાં ભરેલ બાળક
ટર ક્રિ. આ. દૂર થા !
ટરણું ક્રિ. ટળવું
ટરેલ વિ. ટળેલ
ટસર ના. રેખા, ઝાંઈ
ટંગ-ડી ના. ટાંગ
ટંગણું ક્રિ. ટાંગવું
ટંગાવણું ક્રિ. પ્રે. ટંગાવવું
ટંગાટોળી ના. ટાંગાટોળી
ટંગા પીણા ક્રિ. ટાંટિયા પીસવા
ટંગીચલ વિ. ટાંગનાર
ટંગેલ વિ. ટાંગેલું
ટાકર ના. સખત જમીન
ટાકરીઆ ન. નાનો મકોડીઓ

ટાચીકા ન. છોકરીઓને રમવાનો નાનો પાણકો
ટાટ વિ. સખત
ટાણું ન. સમય
ટાણું કુટાણું ન. સમય કસમય
ટાણેસર અ. સમયસર
ટાપલી : ટાપી ના. હળવેથી માથામાં મારવું તે
ટાપસો ન. ઘોડાની એક ચાલ
ટાબર ન. નાનકડું છોકરું
ટાબરીઓ ન. નાનો બાળક
ટાય ના. જહેમત
ટાયડાઈ ના. હલકાઈ
ટાયડો ન. હલકી જાતનો નાનો ઘોડો, વાયડો
ટાયલા ન. બ. લટકા
ટાર ન. ટાળો
ટારણું ક્રિ. ટાળવું
ટારાટારી ના. એકબીજાથી આગળ જવાની હરીફાઈ
ટારી ના. ડાળખી
ટારો ન. ટાળો, આગળ થઈ જવું તે
ટાલ ના. માથાનું ટાલકું
ટાલા ન.બ. છોકરીઓને રમવાના નાના પાણકા
ટાલીઆ વિ. બોડકા માથા વાળા
ટાંકણિયું ન. જેના પાતળા પગ

દોરા ચઢી જાય એવો ઊંટ
ટાંકલી ના. વહાણના સઢને ખેંચવાની ગરગડી
ટાંકા ટેભા ન.બ. થાગડ થીંગડ
ટાંકાબારી ના. ભીંતમાં બેસાડેલ નાનો કબાટ
ટાંકારો ન. ઘંટીનો ટાંકનાર, એક જાતનું શાક, પાંદડાંનું
ટાંકી ના. ચાંદીનો રોગ
ટાંકો ન. ટેભો
ટાંચ ના. અભાવ, અછત, જપ્તી
ટાંચો ન. ખાંભી
ટાંટોડ ના. ઢોરઢાંખર
ટાંઢી ના. દીવાસળી
ટાંઢો ન. દેવતા
ટાંપ ના. ટાંપી રહેવું તે, થંભવું–સ્ટોપ
ટાંપણું ક્રિ. ટાંપવું
ટાંપધલ વિ. ટાંપનાર
ટિક ના. ટીલી, કાચની કટકી, નાનો અરીસો, ફળ પાકવા વખતે તેમાં પડતા પીળા ડાઘો
ટિકડ ન. રોટલો તરત પકવેલો
ટિકણુ ન. ટકવું તે 'ટિકણુ ન કે'
ટિકણું ક્રિ. ટકી રહેવું
ટિકલ વિ. જેના માથા પર ટીલું છે એવો
ટિકલો ન. નાનો ગોળ ટીકો
ટિકેલ વિ. ટકેલો
ટિકો ન. ટીલું
ટિંગ ના. નાની ડાળી, રેકની ચાંસલી
ટિચલી વિ. કનિષ્ઠિકા
ટિટ ના. પવન છૂટવાનો અવાજ
ટિણક ટોલી ના. નાના નાનાની સેનેરી ટોળી
ટિપ ના. કૂદકો
ટિપ ટિપ ન. એક અવાજ 'માની સે' ટમ કે ટિપ ટિપ સે' કમ ?'
ટિપણું ક્રિ. કૂદવું
ટિપર ના. માથું 'લાગે ટિકો ટિપર મેં'
ટિપલો ન. માટીના વાસણને ટીપવાનું કુંભારનું સાધન, 'રન તાં વઈ, ટિપલો ખણુંધી વઈ'
ટિપ'ધલ વિ. કૂદનાર
ટિપાયણું ક્રિ. સરકાવી જવું 'ટિપાય વ્યો ડાબલી'
ટિપો ન. કૂદકો
ટિમ ટિમ અ. ટમ ટમ
ટિમ ટિમાયણું ક્રિ. પ્રે. ઉઘાડ–મીચ કરવું
ટિરણું ક્રિ. લટકવું

ટિરંધલ વિ. લટકનાર
ટિરાયણું ક્રિ. પ્રે. લટકાવવું
ટિરેલ વિ. લટકેલો
ટિલણું ક્રિ. ટહેલવું, 'મોર તો ટિલે'
ટિંગલી ના. ઝાડની એક ઉપરની ડાળખી
ટીચ ના. લખોટીના નિશાનનું લાગવું તે, ગંજીફાની રમતમાં અપાતો અવાજ
ટીટ ભકડી ના. નાનાં તીડ
ટીટી વેસા ના. એક જાતની બાળકોની રમત, જમીન પર ખાના પાડીને કૂદવાની
ટીટી ના. પૂછડીવાળો પતંગ, ટીટાડી
ટીટોડી ના. ટીટી, ટીટી અવાજ કરતું એક પક્ષી
ટીપ ના. આંકડો, લિસ્ટ
ટીપણું ન. જ્યોતિષ જોવાનું કુંડલું કાગળનું
ટીપો ન. ટીપું, 'ટીપે મેં મેરામણુ માયો'
ટીપાખન વિ. ટીપા જેટલું
ટીભ ના. ભરતનો એક ટેભો
ટીમણુ ન. રસ્તાનું ભાતું
ટીલાત ન. મોટા કુંવર, ટીલાયત
ટીલો ન. તિલક
ટીંભો ન. નાનો ટેકરો
ટુકર-રો ન. નાનો ટુકડો
ટુકર ટેરો ન. જેવો તેવો ટુકડો
ટુગલણું ક્રિ. ઊગરી આવવું
ટુટણું ક્રિ. તૂટવું
ટુટેલ વિ. તૂટેલું
ટુબી ના. ડુબકી
ટુસો ન. કૂંપળ
ટુંડપાઈ ના. અજીઠું કરવું તે
ટુંડો વિ. અજીઠું કરનાર.
ટુંડો ન. મથક, એક ગામ
ટૂલકો વિ. હલકો
ટૂંકડો વિ. નાનો
ટૂંક પુછોડ વિ. ટૂંકી પૂછડીવાળો
ટૂંપણું ક્રિ. ગળું દાબી દેવું
ટૂંપો ન. ગળાફાંસો
ટેકણુ ન. ટેકો
ટેકણું ક્રિ. ટેકો આપવો
ટેકાયણું ક્રિ. ઉપયોગ માટે લખી નાખવું
ટેકીલો વિ. ટેકનું પાલન કરનાર
ટેટો ન. વડનું ફળ, મોટો, લાલચોળ
ટેભલો ન. દરજીનું હલકું નામ
ટેભો ન. સાંધો, ટાંકો, દરજીનો
ટેરો ન. નાનો ગોળાકાર

ટેવણું ક્રિ. અનુમાન કરવું
ટેવેલ વિ. અનુમાન કરેલ
ટેસ ન. આનંદ, સ્વાદ
ટેમ ન. સમય (અંગ્રેજી ટાઈમ)
ટેલ ના. માગણી, ફરતા ચાક-
 ળુની માગણી
ટેલ ટપોર ના. સેવા ચાકરી
ટૈં વિ. થાકેલો
ટૈં-ટૈં ના. સામે બોલવું તે
ટોકણું ક્રિ. ઠપકો આપવો
ટોકરો ન. મોટો ઘંટ, ગાય-
 ભેંસને ગળે બાંધવાનો ઘંટ
ટોટાશે ન. ખોટ, તોટો
ટોટો ન. ઠૂંઠું, તોટો
ટોપ ન. તપેલું
ટોપરો ન. કોપરું
ટોપલો ન. માથે મૂકવાનો ટોપો
ટોપસો ન. સૂઝી આવેલો ભાગ
ટોપાઈ વિ. ગપ્પાં હાંકનાર
ટોપાલો ન. માથે મૂકવાનો ટોપો
ટોપી ન. ટોપી પહેરનાર માટે
 તિરસ્કાર લાયક સંબોધન
ટોપો ન. ગપ, મોટો ટોપલો
ટોયણું ના. આંખની મીટ માંડવી
ટોરો ન. ટોણું
ટોલ ન. ઘરેલું ગાંડું
ટોલકડ ન. ઘરેલું જેવું

ટોલર વિ. જેને ઘણી જૂ પડી
 હોય એવો
ટોલી ના. ટોળી
ટોલો ન. જૂ
ટોસ ન. ટોસ્ટ, બિસ્કિટ
ટોંક ન. હાસ્યનો ઠઠ્ઠો
ટોંટ વિ. ઘરડો
ટોડી ના. લાકડી
ટોડો ન. મોટી જાડી લાકડી,
 એક ગામનું નામ, 'ટોડે
 ખઈણું ટોડિયું'

ઠ

ઠક ઠક ન. એક અવાજ
ઠકર ન. ઠાકોર
ઠકરાઈ ન. જાડેજો, રાજપૂત
ઠકરાણી ના. ઠકરની સ્ત્રી
ઠકરાત ના. જાગીરી
ઠકો ન. અવાજ, લગાવવું તે
ઠગણ ના. ઠગી લેનારી
ઠગણું ક્રિ. ઠગવું
ઠગારો વિ. છેતરનારો, ઠગ
ઠકી ના. ગાયો ભેંસોનો નેસડો
ઠઠો ન. કિનારો, સિંધનું શહેર
ઠણુક વિ. ઠીક ઠીક મોટો, 'ઠેર
 કના થયુ ઠણુક હી વડી ભેર
 જા ભેર'
ઠણુકો ન. ઠણુકો

ઠફુઠફાટ ન. એક અવાજ, કંસારાની ઘડતર જેવો

ઠપ ન. એક અવાજ, 'ઠપ ઠરી રેયો'

ઠમેકો ન. ઠમકારો

ઠમેઠાર ના. થોડી માર

ઠયો ક્રિ. ભૂ. પત્યું

ઠરણ ન. ઠેરવું-ઠરવું તે

ઠરણું ક્રિ. ઠરી જવું

ઠરેલ વિ. ઠરી ગયેલ

ઠલાવ ક્રિ. આ. તું ઠલાવ!

ઠલાવણું ક્રિ. ઠલવવું

ઠલો વિ. ખાલી

ઠલોભુલો વિ. ઠાલો ભૂલો, ખાલીખાલી

ઠસકાવણું ક્રિ. પ્રે. અફળાવવું

ઠસેકો ન. ધક્કો

ઠસણું ક્રિ. ઠાંસીને ભરવું

ઠસાઇંધલ વિ. ઠસાવનાર

ઠસાવણું ક્રિ. પ્રે. ઠસાવવું

ઠસેલો વિ. ભરેલો

ઠા ન. ઠાઠ, શોભા, 'ઠક્કર ત ઠા'

ઠાઉકો વિ. સરસ

ઠાગે ચડાવણું ક્રિ.પ્રે. આડે રસ્તે ચડાવવું

ઠાગો ન. મોઇ-દાંડીઆનો એક દાવ, અંચી, વાંધો

ઠાઠમાઠ ન. શોભા

ઠાણુ ન. દિવસના ભાગમાં ઘોડીનું વિશામું

ઠાણા ન.બ. જૈન સાધુઓની વ્યક્તિઓ

ઠામડો ન. વાસણ

ઠામ-પાલટો ન. નિવાસ બદલવો

ઠામૂકો અ. એકાએક

ઠાયણું ક્રિ. ઠીક કરવું

ઠારેકો ન. મનની શાન્તિ

ઠારણું ક્રિ.પ્રે. ઠારી નાખવું

ઠારો ન. શાન્તિ, ટાઢક

ઠાલા ન.બ. કાલામાંથી કપાસ કાઢી લીધા પછી રહેલાં ખોખાં

ઠાં ન. ઠામ

ઠાંઠ ન. થાળ

ઠાંઠી ના. નનામી

ઠાંઠારો ન. કંસારો, 'ભગો ભાણુ ઠાંઠારે વિઞો'

ઠિકર ન. ઠીકરું

ઠિકરી ના. ઠીકરી

ઠિકરો ન. ઠીકરો

ઠિગ ના. બડાઇ, શેખી

ઠિઠી ના. ઠિકાણું

ઠીકાઠીક અ. બરાબર

ઠીઠી ના. ખીખી હસવું તે

ઠીઠો વિ. ખોખું, નકામા જેવું.

ડીંડેડા ન. ઠેકડી–મશ્કરીની વાતો
ડીબડો ન. માટીનું ભાંગેલું ઠીબડું
ડીંડા ન. છિદ્ર, વેહ
ડુક ડુક ન. એક અવાજ
ડુકા ન. અવાજ
ડુડ વિ. બોડો, ઠોડ
ડુંડિયો ન. ડૂંડો, હાથનો અંગૂઠો
ડુંડિયો ન. અંદરનું બી, ઠળિયો
ડુલ ન. ઢોંગ, રમૂજ
ડુલી:ડુલીઆ વિ. ઢોંગી, રમૂજી
ડુંગ ના. ઉપરની અણી, ડીંટડી
ડુંગાપાણી ન.બ. કસુંબા પરનાં નાસ્તો પાણી
ડૂંગો ન. કસુંબા પછીનો કંઈક નાસ્તો
ડૂંડ ના. ડોણી, ઝાડ કપાયા પછીનો થડનો થોડો ભાગ
ડૂંડો વિ. ભાંગેલા હાથવાળો
ડૂંભરો ન. હિંગળાજ પરસ્યા પછી પહેરાતી માળાનો દાણો
ડૂંમરો ન. જારનું શિરામણુ
ડેડ અ. છેક
ડેડા અ. મૂળમાંથી
ડેડો ન. છેડો
ડેપાડો ન. અમુક જ્ઞાતિઓમાં મોટી વયની ગોરાંઓને પહેરવાનો કાળો ઘાઘરો

ડેર ન. લપોટી
ડેરો ન. મોટી લપોટી, રોકાણુ
ડેલણુ ન. ગાડા નીચેનો એક ભાગ, ઠેલવું તે
ડેલણું ક્રિ. હડસેલવું
ડેલાયણું ક્રિ. પ્રે. ઠેલાવવું
ડેલીંધલ વિ. ઠેલનાર
ડેલેલ વિ. હડસેલાયેલ
ડેલો ન. ધક્કો
ડેસ ના. ડોકર
ડેસી ના. કળ
ડેડ ડેડણું ક્રિ. ઠસ કાઢવી, થકવી નાખવું
ડેંક ન. કૂદકો
ડેંકણુ ન. કૂદવું તે
ડેંકણું ક્રિ. કૂદવું
ડેંકંધલ વિ. ઠેકનાર
ડેંકાડેંક ન. કૂદા કૂદ
ડેંકાયણું ક્રિ. પ્રે. કુદાવવું
ડેંડણું ડેં અ. પેલ ખલાસ!
ડેંધો ન ક્રિ. ભ. ઠીક નહિ થાય, બનશે નહિ
ડોકર ના. બેડા નીચે જડવાની લોઢાની પતરી, ડેસ
ડોકા ન. બ. ઘઉં કે જુવારના બાફેલા દાણા 'ડોડે' મેં ખાવ

ઢોઢો વિ. ઘરડો
ઢોબડો ન. ચડેલ ડાચું
ઢોરો ન. આણીવાળું લાકડું
ઢોંસો ન. મુસ્તો, હાથના મૂઠ્ઠાનો પાછલો ભાગ મારવો તે
ઢોડ ના. માથું
ઢોડિયો ન. કાનમાં પહેરવાનું ઘરેણું
ઢોરો ન. મૂઢો, યતિ
ઢોર ન. હવેલીનો ઘઉંનો મીઠો મઝાનો રોટલો
ઢોલિયો વિ. ચાલાક, લુચ્ચો, ઠગ
ઢોલો ન. ટકોરો, પતંગની ઉપલી સળી, કાગડો માથામાં ચાંચ મારે તે

ઢ

ઢક્કો ન. બંદર, બંદર પર ઊતરવાનું સ્થાન, વહાણનો એક ભાગ
ઢખણુ ના. દક્ષિણ દિશા
ઢખણા ના. દક્ષિણ, અ. દક્ષિણ દિશા તરફ
ઢખણાધો વિ. દક્ષિણ તરફનો
ઢખારો વિ. ઘોંઘાટ કરનાર
ઢખો ન. ઘોંઘાટ
ઢગ ન. ઢગલું
ઢગલ ના. હેરાનગતી
ઢગરી ના. ડાગળી
ઢગરો ન. મોટી ડાગળી, બાકોરું
ઢચ ન. ગાબડું
ઢચકારો ન. સીસકારો, જાનવરને હાંકવાની અવાજ
ઢચકો ન. અંત વખતનો શ્વાસનો આંચકો
ઢચકો ન, અર્ધો ભાગ, કાપેલો ભાગ
ઢછી ના. હાઉક કરવું તે, મોં તોડી લેવું તે
ઢઝણું ક્રિ. દાઝવું, બળવું
ઢઝાયણું ક્રિ. પ્રે. દઝાવવું
ઢણ પટણ ન. જમીનદોસ્ત થઈ જવું તે, ઊલટપાલટ
ઢટણું ક્રિ. દાટવું
ઢટાયણું ક્રિ. પ્રે. દટાવવું
ઢટીંધલ વિ. દાટનાર
ઢટેલ વિ. દાટેલ
ઢટો ન. કોઈ વાસણ વગેરેનું મોઢું બંધ કરવાનું સાધન
ઢઢ વિ. અજ્ઞાન, 'ઢઢે' કે ઢેતો સે ડાયેં કે ડેખાડે પણ નતો'
ઢઢર ન. ન ઢગો ન આખલો
ઢઢાખ વિ. મોટા કદવાળો
ઢઢ નાંગેલી ના. એક જાતની રમત

ડહો ન. દડો
ડધર ના. દાદર
ડન ન. દંડ
ડનણુ ન. દાતણુ
ડનણું ક્રિ. દંડવું
ડનીધો ક્રિ. ભ. દંડશે
ડનીંચલ વિ. દંડ દેનાર
ડનેલ વિ. દંડાયેલ
ડપ ન. બીક, 'સપ નતો મારે ડપ તો મારે'
ડપઝાડ ના. રંજાડ
ડપઝાડણું ક્રિ. રંજાડવું
ડફ ન. એક વાજિંત્ર
ડફો વિ. લાંબો પહોળો
ડફોડ વિ. અક્કલ વગરનો
ડબરો : લો ન. ડબ્બું
ડબરી ના. પેટ
ડમ : ડમર ન. ક્રોધ
ડમરે આ ક્રિ. ભૂ. ઘેરાયો, ગુસ્સે થયો
ડમ્મર ન. ગુસ્સો
ડમાલો ન. લબાચો
ડયણું ક્રિ. હેરાન કરવું
ડયતો ક્રિ. વ. હેરાન કરે છે
ડયપટ કે ક્રિ. ભૂ. બહુ હેરાન કર્યો
ડર ન. દર, મૂર્ખ, 'ચુકી એ ડર'
ડરણું ક્રિ. દળવું, વાતોમાં નાખવું
ડરેઆ ન. ઘણું અનાજ ભેળાં કરી રાખેલો ખાચડો ! ભાભી કે ભરેઆ ને ડાંધુ ખાધું ડરેઆ' ક્રિ. ભૂ. ડળ્યું
ડરો ન. જમીનમાં ખોદેલો ઊંડો ખાડો
ડલો ન. માલ, ડગલો
ડવાડો ન. મોટે સાદે બોલવું તે, ઘોંઘાટ
ડસ ન. ખબર, બાતમી
ડસડસી ના. દશ દશ વર્ષનું પરિવર્તન
ડસી ના. વછુટની સાંજ, 'ડોરો ન કાં ડસી'
ડસોંધ ના. દશમો ભાગ ધર્મ માટેનો
ડંક ન. ડંકો
ડંખ ન. દંશ
ડંખીલો વિ. મનમાં દંશ રાખનાર
ડંગ ન. દંશ, કરડ
ડંજ ન. રૂદનનું ભરાઈ આવવું તે, ડૂમો, દંશ
ડંજીલો વિ. ડંખીલો
ડંતાર ના. દંતાળી—બે દાંતા ખેડમાં, ઝાઝુ દાંતા પોખમાં

ડંધ ન. દાંત
ડંધ ઉથલ ના. બોલાચાલી તકરાર
ડંધરઃડંધરો વિ. મોટા દાંતવાળો
ડંધારી ના. ખેતીનું એક ઓજાર
ડંધો ન. દાંતો
ડંભણું ક્રિ. ડામ દેવો
ડંભાયણું ક્રિ. પ્રે. ડામ દેવડાવવો
ડંભીંધલ વિ. ડામ દેનાર
ડંભેલ વિ. ડામ દીધેલ.
ડા વિ. ડાહ્યા
ડાઈ વિ. ડાહી
ડાઉંડો વિ. ડાહ્યો
ડાઓ વિ. ડાહ્યો, ડાહ્યો, 'ડી ન ડાઓ હથ ડીજે'
ડાક ના. ધૂણવા વખતે વગાડવાની ડાક, ટપાલ
ડાકલી ના. ઉંદર કે સાપનો ડકડક અવાજ
ડાકલો ન. મોટી ડાક
ડાખડો ન. ડાખળો, મોટી તકલીફ લેવી તે
ડાખોક વિ. દરેક
ડાગ ના. ડાખળી
ડાગધર ન. ડૉક્ટર
ડાઘો ન. મોટો કૂતરો, મોટો દાગ
ડાચાકૂટ ના. માથાકૂટ
ડાચો ન. મોઢું, જરા તિરસ્કાર વાચક, 'ડાચો તાં ન્યાર!'
ડાઝ ના. દાઝ
ડાટ ન. દાટ
ડાટી ના. ધમકી, પડકાર
ડાટો ન. કોઈ ડામનું મોઢું બંધ કરવાનું સાધન
ડાઢ ના. દાઢ
ડાઢણું ક્રિ. બચકું ભરવું, ધમકાવવું
ડાઢધર ના, દારિદ્ર
ડાડાણું ક્રિ. દાઝવું, 'ડુંગર ડાડાણું રડે કિતે રત સે'
ડાડીઃડાડીમા ના. દાદી દાદીમા
ડાડો ન. દાદો
ડાઢી ના. દાઢી
ડાઢી મુછ ના. દાઢી અને મૂછ
ડાઢો વિ. આકરો, ભારે
ડાણ ન. દાણ
ડાણિયું ન. પીળી કોડી, ઘરેણું
ડાણી ન. દાણ લેનાર
ડાણું ન. દાણો
ડાણું પાણી ન. દાણો પાણી
ડાત ના. દાન, દાતારી, 'ઘેરે બધે પરિયું, સે કેડી ડાંધો ડાત'
ડાતાર ન. દાતા, દાનવીર
ડાથ ના. આંખોની આસપાસ

પડતું દુઃખતું કું'ડાળું ગોળ અને કાળાશ પડતું'

ડાન ન. દાન

ડાનકી ના. દાનકી, રોજ અ. દરરોજ

ડાનત ના. દાનત

ડાનોડી વિ. દાનમાં દીધેલું

ડાપ ના. ડહાપણ

ડાપણ ના. ડહાપણ

ડાપલો વિ. ડાહ્યો

ડાફુ ના. લાંબુ પગલું, વિષ

ડાફોડો ન. વધુ લાંબુ પગલું

ડાબરીઓ ન. ડાબલો

ડાબરો ન. ડબલું

ડાબલી ના. ડબ્બી

ડાબો ન. ઘોડાનો ડાબલો

ડાબોડિયો વિ. ડાબે હાથે કામ-કરનાર

ડામણ ના. જાનવરને પગે બાંધ-વાની રસી – સુંગાળ

ડામચીઓ ન. ગોદડાં મૂકવાનું સાધન લાકડાનું

ડાયકો ન. દશ વરસોનો સમય દશક –

ડાયખોક વિ. ડરેક

ડાયપ ના. ડહાપણ

ડાયરો ન. મહેફિલ, અફીણનો મેળાવો

ડાયલો વિ. વધુ પડતો ડાહ્યો

ડાર ના. ડાળખી, ડાળ

ડારા ન. બ. જુવારના છોડની ડબ્બુ સૂકી ડાળખીઓ, કુરિયાના લોઢ નીચેની બે લાંબી ખીલીઓ–ડાળા =

ડારી ના. ડાળખી

ડારીઆ ન. બ. દાળીઆ, ફૂટેલા ચણા

ડારો ન. ધમકી, અનાજના દાણા જુદા કાઢીઆ

ડાલામથો વિ. ડાલા જેવડું જેનું માથું હોય એવો.

ડાશો ન. મોટા સાંઠો

ડાંયો વિ. ડાહ્યો

ડાં ન. દાવ, અ. તરફ

ડાંગર ન. ઢેખું

ડાંઠ વિ. કઠોર

ડાંઠી ના. દાંડી

ડાંડો ન. ડુંગળીના છોડનો વચ્ચેનો દાંડો

ડાંઢ ન. વાંસડો,

ડાંઢર ન. બાજરીની સૂકી કડબ

ડાંઢી ના. દાંડી

ડાંઢુઆ ન.બ. ગાડાની છતરડીના ચાર દાંડા, વાયણી માટેની વાંસની અણુ પોલી લાકડીઓ

ડાંકુઓ ન. ડાંડો
ડાંડો ન. લાંબી વળી
ડાંબુડિ’ ન. પાળી કોઠી
ડાંતરો ન. દાતરડું
ડાંતો ન. દાંતો
ડાંય ડાંય અ. વેર વિખેર
ડાંયરો વિ. અપંગ, કામ ન કરી શકે એવો
ડાંસ ન. મોટો મચ્છર
ડિઈ ડીણું’ ક્રિ. દઈ દેવું
ડિખ ના. લગ્ન પ્રસંગની એક વિધિ
ડિઠ્ઠલ વિ. જેએલું
ડિત ના. તેજ
ડિનું’ ક્રિ. ભૂ. દીધું, દીધેલું. ‘ડિનું ડિનું ન થાએ’
ડિનેલો વિ. આપી દીધેલો
ડિયણુ ન. દેવું તે. ‘ડિયણુ ધણું કુવલિયું’
ડિયાધમી ના. સોનીનું એક સાધન
ડિયાડો ન. પરોજણુ, કારજ
ડિયાણી અ. દરરોજ
ડિયાઈ ના. દિવાળી
ડિરાયણુ’ ક્રિ. પ્રે. દેવડાવવું
ડિયાં અ. તરફ ક્રિ.વ. આપું
ડિસ ના. દિશા, અ. દિશું; ક્રિ.આ. જો
ડિસણુ ન. દેખવું તે
ડિસણું’ ક્રિ. દેખવું
ડિસણું’ વાસણું’ વિ. રૂડો રૂપાળો
ડિસ રખો વિ. પોતાની દિશાએ જાય એવો ઊંટ
ડિસીવાસી અ. જેઈ વિચારી
ડિસું’પોણું’ ક્રિ. આકાશનું ધુમ્મસ વાળું થઈ જવું
ડિંગ ના. મૂંડ, માથું, ગપ્પું
ડીઠોડી વિ. પિરાલીના એક પ્રકાર
ડીણુ ન. દેવું તે
ડીણું’ ક્રિ. દેવું
ડીતવાર ન. આદિત્યવાર, રવિવાર
ડી’ ન. દિવસ
ડી’ છતે અ. ધોળે દિવસે, સૂરજ આથમવા પહેલાના સમયે
ડી’ ફિરણું’ ક્રિ. અવળા દિવસ આવવા
ડીંગ ન. ગપાટો
ડીંઘલ વિ. દેનાર
ડી’થાં ડી’ અ. એક જ દિવસમાં
ડુઈ ના. ચાટુઓ, ‘ડુઈ ડેમાં જે હથ મેં’
ડુઓ ન. ડુલો
ડુકરતી વિ. દુષ્ટ, દુષ્કૃત્ય કરનાર

કુકાર ન. દુકાળ
કુકારીઓ વિ. જેના આવવાથી
દુકાળ પડે એવો
કુખ ન. દુઃખ
કુખણાઈ ના. જેના કરડવાથી ખણ-
તરા થાય એવું નાનું જીવડું
કુખણી વિ. દુખિયારી
કુખણું ક્રિ. દુખવું
કુખંથો વિ. દુખતું
કુખાધાઉ વિ. કમાય નહિ એવો
કુખાણી ક્રિ.ભૂ. વિધવા થઈ
કુખી વિ. દુઃખી
કુખેડ ના. ખરાબ ખેડ, ન ખેડાય
એવી જમીન
કુખેલ વિ. વિધવા
કુખોયણું ક્રિ. કોઈનું મન
દુભવવું
કુખોયલ વિ. વિધવા
કુગ કુગ અ. ડગમગ
કુગણ ન. ડગવું તે
કુગણું ક્રિ. ડગવું
કુગંધલ વિ. ડગનાર
કુગેલ વિ. ડગી ગયેલ
કુચ વિ. જંગલી જેવો
કુચર વિ. પૂરું ખાય નહિ એવો
કુઠર વિ. ડઠર, કઠોર, અતડો
કુઢર ન. કચરો

કુથલ વિ. દોહવાઈ ગયેલ, 'કુથલ
બકરી'
કુબેરો વિ. દુબળો, ગરીબ
કુભણું ક્રિ. ડૂબ દેવું, 'કીં કુબંધા
કૂંભડા ?'
કુભર વિ. ભરાય નહિ એવું-પેટ
કુરણું ક્રિ. જીર્ણ થઈ જવું.
કુરત વિ. મૂજી
કુરેલ વિ. જીર્ણ થઈ ગયેલ
કુવલો વિ. દવલો, વહાલો નહિ
એવો
કુવાઈ ન. દોહવાની ક્રિયા
કુવાઈંથો ન. દૂધ ઊકાળવાનું
દોણું
કુલણું ક્રિ. ડોલવું
કુલાવણું ક્રિ. પ્રે. ડોલાવવું
કુસકણું ક્રિ. ડુસકું ભરવું
કુસકો ન. ડુસકું
કુસાઈ વિ. શૂન્યતાવાળી, બબરૂ
કુસાઓ વિ. શૂન્ય, અચાનક
કુંગ ના. મૂંડી
કુંગટી ના. નાની લાકડી
કુંઠ ના. દાંડી, ડીંટડી
કૂખણાં ન. બ. બળિયા, દુઃખડાં,
ઓવારણાં
કૂચો ન. ડીંડલો, મોઢામાં ભરેલો
મોટો કોળિયો

ડૂડસ ન. નકામો ઘણો સામાન
ડૂણીપીણી વિ. દોહવા-પીવા માટેની ગાય-ભેંસ
ડૂત : ડૂતો વિ. મોટો અને ભયપ્રદ
ડૂધેલી ના. દૂધી
ડૂણુ ન. દોહવું તે
ડૂણું ક્રિ. દોહવું
ડૂર અ. દૂર
ડૂબાણું ક્રિ. ડુબવવું
ડૂંગરી ના. ડુંગળી, નાની ટેકરી
ડૂંટી ના. નાભી
ડે : ડેસ ન. દેશ
ડેખ ન. ભૂત
ડેખા ડીણું ક્રિ. દેખાવ દેવો ભૂતપ્રેતનું દેખાવું
ડેખાડેખી ના. દેખાદેખી
ડેજ ન. દહેજ
ડેડકા ડંભાણાં ક્રિ. ગરીબોને દુઃખી કરવાં
ડેડકો : ડેડર ન. દેડકું
ડેડી ન. વનસ્પતિમાં ફૂટતી ગોળ દડૂલી
ડેડો ન. ગોળ કાચું ફળ
ડેડા ફૂરણું ક્રિ. બાળાઓનું દેડાનું કૂદવું
ડેપ ના. દેવું તે
ડેર ન. દિયર

ડેરવટો ન. દિયર સાથે ઘર માંડવું તે
ડેરાણી ના. દેરાણી, દિયરની વહુ
ડેંભુ ન. ટોડક
ડો ન. દોષ
ડોઈંધલ ન. દોહનાર
ડોખી વિ. ભૂંડું વાંછનાર
ડોત ના. શાહીનો ખડીઓ
ડોથી વિ. ડુંગરમાં થતું ઘાસનું ધાન લેવા જનાર
ડોપ : ડોભ ન. ગાય ભેંસનું દૂધનું દેવું તે
ડોબા વિ. મૂર્ખ, ભેંસ
ડોભાસો ન. ઉપાલંભ
ડોયાણું ક્રિ. દોડવું
ડોર ના. દોરી
ડોરણું ક્રિ. શોધવું 'ડુંગરડા ડોરીં [illegible]'
ડોરી સંચાર ન. દોરી સંચાર, ગુપ્ત રહીને કાર્ય કરવું તે
ડોરીંધલ વિ. દોરનાર
ડોરો ન. દોરો, કપાળ પર પૂજા કાર જૂના વખતની ઉજ-મતનું નામ
ડોલર ન. મોગરાનું ફૂલ
ડોલરીઆ વિ. સુંદર ડોલરના ફૂલથી શોભતો

ડોલાવો ન. ડોલન
ડોલો ન. ડોલવું તે
ડોસા ડચડા ન. બ. ઘરડા બુઢા
ડો વિ. ઢ
ડોણું ન. ડૂંઘનું દોણું
ડોથાલો ન. બૈડાથનો દોથો
ડોથો ન. દોથો
ડોર ના. રવૈયાની દોરી
ડોરા ન. બ. ડેરડાં
ડોરો ન. ઊંટના પગ સુકાઈ જાય એવો લકવા જેવો એનો રોગ, ડેરું
ડોંગો વિ. મોટો, ઢોંગો

ઢ

ઢ ન. મૂર્ખ
ઢક ન. ઢાંકણું, લાજ, ક્રિ. આ. ઢાંક
ઢક ઢૂમ ન. ઢાંકી નેંડીક કરવું તે, ઢાંક પિછોડો
ઢકણુ ન. ઢાંકણું
ઢકણી ના. ઢાંકણી
ઢકણું ક્રિ. ઢાંકવું
ઢકર ના. મૂર્છા, બેહોશી
ઢકીંધલ વિ. ઢાંકનાર
ઢકેલ વિ. ઢાંકેલ
ઢગો ન. બળદ મૂર્ખ

ઢચ્ચર ન. માથા વગરનું ધડ, 'ઢચ્ચર–મથા ઢોરીએં આશાપુરા આઈ'
ઢઢીઆ ન. બ. મોટાં ઢેફાં
ઢઢર ન. ચેરીઆનું લાકડું, મૂર્ખ, 'ન ઢગો ન આખલો'
ઢઢી ના. નાની ઘોડી, ટાયડી
ઢઢો ન. નકામા જેવો ઘોડો, મૂર્ખ
ઢડૂ ન. ઢૂ
ઢબ ના. રીત
ઢબુ ન. બે ઢીંગલાનો કચ્છનો જૂનો સિક્કો
ઢબારણું ક્રિ. મારવું
ઢમ ઢોલ ન. પોલમ પોલ
ઢરણું ક્રિ. ઢળવું
ઢરેલ વિ. ઢળી પડેલ
ઢરો વિ. ઢીલો, કાયર
ઢલ ના. રીતરિવાજ, અંદાજ
ઢલણું ક્રિ. અનુમાન કરવું
ઢવો ન. ભડવો
ઢંગર ન. સમાજ, સમૂહ
ઢંઢ ન. પાણીનું ખાબોચિયું, નાનું તળાવ
ઢંઢકાર ના. મોટી પોક
ઢાઈ ના. આંટા પાડવાનું લુહારનું સાધન
ઢાક ના. કાન આડેનો પડદો

ડાકુ વિ. બરાબર ઢંકાઈ ગયેલ
ડાઢી ન. ગાવા બજાવવાવાળી એક જાત, મીર
ડાબ ના. એક જાતનું કાનનું ઘરેણું
ડાચણું ક્રિ. પાડી નાખવું
ડાર ન. ડાળ, એકાએક મળી જવું તે પૈસા વગેરેનું
ડારવું ક્રિ. ડાગવું
ડારીંધલ વિ. ડાળનાર
ડારેલ વિ. ડાળેલું
ડારે વિજણું ક્રિ. મારી નાખવું, પાડી નાખવું
ડારો ન. મેલાણ, ઉતારો, જરા પડી રહેવું તે
ડાલ ના. તલવાર આડે દેવાનું સાધન
ડાંડ ના. નકામું ચોપું
ડાંચર ન.બ. આગલી સાલના ચોખા
ડિંગ : ડિંગલો ન. ડગલો
ડિબરો ન. પોતના બે છેડા ચાંકળી લેવા તે
ડિબર ના. મૂંડ, 'ડિંગર જવું ડારે ભુંજે'
ડિસેડો ન. ડસરડો

ડીચકો ન. કુવામાંથી પાણી કાઢવાનું સાધન
ડીચકો ડામણ ના. બાળકને પગપર બેસાડી ઊંચો નીચો કરી રમાડવું તે. 'ડીચકો ડામણ, મોરલી સામણ'
ડીબો ન. ડગલો
ડીલી વજાડ! વિ. ઢીલી ગરદન વાળો, ઢીલો
ડીલો ડફ વિ. સાવ નરમ
ડીંગલી ના. ઉજળી સ્ત્રી
ડીંગલે ડડી અ. બહુ સોંઘું
ડીંગલો ન. ત્રણ તાંબિયાનો કચ્છનો જૂનો સિક્કો
ડીંચણિયું ન. જમવા વખતે ગૂડા નીચે મૂકવાનું સાધન
ડુઈ ના. રેતીનો મોટો ઢગલો
ડુઓ ન. ટેકરો રેતીનો
ડુક ન. ઘૂંટડો
ડુકમાન વિ. ઘૂંટડા જેટલું
ડુકપંથ ન. થોડોક પંથ
ડુગ ડુગી ના. નાની મેડી
ડુરણું ક્રિ. અંદર પેસવું
ડુરંધલ વિ. અંદર પેસનાર
ડુસો ન. ઘૂંસો ઓઢવાનો
ડૂંડ ન. વાસ મારતું જાનવરનું શબ, ગંધવાડ, શોધ

ઢૂંઢણું ક્રિ. શોધવું
ઢૂંઢીઓ ન. ઊન સાંકુ
ઢૂંઢો ન. જમીન ખેડવાનો મોટો વિખેડો
ઢૂંભો ન. ધોલ, ટાપલી, 'મોં મેં ગરો ને મથે ઢૂંભો'
ઢેકો ન. નિતંબ, સાથળ ઉપરનો પાછલો ભાગ
ઢેઢ ન. ઢેડ
ઢેબો ન. ટેકરો.
ઢેરો ન. ચીંટલો
ઢઢ ના. ચળ
ઢેઢણું ક્રિ. ખંજવાળ કરવી, ઘસડવું
ઢેઢો ન. મહેનત મજૂરી
ઢેલ ના. મોરની માદા
ઢેંફ્લો વિ. જાડીઓ
ઢેંફો ન. ઢેફું
ઢો ન. ખેતરમાં નાખવાની ઝીણી માટી
ઢોઢીંધલ વિ. અટકાવનાર
ઢોકેરો ન. ઢોકળું
ઢોઢેલ વિ. અટકાવેલ
ઢોઢણું ક્રિ. અટકાવવું
ઢોરણું ક્રિ. ઢોળવું
ઢોરાણુ ના. ઢોળાવ, ઢાળ, 'ઢોરાણુ જો ભયો'
ઢોરીંધલ વિ. ઢોળનાર
ઢોરેલ વિ. ઢોળેલ
ઢોરો ન. તળાવ, પાણીનું સ્થાન
ઢોલકી ના. નાનો ઢોલ
ઢોલણી ના. ઢોલીઓ
ઢોલી ન. ઢોલનો વગાડનારો
ઢૌ ના. રોકાણ
ઢોંકો ન ઝોક

ત

ત અ. તો
તઈ : તૈ ના. તાપ. 'નિકેરૂ તઈ'
તક ના. તર્ક, તાક
તક બધણી ક્રિ. તર્ક કરવો
તકડ ના. ઊતાવળ
તકડો વિ, ઊતાવળો, 'તકડો માડુ તેરો ફેરો વરે'
તકણું ક્રિ. તાકવું, 'નરીઆ તકે તા'
તકધીર ના. તકદીર
તકિયા કલામ ના. વાત કરતાં વારે વારે એકનો એક શબ્દ વાપરવો તે
તકીંધલ વિ. તાકનાર
તકેલ વિ. તાકેલું
તગણું ક્રિ. ઊગરી આવવું, ટકવું
તગધ અ. ઉપલક

તગથ પેટ અ. ઉપલક

તગારી ના. ચૂનો વગેરે ઉપાડવાનું તગારું

તજણું ક્રિ. છોડી દેવું

તજાગરમી ના. હાથ પગ પર પરસેવો વળવો તે

તડકડ ના. તડાક

તડે અ. ત્યારે

તડ ન. કિનારો. 'તડુ તડ ડી' મ તરસ'

તડણું ક્રિ. ડાંડી કાઢવું

તડી ના. હોટ

તડીથલ વિ. કાઢી મૂકનાર

તડેલ વિ. કાઢી મૂકેલ

તણ ન. કંઈ ધાવવાને કારણે ધાવણ ભરાવાથી થતો સ્તનનો દુખાવો

તણી ના. હીંચકાની દોરી

તત પપ ન. તોતડાવું તે

તતાણાં ન. બ. ડામ દેવાના સળીઆ

ત નાં અ. તો તો

તનો વિ. તાતો, તપેલો

તપ ન. તાપ

તપણી ના. તાપણી

તપણું ક્રિ. તાપવું

તપંથલ વિ. તપી જનાર

તપાયણું ક્રિ. પ્રે. તપાવવું

તપેલ વિ. ખીજાયલો

ત ભો અ. તો ભલે

તમોજ ના. મોજ

તર ના. મલાઈ

તરક ના. રેંટિયાની ત્રાક, ઝીણા સાપોલિયા જેવું ઝેરી પ્રાણી

તરછંક અ. તળિયા ઝાટક, હિંદી: તલછંટ

તરજ ના. લેહ

તરણ ન. તરવું તે

તરણું ક્રિ. તરવું, તળવું

તર રેણું ક્રિ. કપાઈ જવું

તરંથલ વિ. તરનાર

તરા ન. તળાવ

તરાઈ ના. તળાવડી

તરા છંક અ. તળિયા ઝાટક

તરાર ના. તલવાર

તરારીઆ વિ. તલવાર ફેરવનાર

તરાવો ન. ગાડાની બંને બાજુ એક એક આડો અને ઊભો તરાવો હોય છે. આ તરાવો પૈડાને બહાર નીકળી જતો અટકાવે છે.

તરિયા છંક અ. તળિયા ઝાટક

તરીઆ ન. સકર રેટી

તરો ન. તળિયું

તરેલ વિ. તળેલું
તરોટ ના. રાજની જકાત
તરેટી ન. તળેટી
તરોરણું ક્રિ. મોટેથી બોલવું
તરેરિતો ક્રિ.વ. રાડો કરે છે
તવાર ના. રટન
તલપ ના. ચાહના
તલબ ના. આકાંક્ષા, તીવ્ર ઈચ્છા
તલબગાર વિ. ઈચ્છાવાળો
તલાક ના. છૂટાછેડા, (મુસ્લીમ રિવાજ) લાનત
તલાસ ના. શોધ
તલ્લાસણું ક્રિ. તલસાવવું, સંભાળવું
તવી ના. લોઢાની નાની તાવડી
તવીથો ન. તવેથો
તવો ન. મોટો તાવડો
તસ ન. અનાજ લોટ વગેરે રાખવાનું માટીનું ઠોકું
તસલો ન. નાનું ઠોકું
તસર ના. કિનારી
તસુ ન. બે આંગળા જેટલું અંતર
તસો ન. તકલીફ
ત હાણો અ. તો બસ!
તંગ ન. ઘોડા, ઊંટ વગેરેના પેટ પરનો પાટો
તંગાસ ના. પેચ
તંત ન. આગ્રહ
તંતીલો વિ. આગ્રહી
તંધ ના. ઝીણી દોરી, તાર, એકનો એક દીકરો
તંબૂ ન. તંબુ
તંબૂરો ન. એક તારો, તંબૂરો
તા ન. તાપ, અ. ઉપરથી
તાઇ વિ. તપી જાય એવો, ક્રોધી
તાઉસ ન. મોરના આકારવાળું દિલરૂબા
તાઓ ન. તાવ
તાક ના. ટાપ
તાકે અ. આણીને ટાણે
તાકો ન. ટાણું આવ્યું
તાકત ના. તાકાત
તાકણું ક્રિ. મીટ માંડવી
તાકીંધલ વિ. તાકનાર
તાકૂબ અ. તૈયાર, હાજર
તાકેલ વિ. નજરાયેલ
તાકો ન. કપડાનું પંડલ
તાગ ન. અંત, છેડો
તાજણ ના. તેજસ્વી ઘોડી
તાજણું ન. ચાબુક
તાજી ન. તેજસ્વી ઘોડો
તાડ ના. તાળી

તાડ્મ ન. ઉપાય
તાડી ના. ઈલાજ, તાળી
તાડ઼ો ન. ચોમાસામાં કિલકિલાટ કરનાર એક પંખી કાકલિયો, તાણું
તાણ ના. ખેંચ
તાણણું ક્રિ. તાણવું, ખેંચવું
તાણીંધલ વિ. તાણનાર
તાણેલ વિ. તાણેલું
તાત ના. ચિંતા
તાના માના ન.બ. મોજમઝા
તાનું ન. મહેણું, કટાક્ષ
તાભિયો ન. ચણું, ઉકાળેલ બાજરીજુવારી
તામ ન. રોટલો
તાયણું ક્રિ. તપાવવું અજમાવવું
તાયફો ન. નાચનારની મંડળી, રખડુ મંડળ
તાર ના. તરવાની આવડત
તારણું ક્રિ. પ્રે. તારવું
તારાય વિઞણું ક્રિ. દેખાતા બંધ થવું
તારૂ ન. તાળવું, તરતાં આવડતું હોય તે
તારૂ કઢણું ક્રિ. શિયાળામાં ઠંડીમાં મસ્તીમાં આવીને તાળવું (કાયણી) બહાર કાઢવું, રુઆબ છાંટવો
તાલભ વિ. ચાહનાર
તાલમાલ ન. ઠાઠમાઠ, ભપકો
તાવડી ના રોટલા પકવવાની માટીની તવી
તાવણી ના, થીવું તાવવું
તાવેલો વિ. તાવવાળો
તાં અ. તો
તાંઈ અ. ત્યાં સુધી
તાંકડી : ત્રાંકડી ના. ત્રાજવું તોળવાનું
તાંજી પેટ અ. મૂળથી
તાંઓ ના. વણાટની ઊભી દોરી
તાંઓ પેટો ન. સાળનો આડો ઊભો દોરો
તાંત ના. ચિંતા
તાંતાં અ. ત્યાં તો
તાંભિયો : ત્રાંભિયો ન. કચ્છનો જૂનો નાનો સિક્કો
તાંભૂરી ના. પલીતો, સળગાવવું તે
તાંમડ઼ી ના. તાંબડી
તાંમું ન. તાંબું
તાંસરી ના. તાંસળી
તાંસીરો ન. ગોળીબાર, ભભકો, ફૂમતો
તાંસો : ત્રાંસો વિ. ટેડો

તિક ના. ચૂસ, ડાસ્યનો ઊભરો, વેગ, ઝડપ

તિખ ના. જલદપણું

તિખાસ ના. તીખાશ

તિખો વિ. તીખો, જલદ

તિડાં અ. ત્યાં

તિડ ના. તરડ, ચીરાડ

તિડો ન. બ. વાંસો, 'ડાગેર સાભ, તિડા તાં ફાટીતા પેં'

તિડી વિઅણું ક્રિ. તરડાઈ જવું

તિત અ. ત્યાં

તિતર ના. તેતર

તિતર વિતર અ. વેરવિખેર

તિતરે તાં અ. ત્યાં સુધી

તિતરો વિ. તેટલું

તિતા : તિતાનું અ. ત્યાંથી

તિતે અ. ત્યાં

તિથ ના. તિથિ ન. ખંડિત થઈ જવું તલવારનું

તિથા ના. વાત, ઉચ્ચાર

તિન સ. તેણે

તિનકો વિ. ટૂંકો

તિર ન. તલ

તિરકણ બાજી ના. જરાવારમાં લપસી પડાય એવો ખેલ

તિરકાણ ના. લપસાણ

તિરખી ના. છૂંદણું

તિર ખૂણિયું ન. ત્રણ ખૂણા વાળું

તિરધાઈ ઘો ન. લડાઈના ઢોલનો ઢમકાર, રાસની રમતનો એક પ્રકાર

તિર જાત વિ. વર્ણસંકર

તિર જિતરો વિ. જરાક

તિરધારો વિ. ત્રણ ધીની ધાર વાળો (શીરો)

તિરપખા ન. બ. વાવ્યા પછી ત્રણ પખવાડિયામાં ઊગી નીકળે એવા મગ

તિરપખી વિ. ત્રણ બાજુની, ત્રણ પખવાડિયાની

તિરધાતો ન. ત્રણે ફાળવાળો ચોકાળ

તિરભાણું ન. જમવાનું વાસણ

તિર ભાંઈ વિ. ત્રણભાળ વાળી

તિરમણું ક્રિ. ટપકવું. 'જનું તિરમે છ ઘડિયું'

તિરમધલ વિ. ટપકનાર

તિરમેલો વિ. ટપકેલું

તિર લાણિયું ન. લાણ લાણ રમતમાં ત્રણ લાણ લેનાર ઊભો ખેલાડી

તિરવટો ન. ત્રણ રસ્તા ભેગા થાય તે સ્થાન

તિરશો ન. ખાજની ખાધે રહેલું ડોશ બેડવાનું સાધન
તિરસીંગ ન. મોટો સિંહ, 'ત્રે રા ને તિરસીંગ'
તિલવટ ના. હનુમાનને ચડાવવાનો મહીદો
તિલોર ન. એક પક્ષી, શિકારી એનો શિકાર કરે છે સ્વાદ માટે
20
તીનાલ ન. ઢોંગ
તીનાલીઓ ન. ઢોંગી
તીનપાંચ ના. ખોટી બડાઈ
તીં અ. તેમ
તુઆર ના. ભરોસો, 'અલાંઈ તુઆર ને વાંઈ મુઆડ'
તુક ના. કડી
તુક મરુઓ ન. તક મરવો
તુકો ન. ગપ, થેથું, 'લગો ત તીર નકાં તુકો'
તુખમ ન. ખાનદાન, વંશ, 'તુખમે તાસીર'
તુખી ના. રાત (સિંધી) 'કારો તક કારી તુખી'
તુટણું ક્રિ. તૂટવું
તુરો ન. તડ, પક્ષ, કમર
તુરિયો ન. વાજીકર, એક જાત
તુરી ના. મોચી લોકોનું વાજિંત્ર
તુરો ન. છોગું, લાવણીવાળાનો એક પક્ષ 'તુરા-કલંગી'
તુસણું ક્રિ. તુસમાન થવું
તુસંધલ વિ. તુષ્ટ થનાર
તુસેલ વિ. તુસમાન થએલ
તુંગલ ન. કાનમાં પહેરવાનું ઘરેણું
તુંગો ન. હળનું ભીનું લાકડું, સાળમાં ખરકલી સાથે બાંધેલ લાકડું
તૂત ફતૂર ન. ઢોંગ ધતૂરો
તૂતેડી ના. પીપૂડી
તૂર ન. વંશ, પેઢી, આકડાનું રૂ, સાળમાં વણાતું કાપડ જેના પર વીંટળાય તે સાધન
તૂંકારો ન. કોઈને એક નામે બોલાવવું તે-અપમાનિત
તૂંણું અ. થી. હમણાં લગી 'કાલ તૂંણું'
તેડ ના. તરડ, ફાટ
તેરો વિ. તેર
તેંઢો વિ. તેવો, તેવડો
તેંની અ. ત્યારે
તેંનૂંણું અ. ત્યારનું
તેંર અ. ત્યારે
તેંરિં અ. તે જ વખતે
તેંસીં અ. ત્યાં સુધી

તેં અ. ઊપર સ. તેં, મથે=તેના પર

તૈં અ. સુધી

તોક ન. ગળાનું બંધન

તોટ ના. ખોટ, ધન તૂટવા તે

તોડ઼ ના. નિકાલ, ચોપાટની રમતમાં પ્રથમ સોગઠી મારવી તે

તોડણું ક્રિ. તોડવું

તોડ઼ી ના. સ્ત્રી (સિંધી)

તોડ઼ીધલ વિ. તોડનાર

તોડ઼ેલો વિ. તૂટેલો

તોડો ન. પગે પહેરવાનું રૂપાનું ઘરેણું

તોપચી ન. તોપ દાગનાર

તોબાં ના. તોબા, પસ્તાવો, આડે આડે!

તોબાંજી તારી ના. તોબા તોબા!

તોરો ન. ઊંટનો એક પગ ઊંચો થઈ જાય એવો લકવો

તોલ ન. પરીક્ષા, તોળવું તે

તોલાર ન. તોળનાર

તોલો ન. કાટલું

તો સ. તેં, તો કે=તેં કહ્યું

તોકલ ન. વીમો, સાહસ

તોકલી વિ. વીમો ખેડનાર, સાહસિક

તોકે સ. તને

તોજો સ. તારો

તોણું સ. તારાથી

તોણુ ના. ધન, 'હુવે તોણુ ત પોખાજ રોણું'

તોણિયાળ વિ. ધન વગરનો

તોય અ. તોપણ

તોયો સ. તારો (વાગડ)

તોર ન. ધૂન

તોરી વિ. ધૂની

તોરીલો વિ. અતિ ધૂની

તો લા અ. તારા માટે

તોલિયો ન. નાનું વાસણ, માથું

તો લો ન. માથું

તો વટ અ. તારી પાસે

તોંસ ના. તરસ

ત્યારી ના. મેલી વિદ્યાથી માખણ હરી લેનારી 'ગોહિંધું ચર્હિયું ગામજાનું મથો કુરે ત્યારી'

ત્રઈવાર અ. ત્રીજી વાર

ત્રકાર ટાણું ન. સંધ્યાકાળ

ત્રપ ન. કૂદકો

ત્રપ કરી ના. બાળકોની એક રમત

ત્રપોતો ન. ત્રણ ફાળની ચાદર

ત્રફાર ન. ત્રણ ફાળ વાળી ચાદર

ત્રમઝટ ના. જોરથી વરસવું તે, તાકોપેંજી ત્રમઝટ'

ત્રયું ન. ત્રણ ત્રણ દિવસે આવતો તાવ
ત્રાઈ વિ. તેવીસ-૨૩
ત્રાઈયો ન. એક જાત
ત્રાપ ના. તરાપ
ત્રાંટી ના. વાંસની ખાપટી-વંઝની આડસ
ત્રાંસ ન. વાંકાપણું
ત્રાંસી ન. બ. એક વાજિંત્ર
ત્રાંસો વિ. વાંકો
ત્રિછણું ક્રિ. ટોચવું
ત્રિછીંધલ વિ. ટોચનાર
ત્રિછેલ વિ. ટોચેલ
ત્રિપાણું ક્રિ. કૂદવું
ત્રી વિ. ત્રી
ત્રીકમ ન. બે અણીવાળું જમીન ખોદવાનું સાધન
ત્રૂ : ત્રૂમણું ન. એક કડવું જંગલી ફળ
ત્રૂંટેડો ન. બહારથી રૂપાળો અંદર કડવો ઝેર
ત્રૂકો ન. ટોણું
ત્રેવડો વિ. ત્રણ પડવાળું, ત્રણગણો
ત્રે વિ. ત્રણ
ત્રેશ ને **તિરસીંગ** ન. ત્રણ રાજાની ઉપરવટ એવો સિંહ
ત્રૈવાર અ. ત્રીજીવાર
ત્રૈયું બેરો ન. ત્રણત્રણ દિવસે આવતો તાવ
ત્રોટો ન. ખોટ
ત્રોટી ના. નાકમાં પહેરવાનું એક ઘરેણું
ત્રોય વિ. ત્રણ, ત્રણે
ત્યાત ન. ત્રાહિત, કોઈ ત્રીજો જ
ત્યો વિ. ત્રીજો

થ

થકણું ક્રિ. થાકવું
થકલ પકલ વિ. થાકેલ પાકેલ
થકંધલ વિ. થાકનાર
થકલ વિ. થાકી ગયેલ
થકો પકો વિ. થાકીપાકી ગયેલો
થટ ન. ઢગલો, પુષ્કળપણું
થડકો ન. ઓંચકો
થડણું ક્રિ. નાના ઝાડને એક જગાએથી કાઢી બીજી જગાએ રોપવું
થડી ના. થપ્પી
થડીધલ વિ. રોપનાર
થડો ન. દુકાન પર પૈસા વસૂલ કરનારની બેઠક બેઠક, ગલ્લો
થણ ન. આંચળ
થણાં કુધો વિ. શેકકડું, તરતનું દોહેલું

થથ ના. થરકી, ઠાર
થથક : **થથકાર** ના. ઠંડક
થથી વિ. ઠંડી, શિથિલ
થથી કોસી ના. ચડતી પડતી
થથે પૌર જી ના. ખોટી વાત
થથો ન. કામ, ઠંડું
થથો કોસો વિ. ઠંડો ગરમ
થપાટ ના. તમાચો
થપી ના. એક બીજા પર ચડા-
  વેલી ગાંજે
થપો ન. હમેલો
થર ન. સમય, જુદા, જુદા ભાગ,
  ઠાર
થરીઓ વિ. નાના પગવાળો ખૂબ
  દોડનાર થરનો ઊંટ
થંભ ન. સ્તંભ
થંભણું ક્રિ. થંભી જવું, અટકી
  જવું
થંભલો ન. થાંભલો
થંભી ના. હથેળી ખોડી બેસવું
  અપશુકનિયાળ
થંભેલ વિ. અટકેલો
થાકાડો ન. થાક
થાણુધાર ન. એક અધિકારી
થાણું ન. સ્થાન
થાથાક અ. કશા ટેકા વગર બાળ-
  કનું ઊભવું
થાન ન. સ્થાન
થાનક ન. જૈન સ્થાનક
થાનમાના અ. એક શબ્દ
  'થાથાક થાનમાના'
થાપ ના. હાથ મારવો તે,
  'ઢોલની થાપ'
થાપણ ના. અનામત
થાપણું ક્રિ. સ્થાપવું, 'ઢિકડા
  થાપી' બચા હણું'
થાપી ના. હાથની હથેળી મારવી તે
થાપીંધલ વિ. સ્થાપનાર
થાપેલ વિ. સ્થાપેલ
થાપો ન. ભીંતપર ગાયનો
  હાથ મારવો લોહિયાળ
થાર ન. થાળ
થારાં : **થારૂં** અ. મારફત
થારી ના. થાળી
થારો ન. લોટ દળાઈને ઘંટીની
  આસપાસ પડે તે જગા,
  કૂવાનો કોશ ઠલવાય તે
થાલડો ના. નાની થાળી
થાં ન. ઠામ, 'થાં વેઓ ફિકર
  આયો', જગા
થાંથો વિ. ધીમે ધીમે કામ કરનાર
થિઈ થીંધી ના. ભૂત ભવિષ્ય
થિગડી ના. થીગડું
થિજણું ક્રિ. થીજી જવું

થિથકણું ક્રિ. હરિકવું, ભભરાવવું
થિથાંઈથલ વિ. તોતડું બોલ-નાર
થિથાયણું ક્રિ. તોતડાવું
થિથો વિ. તોતડો, બોલતાં અચકાય એવો
થિર અ. સ્થિર
થિરથાપ ના. સ્થિરતા
થીણું : થિયણું ક્રિ. થવું
થીંવલ ના. થવાકાળ
થીભુલો વિ. થોડેરો
થીંધો ક્રિ. ભ. થશે
થુઆ ન. ઊંટનો ઢેકો
થુક ના. થૂંક
થુકણું ક્રિ. થૂંકવું
થુડ ન. થડ
થુડધાર ના. કહુસમાં સક્તિની કાપણી
થુડમ થુડાં અ. થૂ!
થુલો વિ. જાડો
થુ અ. તિરસ્કાર વાચક અવાજ
થૂલો ન. લોટ ચાળતાં વધેલો જાડો ભાગ
થૂંભો ન. હળ નીચેનો ભાગ જેમાં કોશ નાખવામાં આવે
થેક ના. થેગ, એક જાતનું ઘાસિયું ધાન
થેપણું ક્રિ. લેપ કરવો
થેપલા ન. બ. નાનાં મસાલેદાર ઢેબરાં
થેપેલ વિ. લેપ કરેલ
થેલ વિ. થયેલ
થેલ ફેલ વિ. મોટો થયેલ
થેલો ન. કોથળો
થોક ન. ઢગલો
થોકે થોક નં. બ. ઢગલે ઢગલા
થોડ બોલો વિ. ઓછું બોલનાર
થોથર ના. સજન
થોથો ન. મોટો ચોપડો, ન લાગે તેવું તીર
થોભા ન. બ. થોભીઆ મૂછના
થ્યાસીં ક્રિ. ભૂ. અમે થયા
થ્યો ક્રિ. ભૂ. થયો
થ્યો ચુકો વિ. થઈ ગયેલું
થ્યાસ ક્રિ. ભૂ. હું થયો

ધ

ધઈ ના. ધમકી
ધક ન. ધક્કો, 'ધક સાં જમણાં'
ધકણું ક્રિ. જમવું, 'ધકવાના મહેમાન (વાગડ)
ધકમાર ના. ધક્કા ધૂમ
ધકાયણું ક્રિ. ધક્કો દેવો

ધેકલણું ક્રિ. હટાવવું
ધેકલ પિચાં અ. આડે અવળે
ધેકા ન. આંચકો
ધેકા હૂંબો ન. થપાટ
ધગધગંધો વિ. બળબળતો
ધજ વિ. સારું
ધજ ધાવડા ના. બ. નેજા નિશાન
ધજું ના. બ. ચીથરાં
ધડ ના. માર, લવલવાટ, ન. માથા વિનાનું શરીર
ધડક્કો ન. નાનું ગોદડું ખાળકનું
ધડકી ના. ગોદડું
ધડકો ન. ધક્કો, મોટું ગોદડું
ધડણું ક્રિ. મારવું, એક જ વાત ધર્યા કરવી, 'તું' તો વારી જ ધડિયેં તો'
ધડાધડ ધોડાધડ અ. એક પછી એક
ધડૂસલો ન. ઝાંજિયા, છાતી પીટવી તે
ધડો ન. સાંધણ, લેણું, જમીન
ધણ ન. ગાયો ભેંસોનું ટોળું
ધણાર ન. પશુધન–ગાયો ભેંસો રાખનાર, ચારનાર
ધણિયાણી ના. ઘરવાળી, માલિકણ
ધણીબાવો ન. ભગવાન, હરિજનોનો દેવ
ધણીઆતો વિ. જેનો માલિક છે એવો
ધણીમારો વિ. ધણીને મારી નાખનાર
ધણીરણી ન. માલિક
ધધકારા ન. બ. ધ ધ કરતો અવાજ
ધધુડી ના. ઝીણી રેક
ધનેરિયો ન. ધનેડું
ધપ : ધફાક : ધફી વિ. ગપ્પાં હાંકનાર
ધપાટ : ધપાડ ના. જોરથી વાગવું તે, શરીરને
ધબણું ક્રિ. દાબી દેવું
ધબધસ ના. દાબદૂબ
ધબાયણું ક્રિ. દબાવવું
ધબીંધલ વિ. દાબી દેનાર
ધબેડણું ક્રિ. મારવું, જેમ તેમ દાબી દેવું
ધબેલ વિ. દાબેલ
ધબો ન. ઢીબો
ધબોડણું ક્રિ. કૂટવું, મારવું
ધબોધબ અ. એક પછી એક
ધભગર ન. ઘી ભરવાના કૂપા બનાવનાર, 'ધભગર જે ઘરે મિની મુઇ, છટ ભેરી છટ વઇ !
ધભલ ના. બતક (ઢીંકરી)
ધભલ ધી ના. લાકડી જાડી

ધભેલો વિ. જાડીઓ,
ધભાડક ના. ગૈયતને મારી રેતીથી દાટી દેવું તે
ધબે મેં કકરા ન. બ. કર્યું ન સમજાય તેવું
ધબો ન. ઘી ભરવાનો કૂપો, વિ. જાડો
ધમ ન. દમ, ગપાટો
ધમથકકર ના. દોડાદોડ, તોફાન
ધમડી ના. દમડી
ધમણ ના. આગને ફૂંકવાનું ચામડાનું સાધન
ધમણું ક્રિ. ધમણુ વડે ફૂંકવું
ધમધમાટ ન. તોફાન ભાળકોનું
ધમાવણું ક્રિ. ફૂંકાવવું ધમણુથી
ધમાસો ન. એક જાતની વન-સ્પતિ
ધમીંધલ વિ. ફૂંકનાર
ધમેલ વિ. ધમણુથી ફૂંકેલ
ધરણ રોણું ક્રિ. ઊંચી જવું
ધરજો ન. દરજ્જો
ધરણું ન. ચારણનું ગાણું
ધરેવ ન. દર્દ
ધરધાગીના ન. બ. ધરેણાં ગાંઠા
ધરધી વિ. દર્દી
ધરબ ન. દાબડો
ધરમ કરમ ન. ધર્મકર્મ
ધરમ ધડકી ના. નકામો, નાટકનો પડેલો પડદો
ધરમી વિ. ધર્મવાળો
ધરાર અ. બેધડક
ધરિયાફૂ ન. તુલના
ધરિયા ન. દરિયો
ધરી ના. કમાડવાળો ગોખલો
ધર્યો રોણું ક્રિ. પડયા રહેવું
ધલ ન. રાજપૂતની એક જાત
ધલરા ન. ધલનું તળાવ એક નામ
ધલુઓ ન. ડોલવું
ધવ ન. ઝાંખી દૃષ્ટિ, ઝાંખો આભાસ
ધવર ન. વડાવવું સંગર ઉપા-ડવાનું લાકડાનું ખાંચાવાળું સાધન
ધવાઈ ના. દવા
ધસાણું ક્રિ. પાડી નાખવું, જોરથી આગળ વધવું
ધસીંધલ વિ. પાડનાર
ધસોલ વિ. પાડેલ
ધસ્તૂર ન. દસ્તૂર, નિયમ
ધસ્તો ન. દસ્તો, 'ખમામદસ્તો'
ધંગો ન. કજિયો, તોફાન
ધંધલ ન. ધાંધલ
ધા વિ. ઝાંઝા જેવા

ધાઈ ના. ધવડાવનાર બાઈ, સુઈયાણી, સ્તન
ધાક ના. દબાવ, ધાક
ધાકડે' ધાકડ ન. ગપ્પે ગપ્પાં
ધાગ ન. ડાઘ
ધાગણ ન. દાગવું તે
ધાગણું ક્રિ. દાગવું, આગ ચાંપવી, તોપ ફોડવી
ધાગો ન. દોરો, મંત્રેલો દોરો, યોગી લોકો ગળામાં પહેરે છે તે કાળો દોરો
ધાડ ના. લૂંટ
ધાડાઈ ન. ધાડપાડુ, ચોર
ધાડી ના. કચ્છી કુસ્તીનો એક દાવ, લાત મારવી તે
ધાડો ન. લૂંટ
ધાણ ના. ધાણી, 'ભઠી મથે ધાણ', ત્રાજવાની ધાણ
ધાણા ન.બ. દાણા
ધાણા ભાજી ના. કોથમીર
ધાધ ન. દાદ
ધાધલો વિ. લાડકો
ધાધાક વિ. તોફાની ગુંડો
ધાધાકેલ વિ. છકેલ
ધાના વિ. સમજદાર
ધાના ધરેત અ. ધીમી ધરાર
ધાપ ન. ગપ્પો
ધાબણું ક્રિ. દાબવું
ધાબો ન. ડાબો, અગાસી
ધામું ન. ધામો, નિવાસ
ધામૂરી ના. એક વનસ્પતિ, એના દાણાને ચકવી દળી, તેના રોટલા બનાવવામાં આવતા
ધામેણું ન. દીકરી સાસરે જાય તેની સાથે મોકલાયેલ નોકર-ચોપું વગેરે
ધાયણું ક્રિ. ધાવવું
ધાર અ. જુદો, ના. અણી
ધારધાર અ. તદ્દન અલગ
ધારણ ના. ધીરજ
ધારણું ક્રિ. કલ્પના કરવી, રાખવું 'ધણુ રિહન તે ધાર'
ધારાઈંધલ વિ. ધવડાવનાર
ધારાયણું ક્રિ. પ્રે. ધવડાવવું
ધારાં અ. સિવાય, વગર
ધારિયું : ધારૈયું વિ. ગાહિત, દૂરનો
ધારૂ ન. દારૂ
ધારૂં અ. વગર
ધાવણ ન. છાતીનું દૂધ
ધાવણું ન. ધાવતું બાળક
ધાવ મા ના. ધવડાવનાર બાઈ

ધાલો વિ. લાડકો, મસ્ત, દાવલશા પીરનો દીધેલો
ધાવો ન. દાવો
ધાસડો ન. સમા રજપૂતની એક અટક 'ચનેસર ધાસડો'
ધાસૂરા ન.બ. મહોરમના દિવસો
ધાસ્તાન ન. દાસ્તાન. લાંબી વાત
ધાં ના. ધા, લાંબી રાડ, ફરિયાદ
ધાંઈ ન. ધાન
ધાંધલ ન. તોફાન
ધાંધલીઆ વિ. તોફાની
ધાંધોડ઼ ના. ઢંઢોળવું તે
ધાંધોડ઼ણું ક્રિ. ઢંઢોળવું
ધાંનાં ધસ્ત અ. છડેચોક
ધાંમાં ફુક્કી વિ. જાડી પાડી
ધાંધર: ઢાંધર ન. આગલી સાલના વોલુ
ધાંસ ના. ઉધરસનો ઉઝળો, ખાંસી
ધિક ના. હથેલી મારવી
ધિકણું ક્રિ. આપડવું, લથડી પડવું
ધિધડ઼ ન, આમલીનો કાતરો
ધિફ ન. સોઢણું
ધિમ ના. માર
ધિમણું ક્રિ. મારવું
ધિર ના. મોટો પાણો
ધિરજણું ધ્રિજણું ક્રિ. રડવું
ધિરજાઈંધલ વિ. બીવડાવનાર
ધિરજંધલ વિ. બીગયેલ
ધિલ ન. દિલ
ધિલ જાની ન. ગાઢ દોસ્ત
ધિલધાર વિ. દિલદાર
ધિલધારી ના. આશ્વાસન
ધિલ લગી ના. પ્રેમ
ધિલવિલ વિ. અસ્થિરતા
ધિલવિલિઆ વિ. અસ્થિર
ધિલાવર વિ. દિલાવર
ધિલ્લી ના. ચાંદીનો કે પિત્તળનો મોટો લોટો, દિલ્હી
ધિયાં બાઈ ના. લાડકી દીકરી
ધી ના. દીકરી
ધીકી ના. કોશના મલમાં બેસાડેલ લાકડાની બે પટી, ઢીંગલી
ધીલું ન. ફણવું
ધી ધણુ ના. ન. દીકરી અને ધણુ (સંભાળવાનાં)
ધીધાર ન. દીદાર, હાલહવાલ
ધીન ન ધર્મ
ધીબાલો ન. ધાપો મારવો તે
ધીયારુ ના. દીકરી જેવી વ્યક્તિ
ધીયોલો ન. દીકરી, જરા ઉપેક્ષિતશબ્દ

ધીરૂ : ધીયરૂં ના. બ. દીકરીઓ
ધીરું નોરૂં ના. બ. દીકરીઓ અને વહુઅરો
ધીંગ વિ. ધીંગો
ધીંગો વિ. મજબૂત
ધીંગાણું ન. તોફાન, લડાઈ ઝપાઝપી
ધુઆ ના. દુઆ, આશીર્વાદ
ધુઆઈ ના, દુહાઈ
ધુઆર ન. દરબાર
ધુઆરો ન. સાધુઓને રહેવાનું સ્થાન
ધુઆં અ. તરફથી
ધુઈ ક્રિ. ભૂ. ધોઈ
ધુઈ કુઈ અ. ધોઈ રીક કરીને
ધુકડ઼ ન. તબલું
ધુકાઈ વિ. ધોકાવાળો
ધુકો ન. ધોકો
ધુખણું ક્રિ. બળવું
ધુખંધલ વિ. બળનાર
ધુખાઈંધલ વિ. બાળનાર
ધુખાયણું ક્રિ. પ્રે. બાળવું
ધુખેલ વિ. બળેલ
ધુડસણું ક્રિ. પડવું, ઢળી પડવું
ધુડસાયણું ક્રિ. પ્રે. પાડી નાખવું
ધુડીંગ વિ. મોટા
ધુડીંગીઆ ન. મોટા કડાકડો

ધુડો ન. પાણો
ધુતણુ ન. ધૂતવું તે
ધુતણું ક્રિ. છેતરવું, ફોસલાવવું
ધુતાયણું ક્રિ. પ્રે. છેતરાવવું
ધુતો ન. બાળકને ખુશ કરવાનું ખાવું
ધુન : ધુનકો ન. ડૂંટી
ધુનિયાં ના. દુનિયા
ધુનું વિ. મોટી ડુંટીવાળો
ધુફી ન. મૂર્ખ ન. એક ગામનું નામ
ધુફી જો ડર ન. બેવકૂફ
ધુફીવારો મેડાંધો ન. પૂરું નહિ એવો નકામો ડાયરો
ધુબણું ક્રિ. પ્રે. બુજવું
ધુબાયણું ક્રિ. પ્રે. બુજાવવું
ધુબો ન. બે હાથનો ખોબો
ધુબોખન અ. ખોબા જેટલું
ધુર ન. બળદને ધૂંસરીમાં લેવાનો શબ્દ
ધુરમૂર અ. મૂળથી
ધુરસ અ. દુરસ્ત
ધુરાર અ. ગાડાના આગલા ભાગનું વજન વધી જવું
ધુરી ના. ગાડાની બે બાજુની બે લોખંડની ધરી જેમાં પૈડાં નાખવામાં આવે છે.

ધુરીઓ ન. ઘેરીઓ પાણીનો
ધુરો ન. વછાણુનો ભંડક
ધુસમણ ન. દુશ્મન
ધુસો ન. ધાબળો
ધુઆંબંધ : ધુંઆડાબંધ અ. આખા ગામને જમાડવું તે
ધું : ધુંઆડો ન. ધુંમાડો
ધુંગ ન. કટકો
ધુંબો વિ. જાડો, 'ધુંબો ઘેટો'
ધૂ ક્રિ. આ. તું ધો
ધૂઆરણું ક્રિ. ધોવડાવવું
ધૂડ ના. ધૂળ
ધૂડ રમાસો ન. ધૂળ જેવું.
ધૂડધાણી અ. ખરાબખસ્ત, 'ધૂડ ધાણી, વા પાણી'
ધૂડ ધુડઓ ન. ધૂળ ધોઈને સોનું શોધનાર
ધૂણ ન. ધોવું તે
ધૂણણું ક્રિ. ધૂણવું
ધૂણપણ વિ. ધૂણનાર
ધૂણું ક્રિ. ધોવું
ધૂતલ વિ. ધોએલું
ધૂતલ મૂરી ના. ધોએલો મૂળો જેમાંથી કંઈ વળે નહિ એવું
ધૂતારો વિ. ઠગારો
ધૂતો ક્રિ. ભૂ. ધોયો
ધૂન ના. મસ્તી
ધૂની વિ. મસ્ત
ધધૂભાજ વિ. જબરજસ્ત, વિશાળ
ધૂપેડો ન. ધૂપ કરવાનું સાધન ધૂપદાની
ધૂફાન ન. દરિયાનું તોફાન
ધૂબાકો ન. ધબ કરતો અવાજ
ધૂબાસો ન. ધરપો
ધૂમ ન. આનંદ, તોફાન, વિપુલતા
ધૂસો વિ. દિલાવર
ધૂં ન. ધુમાડો
ધૂઆં ફૂઆં અ. ધુંઆપુંઆ, ઉશ્કેરાયેલો
ધૂભ વિ. ઉત્તમ
ધૈ ન. રાક્ષસ, જબરો, ગાંડા જેવો
ધેકી ના. ઢીંગલી
ધેગ ના. ઢેગ મોટી
ધેગડો ન. ઢેગ
ધેજ ન. ખૂબા ખૂબ
ધેણાગત ન. આપના વેચાણની રકમમાંથી કંઈક પાછું આપવું તે 'ધેન + આગત'
ધોધો ન. જંગલનો મેવો, સુડિયો, મોટો કોડો, બહાદુર મોઢો, એક નામ
ધોસી ના. ગંજીફાની થોકડી
ધોસ ધોસ્તાર ન. દોસ્ત, મિત્ર

ધાંખડ ધ્રોખડ ના. ઊડતી ઝીણી ધૂળ
ધાંખો ન. અફસોસ
ધાંસ ન. ધુમાડો
[illegible] ના. દોડ
ધોડણું ક્રિ. દોડવું
ધોડધક ના. નકામી મહેનત
ધોડવાઈ વિ. સારો દોડનાર
ધોમ ન. તપતો તાપ
ધોમ બપોર ન. બળતા બપોર
ધોર ન. વહાણના સઢને ખેંચવાનું તેમાં બાંધેલું લાકડું; સમયનો પ્રવાહ
ધોર જિભો વિ. ઘણી જીભ વાળો
ધોરા બપોર અ. ખેલખલાસ.
ધોરાયણું ક્રિ. ધોળું ધોળું દેખાવું
ધોરી ધરાર અ. છડેચોક
ધોરો વિ. સફેદ, ધોળો
ધૌસ વિ. કામનો ચોર, નકામો
ધ્રટ અ. પુષ્કળ
ધ્રપટ અ. પૂર્ણ, તદ્દન
ધ્રગડીઓ ન. ધાંગડિયો
ધ્રા ન. ડર, બીક
ધ્રાપણું ક્રિ. ધરાઈ જવું
ધ્રાપેલ વિ. ધરાયેલો
ધ્રાબો ન. વહાણની ઉપલી કિનારી, મકાનની અગાસી ભરવાનું કામ
ધ્રાબેરો ન. એક જાતની ખાંડ
ધ્રામાડિ ન. ડુંગરાળ ઘાસ
ધ્રાયણું ક્રિ. ધરવી દેવું
ધ્રિચકો ન. આંચકો, 'બેરી ડિને ધ્રિચકો,'
ધ્રીંભસ ન. તોફાન
ધ્રુમ ધ્રુમ અ. નાચકૂદ, તોફાન
ધ્રુ ન. ગામડાનો વહીવટી અધિકારી, તલાટી, ધ્રુવનો તારો
ધ્રુઈ ના. ખબર, ધરો, 'અચેડે સાથ, ધ્રુઈ ભેલાયણી'
ધ્રુકારી ના. નાનું બાળક ધરરરર અવાજ કરે તે
ધ્રેલ ના. ચીંધ પાડવાનું સુથારનું સાધન
ધ્રોયણું ક્રિ. ઢાળી નાખવું, 'ચડંધી ડેરી ધ્રોયણી'
ધ્રો ન. ધ્રવ, પેટ ભરાઈ જવું તે
ધ્રોઈ ના. દુહાઈ, પ્રતિજ્ઞા
ધ્રોંસ ના. ધરતીકંપ
ધ્રો સટ અ. પેટભરીને
ધ્રોંકી ના. ઓચિંતી ધાસ્તી

ન

ન અ. ને, 'અચો ન = આવો ને!'

ન અ. ભારવાચક, કારો મોંન કારેંન્ને
ન અ. ના, કે નહિ ?
નઈ વિ. નવી અ. નથી
નઉં વિ. નવો
નક ન. નાક, વઢ
નક ચપ ન. બ. નાક અને હોઠ
નકટાઈ ના. બેશરમી
નકટો વિ. નાક વગરનો, શરમ વગરનો
નક નિરજાઈ ના. બેશરમી, નીલજાઈ
નક નિરજો વિ. બેશરમ
નકર વિ. સંગીન
નકંધાણું વિ. નાક વગરનો
નકલખોર વિ. ચાળા કરનાર
નકલી વિ. બનાવટી
નકાં અ. નહિ તો
નકેડી : નકોડી ના. નસકોરી
નખતર ન. નક્ષત્ર
નખલો ન. નખ વડે વાજિંત્ર વગાડવાનું નખ પર પહેરવાનું સાધન
નગુણું વિ. ગુણ ન માનનાર
નચકુડ ન. નાચકૂદ
નચણુ ન. નાચવું તે
નચણું ક્રિ. નાચવું
નચાયણું ક્રિ. પ્રે. નચાવવું
ન છોટકે અ. નાછૂટકે
નજર ના. વળગાડ
નજરા છે અ. નજર બહાર
નજરાણું ક્રિ.ભૂ. નજર લાગી ગઈ, ન. ભેટ
નજરાયણું ક્રિ. પ્રે. નજરમાં રાખવું
નજલો ન. કોઈ અંગ કે શક્તિનું નબળું પડવું
નજૂમ ન. જ્યોતિષ
નજૂમી વિ. જ્યોતિષી, નજૂમ જોનાર
નજેડો વિ. ન જેવો
નજેરી નાજેરી વિ. શેતરંજની રમત મારફૂટની
નજોરો વિ. તાકાત વિનાનો
નઝારો નં દૃશ્ય, આભાસ
નટખટ વિ. ખેલાડી, કાબેલ, લુચ્ચો
નટડો ન. ખેલ કરનાર નટ
નટાવો ન. વિદૂષક
નડણું ક્રિ. નડવું
નડતર ના. વળગાડ
નડંઘલ વિ. નડનાર
નડો ન. સાળમાં તાણાવાણા ગૂંથવાનું લાકડાનું સાધન
નતો : ન થો અ. નથી, નતો

અર્થ=નથી આવતો
નતોડા : નતોડીઆ ન. ચોપાટ રમતની મોટી હાર
નથ ના. ઢોરના ચામડાના છેડા, બળદોના નાકમાં પરોવવાની દોરી, નાથ
નથડી ના. નાકમાં પહેરવાનું ઘરેણું
નથણું ક્રિ. નાથવું
નથ ચોટી ના. નાથ અને ચોટી
નથા ચોટીઆ અ. ભૂલમાંથી
નથું ના. ઢોરની સુંઢ પાસેની ચામડાની બે પટી
ન થેઉ ના. ન થવાની. 'ન થેઉ થઈ'
નધણિયાતો વિ. ધણી વગરનો
નનું ન. નકાર
નપાણીઘું વિ. પાણી વગરનો
નભાઈ વિ. ભાઈ વગરની (તિરસ્કાર વાચક)
નમણ ન. ધાર્મિક પાણી
નમણું ક્રિ. નમવું, વિ. સારું રૂપાળું
નમાઈ વિ. મા વિનાની
નમાયણું ક્રિ. પ્રે. નમાવવું
નય ના. નદી
નરગ ન. નર્ક
નરાતાર અ. તદ્દન
નરી ના. નળી, પગની નળી
નરીઆ ન. નળિયું, એક ગામનું નામ
નરીઆ વરીઆ ન. છાપરાનાં સાધન
નરો ન. ખાડો, પગનો એક ભાગ
નરોજ ન. બ. વડાઓકડીને ઊપડવાનો સમય
નવશો વિ. નવો
નવાર ના. ખાટલો ભરવાની સૂતરની પટી
નવેણી વિ. પવિત્ર
નસત્રક ના. નસ ખસી જવી તે
નસલ ન. ખાનદાન, વંશ
નસાઈ વિ. નશાખોર
નસો ન. નશો
નંઈ વિ. નવી
નંઈ નવાઈ ના. ચમત્કાર જેવું
નંઉ વિ. નવું
નંઉ નકોર વિ. તદ્દન નવું
નં કમું વિ. નકામું
નંગ ન. હીરો, રત્ન (કટાક્ષમાં)
નંગર ન. લંગર, સુથારની રમતની પાછળી સાંકળ
નંગારો ન. નગારું
નંગુણું વિ. ગુણ ન જાણનાર

નં છોડો વિ. છોડે નહિ એવો
નંજેડો વિ. નઠ્ઠો
નં જોરો વિ. જોર વિનાનો
નં ડિનું વિ. આપે નહિ એવો
નં ધણિયાતો વિ. ધણી વિનાનો
નં પાણીઉં વિ. પાણી વિનાનો
નં પિતો વિ. સ્વમાન વગરનો
નં મથી વિ. જેના માથે કોઈ કહેનાર ન હોય એવો
નં મૂરો વિ. જેનું મૂળ ન હોય એવો
નં મેરો વિ. મહેર વિનાનો, નિર્દય
ના ના. મનાઈ, નહિ
નાઈ ન. હજામ ના. મોરલી
નાઈયર ન. નાળિયેર
ાઉ ન. નાવ, નાવડું
ઉમેધ વિ. નિરાશ
કબૂલ અ. કબૂલ ન કરવું
સ વિ. નકામો
લ ના. ઊંટના નાકમાં નાખવાની દાંડી
ઓ ન. નાખવો, ખલાસી
થાઈ ના. નાગાઈ, લુચ્ચાઈ
ંગ ન. નાચગાન
જ વિ. અદનો
વિ. નાચનાર, કથક

નાટારંભ ન. નાચરંગ
નાટી ના. ઊંટના નાકમાં નાખવામાં આવતી ખીલી
નાઠાબારી ના. છટકવાની બારી
નાઠી ન. મહેમાન, 'નાઠીગોઠી વસુ'
નાઠીઓ ન. મહેમાનગતી
નાડા છડી ના. લગ્નપ્રસંગે વરના હાથે બંધાતો લાલ દોરો
નાડા છોડ ના. પેશાબ કરવા માટે વપરાતો શબ્દ
નાડાપા ના. ગાડાની ધૂંસરી, ઊંટડા અને ઊંધુને બાંધનાર દોરી
નાડી તોડ વિ. મારી નાખે એવો
નાડી વૈદ ન. નાડી જોનાર વૈદ
નાડો ન. ગાડાનો એક ભાગ, ચોરણામાં નાખવાની દોરી, જાડી રસ્સી
નાતબાર અ. જ્ઞાતિ બહિષ્કાર
નાતરો ન. પુનર્લગ્ન
નાતાકાત વિ. અશક્તિવાળો
નાતી પોતી ન. સગાં સંબંધી
નાતીલો વિ. પોતાની જ્ઞાતવાળો
નાતો ન. સંબંધ, સ્નેહ
નાન ખટાઈ ના. એક જાતની બિસ્કિટ
નાનાણું ન. મોસાળ

નાનાબાપા ન. માનો પિતા
નાની મા ના. માની માતા
નાનીઓ ન. નાગના
નામી વિ. સરસ
નાથ ન. ગાડાના પૈડાની વચ્ચેનો ભાગ જેના પર આરા બંધાય છે તે
નાર ના. નાળ, નેળ હોકાની, મોઈ=દાંડીઆનો ચોથો ખાંકડો
નારી ન. માગસર મહિનો
નારૂઆ : નારૂકો ન. નાળચું, બાકોરું
નારો ન. બુલંદ અવાજ, ખાકો, સુરાખ
નાલ ના. નાળ
નાલી ના. નહેર, ધૂંસરી અને સામહાને બાંધવાની દોરી, નાડી
નાલે ચડું વિ. સુંદર નામવાળો
નાલો ન. નામ
નાવડી ના. એક જાતનું વહાણ, નાની હોડી
નાસ ન. નાક વાટે વરાળ લેવી તે
નાસત વિ. સત્ય વિનાનું
નાસપતી ના. સફરજન જેવું એક ફળ

નાં ન. નામ
નાંકું ન. એક નામ, અ. નથીનું બહુવચન
નાંકો ન. નાકું
નાંગ ન. નાગ
નાંગણ ના. નાગણ
નાંગફણી ના. હાથેલો થોર
નાંગમણી ન. નાગનામાથાનોમણિ
નાંગ મંકો વિ. નાગને પાચનાર
નાંગરણું ક્રિ. વહાણને થોભાવવું
નાંગરેલ વિ. નાંગરેલ (વહાણ)
નાંગલી ના. એક જાતનું હલકું ધાન્ય. 'નાગલી મેં' વે ત વીઆં મેં' વાવરેન'
નાંગો વિ. નાગો. નાગો યોગી
નાંજર ન. રાજના જનાનખાનમાં રાણીઓની દેખરેખ ર રહેતો વ્યંઢળ
નાંણું ન. ધન
નાંધ ના. મોટી કોઠી, ખજ
નાંનારણું ક્રિ. પઢાવી લેવું
નાંપો ન. બેવકૂફ, ભોળો
નાંમગો ન. ખ્યાતિ
નાંમણું ક્રિ. રેડવું, 'નારી પિયુ પીએ'
નાંમી વિ. ઉત્તમ
નાંય અ. નથી

નાંચકાં ના. નર્તિકા, નાચિકા
નાંચણી ના. સ્નાનાગાર, બાથરૂમ
નાંચસ અ. એને નથી. 'આચસ ડાઢી નાંચસ મુછ'
નાંયું ના.બ. ગાડાના પૈડાની બે બાજુનાં સાધન, એક નામ (નારણ)
નિક ના. વાડીના કૂવા.. જતું વહેણ
નિકમું વિ. નકામો
નિકરણ ન. નીકળવું તે
નિકરણું ક્રિ. નીકળવું
નિક[illegible]**વલ** વિ. નીકળનાર
[illegible] વિ. નીકળેલો
[illegible] ઇસ્લામની લગ્નક્રિયા
[illegible] વિ. ખરાબ
[illegible] વિ. ફોકટનું
[illegible] વિ. ખરાબ
[illegible] ન. નકુચો
[illegible] વિ. નક્કર 'નઈં નિકોર'
[illegible] વિ. કશું લેવા વગરનો
[illegible]સ
[illegible] ના. નિશાની
[illegible] વિ. લુચ્ચો, ખરાબ
[illegible] વિ. નખોદીઓ
[illegible] ક્રિ. નીચોવવું
[illegible] વિ. નીચોવનાર

નિચોયેલ વિ. નીચોવેલ
નિછડણું ક્રિ. નીવડવું, નીતરવું
નિઢાર વિ. થાકથી અશક્ત બનેલો
નિડગોટો ન. ગળું
નિડારો વિ. અલગ
નિડી ના. ગળું
નિણાન ના. નણંદ
નિણાનીઓ ન. નણંદનો વર
નિત અ. નિત્ય
નિત ડીયાણી અ. દરરોજ
નિત નીં વિ. નિત્ય નવીન
નિતાન અ. હરહમેશ
નતોડીઓ ન. ચોપાટની રમતમાં તોડ ન થવાની હાર
નિધ ન. નિધિ
નિધ સિધ ના. નિદ્ધિ સિદ્ધિ
નિધારો વિ. આધાર વગરનો
નિનામું વિ. જેનું નામ ન લેવાય એવો, ન. એક કુંઅર
નિપટે અ. તદ્દન
નિપચ્ચો વિ. પુત્ર વિનાનો 'નોંધ પુત્રે નિપચ્ચો'
નિપાવટ અ. નપાવટ
નિપિતો વિ. સ્વમાન વિનાનો
નિપૂરો ન. ગળું દાબી દેવું તે
નિપોડણું ક્રિ. નીચોવવું
નિપોડીંધલ વિ. નીચોવનાર

નિરોડેલ વિ. નીચોવેલ
નિરૂ ના. જાળું; ધગમાં પડેલો ડંખ
નિબાર અ. તદ્દન
નિભણું ક્રિ. નમવું
નિભરી વિન્ઞણું ક્રિ. ગુજરી જવું, વહી જવું
નિભંધલ વિ. નમનાર
નિભાયણું ક્રિ. પ્રે. નિભાવવું
નિભાયો ન. ગુજરાન
નિભોગી વિ. ભોગવીયા વિનાની (જમીન)
નિમ ન. લીમડો
નિમરો વિ. તન્દુરસ્ત
નિમાઈત્રો વિ. માબાપ વિનાનો
નિમાલો વિ. માલ વગરનો
નિમાણું વિ. ઉદાસીન, નમ્ર
નિમૂરિયો વિ. મૂળ વિનાનો
નમેરી વિ. દયા વિનાનો
નિમોરી ના. લીંબોળી, એક ઘરેણું ગળામાં પહેરવાનું
નિયા ન. ઇન્સાફ
નિયાંઈં ના. માટીનાં કામ પકવવાની કુંભારની ભઠ્ઠી
નિયાંણી ના. બહેન કે દીકરી
નિરખ ના. ભાવ
નિરજાઈ ના. નિર્લજપણું

નિરજો વિ. નિર્લજ, કેડો ન મૂકે એવો
નિરતાઈ ના. ખરાબી
નિરતો વિ. ખરાબ
નિરપલાઈ ન. અટકચાળાપણું
નિરપલો વિ. અટકચાળો
નિરભે વિ. ભય વિનાનો
નિરાણું-નું વિ. નવણે કોઠે રહેલ
નિરુઆ વિ. નરવો, તન્દુરસ્ત
નિલાઈ ના. નિંદા
નિલાડ ન. કપાળ
નિવગણો વિ. અલગ
નિવંઢીઆ વિ. ચોખ્ખો, પવિત્ર
નિસડો વિ. અપમાનિત ... જતાં કેડો ન મૂકે ...
નિસૂક વિ. શુષ્ક, નીરસ
નિસૂરો અ. તદ્દન 'નસુરો'
નિંઢડો વિ. નાનકડો
નિંડુ ન. એક નામ
નિંડો વિ. નાનો
નિંધર ના. નિદ્રા
નિંધરાખો વિ. નિદ્રા... ઊંઘરેટો
નિયાંપો ન. સંદેશ...
નીણ ન. ગાય-ભેંસ... નીરણું 'ચરે' ન...
નીણાઈ ના. નમ્ર...

નીમ ન. નિયમ, આજ્ઞા
નીમી ના. મૂડી
નીરજ ન. મોલમાંથી ઘાસ કાઢી નાખવું તે
નીરજ પારજ ન. નીરજ વગેરે
નીરણું ક્રિ. નીરણ નાખવું
નીરમ ન. વહાણને સમતોલ રાખવા માટે તેના તળિયામાં રેતી વગેરે ભરવું તે
નીરીંધલ વિ. નીરણ નાખનાર
નીરૂ વિ. નકામો
નીલપ ના. લીલાશ
નીલચાસ ન. એક પંખી, વિજયા દશમીના દિવસે રાજાઓ સવારીમાં નીલચાસને દંડવતા-મુક્ત કરતા હતા — 36
નીલાયણું ક્રિ. લીલું લીલું દેખાવું
નીલો વિ. લીલો
નીલો હલુઓ ન. પોપો હલવો
નીલો કકાર ન. અતિવૃષ્ટિથી ખેતી બગાડનારો દુકાળ
નીલો છમ વિ. તદ્દન લીલો
નીવડણું ક્રિ. થવું
નીં ન. નેહ, અ. માનવાચક શબ્દ સગાંની-પિંઢની
નીંગરો ન. દીકરો

નીંચાણ ન. નીચાપણું
નીંચું વિ. નીચો
નીંથ ના. દાનત, નીંથ ભધ ત રોટી અધ. સમર્પિતપણું, તેણ નીંથ
નીંધર ના. લગ્નપ્રસંગે અપાતો ચાંદલો
નીંભર વિ. કઠોર, નીંભર થેઓ નાગડો
નુખ ના. અટક
નુખતે નવાજ ન. જરાકમાં જ નવાજી પડનાર પરમાત્મા
નુખતો ન. એક ટપકું, કણ
નુગરાઈ ના નુગરાપણું
નુગરો વિ. ગુરુ વગરનો, ભૂંડું બોલનાર
નુગણું વિ. ગુણ ન જાણનાર
નૂર ન. પ્રકાશ, વહાણના માલનું ભાડું
નૂરણું ક્રિ. જિંદની ઉજામત કરવી, ઠગબાજીથી પૈસા પડાવવા
નૂરભીભી ના. બાળકના શરીર પર અછબડા જેવા નીકળતા દાણા
નૂરામણ ના. જિંદની ઉજામતનું મહેનતાણું
નૂરીંધલ વિ. જિંદને નૂરનાર

નૂં અ. ના કરતાં 'ન્' નૂ તૂં નિંઢો' એક નામ, ગાડાની પિંજણી બાંધવાનો પાછલો ભાગ

નૂંઆણુ ન. ગાય-ભેંસને દોહવા તેના પાછલા પગે બંધાતું દોરડું

નેક ન. નાતો વિ. સારો

નેક નમાજી વિ. ધર્મિષ્ઠ

નેક નામ વિ. નેકીલો

નખાફ વિ. સાફ

નેજો ન. ભાલો, વાવટો

નેઠ અ. છેવટે

નેઠો ન. આખરી નિર્ણય

નેડ ન. પાણી જવાનો માર્ગ

નેડલો : નેડો ન. નેડ

નેઢૂ અ. મજબૂત

નેણુ ના. હજામનું સાધન નખ ઉતારવાનું

નેતર ના. એક સોટી

નેતરો ન. છાશ વલોવવાની દોરડી

નેતોડો વિ. સ્નેહને તોડી નાખનાર

નેપે અ. મૂળથી

નેફો ન. ચોરણામાં નાડું નાખવા માટે વાળેલો ભાગ

નેવ-નેવા ન.બ. છાપરાનાં નળીઆંનો આગલો ભાગ જ્યાંથી વરસાદનું પાણી નીચે પડે છે.

નેસ-ડો ન. પશુધનને ચારો પાણી મળે એવું સ્થાન, વાંઢ

નૅર ના. નહેર

નૈં વિ. નવી ક્રિ. નથી

નૈં છાત ના. નવી પ્રજા

નૈયાં પ. પુ. હું નથી

નૈયોં પ. પુ. બ. અમે નથી

નોચણું ક્રિ. શોધવું

નોતીડે ન. નવકાંકરીની રમત

નોખ ના. શાન

નોખ નોખા વિ. અલગ અલગ

નોડ ન. સીંદરીનો ડેરો

નોડે ન. એક જાત

નોત ના. એક પ્રદેશ

નોતિયાર ન. નોતમાં વસનાર, એક જાત

નોધારો વિ. નિરાધાર

નોર ન. નહેર ન. નાળવે

નોરવલ ના. નોળવેલ, સાપ-નોળિઆની લડાઈમાં નોળીઓ નવી શક્તિ મેળવવા માટે નોળવેલ સૂંઘી આવે છે એમ કહેવાય છે.

નોરીઓ ન. નોળીઓ

નોરૂં ના. બ. વહુવરો

નોરૂં ધીરૂં ના. બ. પુત્રવધૂઓ અને પુત્રીઓ.

નોરો ને વળેલાં શીંગડાંવાળો બળદ, વાંસાડું
નોલાયણું ક્રિ. અજાણ્યાની બીક લાગવી
નોલો વિ. અજાણ્યો
નોં ન. નખ ના. પુત્ર વધૂ વિ. નવ
નોં કાસો વિ. નવ શેકું (પાણી)
નોંતરેલ વિ. જેને નોતરું અપાયેલ છે એવું
નોંતરો ન. નિમંત્રણ
નોંધ ના. એક વડી
નોંધરા ન. બ. નખોડિયાં
નોં નિધ ન. નવ નિધિ
નોંધ નોંધ જા બ વિ. નવ નવના બે
નોંવેડો ન. નખમાં થતો એક રોગ
નૌં સૌં વિ. નવો સવો
ન્યાર ના. સંભાળ, ક્રિ. આ. જો
ન્યાલ અ. નિહાલ

પ

પ અ. પણ
પઈ ના સીમ
પઈયો ન. કોશના બળદ ચાલે તે જગ્યા
પકડ઼ ના. ચાલુસી
પકલ વિ. પાકેલ, પાકો હોશિયાર
પકલ પન ન. ઘરડો
પકલ પાડ ના. નાનો પણ પાકો
પકાઈ ના. પાકાપણું, વધારાનું
પકેલ વિ. પાકી ગયેલ
પખેરાજ ન ઝૂંપડાની વસતી
પખો ન. ઝૂંપડું 'પખે મેં પગમથી વરાકા ડે વિજ
પગર ન. પરસેવો
પગરણું ક્રિ. પરસેવો વળવો
પગરાયણું ક્રિ. પ્રે. પરસેવો વળવો
પગરેલ વિ. પસીનાવાળું
પગ ન. મૂળ, પગ
પગેડ઼ થા ન. સહેલાઈથી થતું કાર્ય
પગેડા ન. ચોપાટની રમતનો એક વિશિષ્ટ ચાલનો દાણો
પગડંડો ઢાંઢ્યો ન. ટેકો, આશરો
પગઠુકો ન. પગ જાડા થઈ જવ તે (કટાક્ષ)
પગપારા અ. પગપાળા
પગપેની ન. ના. પગ અને પાની (છેડું)
પગ પેસારો ન. અંદર પેસવું
પગરખા ન. બ. જોડા
પગલા ન. બ. પગલાં
પગવાટ ના. પગ રસ્તો

પગવારે વેણું ક્રિ. નિરાંત કરી બેસવું
પગ સેડો ન. પગે ચાલવાની કેડી
પગાતી વિ. પગાની.સાચી (વાત)
પગાંધીઆ અ. પગ તરફ
પગી ન. પગલાં શોધી શકનાર, ચોકીદાર
પગો ન. વહાણને કિનારા પર બાંધી રાખનાર થંભલું
પચણ ના. પચવું તે. માનસિક દુઃખ
પચણી ના. પાકે એવી 'પચણી મિટ્ટી'
પચણું ક્રિ. પાકવું" પચવું
પચરંગી વિ. ઘણા રંગનું
પચાણ ન. એક નામ પંચાનન (સિંહ)
પચાઈંગલ વિ. પકવનાર
પચાયણું ક્રિ. પ્રે પકાવવું
પચાર ના. વાત, વાત ઉપાડવી તે
પચારણું ક્રિ. વાત કરવી
પચેલ વિ. પાકેલ
પછડાટ-ટી ના. પછી, હડસેલો
પછમાઈ વિ. પછમનો' 'પછમાઈ પીર'
પછાડ ના. દિવસનો પાછલો ભાગ, પછડાટ

પછાડવું ક્રિ. પછાડવું
પછાડી અ. પાછળ
પછીત ના. ઘર પાછળની ભીંત
પછેડી ના. લૂગડું પિછોડી
પછોડી ના. લંગોટી
પછોરો ન. લંગોટો, નેગીડો
પટ ન. જમીન, રેશમ
પટકો ન. રેશમી પાઘડી
પટ પાથારી ના અંત વખતની જમીન પરની પથારી
પટરીંગણી ના. વનસ્પતિના એક છોડનું નામ
પટલાણી ના. પટેલની ઘર વાળી
પટ લિયારી ના. નાની ચૂંદી
પટાત ન. પટાવત, બેલાડી
પટાવર ન. સાવજ
પટાસણ ન. પાથરણું
પટાંતર ન. અંતર પછેડો
પટી ના. દોઢ, પાટી, લાંબીવાટ, પાટો
પટુ ન. મશરૂ, ગરમ ઓઢવાનું
પટે જા પોંગ ન. બ. અમુક વિધિથી તૈયાર કરેલ પોંક
પટેલ ન. મુખી, એક જાત
પટેલાઇ ના. પટેલપણું, વડાઈ
પટો ન. ગાડાના પૈડા પર ચઢા-

વચામાં આવતી લોઢાની ગોળ વાટ, પાટો 'આભ અને પટો'
પટોરો ન. પટોળું
પઠ-પઠડી ના. નાની બકરી
પઠંગો ન. મોટી લાગવગ, ટેકો, ઓળખાણ
પઠાણ ન. વહાણનો એક ભાગ, એક જાત
પઠી વિ. જાડી અને જુવાન
પઠો વિ. મજબૂત ન. એક પીર : પઠોપીર
પડર ન. આંખનું પડળ
પડરો ન. પડદું
પડાર ન. છાપરાનો એક ભાગ
પડારથ વિ. વિશાળ
પડકારો ન. પડકાર
પડખાતો વિ. એકબાજુનો
પડખો ન. પડખું
પડછંદ વિ. પડછંદો, વિશાળ
પડછી ના. ઘોડા પર માંડવાની પાતળી ગાદી
પડડો ન. પડઘો, બીજાનું બોલેલું બોલનાર
પડણ ન પડવું તે
પડણું ક્રિ. પડવું, ભાગવું
પડતર વિ. પડી રહેલ જમીન, ન. પ્રત્યુત્તર
પડતલો ન. પ્રતિબિંબ
પડતારણું ક્રિ. પડકાર કરવો
પડથાર ન. પગથાળ, કૂવા પાસેની જગા
પડવા ન. ઝીણો અવાજ
પડવાઈયો ન. હોલણીના પાયા નીચે મૂકવાનું લાકડાનું સાધન
પડંધલ વિ. પઢનાર
પડાઈ ના. પતંગ, પઢામણી
પડેલ વિ. પડેલો
પત ના. આબરૂ
પતણ ન. આશરો, વહાણ
પતણું ક્રિ. પતી જવું
પતર ન. જવાબ
પતરણું ક્રિ. પલટી જવું, ફરી જવું
પતર ધમણી ક્રિ. હેરાન કરવું
પતરાળી ના. પત્રાવળી
પતરો વિ. પાતળું, ન. પતરું
પતંગ ન. દેવતાનો તણખો, પતંગિયું
પતાયણું ક્રિ. પતાવી નાખવું
પતાઈંધલ વિ. પતાવનાર
પતાવટ ના. સમજૂતી
પતી ના. પાંતિ, હિસ્સો
પતીકો ન. કટકો
પતી વિગ્રાણું ક્રિ. ખપી જવું

પતેડી ના. હેરાનગતી
પતો ન. ઠેકાણું, સરનામું પરબીડિયું પાનું, પોષ્ટ કાર્ડ
પતો પનારો ન. સંબંધ
પથર ન. ભાયાત, પાંખડી, કન્યાને આપવાનાં પાથરણાં
પથરણું ક્રિ. પાથરવું
પથરાયણું ક્રિ. પ્રે. પથરાવવું
પથારો-પાથારો ન. પાથરણું
પધમ ન. પદ્મ
પધમ પગો વિ. જેના પગમાં પદ્મ હોય એવો (કટાક્ષ)
પધર ન. પાદર
પધર ખોલ ના. વાત ઉઘાડી પાડવી તે
પધરાયણું ક્રિ. પ્રે. પધરાવવું
પન ન. પાંદડું
પનચરી ના. પશુધનને ચરવા દેવાની જકાત
પનસુન ન. પાંદડાં વગેરેનો કચરો
પનડા ન. બ. સ્ત્રીઓના કાનનું રૂપાનું ઘરેણું
પનઢી ના. નાકમાં મસાથી શ્વાસ રૂંધાય એવો ઊંટનો રોગ, પાંદડી
પનરા વિ. પંદર
પનારો ન. સંબંધ, પાનું

પનાં ના. મર્યાદા, ન. બ. પાનાં
પનાંપન ન. બ. પ્રત્યેક પાંદડું
પની ના. રજ
પનીર ન. દૂધમાંથી બનાવેલ ખાદ્ય પદાર્થ
પનું ન. પાનું, થર, હથીઆરની ધાર, પનો
પપડી ના. કમળકાકડી
પમણુ ન. પાંપણ
પર ના. રીત, હકીકત 'ડી પર મૂં સેં થઈ-રતનબાઈ'
પર વિ. પારકું
પર અ. ગઈ સાલ
પરકનું વિ. પારકાની વાત માનનાર
પરકમાઈ ના. પારકી કમાણી
પરકાજ ન. પારકું કામ
પરકાજુ વિ. પરોપકારી
પરનાત ના. પારકી નાત
પરનાતીલો વિ. બીજી નાતવાળો
પરખ ના. ઓળખ
પરખણું ક્રિ. ઓળખવું
પરખંઢ ન. પારકો ખંડ
પરખાયણું ક્રિ. પ્રે. પરખાવવું, ઓળખાવવું
પરઘર ન. પારકું ઘર
પરઘાઈ ના. બળદના ચોટીઆના

છેડાની ચામડાની પટી
પરચડી ના. અન્યની બ્હાલી
પરજ ન. એક રાગ, પરજિયું
પરજિયા : પરજુઆ ન. બ. એક રાગના દુહા
પર-દે ન. પારકો દેશ
પરતા અ. પાછા, 'પરતા પેર મ ભરીજ'
પરતો ન. પરચો, સેપિણી 'આં કે પરતો'
પરપુઠ અ. પીઠ પાછળ
પરતંગા ના. સત, પતીજ
પરપોંઇયેં અ. પારકા હાથે
પરબારો અ. સીધે સીધો
પરબીડો ન. પરબીડિયું
પરભણ ન. વહાણનો એક ભાગ
પરમાણું ન. પગરખાનો માપ
પરમિટી ના. પારકી માટી (માંસ)
પરમુલક ન. પારકો પ્રદેશ
પરઆતરો વિ. પારકે આધારે રહેનાર
પરમોથાજ વિ. પારકી મોહતાજી વાળો
પરમોથાજી ના. પારકી મહોતાજી
પરલે પાર ન. બીજે પાર
પરલો વિ. દૂરનો, પાછળનો
પરવસ વિ. પારકાના વશમાં રહેનાર
પરવા ન. ભાટ ચારણોને અપાતું દાન, દરકાર
પરવારા ન. બ. પરવાળાં
પરસ ન. સ્પર્શ
પરસણ ન. સ્પર્શ કરવો તે 'માઈ પરસણ'
પરસણું ક્રિ. સ્પર્શ કરવો
પરહથા અ. પારકા હાથે
પરંધો ન. પંખી
પરાઈ વિ. પારકી
પરાઈયો ન. છૂટો મૂકતાં ભાગી જનારો ઊંટ
પરાઓ વિ. પારકો
પરાર ના. પરાળ
પરીઆ ન. બ. પિતૃઓ, બાપદાદા
પરૂકો વિ. આગલી સાલનો
પરૂડ ના. સમજ
પરૂડણું ક્રિ. સમજવું
પરેઆ : પર્યા અ. દૂર
પરેજ ન. પરહેજ
પરેડ ન. ધોબી, સામુહિક વ્યાયામ
પરેં : પરંઠ અ. આવતી પરમે
પરો ન. ભરોસો
પરોજણ ન. પ્રેત ભોજન, લહાવો

પર્યાં અ. દૂર
પલ ના. પળ
પલક ધરિયાવ ન. પલકમાં દરિયા કરી દે એવો, પરમાત્મા
પલકારો ન. ઇશારત
પલટ ન. પલટી જવું તે
પલણ ન. ઇલાજ
પલરણું ક્રિ. પલળવું
પલરંધલ વિ. પલળનાર
પલરેલ વિ. પલળેલ
પલાણ ન. ઘોડા પર માંડવાનું જીન
પલાણણું ક્રિ. પલાણવું
પલાણીંધલ વિ. પલાણનાર
પલારણું ક્રિ. પલાળવું
પલી ના. ચાણી બોરની બોરડીનાં સૂકાં પાન
પલીત ન. પ્રેત. વિ. નાપાક
પલીતાઈ ના. ખરાબી
પલીતો ન. સળગાવવાનો કાકડો
પલીવઢો ન. પલી વાઢનાર (કટાક્ષ)
પલી સૂડો ન. પલી ઝાટકનાર
પલો ન. છેડો, બાથની કુસ્તીમાં બદલો લેવો તે
પલોટણું ક્રિ. પલોટવું
પવાડો ન. ઝગડો, 'સસો તડે પવાડો' યુદ્ધગીત
પવાલી ના. એક માપ
પવાલો ન. એક માપ
પવાં ન. બ. પૈંઆ
પસ ન. ફૂલીકું, વરઘોડો, ક્રિ. આ. જો
પસણ ન. જોવું તે. પાણી 'પસણ હેકડો'
પસણું ક્રિ. જોવું
પસરણ ન. પસરવું તે
પસરણું ક્રિ. પસરવું
પસરાયણું ક્રિ. પ્રે. પ્રસરાવવું
પસલી ના. બે હાથનો ખોબો, લગ્ન પ્રસંગે પસ ભરવાનો વિધિ, બહેનને ભાઈની ભેટ
પસા ન. બ. પ્રાણ
પસાયતો ન. ગામડાનો એક કાર્યકર, પાંટીઓ
પસારણું ક્રિ. પસારવું
પસી ક્રિ. કૃ. જોઈને
પસુ-ડો ન. પશુ, વાગડનું એક ગામ
પંગત ના. પંક્તિ, હાર
પંચ ન. સોનીનું એક ઓજાર, પાંચનું મંડળ
પંચાત ના. પંચાયત
પંચાતીઓ વિ. પંચાયત કરનાર
પંજ વિ. પાંચ

પંજકણી ના. પાંચ ઘરનો દાણો
પંજ પોરી વિ. પાંચ પહોરની (રાત)
પંજ માર વિ. પાંચને મારનાર (કટાક્ષ)
પંજરી ના. હવેલીની પ્રસાદી, જન્માષ્ટમીની પ્રસાદી
પંજહથા વિ. પહેલવાન
પંજી ના. માલિકને આપવાની જકાત
પંજુ વિ. પાંચમો, એક નામ
પંજુ પુતર ન. પાચમો પુત્ર (કટાક્ષ)
પંજુસણ-પજોસણ ના. પર્યુષણ પર્વ
પંજાઈ વિ. પાંચમી, એક નામ
પંકત ન. પંક્તિ
પંધ ન. પંથ
પંભણિયું ના. બ. આંખનાં પાંપણ
પંભી ના. રજ
પંવાર ન. ઘેટાં બકરાં ચારનાર
પંવારીઆ ન. ગોવાળીઓ
પા ન. રજ પાછા કરવાની ક્રિયા, "પા ડીનું", ચેપ "પા લગો"
પાઈ ના. ફાંસી, 'સાડીયું બાઈ ને નિડી મેં પાઈ'
પાઈચો ન. પાયો, કોશ કાઢવા વખતે જેના પર વાયર ફરે છે તે ઉપલું પૈડું
પાઉ ન. ચોથો ભાગ
પાક ન. પાકવું તે. ફાલ, વિ. પવિત્ર
પાખેડ પાખોડ ના. પડોશ
પાગ ના. પાઘડી - ફેંટા,
પાગુરો ન. ઘોડા પર ચડવા માટેનો પેંગડો
પાગલા ન. બ. સાળ ચલાવતી વખતે પગ રાખવાનાં લાકડાં
પાગારો પાગેરો ન. મુખી
પાગીઆ ન. પાસવાન
પાગેડો ન. મોટી પાઘડી (કટાક્ષ)
પાચ ન. ઘર વગેરે
પાચાડો ન. પાડોશ
પાછાતો વિ. પાછલા વખતનો
પાછીઆ ન. બ. પાછલા પગ ઉલાળવા તે
પાછીઆ કઢણા ક્રિ. આનાકાની કરવી
પાછો અ. ફરીથી
પાછો થીણું ક્રિ ગુજરી જવું
પાજી ન. ગુલામ, બદમાશ
પાજ ના. પાળ

પાટ ન. રાજગાદી, મોટો પાટલો, લાકડાની બેઠક
પાટઈ ના. ધાન્યનું એક માપ
પાટઈ-પેટો વિ. ઘણું ખાઈ જનાર ખાઉ ધરો
પાટલા ન. બ. ગાડાના છેડાનાં લાકડાં, એ છ કે સાત હોય છે
પાટલા ઓ ના. એક જાતની ઘો
પાટલી ના. કોશ હાંકનારને બેસવાનું સાધન, ઉકરડો
પાટીઓ ન. પાટીઉં
પાટીઆ કઢણું ક્રિ ઢગો દેવો, નષ્ટ કરવું
પાઠો ન. પીઠ પરનું ગૂમડું
પાડો ન. પાડું
પાડ ના. જડ, મૂળ
પાડ કઢણી ક્રિ. નષ્ટ કરવું
પાડ કાઢો વિ. મૂળ ખોદનાર, નષ્ટ કરનાર
પાડબ્યો વિ. જડમૂળથી ગયેલ (શાપ)
પાડો ન. પાડોશ, આંકનો ઘડિયો ડિંડી-પહાડા
પાડો પચાડો ન. આડોશ પાડોશ
પાઢ-પાઢણ ના. જાનવરને દોરવું તે
પાઢણું ક્રિ. જાનવરને દોરવું
પાઢીંધલ વિ. દોરનાર
પાણ ન. પાણો સ. પોતે
પાણીઝલ ન. સવારમાં થોડું ખાવું તે
પાણીઆરો ન. પાણી રાખવાનું સ્થાન
પાણીધાર વિ. પાણીદાર
પાણીવિણું વિ. પાણી વગરનો
પાણું ન. પથ્થર
પાણે સ. પોતે
પાતક ન. પાપ
પાતણી વિ. પાર ઉતારનાર
પાતર ના. સમુક, વેશ્યા
પાતર પેટો વિ. ખાઉધરો
પાતાર ન. પાતાળ
પાતારી વિ. પાતાળનું (પાણી)
પાથારી ના. પથારી
પાથારો ન. પથારો, હમલો
પાથેંડો ન. પાદરનું ખેતર
પાનું ન. ધાવણનું ચડવું તે
પાપ જી પાડ ના. પાપીઓ, પાપનું મૂળ
પાપલેર ના. એક જાતની માછલી
પાપીઆ વિ. પાપી
પાબારી ન. બધું વેચનાર વેપારી
પાબારી જો હટ ના. જ્યાં બધી ચીજો મળે એવી હાટ
પાબુ ન. એક દેવ, 'પાબુ ભાલેરો'

પામ ના. ચળ

પામણું ક્રિ. પામવું

પાય ક્રિ. ભૂ. નાખીને, 'પાંધ ગલે મેં પાયને'

પાથણ-પાણ ન. પથ્થર

પાયલો ન. ચાર ઢીંગલા

પાર ન. મોઢું ઢાંકીને રોવું તે રુદન, બળદને પગે થતો નસ-મરડનો રોગ

પારણું ક્રિ પાળવું, બાળકનો ઢીંડોળો

પારસી ના. અમુક જાતિઓની છૂપી ભાષા

પારાઈ ના. સુતારનું એક ઓજાર નાસ ભાગ કરે એવો જંગલી ઊંટ

પારાલો ન. શાપ

પારી ના. વહાણનો સઢનો સ્તંભ જેમાં બંધાય તે લાકડું

પારીઓ ન. પાળીઓ, માટીનું એક વાસણ

પારીસો ન. પીરસણું

પારીંધલ વિ. પાળનાર

પારેવો ન. કબૂતર,

પારેલો વિ પાળેલું

પારો વિ. પગે ચાલનાર ન. માટીનું વાસણ

પાલ ન. ગૂણીનું બનાવેલું પથરણું

પાલખી ના. ડોલી

પાલર પાણી ન. વરસાદનું તાજું પાણી

પાલાપક વિ. પાલામાં પાકેલ

પાલો ન. પકવવા માટે દબાવી રાખેલો કેરીનો ઢગલો

પાવડો ન. તાર ખેંચવાનું સોનીનું સાધન

પાવડો ન. માટી ખેંચવાનું સાધન, લુહારનું એક ઓજાર તળા-વનો આરો

પાવરો ન. પાવડું, ઘોડાને લગામ ભરાવવાનો થેલો

પાવલો ન. ચોથો ભાગ

પાવો ન. વગાડવાની વાંસની નળી

પાસ ના. રજા વગેરેની ચીઠી

પાસ પિપર ન. પારસ પીપળો

પાસાડી ના. પાંસળી

પાસેર ન. શેરનો ચોથો ભાગ

પાસો ન. પડખું, સોગઠું

પાં અ. પાણ સ. આપણે

પાંઈ વિ. પાછી

પાંઉ થ્યો ક્રિ. ભૂ. મરી ગયો

પાંકડ વિ. વિયાવાને અમુક સમય વીતી ગયો હોય એવી ગાય-ભેંસ

પાંખરો ન. બે જણ બેસી શકે એવું ઊંટનું કાઠું

પાંખિયો ન. એક પાંખડી

પાંખી ના. કામ બંધ રાખવાનો દિવસ, વિ. પાતળી

પાંખી પતરી વિ. પાણીવાળી પાતળી

પાંખો વિ. પાતળો, છૂટો છૂટો

પાંગત ન. ખાટલાના પગ તરફનો ભાગ

પાંગરણું ક્રિ મહોરવું

પાંગરા ન. બ. ચોકિયામાં નાખવાના લોઢાના વાળેલા સળિયા

પાંગરેલ વિ. મહોરેલ

પાંચપટો ન. ઘાઘરાનું અસલી રેશમી કાપડ

પાંચો વિ. પાંચમા નંબરનો, મૂર્ખ

પાંજો સ. આપણો

પાંટ ના. ગામના પાંટીયાની કામગીરી

પાંટીઓ ન. ગામડાનો કાર્યકર પસાયતા જેવો

પાંણુ સ. આપણું

પાંત ના. પંક્તિ

પાંત બિછાઈ ના. પંક્તિ ભેદ

પાંધ ન. છેડો, દેવી દેવતાને પગે લાગવા વખતે પાઘડીનો છેડો ગળામાં નાખવો તે, ઢોરનું પાણી ન ચડે એવી ઊંચી જમીન

પાંધી ન. પંથ કરનાર પથિક, એક અટક

પાં ણું સ. આપણાથી

પાંપરા ન. બ. આડાંઅવળાં કામ, ફાંફા

પાંભડી ના. પામરી

પાંભડીઆરો વિ. પામરીવાળો

પાંય સ. આપણે પણ

પાંય પંધે અ. પાળે પગે

પાંસ ના. રજ

પિઈ ક્રિ. ભૂ. પડી

પિક ના. થૂંક 'પિક પિરિયાંજી ન પૂરે'

પિચપિચ ના. નકામી દખલ, બડબડાટ

પિચરો વિ. વહેમી, જરા જરામાં વહેમ કરનાર

પિચા–પિચી ન. ના. આંખમાં બાઝતો ચીકણો પદાર્થ

પિચો વિ. જેની આંખમાં પિચી બાઝેલ હોય એવો

પિછ ના. રમતમાં હારી જનારને ભોગવવી પડતી સજા

પિટ ના. માર

પિટણુ ન. મારવું-પીટવું તે
પિટણું ક્રિ. મારવું, પીટવું
પિટિયાંસ અ. એને પીટું (એક શાપ એનો)
પિટીંધલ વિ. મારનાર
પિટેલ વિ. શાપ પામેલ 'પીરેં ને પિટેલ'
પિડ ના. ચોક, ખુલ્લું મેદાન
પિઢી ના. દુકાળ જેવા વખતમાં સસ્તા અનાજની દુકાન
પિઢો ન. પેઢો
પિણુઈ-પિણું ન. તારો બાપ 'પિણુઈ કે પુછ'
પિણુસ-પણું ન. એનો બાપ
પિણાન ન. બાપા
પિત ન. પીત
પિતર ના. પિતળ
પિતરકાલો ન. કોળું
પિતરૂ ન. બ. પિતૃ
પિતાઈ વિ. ગાજરની એક જાત
પિતો ન. ગાજરની અંદરનો દાંડી, સ્વમાન
પિથુ ન. એક નામ
પિથું ન. બ. ટુકડા
પિનણુ ન. ભીખ
પિનણું ક્રિ: ભીખ માગવી
પિનધલ વિ. ભીખ માગનાર
પિનાયણું ક્રિ. પ્રે. ભીખ મંગાવવી
પિનું ન. એક નામ
પિનેલ વિ. ભીખ તરીકે લીધેલ 'પિનેલ બાપ'
પિને સ. પોતાની મેળે
પિનૈ સ. પોતાની મેળે
પિપ ના. પીપળાની ટેટી
પિપર-રી ના પીપળી
પિયણુ-પીયણુ ન. પીવું તે
પિયણું-પીયણું ક્રિ. પીવું
પિયાક વિ. પીવાય એવો
પિયારણું ક્રિ. પ્રે. પીવડાવવું
પિયાલો ન. પ્યાલો
પિયો ન. કોશ ખેંચવા વખતે બળદો ચાલે તે જગા
પિરચો ન. પરચો
પિરપિચ વિ. સાવ પાતળું
પિરભ ન. તહેવાર
પિરિયન-પિરીં ન. બ. પ્રિયતમ, વહાલા મિત્ર
પિરોલી ના. સમસ્યા, ઉખાણું (હિંદી: પહેલી)
પિલકાયણું ક્રિ. આપી દેવું, કાઢી આપવું
પિલાઈ ના. ઢીલાપણું

પિલૂડા ન. બ. આંસુડા
પિસા વિ. ઢીલા, નિરાશ
પિંજા વિ. પચાસ
પિંજી વિ. પચીસ
પિંભણુ ન. રૂ પીંજવાનું સાધન
પિઅણી ના. ગાડાને પડખેનું ધનુષ્યાકાર લાકડું જે પૈડાંને નીકળી જતા રોકે છે
પિઅણુ ક્રિ. પીંજવું
પિઆયણું ક્રિ. પ્રે. પીંજાવવું
પિઆરા ન. પાંજરું
પિઅીધલ વિ. પીંજનાર
પિંઅેલ વિ. પીંજેલ
પિંઢ સ. પોતે
પિંઢ ઉમંગઢો વિ. પોતાની મરજી પ્રમાણે વર્તનાર
પિંઢની સ. પતિ માટે માન-વાચક શબ્દ
પિંઢપાર વિ. પોતાનું પૂરું કરી શકતો હોય એવો
પિંઢ મતીલો વિ. પોતાના મત પ્રમાણે ચાલનાર
પિંઢ મોઆડે અ. પોતાની મેળે
પિંઢરૂ ન. પિંડરૂ, સૂતક
પી ના. ઝપાટ પડવું તે (માર) આ. પાન કર
પીચૂડી ના. નાની કોડી

પીછી-પીંછી ના. પીછું, રંગ-વાનું સાધન
પીઠ ના. બજાર
પીઠી ના. લગ્ન વખતે વર-વધૂ-ના અંગે લગાવવામાં આવતી સુવાસિત અર્ચના
પીઠો ન. શરાબ વેચવાનું સ્થાન
પીડ ના. પીડા, દુઃખ
પીઢ વિ. પાકટ
પીઢાઈ ના. પાકટપણું
પીણુ ન. પીવું તે
પીણું ક્રિ. પીવું, ખાવું, ન. ખાવાની વસ્તુ
પીત ના. પાણી પાએલ મોલ
પીધેલ-લો વિ. દારૂ પીધેલો
પીનાઈ ના. નફ્ફટપણું
પીનું વિ. નફ્ફટ, કઠોર
પીપ ના. એક જાતની માછલી, મોટી કોડી
પીપૂડી ના. તુતેડી
પીર ન. બુઝર્ગ, ઓલિયા
પીરાણું વિ. પીરેનું
પીરૂ ન. પીલુ
પીરો વિ. પીળો
પીરો પન વિ. તદ્દન પીળો
પીલણું ક્રિ. પીડવું, પીલવું
પીલપાઈચો ન. જાડો મોટો ધાગો એવો

પીલાયણું ક્રિ. પીડા કરાવવી, તેલ કાઢવું

પીલૂડી ના. પીલુનું ઝાડ

પીસ ના. ગંજીફાની થોકી–થોકડી બાટવી તે

પીસણું ક્રિ. ગંજીફો બાટવો

પીસી ના. પીસેલી ખાંડ

પીસીંધલ વિ. ગંજીફો બાટનાર

પીંખણુ ન. પીંખા નાખવું તે

પીંખણું ક્રિ. પીંખવું

પીંખાયણું ક્રિ. પીંખાવવું

પીંગા–પીંગોડો ન. પારણું નાના બાળકને પોઢાડવાનું

પીંઝારો ન. પીંજારો

પીંછડા ન.બ. પીછાં

પીંઢો ન. લીંડો

પુઆઈ ના. સંતતિ, વંશવેલો

પુકારણું ક્રિ. બૂમ પાડવી

પુકારીંધલ વિ. બૂમ પાડનાર

પુખ ન. પુષ્ય નક્ષત્ર 'વસે પુખ ત વિંને ભુખ'

પુખતો વિ. લાંબો પહોળો

પુગો ક્રિ. ભૂ. પહોંચ્યો

પુછ ન. પૂછડું

પુછણું ક્રિ. પૂછવું

પુછ પુછ ના. વારે વારે પૂછા કરવી તે

પુછ બંધ ન. ઊંટના કાઠાથી લઈને પૂછડામાં બાંધવાની દોરી

પુછર વિ. મોટા પૂછડાવાળો

પુછલણું ક્રિ. બળદનું થાકી પડવું

પુછલાંગ ના. ઘોડાના પૂછડાનો પટો

પુછંધલ વિ. પૂછનાર

પુછા ના. પૂછા કરવી તે

પુછાગાછા ના. પૂછપરછ

પુછાયણું ક્રિ. પુછાવવું

પુછૂંભરો ન. ગુદાનું આમણું બહાર આવે તે

પુજણુ ના. પહોંચી વળવાની શક્તિ

પુજણું ક્રિ. પહોંચવું

પુજંધલ વિ. પહોંચનાર

પુજાયણું ક્રિ. પ્રે. પહોંચાડવું

પુજી વરણું ક્રિ. પહોંચી વળવું

પુન્ન ન. પુણ્ય

પુન્નારથ ન. પુરુષાર્થ

પુન્નાંણું અ. પાછળથી

પુર ન. પુત્ર (સિંધી)

પુઠ ના. પીઠ

પુઠ પૂર ન. પીઠ પાછળની મદદ

પુઠલો વિ. પાછળનો

પુઠા ન. બ. વાંસાના ભાગ

પુઠારકે અ. પીઠ પાછળ
પુઠિયા અ. પાછળ
પુઠી અ. પાછળ
પુઠેરો વિ. પાછળનો
પુઠો ન. વાડી પાછળની હલકી જમીન
પુડ ન. મેદાન, પડ
પુડપુડ ન. ભડભડાટ, એક અવાજ
પુડી ના. પડીકી
પુડીઆ ન. પડીઉં
પુડીકો ન. પડીકું
પુડો ન. વાડીનો એક ભાગ
પુણણું ક્રિ. પૂંચવું
પુણાયણું ક્રિ. પ્રે. પૂંચાવવું
પુણેલ વિ. પૂંચેલ
પુતર ન. દીકરો
પુતરાણી ન. દીકરા! (સંબોધન)
પુતર–પુતરાણી ન. દીકરા જેવો દીકરો (કટાક્ષ)
પુન–પુનારથ–પુન્ય ન. પુણ્ય
પુફી ના. ફોઈ
પુર ન. ઘોડાની એક ચાલ
પુરણું ક્રિ. આવવું 'પુરી પતંજ આયા.'
પુરસ–પુરખ ન. પુરુષ
પુરસો ન. પિતૃદેવતા, પૂતળું
પુરાતાર અ. માથોડા ઉપરાંત (પાણી)
પુરાંત ના. સિલક
પુરો ન. માથોડું
પુલ ન. પુલ
પુસણું ક્રિ. ભીંજવું
પુસંધલ વિ. ભીંજનાર
પુસાયણું ક્રિ. પ્રે. ભીંજાવવું
પુસાવડા ન. બ. પલાળેલા અનાજના દાણા
પુસેલ વિ. ભીંજાયેલ
પૂણી વરણું ક્રિ. કર્મનો બદલો મળવો
પૂણેઠી ના. પહેલો ખોળો, 'પૂણેઠી જો પુતર'
પૂતરો ન. પૂતળું
પૂતારો ન. ઓઢણી
પૂર અ. ભરપૂર
પૂરણ વિ. પૂરું
પૂરણું ક્રિ. પૂરવું
પૂરભ ન. પૂર્વ, એક રાગ
પૂરાયણું ક્રિ. પ્રે. પૂરાવવું
પૂરીંધલ વિ. પૂરનાર
પૂરો ન. પૂળો, ગદબનો–ડાંઠરનો
પૂરો કેણું ક્રિ. મારી નાખવું
પૂરોપકો વિ. બરાબર પરિપક્વ
પૂં ન. જામ પુંઅરાનું અસલ નામ
પૂં ન. જામ પુંઅરો
પૂંખણાં ન. બ. પોંખવાનાં સાધન
પૂંખણું ક્રિ. પોંખવું

પૂંખીંધલ વિ. પોંખનાર
પૂંગી ના. સીટી વગાડવાનું સાધન યોગીનું
પૂંભડી ના. બિલાડીની બચ્ચી
પૂંભડો ન. રતું પોતું, બિલાડીનું બચ્ચું
પે–પેય ન. પિતા
પેખ ના. પરખ
પેખણું ક્રિ. પરખાણું
પેચોટી ના. નાભિચક્ર
પેજ ન. ખીચડી રંધાતા ઉપર તરી આવતું પાણી
પેટ ન. મનની વાત, સંતતિ
પેટ છુટી વિ. અંતરની–ખરેખરી (વાત)
પેટ પીડા ના. પેટની પીડા
પેટ મુંઢો વિ. ખાવાને માટે બીજાને ભૂલી જનાર
પેટર વિ. મોટા પેટવાળો
પેટા–છે થીણું ક્રિ. જન્મવું
પેટીઆ ન. કોશના પેટનો ભાગ, પેટીયું
પેટો વિ. મોટા પેટવાળો
પેટોડિયો વિ. પેટ માટે કામ કરનાર, પેટ માટે પડ્યો રહેનાર
પેઠલો ન. નાની પેઢી (કટાક્ષ)
પેઢી ના. વખાર
પેડુ ન. પેડુ
પેથડ ન. એક નામ, વિ. ઓછી અક્કલવાળો
પેપલાઈ ના. ઢીલાપણું
પેપલો વિ. ઢીલો
પેલ વિ. પડેલો, આળસુ
પેંડ ના. સફેદ નાનો સર્પ
પેંઢી ના નૈવેદ્ય
પેડ઼ો ન. માટીનું મોટું ઢાંકણું, 'લાખેવારા પેડ઼ા,' પેંડો
પેણુ ન. કપડા પર ચડાવવાનો ચીકણો પદાર્થ
પેણુંકોરો ન. હાથ વણાટનું ધોયા વગરનું કાપડ
પેણણું ક્રિ. પરણવું
પેણધલ વિ. પરણનાર
પેણાયણું ક્રિ. પ્રે. પરણાવવું
પેણેલ વિ. પરણેલો
પેનોત ન. ભીખારી, પનોતી જેવું
પેર ન. પગ
પેર લગા ક્રિ. ભૂ. સુવાવડ આવી
પેરાજ ન. એક નામ, પ્રહ્લાદ
પેરાંધી ના. પથારીની પગ તરફની જગા
પેરો ન. પહેરો

પેલ પેલક ન. પહેલાપણું
પેલડો પોર ન. સમયની શરૂઆત
પેલ પ્રથમ અ. સૌથી પ્રથમ
પેં ક્રિ. સા. પડે
પેંચ ન. પેચ
પેંતરા ન. બ. પગલાં
પૈ ના. સીમ
પૈડો ન. પૈડું
પૈથા ભમ વિ. ઉજ્જડ, નિર્જન
પૈંચાર ન. પાતાળ
પો ન. પોહું
પોઆઈ–પુઆઈ ના. વંશવેલો
પોકલ વિ. પોકળ
પોખણુ ન. પોખવું–વાવવું તે
પોખણું ક્રિ. વાવવું
પોખાયણું ક્રિ. પ્રે. વવરાવવું
પોખીંધલ વિ. વાવનાર
પોખેલ વિ. વાવેલ
પોખો ન. વાવણી કરનાર 'પોખા, ઉથી પોખ'
પોચટ વિ. ઢીલો
પોચો વિ. નબ
પોટલીઓ ન. હીરો, 'પાણુ પોટલીઓ હાથ કરે ચારણુ હૈં ધીવાન'
પોઠ ના. ભાર લઈ જતા બળદો વગેરેનું ટોળું
પોઠીઓ ન. ભાર ઉપાડનાર બળદ, નંદી
પોત ના. કપડાની જાડાઈ, અસલપણું
પોતરો ન. પૌત્ર
પોતિયો ન. ધોતિયું
પોતો ન. પૂમડું
પોથો ન. ચોપડો, ધાર્મિક મોટી પોથી
પોપલો વિ. ઢીલો
પોપાંબાઈ ના. અવ્યવસ્થિત રાજકાજ ચલાવનાર એક નારી (કટાક્ષ)
પોય અ. પછી
પોયરો ન શ્રમ
પોલડી ના. ઢીંડી
પોલડો ન. મોટી ઢીંડી, ઢીંડું
પોસ ન. પોષ માસ
પોસાણું ક્રિ પરવડવું
પોસીધો વિ. ખાધે પીધે સુખી
પોસો ન. જૈન ધર્મની એક ક્રિયા
પોચ ના. પહોંચ
પો ક્રિ. આ. પડ, 'પો વાય મેં'
પોટ ન. પટ
પોણુ ન. પડવું તે
પોણી વી ના. અધૂરાશ, કામમાં ખામી

પોણું ક્રિ. પડવું વિ. પોણો ભાગ
પોર ન. પહોર
પોરસ ન. પ્રફુલ્લપણું
પોરસણું ક્રિ. ફૂલવું
પોરસાયણું ક્રિ. પ્રે. ફુલાવવું
પોરાયણું ક્રિ. વળાવવું
પોરી નિકરણું ક્રિ. ઊપડી જવું
'પોરી નિકરો પેટ કે'
પોરેપોરે અ. પ્રત્યેક પહોરે
પોલ ન. રહું પૂમડું
પોં ના. બકરી 'પોં વિયાણી'
ક્રિ. સા. પડીએ
પોંગ ન. પોંક
પોંગીઆ ન. બ. ખાવા માટે
તૈયાર કરેલા પોંક
પોંગેલ વિ. અર્ધ પાકેલ
પોંણું ક્રિ. પડવું
પોંમચો ન. ભીંથરું
પ્યાય ન. તારા પિતા, 'બકરી
માય બકરી પ્યાય'
પ્યાસી ક્રિ, ભૂ. અમે પડી ગયા
પ્યો ક્રિ. ભૂ. પડ્યો
પ્યો પથર્યો વિ. પડી રહેલ
પ્યોસ ક્રિ. ભૂ.હું પડ્યો
પ્રતંગા ના. પતીજ
પ્રાજો ન. એક સાંતીની જમીન
પ્રાણું ન. વાંસની લાકડી
પ્રાંથર ન. પ્રાંથળ પ્રદેશ
પ્રાંથરીઆ વિ. પ્રાંથળના રહીશ
પ્રા ન. પ્રભાત
પ્રાણ ના. ધાવણનું ચડવું તે

ફ

ફક ન. ફાકડો, જરાક 'ફક નતો
ડિંને'
ફકડ વિ. ગૃહસ્થી નહિ એવો
ફકણું ક્રિ. ફાકવું
ફકની ના. જુગાર જેવી રમતમાં
દરેક દાવમાં કંઈક આપવું તે
ફકાયણું ક્રિ. પ્રે. ફકાવવું
ફકી ના. ફાકી
ફકીધલ વિ. ફાકનાર
ફકુ ન. માનતાનું એક નામ
ફકેલ વિ. ફાકેલ
ફકોટો ન. મોટો ફાકડો
ફખર ન. ઘમંડ
ફગણુ ન. ફાગણ
ફગી વિઞણું ક્રિ. ચગી જવું
ફજલ ન. દયા, રહેમ
ફટ ન. એક અવાજ અ. તરત
ફટકી ડા. ટૂંકી પોતડી
ફટફટ-ફટોફટ અ. એક પછી એક
ફટાઈંયો ન. ટીલાયત કરતાં
નાનો કુંવર
ફટાક ન. એક અવાજ અ. તરત

ફટાકિયો ન. ફટાકડો
ફડો ન. આંટી નાખીને આગળ થઈ જવું તે
ફડધ ખજૂર ના. મોટી ખજૂર
ફડસુઓ ન. અંકુર
ફડાફડ ફૈડાફડ અ. ઝટ ઝટ
ફડો ન. ખજૂરી કે નાળિયેરીનું લાંબું પાંદડું
ફણ ના. સાપની ફેણ
ફણા ન. પગનો આગલો ભાગ
ફણી ના. દેશી કાંસકી
ફતૂર ન. ઢોંગ
ફથલ ન. હકીકત 'ફથલ ફિરીવ્યો'
ફનાં ના. વિનાશ 'ઝનાં તિત ફનાં'
ફની ના. વહાણનો આગલો ભાગ
ફર ન. ફળ, દીકરો (તિરસ્કાર)
ફરઈ ના. શીંગ
ફરણું ક્રિ. ફળવું
ફરધલ વિ. ફળનાર
ફરાયણું ક્રિ ફળાવવું
ફરિયો ન. ફળિયું
ફરો ન. એક માપ ધાન્યનો
ફરેડો ન. મગ-કોરડ વગેરેની શીંગના ફોતરાં
ફરોરીઓ ન. નાસ ભાગ
ફલી ના. માંડવાળી
ફસ ના. નસ
ફસ ખોલણી ક્રિ. જૂના વખતનો એક પ્રયોગ કરવો નસનો
ફસણું ક્રિ ફસાઈ જવું
ફસલ ના. મોસમ
ફસંધલ વિ ફસનાર
ફસાયણું ક્રિ પ્રે ફસાવવું
ફસેલ વિ. ફસાઈ ગયેલ
ફસો વિ. ઢીલો, ડરપોક
ફંગ ન. બાજુ, તૂટેલો ભાગ
ફંગડ ના બાજુ
ફંગફંગ ન. ટુકડે ટુકડા
ફંફેસણું ક્રિ. ખાંખાખોળા કરવા
ફાગ ન. હોળીનાં ગીત, અપ શબ્દો
ફાગણિયું ન. ફાગ બોલનાર, એક અટક
ફાચર ના. અવરોધ, બે ભાગ વચ્ચેનું લાકડું
ફાચરો ન. ઊળની કોશ અને ચકિડા વચ્ચેનું લાકડું
ફાટ ના. અભિમાન, ફાટવું તે
ફાટણું ક્રિ. ફાટવું
ફાટલ ટુટલ વિ. ફાટેલું તૂટેલું
ફાડ ના. ફાડીઉં
ફાડીઓ ન. અર્ધો ભાગ
ફાડણું ક્રિ. ફાડવું

ફાડાયણું ક્રિ. પ્રે. ફડાવવું
ફાડીંધલ વિ. ફાડનાર
ફાડેલ વિ. ફાટેલ
ફાતડો ન. પુરુષત્વહીન
ફાત્યા ના. હોલિકા
ફાની વિ. ફના થઈ જાય એવું, ક્ષણ ભંગુર
ફાયક ક્રિ. પ્રવીણ
ફાર ન. ફાળ કપડાંનો
ફારેકો ન. ફાળકો
ફારીઓ ન. પાઘડી, પછેડી
ફારુંઆ ન.બ. દાંતાને છેડે આવેલા લોખંડના ફારુંઆ જેના વડે જમીન ખોડાય છે તે
ફાલ ન. ભવિષ્ય, પાક
ફાલકો ન. વહાણ કે સ્ટીમરનો નીચેનો ભાગ
ફાલૂધો ન. પાણી જમાવીને બનાવેલો ખાદ્ય પદાર્થ
ફાંકો ન. અભિમાન, ભંડાર
ફાંગ ના. એક વનસ્પતિ
ફાંગો વિ. ત્રાંસી આંખવાળો
ફાંચર ના. વિક્ષેપ
ફાંચેરા વિ. ખરાબ દેખી શકે નહિ એવો (કટાક્ષ)
ફાંટ ના. પછેડીમાં કંઈક બાંધવું તે
ફાંટખણ વિ. ફાંટ ભરાય તેટલું, ઘણું

ફાંધ ના. પેટની મોટાઈ
ફાંધાઈ વિ. વારે વારે ફાંદા કાઢનાર
ફાંધો ન. વાંધો
ફાંનોસ ન. ફાનસ
ફાંફટી ના. એક જાતની માછલી
ફાંફલ મોરી ના. પોલમ પોલ
ફાંફલો વિ. મુંઝાયેલો, વ્યગ્ર
ફાંફાસ ન. ઊજડ
ફાંફોડ ના. શોધખોળ
ફાંફોડણું ક્રિ. ફાફોડવું
ફાંસ ના. આંગળીમાં ખૂંચેલી ઘીની ફાંસ
ફાંસલો ન. શિકાર પકડવાને કરેલી ફાંસી
ફાંસીઓ ન. ફાંસી આપનાર
ફાંસો ન. ગળા ટૂંપો
ફિક વિ. ફીકું
ફિકાઈ ના. ફીકાપણું
ફિકો વિ. ફીકો, મોળો
ફિગાયણું ક્રિ. ફેંકી દેવું
ફિગોડો–ફિગોડિયો ન. ફેંકાફેંક
ફિટણ ન. બગાડ
ફિટણું ક્રિ. બગડવું
ફિટંધલ વિ. બગડનાર
ફિટાયણું ક્રિ. પ્રે બગાડવું
ફિટેલ વિ. બગડેલ
ફિટ અ. ધિક્

ફિટ ફિટ ન. ધિક્કાર

ફિટ ભુંડ ના. ધિક્કારવું તે, અપમાન

ફિડાઈ ના. ઢેડાપણું

ફિડા વિ. ઢેડા

ફિડા ડાચો ન. વાંકું મોઢું

ફિતનત નં. કુસંપ, કંકાસ

ફિથા અ. ફિથ

ફિથા ક્રિ. ભૂ. ફસકી પડ્યો

ફિર ના. એક જાતની માછલી

ફિરદ ન. કાગળ

ફિરક ફુદડી ના. ફરફર ફરવું તે

ફિરકી ના. ચકરડી

ફિરણું ક્રિ. ફરવું

ફિરેધલ વિ. ફરનાર

ફિરાયણું ક્રિ. પ્રે. ફેરવવું

ફિરેલ નિ. ઘૂમેલો

ફિલાણું વિ. ફલાણો

ફિસકણું ક્રિ. ફરી જવું

ફિસકાયણું ક્રિ. પ્રે. ફેરવવું

ફિસણુ ન. ફસકી પડવું તે

ફિસણું ક્રિ. ફસકી પડવું, રડવા જેવા થવું

ફિસંધલ વિ. ફસકી પડનાર

ફિંજ ના. ગોઠણની પાળનો ખાંચો

ફિંજરી ના. [illegible]

ફિંજું ના. બ. ફિંજનું બહુવચન

ફીણુ ના. સાબુનો ઊભરો

ફીણા ન. બ. પીર ફકીરો મોર પીછથી ઝાડા નાખે તે

ફીણીઆ ન.બ. ફીણીને બનાવેલા (લાડુ)

ફીણું વિ. ઝેરી 'ફીણું સપ'

ફીણુ વિજણું ક્રિ. ફીણી નાખવું

ફીણેંઠો ન. ફીણુ

ફીત ના. પટી

ફીકી-ફીકરી ના. ઝીણી રેતી

ફીકો વિ. ફીકો, ભોંઠો

ફીલ ના. હોરાની રેલ, હાથી

ફીલવાન ન. હાથીનો માવત

ફીસો વિ. ઢીલો

ફીંડલો ન. ફીંડલો

ફુઆર ન. પાણીની છાંટ

ફુઈ ના. ફોઈ

ફુઆ ન. ફોઈનો વર

ફુકરો વિ. ઉડાઉ

ફુગણું ક્રિ. ફુગાઈ જવું

ફુગાયણું ક્રિ. પ્રે. ફુગાવવું

ફુટણુ ન. ફૂટવું તે 'ફુટણુ તાંડે'

ફુટણું ક્રિ. ફૂટવું

ફુટરાઈ ના. સારાપણું

ફુટરો વિ. રૂપાળો, સરસ

ફુટરો ફુરોરો વિ. સારો શોભે એવો
ફુટેલ વિ. ફૂટી ગયેલ
ફુડ ફુડ ના. ઝીણી છાંટ વરસાદની
ફુડ્યા ન. બ. ફુકડે ફુકડા
ફુકો ન. ટીપું, ફોરું
ફનાણુ ના. હાંફ
ણું ક્રિ. હાંફવું
ર ના. લૂંટ
રણું ક્રિ. લૂંટવું
ફુરમું ન. ફરમો
ફુરાયણું ક્રિ. પ્રે. લૂંટાવવું
ફુરીંધલ વિ. લૂંટનાર
રે ફુકીર ન. લૂંટાઈ ગયેલો એવો ઈશમ
ન. ફુલ
ણું ક્રિ. ફૂલવું
ફુલો વિ. મોકળો, છૂટ છૂટ, ફુલેલો
ફુલંધલ વિ. ફુલનાર
ફુલા ન. બ. ધાણી
ફુલાયણું ક્રિ. પ્રે. ફુલાવવું
ફુલેલ વિ. ફૂલેલ
ફુલો ન. આંખની કીકીની ફૂટ
ફુસ વિ. ફૂટયા વગરનું
ફૂ ના. ફૂંફાડો
ફૂગ ના. ભેલ ('લાખો ફૂલાણી'
ફૂલાણી વિ. ફૂલ જામનો પુત્ર
ફૂલીકો ન. વરઘોડો
ફૂંકણ ન. ફૂંકવું તે
ફૂંકણી ના. સોનીનું એક સાધન
ફૂંકાર ના. ફૂંફાડ
ફૂંફાડ ના. ફૂંફાડો
ફૂંફાડણું ક્રિ. ફૂંફાડો કરવો
ફૂંફાડીંધલ વિ. ફૂંફાડો કરનાર
ફૂંસ પારો ન. નાનું કાણું જીણકું
ફેંજ ન. અંજામ
ફેટાડ વિ. કુસંપ કરાવનાર
ફેટોડો ન. કુસંપ, ઊંટનો એક ક્ષય જેવો રોગ
ફેર ન. તફાવત, ચક્કર
ફેરી ના. ફરી વળવું તે, 'ફકીર વારી ફેરી'
ફેરો ન. આંટો
ફેઠ ના. લ્યાનત, ધિક્કાર
ફેન ન. વ્યસન
ફેની વિ. વ્યસની
ફેલ ના. વ્યસનની ચાહના, 'ફેન હરામ કે ફેલ હરામ ?'
ફેંટ ના. પગની ધાડી મારવી તે
ફેગર અ. ફોકટ
ફેગી વિ. નકામો

ફોટ ના. તરડ
ફોટાણું ન. ફટાણું
ફોદો ન. પાણીનો પરપોટો, ચીમની
ફોડ ના. ચોખ્ખું સોનું, સ્પષ્ટ વાત
ફોડકી ના. બરોડી
ફોડણું ક્રિ. ફોડવું
ફોડાયણું ક્રિ. પ્રે. ફોડાવવું
ફોડાવો ન. વિયોગ
ફોડાંટી ના. લાકડાની ફાડ
ફોડે ફોડેને અ. સ્પષ્ટ રીતે, ખુલ્લી રીતે
ફોડીંધલ વિ. ફોડનાર
ફોડેલ વિ. ફૂટેલ
ફોથો ન. ફોદો, કપાસનો ઊડતો ફુકડો
ફોફીલો ન. કફોલો
ફોફો વિ. ખોખો
ફોલણુ ન. ફોલવું તે
ફોલણું ક્રિ. કાલાંમાંથી કપાસ કાઢવો, ખોલવું
ફોલેલ વિ. ફોલેલું
ફોસણું ક્રિ. પોસવું
ફો ન. અભિમાન
ફોમ ના. ચતુરાઈ, હોશિયારી, સૂઝ
ફોર ના. સુગંધ
ફોરણું ક્રિ. સુગંધ આવવી
ફોરમ ના. સુવાસ
ફોરી ના. સ્ફૂર્તિ
ફોરેલ વિ. સુવાસિત થયેલ
ફોંતરા ન. બ. ફોતરાં
ફાંસ ના. ફાંસ
ફાંસલો ન. મુન્દ્રા તાલુકામાં આવેલો તોફાની ભેલો

બ

બ વિ. બે
બઈયાર અ. બીજી વાર
બઈયું વિ. બીજે
બઈયું બરો ન. એકાંતરીઓ તાવ,
બએંડવા ન. બ. મળગરાં
બકણુ ન. બકવું તે
બકણાં વિ. બે કણ એટલું જરાક
બકણું ક્રિ. બકવું
બકબક ન. બકબકાટ
બકરી ના. બકરીનું બહુવચન
બકરો ન. સુકાનનું લાકડું
બખ ના. બાથ, કચ્છની કુસ્તી
બખાઈ વિ. કચ્છી કુસ્તીનો નિષ્ણાત
બખાયણું ક્રિ. બથાવવું

બખિયો ન. શીવવાનો એક પ્રકાર, દોઢ ટાંકાની સીલાઈ,

બગલો ન. એક પ્રકારનું વહાણ

બગા ના. બગાઈ, એક જાતની માખી

બગીડ઼ા ન. એક જાતનું રંગીન કીમતી કપડું. કન્યાને દાયજામાં આપવામાં આવતું હતું જૈનોમાં

બગો ન. બકરાંના મોં પર થતું ચામડીનું દર્દ

બચ બચ ન. ચાવવાનો અવાજ

બચા ન. બેટા! (એક સંબોધન)

બચાકચા ન.બ. નાનાં બાળબચ્ચાં

બચી ના. બેટી! (એક સંબોધન)

બચુ-બચુડો ન. નાનો દીકરો (એક સંબોધન)

બચુકલો વિ. નાનકડો

બચો વિ. નાનો, ન. બચ્ચું

બઝણું ક્રિ. બાઝવું

બઝંધલ વિ. બાઝનાર

બઝેલ વિ. બાઝી પડેલ

બટકણું વિ. ઝટ ભાંગી પડે એવું

બટકાયણું ક્રિ. ભાંગી નાખવું

બટકેલ વિ. ભાંગેલ

બટકો વિ. નાનો

બટાકબોલો વિ. મોઢે ચઢાવેલો, ગમે તેમ બોલી નાખનાર

બડકણું ક્રિ. ચૂલા પરની હાંડલીમાં બડબડ થવું

બડા બુડ વિ. શરદીથી ઘેરાયલું (બાળક)

બઢારો વિ. બે ઢાળવાળો

બત્રી વિ. બત્રીસ

બતારી વિ. બે તાર વાળી (ચાસણી)

બ તૂરી વિ. બે બાજુની

બતેલો ન. એક જાતનું કચ્છી વહાણ

બધાયણું ક્રિ. બધાવી લેવું

બધણું-બંધણું ક્રિ. બાંધવું

બધંધલ વિ. બાંધનાર

બધાણુ ન. પેટ પર દવા તરીકે કંઈક બાંધવું

બધારી વિ. બે ધારવાળી

બધી વિ. આખી, 'બધી કોરી'

બધી મુઠ ના. બાંધી મુઠી

બધે બોલ અ. મોઘમ, ગોળ ગોળ

બધેલ વિ. બાંધેલ

બધો ક્રિ. ભૂ. બાંધ્યું

બન ન. દવ
બનિયાર વિ. બનીનું
બની ના. કચ્છી ઉત્તરે આવેલ એક પ્રદેશ-રણ વચ્ચેનું
બનીઆઉ વિ. બનીનું (ઘી)
બપડો ન. ઘંટી, 'ન કાં બાવડી બપડો'
બ પારો વિ. બે બાજુનો
બ પુડી વિ. બે પડ વાળી
બ પોતો વિ. બે પોત વાળો
બ પોર ન. મધ્યાહ્ન, બ, બપોર
બ પોરા ન. બ. બપોર પછીનું ચોડું ખાણું
બપોરિયા ન. બ. દિવાળીના દિવસોની ફુલઝડી
બમણું વિ. બેવડું
બમુઈ-બમોઈ ના. બે મોઢાં-વાળી આંધળી ચાકણ
બય-બોય વિ. બંને
બર ન. બળ
બરઈ ના. તાજી વિયાયેલ ગાય ભેંસના ખીરામાંથી બનાવેલ ખાદ્ય પદાર્થ, બળી
બરછો ન. તળાવ કે કૂવાના પાણીમાં ઊભો કૂદકો લગા-વવો તે, એક વહાણ
બરણું ક્રિ. બળવું
બરતણ ન. બળતણ
બરતરા ના. બળતરા, બળાપો
બરતો ન. ભડકો
બરપચ ના. બળવું પચવું
બર મુઆરો ન. એક ઘાસ એની સાવરણી બને છે
બરલો ન. એક જાતનું ઘાસ
બરાગરી ના. તાવના વાયરા
બરાલ-બરોલ ના. પેટની ગાંઠ
બરી ના. ઝીણો તાવ
બરૂકાઈ ના. બળકાપણું
બરૂકો વિ. બળવાન
બરો ન. તાવ
બલકાર ન. ઉત્સાહ
બલકારણું ક્રિ ઉત્સાહ આપવો
બલૈયો ન. હાથમાં પહેરવાનો ચૂડો હાથી દાંતનો
બવાસીઆ ન. બ. હરસ
બસર ના. ચોકડીની વાવણી
બસાંખી વિ. બે સાંખવાળી
બસિફો વિ. બે છીપનો
બસિફો મોતી ન. ઉત્તમ માતા પિતાનો પુત્ર
બંધ ન. ઈલાજ 'બ્યો કો લગો ન બંધ'
બંગલી ના. બંગડી, નાનો બંગલો
બંડી ના. બંડી

બંધ ન. બંધન, કુંભે
બંધછોડ ના બાંધ છોડ
બંધણ ન. સંબંધ, પેટ પર કંઈક બાંધવું
બંધણું ક્રિ. બાંધવું, બાંધણી બાંધવી
બંધવારી ના. જામી ગયેલી જમીન
બંધાણ ન. વ્યસન, પેટ પર કંઈક બાંધવું દવાનું
બંધાણી વિ. વ્યસની ક્રિ. ભૂ. બંધાઈ ગઈ
બંધેજ ન. કબજિયત
બધેલ વિ. બાંધેલ
બંભો ન બંબો
બા ન. બાવાનું ટૂંકું રૂપ
બાઈ વિ. બાવીસ
બાકડ બોલો વિ. બટાક બોલો
બાખડણું ક્રિ. બાઝી પડવું
બાખડંધલ વિ. બાઝનાર
બાખડેલ વિ. બાઝી પડેલ
બાઘો વિ. બોઘા જેવો, સનો
બાજ ના. દયા
બાજર ના. બાજરી, આયુષ્ય
બાટ ના. ગંજીફાની પીસ, સડો લાગી જવો તે
બાટણું ક્રિ. ગંજીફો પીસવો
બાટાઈ વિઅણું ક્રિ. ફુગાઈ જવું, સડી જવું
બાટાયણું ક્રિ. પ્રે. સડાવી દેવું
બાટી ના. દેવતામાં શેકેલ જાડી રોટી
બાટેલ વિ. બટાઈ ગયેલ
બાડો વિ. આડી આંખ વાળો
બાડધી ના. ડોલ
બાઢો વિ. મોળા સ્વાદ વાળું (પાણી)
બાન ન. કેદ પકડેલ
બાની ના. બાંદી, દાસી
બાનું ન. બંદો, બહાનું
બાપો મારી ના. મારામાર, તોફાન
બાબત ના. વિદ્યાર્થીનું ઘર-કામ, હકીકત
બાબલ ન. બાપ
બાબાણી બોલી ના. કચ્છી બોલી, પિતૃભાષા
બાબાણું વિ. બાપ દાદાનું
બાબીડો ન. હોલો, બાબીડા, બઈવાર, કડે વેને કચ્છડે
બાબૂડી ના. કોશની માંચીમાં નાખવાની લોઢાની ખીલી, મોટી કોડી
બાયડી ના. સ્ત્રી
બાયણું ન. બારણું

બાયલો વિ. કાયર, બૈરી જેવો
બારઈ ના. બારની મંડળી
બારણું ક્રિ. બાળવું
બારપગી ન. બહાર ફરનારી
બારભાઈ જો રાજ ન. કચ્છની જૂની પાર્લામેન્ટરી કાર્યવાહી
બારસાંખ ન. બારશાક
બારાતુ વિ. બહારનો
બારેલ વિ. બાળેલ
બારોતો ન. બાળક નીચે પાથરવાનું કપડું
બાહ્રો વિ. બાર
બાં ના. બાઈ, સ્ત્રી, વૈદની સ્ત્રી
બાંએણ ન. બાળતણ
બાંક ન. બાંકડો, પાટલી
બાંગ ના. અજાન
બાંગો વિ. બાંગ પોકારનાર
બાંડો વિ. કઢંગો
બાંડાઈ ના. લુચ્ચાઈ
બાંઢીસ ન.બ. પગની પીંડીપર બાંધવાના પાટા, બેન્ડેજીસ
બાંઢો વિ. પૂછડા વગરનો, લુચ્ચો
બાંધણી ના. ખત્રી લોકોની બોળી પરની બાંધણી
બાંધો ન. ખેતરને ફરતો માટીનો ટીંબો, શરીરનું કદ
બાંફ ના. બાફ, વરાળ
બાંફણ ન. એક લડાયક જાતિ
બાંફેલો ન. બાફેલા જેવું
બાંફણું ક્રિ. બાફવું
બાંફીંયલ વિ. બાફનાર
બાં-બેલી ન. હાથ ઝાલનાર, આશ્રયદાતા
બાંભ ન. ના. વ્યક્તિને લઈ જાય એવું જાનવર
બાંભણ ન. બ્રાહ્મણ
બાંભણાસર ન. બ્રાહ્મણાબાદ (સિંધનું)
બાંભલાઈ ના. બગલમાં થતી ગાંઠ
બાંભૂડી ના. ગુણીમાંથી ધાન કાઢવાનું અણીદાર સાધન
બિકત્રિક ના. ભુસરૂક
બિકી-બિંકા ના. ન. બે દાણાનું ગંજીફાનું પાનું
બિછાઈ ના. ભેદભાવ
બિજ ન. બીજ
બિજાઈ-બિજાણ ના. બીજ
બિજો ન. બી
બિજોરો ન. એક જાતનું લીંબુની જાતનું મોટું ફળ
બિઠો વિ. બેવડો
બિડ-બિડ ના. ગુફા, જંગલી જાનવરોને રહેવાની જગા
બિરોડી-ઢી ના. ફેકડી

ખિલાંગ ના. છલાંગ
ખિલો ન. ચન્દક
ખિલોરી વિ. કાચની એક જાતનું
ખિસર ન. વર્ણસંકર, બેલાઈનની વાવણી
ખિંદ ના. નાની ટેકરી, નાની ચપળ વ્યક્તિ, અણી
ખીડ ન. ઘાસનું મેદાન
ખુઆર ન. વાસીદું (હિંદી: બુહાર)
ખુઆરણું ક્રિ. વાસીદું વાળવું હિંદી–બુહારના
ખુઆરી ના. સાવરણી, ઝાડુ
ખુઆરીંધલ વિ. વાસીદું વાળનાર
ખુઆરેલ વિ. વાળેલ
ખુક ન. બે હાથનો ખોબો
ખુકખન વિ. ખોબા જેટલું
ખુકણું ક્રિ. ઝીલવું
ખુકાયણું ક્રિ. પ્રે. ઝીલાવવું
ખુકી ના. ખળાં ભરવા વખતે આપવામાં આવતા દાણા
ખુકીંધલ વિ. ઝીલનાર
ખુગચો ન. ડોયો
ખુચ વિ. ઠોઠ, બેવકૂફ
ખુચકારણું ક્રિ. લાડ લડાવવાનો એક અવાજ કરવો
ખુચકારો ન. લાડ, એક અવાજ
ખુચકી વિ. અણીવાળી (દાઢી)
ખુચી ના. અણી, ચૂંચ
ખુજણુ વિ. જાણકાર, લાલ બુઝક્કડ, (કટાક્ષ)
ખુજણું ક્રિ. જાણવું
ખુજંધલ વિ. જાણનાર
ખુટ વિ. ઘેરાયેલો (ચારેકોરથી)
ખુટ્ટુ ના. ચૂનાવાળી હલકી જમીન
ખુઠણું ક્રિ. બોડું કરવું
ખુઠો વિ. અબળો, અણી વિનાનો
ખુડ ક્રિ. આ. બૂડી મર (તિરસ્કાર)
ખુડણું ક્રિ. ડૂબવું
ખુડંધલ વિ. ડૂબનાર
ખુડાયણું ક્રિ. પ્રે. ડુબાવવું
ખુડલ વિ. ડૂબેલો
ખુડરો વિ. ડોસલો
ખુડો વિ. ઘરડો
ખુથ ન. બોથો
ખુથ ખુથાણી ન. બોથા જેવું
ખુથાયણું ક્રિ. કહેવું (સિંધી)
ખુરી ના. બાજરાની ફોતરી
ખુરો ન. રજકણ
ખુસ અ. શબ્દ
ખુંઠ ન. બોરની ઉપલી દાંડી (બેર જો ખુંઠ)

બુધિયાર ન. પીઠ પર ભમરીવાળો બળદ

બુંધો ન. કાનમાં પહેરવાનું એક લટકણિયું માનતાનું

બુંભ ન. ઉંબર

બુંભા અ. ઉંબરમાંથી

બૂ-બૂઅ ના. વાસ

બૂ ન. એક જાતની કપાસ જેવી વનસ્પતિ

બૂઆડ ના. રાડ

બૂઆડણું ક્રિ. રાડ પાડવી

બૂઆડીંધલ વિ. રાડો પાડનાર

બૂટ ના. કાનની નીચેનો ભાગ

બૂટા ન. બ. જાર-બાજરીની કાપણી પછી જમીનમાં રહેલો મૂળિયાંનો ભાગ

બૂટાલુક ન. મૂળી હક

બૂટા બારણું ક્રિ. કંકાસ કરાવવો

બૂણી ના. બોણી

બૂથ ન. ડાચું 'બકરે જેડો બૂથ'

બૂબાટા ન. બ. રાડારાડ

બૂર ન. બાજરાનાં ડૂંડાં પર બેસતી ફૂગી

બૂરો ન. ઝીણો ચૂરો, બાજરાના દાણા પરનું ફોતરું

બૂરો બૂરો ન. ચૂરો ચૂરો

બૂસર ના. તમાચો

બૂસાટણું ક્રિ. ઝડપી લેવું

બૂસાટીઆ પીર ન. રામદેવ-પીર (રોહાના જખના મેળાને ભાંગવા માટે ખેંગારજી બાવાના વખતમાં રામદેવ પીરનો મેળો જોર જુલમથી ભરવામાં આવતો હોવાથી લોકો રામદેવપીરને બૂસાટીઆ પીર કહેવા લાગ્યા)

બૂંગણ ના, મોટી મોલ પાથરવાની

બૂંચણું : બીંચણું ક્રિ. મીંચવું

બૂંચાયણું ક્રિ. પ્રે મિંચાવવું

બૂંચીંધલ વિ. મીંચનાર

બૂચેલ વિ. મીંચેલ

બે સ. બીજાએ

બેઆ વિ. બીજો

બેડો વિ. બેલડા

બેડી ના, બોડી, હોડી

બેડીઆત ન. વહાણવટી

બેડો ન. મંડળ, વહાણ

બેર ન. બોર

બેરી : બેરોડી ના. બોરડી

બેરીઆ ન. એક જખનું નામ

બેલ ના. જોડી

બેલાણ ના. ઘોડા પર બે જણની સવારી

બેલી ના. સાથી, દોસ્ત

બેલીડા ન. બ. દોસ્તો
બેવડ બંધો વિ. બેવડા બાંધાનો
બેસર ન. વર્ણસંકર, એકજાતની
વાવણી
બેસરાણું વિ. બાપ થરીઓ મા
ખારાણુ એવો ઊંટ, વર્ણ-
સંકર
બેથડ ના. જોરથી ઘા કરવો તે
(બેથડ પાવને)
બેં વિ. બીજાઓએ
બેંતાલા ન. બ. બેતાળીસ
વરસે આંખે ચશ્મા આવવાં તે
બેં-બેં ન. બકરીનો અવાજ
બૈ ના. ચુમ્મસ વિ. બીજી
બોક ના. ચામડાની ડોલ
બોકડ વઢ ન. ગરદન પરનો ઘા
બોકાની ના. બુકાની
બોખાઈ ના. બોખાપણું
બોખો વિ. દાંત વગરનો
બોગરી ના. સાવરણી
બોથાઈ ના. સૂનપણું
બોથો વિ. સૂનો
બોચો વિ. કાન વિનાનો
બોજ ન. ભાર
બોટણું ક્રિ. એઠું કરવું
બોટી ના. માંસની કટકી
બોટેલ વિ. એઠું કરેલ

બોડ અ. અશક્ય જ્યારે શક્ય
બને ત્યારે વપરાતો શબ્દ
'બોડ આંઈ આયા'
બોડાઈ ના. બહેરાપણું
બોડો વિ. બહેરો
બોડો ઢિઢ વિ. બહુ બહેરો
બોડો બેંતાલો વિ. પૂરું જોઈ
સાંભળી ન શકે એવો
બોથણું ક્રિ. પેટાવવું (દીવો)
બોરો ન. ગૂણીનો કોથળો
બોલ ચાલ ના. બોલી ચાલી
બોલ છા ના. બોલાશ
બોલા ચાલી ના. થોડી તકરાર
બોઈ કુટણી ક્રિ. પેડો કાટવો
બોક ના. વાસ
બોકણું ક્રિ. વાસ આવવી
બોથ વિ. બંને
બોર ના. વિપુલતા
બોરો વિ. ઘણું
બોંઘણુ ન. બોઘરણું
બ્યો વિ. બીજો

ભ

ભાઈ ન. ભાઈનું ટૂંકું રૂપ
ભઅણું ક્રિ. ભરડવું
ભઅંડીંધલ વિ. ભરડનાર
ભક ના. લવારો
ભકણુ ન. બકવાટ

ભકણું ક્રિ. બકવું
ભકભક ના. બકબક
ભકા ના. ગજું
ભકાલી ન. બકાલું વેચનાર
ભકાલો ન. બકાલું
ભખણું ક્રિ. ઝબકવું
ભખ ભખ અ. ઝબક ઝબક
ભખમલ ના. મખમલ
ભખિયો ન. જમવા વખતે કોઈ ભૂખેલાની નજર લાગવી તે
ભખીલ વિ. કંજૂસ
ભખેડો ન. બખેડો
ભગલ ના. બગલ, વિ. ભાંગેલ
ભગાડ ન. નઠાર
ભગત ન. હરિજન, ભક્ત
ભગતી ના. ભક્તિ
ભગો વિ. ભાંગેલો, 'ભગો ભાણુ ઠાંઠારે વિઠો,' ક્રિ. ભૂ. ભાગ્યો
ભચણ ન. બચવું તે
ભચણું ક્રિ. બચવું
ભચલ વિ. બચી ગયેલ, એક નામ
ભચંધલ વિ. બચનાર
ભચેં છાલ અ. ભગવાન કરે ને તું જીવતો રહે!
ભછ ના. કૂતરાનું બસવું-ચોંટવું તે
ભજર ના. બજર, 'ભુજ બજર સૂધે, કચ્છ છિકે'
ભજર ભટ્ટ ન. ટમેટાનું જૂનું નામ
ભજાણિયું ન. બજાણીઓ
ભઝર ન. વઝર
ભઝરી ના. ગઢનો ચોરસ કોઠો
ભજ ના. દોડાદોડ, ક્રિ. આ. ભાગી જા!
ભજ ભજ ના. ભાગમ ભાગ
ભજણ ન. ભાગવું તે
ભજણું ક્રિ. ભાગી જવું
ભજ તરસ ના. નાસ ભાગ
ભજંધલ વિ. ભાગનાર
ભજાયણું ક્રિ. ભગાવવું
ભજેલ વિ. ભાગેલ
ભટ ન. ભાટ
ભટકણું ક્રિ. રખડવું
ભટકલ વિ. રખડેલ
ભટાકો ન. ગુસ્સો ચડી જવો તે
ભટાબોર ન. થોડું ખાવાનું
ભટારો વિ. મારેલો, (લાડનું નામ)
ભટ્ટુ ન. વીંછી, 'ટક ટક મથે ભટ્ટુ'

ભટાડો ન. ઢેફાં ભાંગવાની ધોક
ભઠ ન. તાપ, વિ. ઘણો કાળો
ભઠી ના. મોટો ચૂલો
ભડો ન. દાગ, ચાંદું, મોટી ભઠી
ભટર ન. કમરનો પાછલો ભાગ
ભડ વિ. મોટો
ભડવાઈ ના. હલકી દલાલી
ભડાકો ન. બંદૂકનો અવાજ
ભડુઓ ન. હલકો દલાલ
ભત ન. ભોજન, જમણવાર
ભતખાઉ વિ. ખાઈ ખુટાડનાર
ભતાર ન. ભાત, ખેતર વાડી પર કામ કરનાર માટેનું ખાણું
ભતો ન. ભાતું, ટીમણ, 'ભતો ન કેંજી બગલ મેં'
ભથ ના. આળ
ભથક ના. બતક, પાણી ભરી રાખવાનું માટીનું સાધન
ભથકડી ના. નાની બતક
ભથભાઈ વિ. જરાકમાં ભાગે તૂટે એવું, આળ ચડાવે એવો
ભથરો ન. ભાદરવો
ભથલ સથલ ના. ફેરબદલી
ભથારાં-ભથારૂં અ. તરફ
ભથીના ના. જાડી પાડી એવી
ભથો વિ. જાડો અને અક્કલ વિનાનો
ભનણું ક્રિ. બનવું
ભનથલ વિ. બનનાર
ભનાં ના. બનાવ, હકીકત, રચના
ભનેટી ના. બનેટી
ભનેલ વિ. બનેલ
ભફ અ. એક અવાજ
ભફા ના. ભાળવું પડી જવું
ભફાક ન. પાણીમાં પડવાનો અવાજ
ભફાંગ ન. કોઈ કચવાય એ અવાજ
ભભકણું ક્રિ. ભભૂકવું
ભભકુની ના. જાડી મોટી છોકરી, એવી વ્યક્તિ (કટાક્ષ)
ભભૂ ન. ચંબૂ
ભભૂત ના. વિભૂતિ
ભભૂતીઓ વિ. ભભૂતિ ચોળેલ
ભભૂલો ન. બજર ભરવાનું નાનું માટીનું કુલડું
ભમ વિ. પોચો
ભમાંડથલ વિ. મારનાર, રખડાવનાર
ભમકાયણું ક્રિ. મારવું
ભમ ચક્કર વિ. અર્ધ પાગલ
ભમણ ન. ભમવું તે
ભમણું ક્રિ. ભમવું, રખડવું

ભમંધલ વિ. ભટકનાર
ભમરકડી ના. ફરતી ચકરડી
ભમર ગરીઓ ન. એક જાતનો ભમરડો
ભમર ગોલીરો ન. એક જાતની રમત
ભમરી ના. એક માખી
ભમરો ન. કપાળ પરનો વાળનો ચકરાવો
ભયડણું ક્રિ. ભરડવું
ભયડીંધલ વિ. ભરડનાર
ભર ન. સો જઈ (કાંટાનો મોટો ઢગલો)
ભરક ન. મોટો ખાડો, પેટ
ભરકત ના. બરકત
ભરક ભરણું ક્રિ. પેટ ભરવું
ભરખ ન. ભક્ષ્ય
ભરખણું ક્રિ. ખાઈ જવું
ભરડો ન. ભીંસ
ભરણું ક્રિ. માપવું, ભરવું
ભરત ન. નોતીકાની રમતમાં ત્રણ કાંકરીનું સીધી લાઈનમાં આવવું તે
ભરપ ના. માપવું તે
ભરપાઈ ના. ચૂકવી દેવું, પૂરું કરવું તે
ભર ભરામણ ના. ભલામણ વગેરે
ભરમ ન. ભ્રમ, ભેદ
ભરમાયણું ક્રિ. પ્રે. ભરમાવવું
ભરા અ. બાજુ, થી
ભરાધ ના. માથે પડનાર બોજો
ભરાભર અ. બરાબર
ભરામણ ના. ભલામણ
ભરાયણું ક્રિ. ભરાવવું
ભરી ના. ભારો
ભરીંધલ વિ. ભરનાર
ભરેલ વિ. ભરેલું
ભર્યો-ભરેઓ ન. વસ્તુ
ભર્યો ભરમ ન. બાંધી મૂઠી
ભલ વિ. ભલો
ભલ ઘોડો ન. ભલો નાનો ઘોડો
ભલ ભલા વિ. ભલ ભલેરા
ભલ ભલેરી વિ. એક બીજાથી અધિક
ભલા અ. હો! ના. ભલા, વિ. સારા
ભલાઈ ના. ભલાપણું, ઉપકાર, 'ભા તો જી ભલાઈ'
ભલાધૂર ન. ભલા દૂર રહો! બાવાની સલામનો શબ્દ
ભલા માડૂ ન. હે ભલા ભાઈ!
ભલી વિ. ઘણું દૂધ દેનારી

ગાય-ભેંસ, સારી માતેલી
ભલી કરે અ. ઘણી ખુશીથી
ભલીવાર ના. સારાપણું, કાર્ય-શક્તિ
ભલે અ. ભલે!
ભલેરો વિ. વધુ ભલો
ભલો વિ. માતેલો અને સારું કામ કરનારો (બળદ)
ભલોટ ન. રાજપૂતની એક જાત, એક ગામ
ભવાઈચો ન. ભવૈયો
ભવાડો ન. નાલેશી, ફજેતો
ભવીસ ન. ભવિષ્ય
ભસ અ. બસ.
ભસમ ના. ભસ્મ, સળગી જવું તે
ભંગ ના. ભાંગ, વિક્ષેપ
ભંગીઓ ન. ભંગી, ઝાડુ વાળનાર
ભંગણું ક્રિ. ભાંગવું 'લિચક ભંગીઓં ? ભગ્ન ભગ્ન
ભંગીંધલ વિ. ભાગનાર
ભંડારો ન. ઉત્સવ
ભંધ ન. કેદખાનું
ભંધૂક ના. બંદૂક
ભંધૂકીઓ વિ. બંદૂકવાળો
ભંધી ના. બંદી, કેદી
ભંધો ન. બંદો, 'હિકડી ભંધો જે મનમેં બઈ કરે અલા'
ભંભાર-ભંભાલ ન. જંજાળ
ભંભોર ના. સિંધનું એક શહેર
ભા ન. ભાઈ
ભાઉ-ભાઉડો ન. બાળકને બીવડાવવાનો શબ્દ
ભાકીં અ. બાકી
ભાગ ન. નસીબ, ભાગ
ભાગજોગેં અ. ભાગ્ય વશાત્
ભાગ ભટાઈ ના. વાડી ખેતરની પેદાશનો ભાગ
ભાગા ભાગી ના. નસીબ પ્રમાણે થવું તે
ભાગીઓ ન. ભાગીદાર
ભાગુ ન. નાનો મગર, 'મગે પીર જો ભાગુ'
ભાગેંજ અ. ભાગ્યે જ
ભાગોડ વિ. ભાગી જાય એવું
ભાછા ન. બાદશાહ 'ખ્વાલી ભાછા,
ભાજ ન. ભુજા, બાહુ, બાજ
ભાજ સધો વિ. સબળ બાહુ-વાળો
ભાજાર ના. બજાર
ભાજી ના. બાજી
ભાટકણું ક્રિ. ભટકવું
ભાટકંધલ વિ. ભટકનાર
ભાડો ન. ખાડો

ભાડ ના. ખાડ
ભાડો ન. મોટો ખાડો
ભાડ ના. હલકા પ્રકારનું ભાડું
ભાડણું ક્રિ. ભાડે રાખવું
ભાડાઈત ભાડાત ન. ભાડૂત
ભાડા અખર : ભાડા ચિઠ્ઠી ન.
ના. ભાડાનું લખાણ
ભાડીઓ ન. ભાડ–હલકી કમાણી ખાનાર
૪૦૮
ભાડો ન. ભાડું
ભાણુ ન. વાસણ
ભાતીન અ. અંદર
ભાત્રીઓ ન. ભત્રીજો
ભાધ અ. બાદ
ભાધી ના. બાદી
ભાની ના. હજામની કોથળી
ભાભ ન. ભાગ બાળકનું ખાવાનું
ભાભલા ના. એક જાતની માટી
'ભાભલા જો સભૂ'
ભાભખલક ના. નીચા વર્ણનો
સમૂહ
ભાભા ન. ભાઈ, પિતા
ભાભુ ના. દાદીમા, નાનીમા,
ડોશીમા (ભાટિયા)
ભાય ના. તાપણી
ભાયલ અ. મંજૂર
ભારૂ ન. બ. ભાઈઓ

ભાર ઝલો વિ. ભાર ઝાલનાર
ભારીઓ ન. ઊંટ પર ભાર
ભરવાનું કાઠું
ભારીગરો ન. ભાર
ભારે કુરા અ. ઉગમણી તરફ
(વહાણવટું)
ભારીંડ ન. ભારવટીઉં
ભાલ ન. ઉપકાર
ભાલીઓ ન. મોટો ઘડો, ભાલ
પ્રદેશનો ઊંટ
ભાવર ન. બ. ભાઈઓ
ભાંકોડો ન. બંકોડો
ભાંખ ના. પ્હો ફાટવાનો સમય
કિરણ
ભાંખણું ક્રિ. ભવિષ્ય ભાખવું
ભાંખ ફુટે અ. પ્હો ફાટવા વખતે
ભાંખરો વિ. સુકાઈ ગયેલો
ભાંખીંધલ વિ. ભવિષ્યભાખનાર
ભાંખ્યા ના. બોલી કંઈક હલકી
ભાંગો ન. વહાણનો ઊભો પેડો
જેમાં પાટીઆં જડાય
ભાંજડો ન. કચ્છની ઉત્તરે
આવેલ એક ડુંગર, મેલી
વિદ્યાના સાધકો કાળી ચૌદ-
શની રાતે ત્યાં જાય છે એમ
કહેવાય છે

ભાંઠો ન. જાડી લાકડી

ભાંઢરૂ ન. બ. ભાંડુ

ભાંઢે ભણેલ વિ. નિરક્ષર

ભાંઢો ન. વાંસો

ભાંત ના. ભાત

ભાંતીગર વિ. ભાતી ગળ

ભાંઝરેકો ન. મચરકું

ભાંઝરણું ક્રિ. પશુઓનું બરાડવું

ભાંયણું ક્રિ. લાગવું, 'અંખિ ભાંઈએં કીં ભલા ?'

ભાંસણું ક્રિ. ગમવું, લાગવું

ભિગડણું ક્રિ. બગડવું

ભિગાડ ન. બગાડ

ભિચ અ. પુષ્કળતા

ભિચડણું ક્રિ. કચડવું

ભિજણું ક્રિ. ભીંજવું

ભિંજંધલ વિ. ભીંજનાર

ભિજેલ વિ. ભીંજેલ

ભિટ ના. ટેકરી

ભિટાઈ ન. સિંધના મહાન શાયર શાહ અબ્દુલતીફ ભિટાઈ

ભિઠ ના. ભીંટ

ભિઠ બેગાર ના. વેઠ બેગાર

ભિઠી ના. બે ચાસ વચ્ચે રહી જતો જમીનનો પટો

ભિડ ના. લે-વેચનું સ્થળ

ભિણ્યાં અ. ઢોરને હલકી રીતે બોલાવવાનો શબ્દ

ભિત ના. ભીંત

ભિતિયો ન. રસોડા આડેની નાની ભીંત

ભિથ ના. બડ, એક ગૂમડું સાથ હતું

ભિરણું ક્રિ. બળી જવું

ભિરાડી વિ. ખેલાડી

ભિરંધલ વિ. બળનાર

ભિરેલ વિ. બળી ગયેલ

ભિલકુલ અ. બિલકુલ

ભિલા વિ. નીચે નમેલા

ભિલે અ. ધન્ય !

ભિલે ભાઈ ન. મોટો માણસ

ભિલે' અ. ગમે તેમ થાય તો પણ

ભિલો વિ. નીચે વળેલાં શીંગડાં-વાળો બળદ

ભિસિયાલ અ. પુષ્કળ (ફારસી -બિસ્યાર,

ભિંભણું ન. આંખની ઉપરના વાળ

ભિંધા ના. દગાબાજી, કપટ

ભીટ ન. વાડના કાંટાનો મોટો ઢગલો

ભીડ ના. ગીરદી, આફત

ભીડણું ક્રિ. દબાવવું, હેરાન કરવું

ભીડીંધલ વિ. બંધ કરનારો

ભીડાયણું ક્રિ. ભીંસમાં લેવું

ભીડેલ વિ. બંધ કરેલ
ભીડો ન. ભીસ લુહારની એક પકડ
ભીધ ન. મોટું ગાબડું
ભીભી ના. ભાભી
ભીલી ના. ગોળનો રવો
ભીસ-ભીંસ ના. દબાણ, ગીરદી
ભીં વિ. બહાદુર
ભીંગ ના. શૂન્યપણું
ભીંગારો ન. ભમરો
ભીંછ વિ. મોટા વાળવાળો
ભીંડો ન. ભીંડો, અપું
ભીંસણું ક્રિ. દબાવવું
ભુઈ ના. ભુઆનું કામ કરનાર સ્ત્રી
ભુઓ ન. માતા કે દેવનો વાસો લેનાર
ભુકર ન. ઝટ ભાંગી પડે એવો પથ્થર
ભુકી ના. પીંડી, ભુકી
ભુંકો ન. ચૂરો
ભુખ ના. ભૂખ
ભુખડો વિ. ભૂખડો
ભુખ બારસ ના. ભૂખડી બારસ
ભુખઈ ના. ભૂખી, મુન્દ્રા પાસેની ભૂખી નદી
ભુખારી ન. શાહ બુખારી, શાહ-મુરાદ પીર મુન્દ્રા ના, અસલ બુખારાના નિવાસી
ભુગજણુ ના. પજવણી
ભુગડા ન. બ. ડાળીઆ, ચણા શેકેલા
ભુગડીઓ ન. ડાળીઆ વગેરે ભૂંજનાર
ભુગણું ક્રિ. સતાવવું, ભૂજવું
ભુગતર ના. ઝીણું જંતુ
ભુગસો વિ. ભૂરા રંગનો
ભુગીંધલ વિ. ભૂંજનાર
ભુગેલ વિ. ભૂંજેલ
ભુગો ન. શેકેલું માંસ
ભુછ ના. ખરાબી
ભુછડાઈ ના. ખરાબી
ભુછડો વિ. ખરાબ, સુવ્વર
ભુછા ન. બ. અપશબ્દો
ભુછો વિ. ભુંડો, ખરાબ
ભુજસાઈ વિ. ભુજનો નિવાસી (કટાક્ષ)
ભુજાણું ન. ભુજનું લાડકું નામ
ભુજીયો ન. ભુજ પાસેનો ડુંગરી કિલ્લો
ભુટો ન. ભૂટો
ભુઠિયું ના. બ. વડીલોનું આખરી સ્થાન
ભુડ ના. કચરો
ભુડ્ધ ન. ગોરંભો, પાણી માપ- સીસાનો ગોળો સમુદ્રમાં

ઊંચાઈ-નીચાઈ માપવાનું સાધન, વિચાર વિનાની વાત

ભુદધાઉ ન. ચણતરનો ભારે પથ્થર

ભુદ્ ભુદીઆ ન. બ. પરપોટા

ભુણકા ન. ઝીણો અવાજ

ભુણણું ક્રિ ભટકવું

ભુત ન. શરીર, મૂર્તિ

ભુતણું ક્રિ. છબું થઈ જવું

ભુતેલ-લો વિ. છબું

ભુન ન. ભૂત

ભુર ના. કૂબડ, અર્ધ પાગલ સ્ત્રી

ભુરટ ન. કપડામાં વળગે એવા નાના ગોળ દાણા, એક છોડવાના

ભુરસ ન. ઘસ

ભુલ ના. ભૂલ

ભુલણું ક્રિ. ભૂલવું

ભુલાડે પેણું ક્રિ. થાપ ખાવી

ભુલંધલ વિ. ભુલનાર

ભુલેલ વિ. ભુલાઈ ગયેલ

ભુંગલાડો ન. માથે કપડું ઓઢીને બાળકો ઝુંપડા જેવું બનાવે તે

ભુંગા ભેણી ના. ઘરનાર

ભુંગી ના. નાની ઝુંપડી

ભુંગો ન. મોટું ઝૂંપડું

ભુંઢી ભુઢી ના. કચ્છમાં એક વખત ચાલતી અયોગ્ય લાગત નાખી કોમ માટેની

ભૂ ન. પાણી

ભૂકરિયો ન. ભૂરા ભૂરા થાય એવો પથ્થર

ભૂખ ન. પેટ

ભૂધર વિ. મોટા પેટવાળો

ભૂધો ન. મોટું પેટ

ભૂભાં ના. ગોરી સ્ત્રી

ભૂરાંટો વિ. મસ્તીમાં આવેલ, વિહ્વળ

ભૂસો ન. ભૂસું

ભૂં ના. ધરતી

ભૂંકણું ક્રિ. ગધેડાનું બોલવું, જેમ તેમ બોલવું

ભૂંકંધલ વિ. ભૂંકનાર

ભૂંગરી ના. ભૂંગળી, તમાકુ પીવાની નળી, કાનનું ઘરેણું

ભૂંગરો ન. ભૂંગળો

ભૂંગરો બંજાણું ક્રિ. નાનું કામ કરવું (કટાક્ષ)

ભૂંડ ન. ડુક્કર

ભૂંડણ ના. ડુક્કરની માદા

ભૂંપ ન. ટીપું

ભૂંની ખિચડી ના. વઘારેલી ખીચડી

ભૂંભાટ ન. એક અવાજ, અવાજ સાથે જવું તે

ભૂંભેડી-ભૂંભણુ ના. ભૂં ભૂં અવાજ કરતો એક પતંગ

ભે ન. કમળનું મૂળ, 'ભે મચ્છીને લોક, રમા બેંધા સુખડી'

ભે-અકલ વિ. અક્કલ વિનાનો

ભેખ ન. ભેગ

ભેખડ ના. નદીની ઊંચી પાળ

ભેગો ન. ઘઉં બાજરી વગેરેનો એકત્ર લોટ

ભેગાડો ન. ખાચડો, શંભુ મેળો, જુદો જુદો એકત્ર લોટ

ભેજાર વિ. હેરાન

ભેઠ ના. ભેટ, કમર પર બાંધેલ કપડું

ભેઠી ના. અંગૂઠા અને આંગળાની દાબ

ભેણુ ના. બહેન, દુખતી આંખમાં નાખવાની ભરણુની દવા

ભેણુઈયો ન. બનેવી

ભેણી ના. મકાન બ. ભેણીઉ

ભેનર ના. બહેન

ભેતાલ વિ. તાલ વગરનો, ગાંડા જેવો

ભેર ના. એકત્રપણું

ભેરપો ન. મેળાપ 'ભેરપો ભાલેં જે'

ભેરાભેર અ. સાથોસાથ

ભેરો અ. ભેગા

ભેલ ના. કોઈનાં વાડી-ખેતરમાં ઢોર ચારવાં તે

ભે-લજો વિ. લાજ વિનાનો

ભેલાઈંધલ વિ. ભેલાવનાર

ભેલાણુ ના. પારકું ખેતર ચરાવવું

ભેલાયણું ક્રિ. ભેલ કરાવવી

ભેલેલ વિ. ભેલાઈ ગયેલ

ભે સરૂર વિ. શરમ વિનાનો

ભેસ્ત ન. સ્વર્ગ

ભેથ ન. બહેત

ભેર ના. તાંબાની મોટી કૂંડી-વાળી નોબત

ભેરવલ ના. ચીબડી

ભેરીં ના. મોટી નોબતો, 'ભેરીં બીં' ભરા'

ભેંકાર વિ. ભયંકર

ભેંગરો ન. ભેંકડો

ભોઈ ન. ઘરડું શિયાળ, 'ભગાડ પુડિયા ભોઈ'

ભોગ ન. વાડી ખેતરનો વચ્ચે ભાગ

ભોગડીઆ વિ. દાણીઆ-ચણા શેકનાર

ભોગીર ના. શક્તિ

ભોછપ ના. તહોમત
ભોટ વિ. મૂર્ખ
ભોણીયું ન. તળાવું
ભોથો ન. જુવાર–બાજરી વઢાઈ જતાં નીચે રહેલો ભાગ, અક્કલ વગરનો
ભોપો ન. રબારી, માતાનો ભુવો
ભોમકા ના. વતનની ધરતી
ભોયડ ના. ભૂરો ભૂરો થાય એવી જમીન
ભોર ઢઢી ના. ટાપડી ચોટી
ભોરાઈ ના. ભોળપણ
ભોરો વિ. ભોળો
ભોરો ભંડો વિ. ભોળા જેવો
ભોરો ભોથલો વિ. ભોળો અને અજ્ઞાન
ભોલડો ન. વાંદરો
ભોં ના. ભૂમિ, માળ
ભોં-ડાગ ન. અગ્નિસંસ્કાર
ભોંડપ ના. શરમ
ભોંડો વિ. શરમીંદો
ભોંત ના. આંખે અંધારાં આવવાં તે, મૂરછા
ભોંયું વિ. ભોમીઓ
ભ્રામણ ન. બ્રાહ્મણ
ભ્રામણી ના. બ્રાહ્મણની સ્ત્રી
ભ્રામણીઆં વિ. બ્રાહ્મણનું 'ભ્રામણીઆં પાણી'

મ

મઈ ના. મહી
મઈ મેમાન ન. મહેમાન વગેરે
મઈં ના. બ. ભેંસો, 'છડી', મઈં ને બકરી', બ્યો કલોડો કાન'
મઉંઅર ના. મોરલી
મઉડો ન. મહૂડો
મક્કડ ન. તીડ
મકડી ના. નાનું તીડ, લાલ રંગની ગાય, ગાડાની ઊંધ પર જડેલ ચોકી રાખવાનું સાધન
મકડો ન. લાલ રંગનો બળદ, વહાણનો સઢ બાંધવાનું આડું લાકડું
મકાર વિ. ઢોંગી
મંકો ન. માડી ગામને ઊજડ કરનાર માણસ
મખ ના. માખી
મખણ ન. માખણ
મખણી ના. માલધારીઓ પરનો માખણ ઉઘરાવવાનો લાગો
મખણું ક્રિ. ચોપડવું
મખાઈંધલ વિ. ચોપડાવનાર
મખાયણું ક્રિ. પ્રે. ચોપડાવવું
મખર ન. આફત 'અખર પણ ખપે', મખર પણ ખપે'

મચેલ વિ. ચોપડેલ
મચ ન. ભડકો
મચકો ન. ઝબુકો, ઝટકો
મચણું ક્રિ. માતેલા થવું
મચાઇંધલ વિ. મચાવનાર
મચાયણું ક્રિ. પ્રે. માતેલા બનાવવું, મચાવવું
મચેલો : મચેલ વિ. માતેલો
મછ ન. મોટું માછલું
મછરી ના. ઝીણી જીવાત
મછલી ના. ગાડાના લોઢાના સળીઆ-હાથેલાના
મછી ના. માછલી
મછી કંઢો ન. ધાબળાના બે પડને સાંધતું એક સીવણ
મછી પીઠ ના. મછી બજાર
મછીમાર ન. માછીમાર
મછુઓ ન. નાનું હોડકું
મછુ કંઢો ન. મોરબી તરફનો પ્રદેશ
મજલ ના. વિશ્રામનું ધામ
મજકૂર ન. હકીકત
મજા ના. સરસ વસ્તુ (બાળકની બોલી)
મજાલ ના. ગજું
મટ ન. મૂલ્ય
મટણું ક્રિ. મટી જવું
મઠાર ના. મેંદી
મઠ મઠ અ. માંડ માંડ
મઢેંયાર ન. માંડવીનો રહેવાસી
મઢ ન. દેવનું સ્થાનક, 'માતા જો મઢ'
મઢણું ક્રિ. મઢવું
મઢતર ના. મઢવું તે
મઢા ગંઢ ના. છૂટે નહિ એવી મડાગાંઠ
મઢાયણું ક્રિ. પ્રે. મઢાવવું
મઢિયો વિ. કંજૂસ
મઢી ના. મઢી
મઢીંધલ વિ. મઢનાર
મઢેલ વિ. મઢેલ
મઢો ન. મુડદું, કંજૂસ
મઠ ન. દેવનું સ્થાનક, આશ્રમ
મઢી ના. સાધુની ઝૂંપડી
મઢુલી ના. નાની ઝૂંપડી
મઢેલ વિ. મઢેલું
મણ ના. વજાડવાની માટીની માણ, એક તોલ
મણખન વિ. મણ જેટલું
મણગેડો ન. કરોડ રજ્જૂનો ઉપલો ભાગ
મણા ના. ખામી 'કણુ કઈ મેં કણા ન મણુકઈ મેં મણાન'
મણિયારો ન. ચૂડા-ચૂડલી

વેચનાર (કૃષ્ણનું એક સ્વરૂપ)
કચ્છનો એક ગઢ
મણિયું ન. માણેક, મણકો
મણીકો ન. મણનો તોલો
મણ્યાર ન. મણિયાર
મત ન. અભિપ્રાય
મતરઈ ના. સાવકી મા
મતા ના. માલ
મતારો વિ. માતેલો
મતાલો ન. ઉકળવું તપવાથી પડતું કાણું
મતાં અ. રખે!
મતિયો ન. હરિજનોનો દેવ
મતીઆ મૂડા ન. બ. ઓછી અક્કલવાળા
મતીલો વિ. પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે ચાલનાર
મતુઆ ન. બ. અસર, 'મવણુ મતુઆ'
મતો ન. સહી કરવી તે,
મતો મારણું ક્રિ. સહી કરવી
મથરાવટી ના. માથાવટી
મથલ ના. કોશનું પાણી જવાનો છેડો
મથલો વિ. ઉપરનો
મથા અ. ઉપરથી, પછી
મથાકૂટ ના. માથાકૂટ
મથા બોક અ. માથા બોળ
મથા મથે અ. વારંવાર
મથા વડ ના. કસુંબલની એક પ્રકારની લાગણી
મથા સરે અ. એકંદરે, સરેરાશ
મથા સરો ન. ઉપલો ભાગ
મથે મથા અ. વારેવારે
મથો ન. માથું
મથોડો ન. એક માણસ જેટલું
મથમ વિ. ક્રૂર
મથરો મથરો અ. ધીરે ધીરે
મથલાર ના. આલય
મથાર ન. આધાર
મથૂરો ન. કમળો
મનખ ન. મનુષ્ય
મનખા દે ના. માનવદેહ
મનખો ન. માનવ જન્મ
મન છુટી વિ. ખુલ્લી (વાત)
મનણું ક્રિ. દાબવું, ચંપી કરવી
મન તોરી વિ. મનની ઇચ્છા પ્રમાણે ચાલનાર
મનમેડો વિ. ઉદાસ
મન મોજી વિ. મનની મોજ પ્રમાણે ચાલનાર
મનવો ન. મનડો
મનાર ન. વહાણનાં ભંડારનાં પાટીઆં

મનાં ના. મનાઈ, કબર

મનાંણુ ના. વિચાર નહિ એવી

મનીંધલ વિ. ડાબનાર

મનેલ વિ. ડાબેલ

મમઈ ના. મમી

મમ મમ ન. બાળકનું ખાવાનું, ગુજરાન

મમતીલો વિ. મમત વાળો

મરક ન. ગૌરવ, કોશનું નીચેનું દોરડું, વહાણના પરમાણને બાંધવાનું દોરડું

મરછ ન. ઝોક

મરણું ક્રિ. મરવું

મરલ વિ. મરેલો

મરંધલ વિ. મરનાર

મરૂઓ ન. મરવો

મરેલ વિ. મૂએલો

મલ ન. વ્યાયામમાં વજન ઉપાડવાનું લાકડાનું કે પત્થરનું સાધન, પહેલવાન, કોશની માંચીનું વચ્ચેનું લાકડું

મલક ન. જત લોકોને માનથી બોલાવવાનો શબ્દ

મલંગ ન. એક ફકીર

મલાઇંધલ વિ. દીપાવનાર

મલાખ ન. જમ, મલાખડ

મલાખડો ન. કુસ્તીનો અખાડો

મલામત ના. આફત

મલાયણું ક્રિ. દીપાવવું 'આરો મલાયો'

મલાર ના. જંગલ, એક રાગ, મોરનો અવાજ

મલારીઓ ન. માણસ જેવું દરિયાઈ જાનવર

મલાવો ન. મોટાઈ

મલૂક વિ. સરસ

મલૂન ન. બદમાશ

મસર વિ. આળસુ

મસાલ ના. મશાલ

મસાલચી વિ. મશાલ ધરનાર

મસાલી ના. સીંદરી (વહાણવટુ)

મસૂધો ન. મુસદ્દી

મં-મ઼ં : મં અ. ના ના

મંઉં ન. કચ્છનું એક લીલું ગામ જ્યાં પાણી વહ્યા કરે છે. (મંઉં જો ગધેડો)

મંઉં જો ગડાડો વિ. તગડો

મંગ ના. માટીની હાંડલી

મંગતી ના. વેશ્યા જેવી એક જાત

મંગરો ન. એક જાતની માછલી

મંઙણુ ન. માગણુ

મંઙણી ના. માગણી

મંઙણું ક્રિ. માગવું

મંઙણુવાર ન. માગણહાર

મંઙ–મંઙાણી ના. ચોતરફની માગણી
મંઙેલ વિ. માગેલ
મંજલ ના. વિશ્રામનું ધામ
મંજી ના. માંચી, ગાડાનું જેના પર મંડાણુ થાય છે તે માંચી
મંજીરા ન.બ. કાંસીઆ
મંજો ન. ખાટલો
મંઞણું ક્રિ. માનવું
મંઞાઈંધલ વિ. મનાવનાર
મંઞાયણું ક્રિ. મનાવવું
મંઢક મંઢક અ. ચગડાતાં
મંઢણું ક્રિ. માંડવું
મંઢપ ન. મંડપ
મંઢાઈંધલ વિ. મંડાવનાર
મંઢાણુ ન. મંડાણુ, પાયો, આરંભ
મંઢેલ વિ. માંડેલ
મંઢો વિ. લંગડો
મંધ વિ. મંદ
મંધેરો વિ. ઠૂંકેરો, કદમાં નાનો
મંધિયાણી ના, વલોણી, રવૈયો
મંધો વિ. માઠું, ઓછું, મંદ
મંસ ન. માસ
મા ન. માંસ, માતા
માઈ ના. મરજી, ખાટલાના પહેલા પાંગત
માઈ જો લાલ ન. માતાનો કોઈ મહાન બેટો
માઈ બાપ ના. ન. મા–બાપ
માઉ વિ. બહુ મોટો થયેલો (કટાક્ષ)
માક ના. ઝાકળ.
માકીઓ વિ. માકપડે એવો પવન
માકૂડી ના. મંકોડી, કીડી
માકૂલ અ. સફળ
માકૂલીઆ ન.બ. લાડના થનગનાટ
માખી ના. મધમાખી
માગ ન. માર્ગ
માગે અ. અત્યારમાં, એટલામાં
માચ ન. હોડીનું ચડવું, રચવું
માચેડો ન. માતેલા પશુ
માછલી ના. ગાડા પરની લોઢાની પટીઓ માછલીના આકારની
માટ ન. બકરાં મરવા લાગે એવો રોગ
માટી ના. માટલી, મર્દ
માટીડો ન. મર્દ
માટો ન. મોટું માટલું
માઠ અ. ચૂપ, 'મિઠિયાં મિઠી માઠ'
માઠાઈ ના. માઠાપણું
માઠાર ના. મંદી
માઠી વિ. ખરાબ
માઠો વિ. ધીમો
માડ ન. આડશર, કૂવાના ટોડા ઉપરનો ભાગ કોશ કાઢવા માટે

માડી ના. મા માટેનો લાડભર્યો શબ્દ, એક ઉજ્જડગામ
માડૂ ન. માણસ
માડુઆ–માડૂંઆ ન.બ. માણસો
માણણું ક્રિ. લહાવો લેવો
માણા ન. બ. માન ખાવું તે
માણેલ વિ. લહાવો લીધેલ
માણું ન. એક માપ
માત ન. હાથીનો માવત, માતાજી
માતમ ન. ગમ, અફસોસ
માતર ના. ગોળ પાપડી, માત્ર
માતંગ ન. હરિજન માટે માન વાચક શબ્દ, હરિજનોનો મહાપુરુષ
માતાપંથી વિ. માતાપંથમાં માનનાર
માતમ ન. તાબૂતનું મેદાન
માથુર વિ. પડી ભાંગેલો, નિસ્તેજ
માધર જાઈ વિ. નગ્ન
માધી ના માદા
માનઈ ના. તાવડી
માનખો ન. માનવ અવતાર, મહત્તા
માનાવટ ના. આદરમાન
માની ના. રોટલો, જેના વડે માન આપવામાં આવે તે
માની વિ. અભિમાની
માનીઆં–મઢીઆ થ્યો ક્રિ.ભૂ. ભૂખ મરતો થયો
માનું ન. મધપૂડો
માપ ન. એક ભરપનું પ્રમાણ
માપખન વિ. માપ જેટલું
માપણું ક્રિ. માપવું
માપારો વિ. માપ ભરનાર
માપીઓ ન. માપવાનું સાધન
માપીંધલ વિ. માપનાર
મા–પે ના. ન. માબાપ
માપેલ વિ. માપી લીધેલ
માપો વિ. માપ કરનાર
માફા માફી ના. એક બીજાને માફ કરવું તે
માફારી ના. માફા વાળી (વેલ)
માફો ન. રેંકડા પરની છત્રી પર નાખવાનો પડદો
મામ ન. બાળકનું ખાવાનું
મામણ મૂંડો ન. એક જંતુ, ગોળ અને મૂંડો
મામલત ના. માલ
મા મારડો ન. લગ્ન વખતે દીકરીને આપવામાં આવતી મીઠાઈ
માય ના. તારી મા, 'બકરી માય બકરી ખાય'
માયણું ક્રિ. સમાવું
માયલો વિ. જેવો, અંદરનો
માયા ન. માયા ફળ
મારજોર ના. મારફૂટ
મારફાડ ના. મારામારી

મારવાડી ન. થરીઆ જેવો એક ઊંટ
મારાંહો ન. મારવું
મારેમુસે અ. મારી કૂટીને
મારૂઓ ન. મારવો, સુંદર શીંગડા વાળો બળદ
મારૂડી ના. એક જાતની ગાય મારવાડી
મારો ન. મારી નાખનાર, મારો, માંચડો
માલવરા ના. ગાડાની ઊંધ અને સરાકીઆ ઉપરનાં ચાર લાકડાં
માલસાલ ન. માલ પાણી
માવર વિ. મામા તરફના સગા 'માવર કુટુંબાઈ'
માવરો ન. મકાવરો
માંવો ન. અરીસુનું પ્રમાણ બંધાણીનું
માસાં અ. અરેરે!
માસી ના. માશીબા
માસીકો ન. મૃત્યુ પછીની એક માસની તિથિ
માસૂમ ન. નાનું નિર્દોષ બાળક
માં ના. મા
માંગી ના. એક જાતની માછલી
માંઠ ના. માગણી
માંડું ન. માણું
માંચ ન. ખેતરમાં ઊભા કરેલો માંચડો
માંઢણી ના. માંડવણી
માંડુઓ ન. માંડવો
માંણા રાજ ન. રાજ જેવો મકાન અને બંગલો (લોકગીત)
માંણીગર ન. માણી જાણનાર (લોકગીત)
માણીધલ વિ. માણનાર
માંણી ના. તારી મા
માંનખો ન. માનવ અવતાર
માંધ અ. પહેલાં
માંધરીઓ ન. માછીમાર
માંધાઈ ના. બીમારી, માંદગી
માંધાણું ન. એક જાતનું ઘાસ, એનાં બીના રોટલા પણ થતા
માંધો વિ. માંદો
માંધો સાંધો વિ. માંદલો
માંમું ન. મામો
માંમૂર વિ. રચ્યોપચ્યો
માંયના ના. અર્થ
મિકલ ન. ઢોંગ
મિચકાયણું ક્રિ. મીં મચકાવવું આંખ મીચકાવવી
મિચકો ન. ઝબુકો, 'મિચકો મ કર મેતરાણી'
મિજાસ ન. અભિમાન
મિઠ ના. ગાલ

મિટી ના. માટી
મિઠ્ઠો વિ. વહાલો
મિઠાણુ ન. મિષ્ટાન્ન
મિઠિયાર વિ. ઘણો વખત દૂધ આપનારી (ગાય-ભેંસ)
મિઠી ના. ચૂમી, બ. વ. મિઠી ઉં
મિઠી વિ. વહાલી
મિઠુડો વિ. વહાલો
મિઠુ મિયાં ન. પોપટ
મિઠો વિ. મીઠો
મિઠો તેલ ન. તલનું તેલ
મિઠો લો ન. મીઠું લોઢું
મિઠો મોં ન. મીઠું મોઢું
મિળણું ક્રિ. મળવું
મિડ઼ વિ. બધા
મિરિયો ન. વાઈ
મિલ ન. ઢોંગ
મિંજ અ. અંદર ન. અંદર રહેલું હોય તે
મિંજલો વિ. અંદરનું
મિંજાનું અ. અંદરથી
મિંજારા અ. અંદરના ભાગમાં
મિંજું ના. અંદરના બીજ
મિંજોડો વિ. અંદરનો
મીણલા ન. બ. મહેણાં
મીણાં ઓકા ન. બ. મહેણાંટોણાં
મીણું ન. મહેણું, વિ. ઝેરી
મીણું ન. કંઈ ખાધા પછી ઘુમાટ ચડવી તે
મીન મેખ ના. વારફેર
મીનાં-મીનું ન. મીનાનું કામ
મીનાંકારી ના. મીનાની કળા
મીર ના. ગાયકની એક જાત, અમીર
મીલ ના. લોખંડને ગોળ ઘાટ આપવાની લુહારની નળી
મીલા અ. ભલા !
મીં ન. મેહ, વરસાદ
મીંહવણું ક્રિ. મીંડવું
મીંઢિયા ના. માથાના વાળનાં મીંડલાં (ગોરાંનાં)
મીં ધિયાવલ ન.. સોના મુખી જુલાબની એક વનસ્પતિ
મીં ભાભા ન. બ. ઇન્દ્રગોપ, બીર બહુટી. પહેલા વરસાદમાં દેખાતાં સુંદર સુંવાળાં લાલ જીવડાં
મીંથામી વિ. મેઘલી (રાત)
મુઆર ના. ઊંટની રાશ
મુઆડ઼ ના. બાજુ 'અલાઈ તુઆરને વાંઈ મુઆડ'
મુઈમારઈ વિ. ઉરામતું
મુકાબલ અ. મુકાબિલ
મુખડો ન. મોઢું
મુખતિયાર ન. માલિક

મુખા મુખ અ. રૂબરૂ
મુખી વિ. મોટો, પટેલ
મુગતો વિ. મોકળો, પહોળો
મુછ ના. મૂછ
મુછ જો ડોરો ન. ઊગતી મૂછની લકીર
મુછર વિ. મોટી મૂછવાળો
મુછાર વિ. મૂછવાળો
મુછો ન. બળદનું મોઢું બાંધવાનું સાધન
મુજાર ન. મુસાફર
મુઠાં ના. એક નામ
મુઠો ન. હુમલો
મુઠ ના. મૂઠ, કુસ્તીઆમાં જડેલું લાકડું જેના વડે કુસ્તીઓ ઊંચો કરી શકાય.
મુઠ્ખન વિ. મૂઠી જેટલું
મુઠ મુઠ અ. થોડું થોડું
મુઠલ વિ. મરાયેલો
મુઠાસી ક્રિ. ભૂ. હાય! મરી ગયા
મુઠિયા ન. બ. ખાવાની એક વાનગી
મુઠિયાસ ક્રિ. ભૂ. હું મૂઈ
મુઠિયો ન. હાથે પહેરવાનું ઘરેણું
મુઠી ક્રિ. ભૂ. મરી ગઈ
મુઠે ક્રિ. ભૂ. મૂઆ!
મુઠો ક્રિ. ભૂ. મૂઓ, ન. મોટી આફત
મુઠો ડીણું ક્રિ. આફતમાં ઉતારવું
મુડણું ક્રિ. પાણા ઉઠવું, 'મુડેઓ માગ ન ડે'
મુડસ ન. મડું
મુડસાઈ ના. મરદાઈ
મુડંધલ વિ. પાણો ઉઠનાર
મુડલ વિ. મરડેલ
મુતર ન. પેશાબ
મુતરણું ક્રિ. પેશાબ કરવો
મુતરંધલ વિ. મૂતરનાર
મુતરાણું વિ. મૂતરવાની ઈચ્છા વાળો
મુતરાયણું ક્રિ. પેશાબ કરાવવો, ભીનડાવવું
મુતારો ન. મોટો ઘોડો
મુતોણી ના. એક જીવડું જેના મૂતરવાથી ચામડી ઊઠી આવે
મુતોણું વિ. વારેવારે મૂતરનાર
મુથાબ ન. લીલું નાળિયેર
મુથાર ન. વધુ ભાવ લેનાર વેપારી કાળા બજારીઓ
મુન ન. માથું
મુનરાઈ વિ. મુન્દ્રાનો રહીશ
મુફત અ. મફત
મુફતાઉ વિ. મફતનું
મુફતીઆ વિ. મફતીઆ

મુમતી ના. મુહપત્તી (જૈન સાધુની)
મુરકી ના. કાનની બૂટમાં પહેરવાનું ઘરેણું
મુરિયાણુ ન. ખવાઈ જવું, જીર્ણ થઈ જવું તે
મુલ ન. મજૂરી, મૂલ્ય
મુલઈ ન. દહાડીઓ
મુલા-મુલાં-મ્લાં અ. પાસેથી
મુલાજો ન. મુલાહિજો, શરમ
મુલાં ન. વછેરો
મુલાંટો-મોલાંટો ન. માથે મૂકવાનો લુગડાનો ઢીંડલો
મુસકણું ક્રિ. હોઠમાં હસવું
મુસકો ન. વાયરો
મુસણું ક્રિ. હેરાન થઈ જવું
મુસર ડંઢ વિ. ધીંગો ધડો
મુસાયણું ક્રિ. પ્રે. પાયમાલ કરી નાખવું
મુસી રેણું ક્રિ. પાયમાલ થઈ જવું
મુંગણુ ન. માંકડ
મુંડ ન. મગ
મુંડ મિટી ના. એક જાતની માટી
મુંઝ ના. મૂંઝવણ
મુંઝણું ક્રિ. મૂંઝાવું
મુંઝાઈંધલ વિ. મૂંઝાનાર
મુંઝાયણું ક્રિ મૂંઝાવવું
મુંઝેલ વિ. મૂંઝાયેલ
મુંભ ન. એક જાતનું ઘાસ, એની દોરી વણાય છે
મુંઢ વિ. મૂઢ
મુંઢમતી ન. મૂર્ખ માનવી
મુંઢી ના. ઘેટા-બકરાંનું કપાયેલું માથું,
મુંધ ન. મોસમ, (ઓ 'સિંધી)
મૂજી વિ. કંજૂસ
મૂડી ના. શિલક, પ્રાંત
મૂઢીઓ ન. સૂકું નાળિયેર
મૂઢો ન. જમાઈને આપવાનો લાગો વિ. મૂંઝાયેલો
મૂર ન. મૂળ, અ. મૂળે
મૂર-મૂરે અ. મૂળે
મૂરગા અ. પુરાસરા, ઊલટા
મૂરગો અ. ઊલટો, સમૂળો
મૂરત ના. મૂર્તિ, મુહૂર્ત
મૂરાસોતો ક્રિ મૂળમાંથી
મૂરી ના. મૂળા
મૂસ ના. સોનું-રૂપું ગાળવાની ભઠ્ઠી
મૂં સ. મેં
મૂંકે સ. મને
મૂંચરો ન. ઠૂંઠો
મૂંજડો ન. એક જાતનો બળદ

મૂંજે સ. મારો
મૂંઝારો ન. ઝીવનું મૂંઝાવું
મૂંઢ ના. મોઈ-દાંડીઆનો ત્રીજો આંકડો, વકાદ, લેંઢ, મૂંઢ
મૂંઢકો વિ. માથું મૂંડાવેલ
મૂંઢણું ક્રિ. મૂંડવું
મૂંઢીંધલ વિ. મૂંડનાર
મૂંઢેરી ના. એક જાતની શક્તિ વર્ધક વનસ્પતિ
મૂંહલ વિ. મૂંઉેલ
મૂંઢો વિ. માથે મૂંડો
મૂંધારો વિ. મારો
મે ન. એક જાત, ના. ભેંસ, આકડાનું ફળ
મેખ ના. ખાલી
મેગવાર-મેગુઆર ન. હરિજન
મેઘવડરી ના. ઘણો વરસાદ લાવનાર લાલ વાદળી
મેદો ન. એક જાત – ઝાંપી
મેતર-મેંતર ન. મહેતર – ચમાર
મેતરાણી-મેંતરાણી ના. મહેતરાણી
મેતા-મેંતા ન. મહેતા
મેરાઈ ન. દરજી
મેરાયણું-મિરાયણું ક. જમાવવું દૂધ
મેરાણુ-મિરાણુ ન. મેળવણ
મેવાસો ન. સુંદર હવામાનનું સ્થાન
મેસ ન. કાજળ
મેસુ-મેસુક ન. મેસૂબ
મેર ના. હોકાની લાકડી, મહેર
મેરૈયો ન. ચારણની એક જાત
મેલખાઉ વિ. મેલ ન દેખાય એવું કપડું
મેલાતર ન. મરણ પછી સાસરિયામાં દીકરીને અપાતું કપડું
મેલડી ના. મેલીમાતા
મેલો વિ. મેલું
મેં અ. અંદર
મેંધી ન. મેંદી
મેંધીઆવલ ના. સોનામુખી
મેંધો ન. મેંદો
મેયર ના. મહિયર
મેયારી ના. મહિયારી
મેયો વિ. માતેલો ન. ઊંટ
મો ક્રિ.વિ. મુખે
મોઆઢ ના. બાજુ, 'અલાય તુવારને વાંઈ મો આઢ'
મોઆર ના. ઊંટના નાકની દોરી
મોક ના. નાસ, નાક વાટે વરાળ લેવી તે
મોકલ ના. વળામણ
મોકલાઈંધલ વિ. વિદાય આપનાર
મોકલાણી ના. વિદાય વખતની બક્ષિસ

મોકલાયણું ક્રિ. વિદાય આપવી
મોખ-મોગ ના. રહસ્ય
મોગમ અ. મોઘમ
મોગરી ના. એક શાક, મોગળ
મોગરો ન. દીવા પર બાઝેલો
 કાળો ભાગ
મોગો ન. આફ્રિકાનો એક દંડો,
 મૂર્ખ
મોચડો ન. જોડો
મોચારો વિ. રૂપાળો
મોજાણું ક્રિ. ગણવું
મોજુંધલ વિ. ગણનાર
મોજેલ વિ. ગણેલ
મોઠ્યું ક્રિ પાક્કા કરવું
મોટલો ન. ભારો
મોડ ના. બાજુ
મોડણું ક્રિ. મરોડવું
મોડીંધલ વિ. મરડનાર
મોડેલ વિ. મરડેલ
મોઢીઆ ન. બાજુનો ગોઠવેલો
 ગંજ
મોતીઆ ન. વરસાદની મોસમ
 પછીની ઝાકળ, આંખની ઝાંખ
મોથ ના. એક જાતનું સુગંધી-
 દાર ઘાસ, એક પંખી
મોથ મારણી ક્રિ. મોટું કામ
 કરવું, (કટાક્ષ)

મોથ ના. સૂતરાઉ વણાટનું મોટું
 પાથરણું બેઠકનું
મોભ ન. આડસર
મોભારો ન. છાપરાનો એક ભાગ
મોભી વિ. મોટા
મોભો ન. પ્રતિષ્ઠા
મોયડો ન. ખીલ મોઢા પરનો
 ગાય-ભેંસનામોઢા પરનું
 બંધન
મોયડકો ન. ગરકો
મોરચંગ ન. એકવાજિંત્ર મોઢા
 વડે વગાડવાનું
મોર હૂંડો ન. બળદના પૂછડા
 પરનું હાડકું
મોલાંટો ન. પાગોટા
મોલો વિ. થાકેલો ને ઢીલો
મોસો ન. માલ
મો ન. બહેકી જવું તે
મૉકમ વિ. છકેલ
મૉકો ન. તક
મૉહિયો ન. બાજુનો ગોઠવેલો
 ઢગલો
મોણ ન. લોટમાં તેલ નાખવું તે
મૉતખો ક્રિ. ભૂ. મૂઓ (શાપ)
મોથાજ વિ. મહોતાજ
મોયો સ. મારો

મોર અ. પહેલાં, ન. મોળ ચડવી તે, આંબા–લીમડાનાં ફૂલ
મોરણું ક્રિ. સમારવું, કૂટવું
મોરમ ના. એક જાતની માટી
મોરલો વિ. પહેલાંનો
મોરાંટણું ક્રિ. મીઠું મીઠું ખાઈને કંટાળી જવું
મોરી ના. સંબેલું, નીક, ટેકરો
મોરીંધલ વિ. સમારનાર
મોરેલ વિ. સમારેલ
મોરેં અ. પહેલાંથી જ
મોરો ન. ચહેરાનો આગલો ભાગ, સુથારની ધમણનું મોઢું
મોલ ન. મહેલ, મોલાત, પાક
મોલિયો ન. પટકો રેશમનો
મોલૂધ ના. ઇસ્લામની બંદગીની એક વિધિ
મોવડ અ. પહેલ
મોવડી ન. મુખી
મોવર ના. મેરલી
મોવાલી ન. મવાલી
મોસર ના. ઊગતી મૂછ
મોસલ–લી ના. દરબારી દંડ
મોંઘાં મોં અ. મોઢા મોઢ
મોં ચડેલ વિ. મોઢે ચડાવેલ
મોં ઝલણું ક્રિ. થોડું બોલવું, ન બોલવું
મોં ડીણું ક્રિ. સત્કાર કરવો
મોં મટાયણું ક્રિ. મોં ફેરવવું
મોં મોં અ. રૂબરૂ
મોં ઢારો ન. મોઢું ઢાળવું તે
મોં તાણુ વિ. અવળો ચાલે એવો
મોંધ અ. પહેલાં
મોંધલો વિ. પહેલાંનો
મોંય અ. મોઢે
મોંય ચડી કૃ. મોઢે ચડીને
મોંયજા મોંય જા અ. મરી મરીને ધીરે ધીરે
મોણ ન. મેળવણ
મ્લાં અ. તરફથી

ર

રઈ–રુઈ ના. સાંપ જેવું એક ઘાસ
રઈ રઈ ને અ. રહી રહીને
રખ ના. ખાક, રાખ ક્રિ. આ. તું રાખ
રખણી ના. રખાવટ
રખણું ક્રિ. રાખવું
રખ ત રખાં અ. પરસ્પરનો વહેવાર (આપ ભલા તો જગ ભલા)
રખવાર ન. રખેવાળ
રખવારો ન. તાણું, રખેવાળ

રખંધલ વિ. રાખનાર
રખાલ ના. જંગલોની રખવાળી
રખાલી વિ. રખાલને સંભાળનારો
રખિયો ન. હરિજન
રખેલ વિ. રાખેલ
રગ ના. નસ, ઓઢવાની ચાદર
રગત ન. રક્ત, લોહી
રગરગંધો વિ. ધખતો
રછ ન. ડામ, માછલાં પકડવાની મોટી જાળ, સાળના તાણાવાણાને મદદરૂપ દોરી
રૈછી ના. ફૂગ
રજણું ક્રિ. રંધાવું
રજાકજા ના. અણધાર્યું કંઈક થઈ જવું તે
રજ-રજી ના. ઝીણી રેતી, ઝીણી ધૂળ.
રજી ના. મૂસ
રજીઓ ન. ઝીણી રેતી રાખવાનું સાધન (કાગળ શાહીના લખાણ પર રજી ભભરાવવામાં આવતી)
રધેલ વિ. રંધાયેલ
રજોટણું ક્રિ. ધૂળવાળું કરવું
રજોટાયણું ક્રિ. પ્રે. ધૂળવાળું કરાવવું
રજોણુ ન. જૈન સાધુઓનું રજોહરણ
રજોટેલ વિ. ધૂળવાળું
રડ ના. રાડ
રડણું ક્રિ. રાડપાડવી
રડી ના. ચીસ
રત ન. લોહી
રત ખિજાડો ન. ખુળાબો
રતછાણુ ન. લોહીથી તરબોળ
રતડ ના. લાલજુવાર
રત પીડા ના. લોહી પીડા
રત રોગ ન. રક્તસ્રાવનું દરદ
રત વા ન. નાનાં બાળકોને થતો રોગ, સ્ત્રીનો રોગ
રત સોસ ન. રક્ત શોષણ
રતાસ-રતાંસ ન. લાલાશ
રતો વિ. લાલ
રતો ચોડ વિ. લાલચોળ
રતો મતો વિ. રાતો માતો
રતો સિખ વિ. બહુ લાલ
રતો રણ ન. તપતું રણ, શૂન્યપણું
રધણું-રંધણું ક્રિ. રાંધવું
રધીંધલ વિ. રાંધનાર
રધેલ વિ. રાંધેલ
રન ના. રાંડ, 'રન, મૂંહેરા કુળવ'
રનણું ક્રિ. રાંડી નાખવું

રન પુતર ન. રાંડનો દીકરો,
'રનપુતર કાં રા પુતર'
રનાપો ન. રંડાપો
રનું ના. બ. રાંડો
રનેલ વિ. રંડેલ
રફૂટ ના. ઝીણી માટી
રફૂડો વિ. કાદવવાળો
રબ ના. રાબ
રબક થબક વિ. જેવા તેવા
રબડીઓ-રબડો વિ. રાખ જેવો
રબકુક ન. ઘૂંટડો રાબ, જમણ
રબૂપ વિ. નકામો
રબાબ ન. સારંગી જેવું એક વાજિંત્ર
રબ્બ ન. ભગવાન
રમજુ ન. રમજાનમાં જન્મેલો-મુસ્લિમ નામ
રમઢોલ ન. એક ઢોલ
રમણ ભમણ ન. વેર વિખેર, વેરાન
રમાણ ના. સોનાની છોલની રજ
રલી ના. ગોદડી
રલો ન. ગોદડું
રવ ન. વેગ
રવા અ. કબૂલ
રવાઈચો ન. વલોણી
રવાડી ના. રથયાત્રા
રવૈયો ન. રિવાજ
રવો ન. સોજી
રસણું ક્રિ. આંબવું
રસમ ના. રીતરિવાજ
રસમ વે ના. રસમનો ચોપડો
રસંધલ વિ. આંબનાર
રસાડણું ક્રિ. પ્રાપ્ત કરાવવું, પહોંચાડવું
રસી ના. દોરડી
રસો ન. રાંધણું
રસોટી ના. શરીર પર ઊપસતો ગઠો
રંગ અ. શાબાશ
રંગ રખે ક્રિ. ભૂ. સરસ કામ કર્યું
રંગી રાજા ન. અનેક રંગી ભગવાન 223
રંઙ ન. રંગ
રંઙણું ક્રિ. રંગવું
રંઙાટ ન. રંગવાનું કામ
રંઙાયણું ક્રિ. રંગાવવું
રંઙારો વિ. રંગનારો
રંઙીંધલ વિ. રંગનાર
રંઙેલ વિ. રંગેલ
રંજ ન. મનદુઃખ
રંધણું ક્રિ. રાંધવું

રંધો ન. લાકડું છોલવાનું સુતારનું ઓજાર, કમરનો ભાગ, ગરમી જેવો ઊંટનો રોગ

રંધોણું ન. રાંધણીયું

રંભ ના. રાંપ, જમીન સરખી કરવાની કુરીઓમાં રહેલી ધારદાર લોઢાની પટ્ટી

રંભણું ક્રિ. ગાયનું ભરાડવું

રંભો રાડ ના. રાડો રાડ, ગુલશોર

રા ન. રાઓ, તળાવ (ઘલ રા) વિ. મોટા (રા કોટીંભા)

રાઈ ના. તળાવડી

રાગણું ક્રિ. લીંપવું

રાગી વિ. ગાનાર

રાગીંધલ વિ. લીંપનાર

રાગેલ વિ. લીંપેલ

રાગો ન. લીંપણ

રાજક ન. અન્નદાતા

રાજાણું વિ. રાજા જેવો

રાડીઓ વિ. રાડો કરનાર, ગામમાં સાદ ફેરવનાર, સાધુની જાત

રાડો ન. ઝગડો

રાણી મંઢો ન. રાણીઓનો વહીવંચો, રાણીઓને જ માગનાર

રાત ઢકુયો વિ. છાનોમાનો

રાત વિરાત અ. રાતના અણુધાર્યા વખતે, હિંદી–રાત બિરાત

રાતૂણું વિ. ગઈ રાતનું

રાતોરાત અ. રાતે ને રાતે

રાફુ ન. સાપનું દર

રાફો ન. નખ પડી જાય, પરુ વહે એવો કોઢ જેવો ઊંટનો રોગ

રાભ વિ. એદી, અશક્ત

રામકી ના. સાધુની સ્ત્રી

રામરામી ના. ગળામાં પહેરવાનું સ્ત્રીઓનું ઘરેણું

રામાણાં ન. બ. આનંદ મજ્જત

રાય–રાંય ના. ધાનનો ઢગલો

રાયડો ન. ડુલડી જાતનું રમું

રા–રસ્તો ન. રાજમાર્ગ

રાવ ના. ફરિયાદ

રાવર ન. એક જાત, વહીવંચો

રાવરો વિ. દરબારી

રાસ અ. દુરસ્ત

રાસ–વા અ. રાસ એટલે દૂર

રાસાડા ન. બ. નકામા આંટા ફેરા

રાસી વિ. હલકી

રાસુડો ન. રાસડો

રાં ના. બે પગ વચ્ચેનો ભાગ
રાંકરા-ડા વિ. રાંક
રાંકાસ ન. રાક્ષસ
રાંકોડ ના. રાંકડા
રાંગ ના. ગઢની બાજુનો સાંકડો માર્ગ
રાંજેડા ન. કૂવાના તળીઆનો ખાડો
રાંધ ના. રમત
રાંધિયાર વિ. રમતિયાળ
રાંધીકડા-રાંધીકા ન. રમકડું
રાંપી-રાંપડી ના. ચામડું ઊખેળવાનું મોચીનું ઓજાર
રાંય ના. હાયકારો, 'રાંય પઈ;' ધાનનો હલ્લો, 'રાંય ઝલી'ધી કેતરો, જેં મેં માપ પેઓ!
રિંભ્યા ના. રાખ
રિગણું ક્રિ. કરગરવું
રિગંધલ વિ. કરગરનાર
રિજક ન. અન્નજળ
રિજણું ક્રિ. રીઝાઈ જવું સિદ્ધ થવું
રિજાયણું ક્રિ. રીઝું કરવું
રિજેલ વિ. રીઝેલ
રિઢ ના. ઘેટી
રિઢડી ના. નાની ઘેટી
રિઢાર ન. ઘેટાં ચારનાર
રિણુકણું ક્રિ. બેસવું રણકવું
રિણુકાર ન. રણુકાર
રિણુકો ન. રણુકો
રિદ્ધ સિદ્ધ ના. રિદ્ધિ સિદ્ધિ
રિયા અ. વાજબી
રિયાલ ન. જંગબારનો જૂનો સિક્કો
રિંજકો ન. રિજકો
રી ના. તળાવડીનું ઠૂંઠું રૂપ
રીજણું ક્રિ. ખુશ થવું
રીજાયણું ક્રિ. પ્રે. ખુશ કરવું
રીડ ના. ચીસ
રીસાણું ક્રિ. રીસાવું, ક્રિ. ભૂ. રીસાઈ ગયો
રીસાર વિ. રીસાળ
રીંગણું ન. વેંગણ
રુઅણુ ન. રુદન
રુઈ ના. કંઈક વાટવા માટેનો પથ્થર-ઓરસિયો, મોસમ, ઝડી
રુક ન. પોલાદ
રુકાવટ ના. રોકાણ
રુકો ન. રાજનો હુકમ, હક્ક
રુખ ના. ભાવ, ચહેરો
રુખો વિ. લૂખો
રુગો અ. માત્ર, 'રુગી ભાભાસી'
રુચણું ક્રિ. ગમવું
રુચન્યું-રુચંધું વિ. ગમે એવી

રુડણું ક્રિ. લોટવું
રુડંધલ વિ. લોટનાર
રુડચો ખુડયો વિ. રડયોખડયો
રુત ના. ઋતુ
રુતો વિ. મંડી પડયો હોય એવો
રુતો ખુતો વિ. પડયો પાથર્યો
રુધો વિ. રોકાયેલો, 'હથ રુધો આય'
રુથું ક્રિ. ભૂ. રડયો
રુપો ન. રૂપું
રુમ ન. મોટા ગઠી
રુલણુ ન. રખડપટ્ટી
રુલણું ક્રિ. રખડવું
રુલાયણું ક્રિ. પ્રે. રખડાવવું
રુલેલ વિ. રખડેલ
રુસણું ક્રિ. રોષ કરવો
રુંગ ના. માથું
રુંગ લે વિ. ઉકળતું
રુંઢ મુંઢ વિ. જાડો પાડો
રૂ-રૂહ ન. જીવ
રૂજ ના. રૂઝાઈ જવું તે
રૂજણું ક્રિ. રૂઝવું
રૂજેલ વિ. રૂઝાઈ ગયેલ
રૂમ સામ ન. દમાસ્કસ
રૂં ન. રૂંવાડું
રૂંખડો ન. નાના બાળકને સતાવતું સ્વપ્નું
રૂંગારો ન. બાઈઓનું રુદન
રૂંગો ન. આંસુ, રડવું તે
રૂંછાર-લૂંછાર ના. ઝીણા વાળ
રૂંરૂં ન. રોમે રોમ
રે અ. વિના 'રે સુના'
રેઆણુ-રયાણુ ન. મેળાવો
રેખડિયારો વિ. દાંતમાં સોનાની રેખાવાળો
રેખું ના. બ. રેખા
રેચ ન. જુલાબ
રેજી ના. સોનું કાળવાની નાળ
રેજો ન. કપડાનો કટકો
રેટો ન. કાળા રંગની પછેડી
રેઢિયાર વિ. જેનો કોઈ ધણી ન હોય એવો, નધણિયાતો
રેઢો વિ. રક્ષણ વગરનો
રેત ન. રેતી
રેફ ના. નિશાન અક્ષર પર લાગતી રની નિશાની
રેલ ના. રેલો
રેવ ના. ધાતુની વસ્તુને સાંધવી તે
રેવણું ક્રિ. ધાતુને સાંધવી
રેવેલ વિ. સાંધેલ
રેસો ન. ઝીણું
રેણુ ના. ધાતુના વાસણને સાંધવું તે
રેણાક ન. રહેઠાણ

રેમ-રેમ ના. દયા
રેંકડી! ના. નાની ગાડી
રેંકડો ના. કચ્છી ઢબનું ગાડું
રેંજી પેંજી વિ. બ. જેવા તેવા
રેંચું ના. બ. ઝીણું ધાન
રોહિસ ન. એક સુગંધી ઘાસ
રોજી ના. ગુજરાન
રોજી થીણું ક્રિ. પ્રાપ્ત થવું" હથ રોજી ન આં'
રોઠ વિ. સખત
રોઠી વિ. ભાંગે નહિ એવી (સોપારી)
રોઠો વિ. શુષ્ક, સખત
રોઠો ન. કડીઓ વાળી લાકડી, કડિયાળી
રોપ ન. છોડ
રોપણું ક્રિ. સ્થાપવું, વાવવું
રોપીંધલ વિ. વાવનાર
રોપેલ વિ. વાવેલ
રોયડા ન. બ. કરા
રોયડો ન. કંઈક વાટવા માટેનો ગોળ પાણો
રોલો ન. વિક્ષેપ, લબાણ
રોસ ન. પણ, રોષ
રોડ ના. નીચેનો કચરો
રોડ ખોડ ના. કચર પેટી
રોડણું ક્રિ. મૂંડવું, બે હાથે એકઠું કરવું
રોડો ન. કચરો
રોફ ન. રુઆબ
રોંક ના. ધમકી, ઝટકી
રોંક ટોંક ના. રોકાણ
રોંકણું ક્રિ. રોકવું
રોંકીંધલ વિ. રોકનાર
રોંઢો ન. બપોર પછીનું થોડુંક ખાવું
રોંભ ના. રહમ, દયા
રોંસણું ક્રિ. રહેંસવું
રોંસીંધલ વિ. રહેંસનાર
રોંસો વિ. રહેંસી નાખનાર
રૌ ના. જુલમ, 'રૌ રખે'
રવાણુ ના. મેળાવો
રવો ક્રિ. ભૂ. રહ્યો

લ

લઈ ના. એક જાતનું ઊંચું ઝાડ 'લઈ ચડઈ આસમાન'
લઈ ગિનણું ક્રિ. શોધી લેવું
લઈ વિઝણું ક્રિ. મટી જવું, મળી આવવું
લઉ-લૌ ના. લેહ
લક ન. ડુંગર
લકડા ન. બ. લાકડાં
લકડી ના. લાકડી
લકભ ન. ઈલકાબ

લકી જા ન. બ. લકકી ડુંગરના પાણી
લકીર ના. રેખા, લા-સાની વ્હેન લકીર
લખ વિ. લાખ
લખણ ન. લક્ષણ
લખપસા ન. બ. અમુક પ્રકારનું દાન, લાખપસા
લખ લાનત ના. લાખ લ્યાનત
લખ લૂંટ વિ. બેશુમાર
લખાયણું ક્રિ. બ. બનાવવું
લખી વિ. લક્ષાધિપતિ
લખું લેખે વિ. ઘણા
લખેસરી ન. લક્ષાધિપતિ
લગર વગર અ. ચીથરેહાલ
લગ અ. નજદીક
લગડી ના. કટકી
લગણું ક્રિ. લાગવું
લગત ના. ઝોડ ઝપાટ
લગન ન. લગ્ન
લગલગાણી ના. ખોટી વાતોથી કુસંપ કરાવવો તે
લગાણું ન. ખાજ લાગવી તે
લગલ વિ. લાગેલ
લછ ના. લક્ષ્મી
લજણું ક્રિ. મળી આવવું
લજ લજાણી ક્રિ. વસ્તુ શોધી લાવવા બદલનું ઈનામ
લજ ના. લાજ
લજાણું ક્રિ. લજવું. વિ. લજવનારો
લજામણી ના. અડકતાં શરમાઈ જાય એવી વનસ્પતિ
લજાયણું ક્રિ. લજાવવું
લટઈ સં અલિ
લટકણ ન. લટકતું હોય તે
લટકણું ક્રિ. લટકવું
લટક સલામ ન. દૂરથી સલામ
લટકા મટકા ન. બ. નખરાં
લટણું ક્રિ. પલટી જવું
લટાકો ન. લહેકો
લટાપટા ન. બ. ખુશામતના ચાળા
લટાર ના. ટહેલવું તે
લટિયર વિ. સુંદર બાલવાળો, રૂપાળો
લટુડા પટુડા ન. બ. ખુશામતના ચાળા ચવલા
લટૂંબ અ. ભરપૂર
લટ્યા સં. ઓ વહાલા !
લઠ ના. લાકડી
લઠપઠ વિ. ધીંગો પડખો
લઠાઈત વિ. લાઠીનો ફેરવનાર
લઠો વિ, ધીંગો

લડ ના. ઊચાળો
લડણું ક્રિ. નીકળી જવું; ભાર ભરવો
લડાણું ન. ઊચાળાનો સામાન
લડાયણું ક્રિ. દૂર કરવું
લદી ના. ભારની ગાંઠડી
લદીંધલ વિ. ભાર ભરનાર
લડુ ન. લાડુ
લડો ન. ઊચાળાનો માલ
લડો લડાણું ન. ઊચાળો વગેરે
લદણું ક્રિ. વાટવું
લદ્દાર ના. ઝપાટો
લણ્ણુ ના. વણવું
લત ના. લાત
લત ડીણી ક્રિ. પગપર ઊભા રહીને ચંપી કરવી
લતાડણું ક્રિ. લાતથી ખૂંદવું
લતાડેલ વિ. ખૂંદેલ
લથા ક્રિ. ભૂ. ઊતર્યો, મટી ગયું
લથા ક્રિ. ભૂ. મળી આવ્યો
લપઈ ના. લાપસી
લપટણું ક્રિ. લપેટવું
લપણુ ના. તમાચો
લપન છપન ન. આડી અવળી વાતો
લપાટ ના. તમાચો
લપેટો ન. વીંટો
લપોડ સંખ ન. વાતો કરનારો નકામો
લફણું ક્રિ. ઊડવું
લફુંધલ વિ. ઊડનાર
લફાકો ન. લાંબો લહેકો
લફાયણું ક્રિ. ઉડાવવું
લબક ઝબક સા. જરાક ચમક
લબાચો ન. ઘણો સામાન
લબાડ વિ. નકામી વાતો કરનારો
લભણું ક્રિ. મળી આવવું
લભેલ વિ. મળી આવેલ
લમ કનું વિ. લાંબાકાનવાળો, ગધેડો
લમ ટંગો વિ. લાંબા ટાંગાવાળો
લમડો વિ. લાંબો
લમું વિ. લાંબો, દૂર
લર ન. ઢળી જવું તે
લરકાયણું ક્રિ. ઢલાવવું ખૂણ્ડું
લરકો ન. નમી પડવું તે
લરણું ક્રિ. ઢળ ખાવો
લરમાં વિ. કૂવડ
લવજ ન. બોલ
લવર મુછો વિ. ઊગતી મૂછવાળો
લવાસો ન. અલ્પ
લવો વિ. મશ્કરો
લસ ન. માલ

લસરકો ન. ચસરકો
લસાઈ ના. લીસાપણું
લસો વિ. લીસો
લસો લિપટ વિ. તદ્દન લીસો
લસોડણું વિ. ચાટવું
લંગરણું ક્રિ. લંગર નાખવી
લંગરેલ વિ. લાંગરેલ
લંગો ન. ઢોલ—શરણાઈ વગાડનાર એક જાત
લંઘણુ ન. લાંઘણુ
લથણો વિ. ભૂખ્યો
લંભ ન. એક નકામું ઘાસ 'અંધી ઘોડી લંભ લણે'
લંભ જી પાડ ના. જેનું મૂળ ઊંડું નથી એવું ઘાસ
લંભૂસ વિ. લાંબો
લા—લાય અ. માટે
લાઈ ના. લાહી
લાઈધલ વિ. ઉતારનાર
લાઓ લાઓ વિ. ઘણું ઊંડું (પાણી)
લાખા સાઈ વિ. લાખાના સમયના
લાખિયો ન. લાલ રંગનો બળદ
લાખે જો પોર ન. પ્રભાતનો પહોર લાખો ફૂલાણી પ્રભાતના સમયે સુવર્ણનું દાન કરતો હતો
લાખેવારા પેઢા ન. બ. એક એક કાંડલા જેટલો ખોરાક ખાઈ જાય એવી લાખા ફૂલાણીના વખતની લોક કથા છે.
લાખો ન. શરીર પરનું લાલ ધાબું-લાખું
લાખો ન. લાલ રંગનો માનવી
લાગ ન. જોઈતી તક
લાગટ અ. હમેશ
લાગત ના. લાગો
લાગ લાગટ અ. રોજ રોજ વારે વારે
લાગારી આ. પહોળા પાંખીઆ વાળી લુહારની સાણસી
લાગાઈ લાગિયો ન. લાગો લેનારો
લાગા બંધી ના. દરરોજનું બાંધિલું
લાગુ અ. પાસે, બંધબેસતું
લાગુઠો વિ. ઠીક બેસાડેલું
લાગુડો ન. છૂપું ઠેકાણું
લાગો ન. હમેશનો હક
લાચરા ન. બ. થર પારકરમાં થતાં નાનાં તરબૂચની લાચરી

લાજમ અ. યોગ્ય, વાજબી
લાટ વિ. ઉત્તમ, ઊંચો
લાટો ન. ગડ્ડી
લાડક ન. અણુવર
લાડી ના. નવવધૂ
લાડીલો વિ. આગળો
લાડો ન. વરરાજા
લાડ઼ી ના. લુગડાનું ચીથરું
લાડ઼ીચબો વિ. ચીથરાં ચાવનાર પશુ, લવલવાટ કરનાર
લાણુ ના. લહાવો 'લાણુ સૈં લપણુ'
લાણુ લાણુ ના. એક જાતની બોલ-બેટ જેવી રમત
લાણી ના. કોઈ વસ્તુ ઘેર ઘેર વહેંચવી તે
લાત ના. કૂકડાની બાંગ
લાથો ક્રિ. ભૂ. ભટાક્યો, દૂર કર્યો
લાફાલોડ઼ ના. વધુ પડતી વિપુલતા
લાફો ન. તમાચો
લાબડ઼ ચરો વિ. લબાડ
લાભ ન. કોઈ ગણતરીનો પહેલો શુકન વંતો શબ્દ
લા-મકાન વિ. મકાન વિનાનો
લાય ના. આગ, અ. માટે ક્રિ. આ. ઉતાર
લાયણું ક્રિ. ઉતારવું
લાયો ક્રિ. ભૂ. ઉતાર્યો
લાર ના. લાળ, હાર
લારી ના. સાળનું આડું લાકડું, વાણાને ધકેલવાનું
લારીઆ વિ. પાછળ પાછળ ચાલનાર —— 231
લારો ન. મધલાળ, લાલચ
લારો લાર અ. હારો હાર
લાલચોડ વિ. ઘણો લાલ
લાલ પાલ ના, લાડ ચાગ
લાલ સુરક વિ. તદ્દન લાલ
લાલા ન. બ. આનંદના સમય
લા-વતન વિ. વતન વિનાનો
લાવધી વિ. કેડો ન મૂકે એવો, નીલજો
લાવરી ન. રતાળુ, ગાજર
લાવ લાવ અ. ઊંડાં પાણી
લાવો ન. ઘેટાં પરથી ઊન કાતરવાનો સમય, લહાવો
લાસ અ, ખલાસ, લાશ
લાસર વિ. છૂટકો ન કરે એવો, લબાડ
લા—સા ન. મહત્વ, 'લા ન કો સા' કચ્છની એક લોકકથાનાં પાત્રો
લા-સાની વિ. જેની કોઈ બરોબરી

ન કરી શકે એવો
લાસી ન. સારી ચાલ વાળો ઘેડો
લાંગ ના. ધોતિયાનો છેડો પાછળ ખોસવો તે, ધોતિયું પહેરનારને હલકા નામે બોલાવવાનો શબ્દ
લાંગાય ન. એક જાત
લાંગેર ના. હાર
લાંધો ન. પરાણે કરવો પડતો ઉપવાસ
લાંઠ વિ. કઠોર, નકામો
લાંઠોડ વિ. નકામા
લાંઢણું ક્રિ. મહેનતનું કામ કરાવવું; 'પિરઢ લાંઢણું'
લાંઢરિયો ન. એક જાતનો સાપ
લાંદીંધલ વિ. હેરાન કરનાર
લાંપડી ના. એક વનસ્પતિ-ઊંટને ખાવાની
લાંસણું ક્રિ. હેરાન કરવું
લિઈ અ. અલિ,
લિક ના. છુપાઈ રહેવાનું સ્થળ
લિક ચુપ અ. છાનામાના
લિકણું ક્રિ. છુપાઈ જવું
લિક ભૂચાણી ના. બાળકોની એક રમત
લિકંધલ વિ. સંતાઈ જનાર
લિકાણુ ના. છૂપું સ્થાન
લિકાઈધલ વિ. છુપાવનાર
લિકાયણું ક્રિ. છુપાવવું
લિકેલ વિ. છુપેલ
લિકો ક્રિ. ભૂ. છુપાઈ ગયો
લિખ અ. જરાક
લિખખન વિ. જરાક જેટલું
લિખ ચુખ અ. જરે જરી
લિખત ન. લખત
લિખમી ના. લક્ષ્મી
લિખ લિખ ન. લખતા રહેવું તે
લિખણું ક્રિ. લખવું
લિખાઈધલ વિ. લખાવનાર
લિખાયણું ક્રિ. પ્રે. લખાવવું
લિખાલિખ વિ. બધું જ
લિખાવટ ના. લખવાની પદ્ધતિ
લિખેલ વિ. લખેલ
લિગરાઈ ના. નીલજાઈ
લિગરો વિ. કેડો ન મૂકે એવો, નીલજો, ચીકણો
લિગાઈ ના. નીલજાઈ
લિગો વિ. નીલજો
લિચક ના. કમર લચકી જવી તે
લિચકણું ક્રિ. લચકવું
લિછ ના. જરાક

લિદ ના. લાદ
લિતો વિ. ખરડાયલો
લિતો પિતો ન. જરાક સંબંધ
લિફ ના. નકામી વાતો
લિફેરો વિ. નકામી વાતો કરનાર
લિબ ના. મોઢાની લાળ
લિબચરો વિ. લાળને ચાટી જનાર
લિબરો-લિબો વિ. મોઢામાંથી લાળ વહેતી હોય એવો
લિયાજ ના. શરમ
લિયો વિ. લીટો
લિસો વિ. લીસો
લિવકણું ક્રિ. ચસકા પડવા
લિવકા ન. બ. ચસાકા
લિવતી ના. લપ, બકબકાટ
લિસ ના. થકવી નાખવું તે
લિક ન. અંગ
લિંબણુ ન. લીંપણ
લિંબણું ક્રિ. લીંપવું
લિંભીયલ વિ. લીંપનાર
લિંભલ વિ. લીંપેલ
લી ના. રેખા, સીમા, 'લાખે વારી લી'
લીયો ન. લીટો
લીક-લીકો ના. ન. લીટો
લીખ ના. ચેલાનું ઈંડું
લીખીયા ન. કાંસકો
લીટ ના. શેડો, લાળ
લીંબુ ન. લીંબુ
લીર ના. ચીંથરી
લીરા લીરા ન. બ. ચીથરે ચીથરાં
લીલાયણું ક્રિ. લીલું દેખાવું, ઝૂલવું
લીંગો ન. ચીથરું
લુકમું ન. કોળીઓ
લુખ ના. લૂ
લુગડ વિ. લબાડ
લુછ ના. બળતરા
લુછણુ ન. ઝંખના, બળાપો
લુછણું ક્રિ. ઝંખવું
લુછંયલ વિ. ઝંખનાર
લુડણું ક્રિ. ઝૂલવું
લુડ ન. ડહોળું પાણી
લુડક ન. આંસુ
લુર વિ. લુચ્ચો
લુરાઈ ના. લુચ્ચાઈ
લુલર ના. ગુલાબી ફૂલો વાળું ઘાસ
લુચર વિ. બદમાશ
લુંઆં ન. બ. લૂસકાં, એક જંગલી મેવો
લુંઆંરા ન. બ. રૂંવાડાં
લૂણ ન. નીમક
લૂણગોરી ના. વરરાજા પાછળ

મીઠું ભરેલી કળશલી વગાડતી કન્યા
લૂણી ના. એક વનસ્પતિ, 'લૂણી પ્રો કે તાણે વઈં', એક ગામ
લૂતરીઆ-લૂતેડા ન. નાનું ગૂમડું
લૂલાટ ન. બ. કાલાવાલા
લૂલી ના. જીભ, લંગડી
લૂં ના. લેંડ
લે ન. વહાણનો એકભાગ, લગની
લેકર ન. લક્ષણ
લેખણ ના. કલમ
લેખણું ક્રિ. ગણવું
લેખાવટી ન. લેખું જાણનાર
લેખીંધલ વિ. ગણનાર
લેખે લગણું ક્રિ. સફળ થવું
લેખેલ વિ. ગણેલ
લેખો ન. હિસાબ
લેટણું ક્રિ. લેટવું
લેટો ન. અજ્ઞાન
લેણદેણ ન. લેવુંદેવું
લેફી વિ. ચીકણી
લેસ ન. શ્લેષ્મ-શરદી, રેશમી કિનારી
લેકો ન. લહેકો
લેર ના. લહેર
લેરી વિ. લહેરી
લેલો ન. એક પંખી
લેસો ન. ચોરસો
લેંઢ ના. મોઈ-દાંડીઆનો બીજો આંકડો, વકાઢ-લેંઢ
લૈ ના. એક ઊંચું ઝાડ
લો ન. લોઢું
લોકા અ. લોકોથી
લોકાઇ ના. ગૂડાવાળ
લોચ ના. બળતરા, જૈન વિધિથી વાળનું લોચન
લોચણું ક્રિ. ઝંખવું
લોચંધલ વિ. ઝંખનાર
લોટીઓ ન. માટીનો લોટો
લોઠો ક્રિ. ભૂ. ખીજાયો, વઢયો
લોઠ ના. હીંચકો
લોડણું ક્રિ. ઝુલાવવું
લોડીંધલ વિ. ઝુલાવનાર
લોડો ન. હિલોળો
લોડ ના. કબર
લોડણું ક્રિ. ભોગવવું, 'લિખ્યો તી લોડીઆં'
લોઢ ન. પાણીનું મોટું મોજું રાંપમાં બેસાડવાનું લાકડું
લોઢી ના. લોઢાની તાવડી
લોથ ના. લાશ
લોધ ના. શિકાર, માછલીઓ મારવી તે
લોધી વિ. શિકારી

લોપણું ક્રિ. ઉલ્લંઘન કરવું
લોપીંધલ વિ. ઉલ્લંઘન કરનાર
લોબાન ન. લોબાન
લોલી ના. લંગર
લોલો ન. નાનો રોટલો
લોસ ના. ખીજ, ઠપકો
લોસણું ક્રિ. ખીજવું, વઢવું
લોસંધલ વિ. વઢનાર, ખીજનાર
લોસાણી ના. ખીજ
લોસાયણું ક્રિ. પ્રે. ખીજવવું
લૉ ન. લાગ
લોણ ના. શરીર પર લગાવવું
લોર-લોરી ના. પાણીની લહેર
લોરીઆ ન. બ. કાનમાં પહેર-વાનું ઘરેણું
લોંઠો વિ. જબરો
લોંઢ ન. ઓજાર
લોંઢી વિ. ઓજારવાળો
લોંધો ન. લોંદો,
લોંય અ. યોગ્ય રીતે, 'લોંય વિડજે, કુલોંય ન વિડજે'

વ

વઈ ના. વહી, ઉંમર
વઈચો ન. એક પંખી, જુવાર-બાજરીના ખેતરોમાં ચણનાર
વઉ ના. વહુ
વઉઆરૂ ના. વહુઆરૂ
વક ન. લોટની ચીકાશ, તે જ
વકણું ક્રિ. રમવું, ચાલવું
વકર ન. ચીકાશ, તત્વ
વકલ ન. જૂથ, સમૂહ
વકા અ. વડે, થી
વકાઢ ના. મોઈ-દાંડીઆની રમતનો પહેલો આંકડો
વકાયણું ક્રિ. પ્રે. માન્ય કરવું
વખર ન. આબરૂ 'વખર વિઞાંય'
વખરી ના. મિલકત
વખાર ના. પેઢી
વગ ન. બકરાં-ઘેટાંનું ટોળું
વગો ન. કપડાંનો સેટ
વછ ના. નાની ગાય
વછડી ના. વાછડી
વછાર ન. વાછરૂને ચારનાર
વછાડી ના. ગરદનનો પાછલો ભાગ
વછી ના. વાછડી, 'છછી ન કાં વછી'
વછેરો ન. નાનો ઘોડો
વજણું ક્રિ. વાગવું
વજંધલ વિ. વાગનાર
વજાયણું ક્રિ. પ્રે. વગાડવું
વજોડણું ક્રિ. લગાવવું
વજોડીંધલ વિ. મારનાર
વટ ન. ટેક, આંટી, પાસે, ક્રિ. આ. તું વાટ 'ડીયે વટ, વટ વટ'

વટણું ક્રિ. વાટવું, વળ ચડાવવો
વટા અ. વડે, થી, પાસેથી
વટાભ ન. લાભ, ઉપરનો વધારો
વટાયણું ક્રિ. ચાલ્યા જવું, વળ ચડાવરાવવો
વટી ના. નાની વાડકી
વટીંધલ વિ. વાટનાર
વટેલ વિ. વાટેલ
વટો ન. વાડકો
વઠ ના. કૂતરાનું બસવું
વઠ વઠ ક્રિ. આ. કોઈ તરફ બસવા માટે કૂતરાને ઉશ્કેરવાનો શબ્દ
વઠણું ક્રિ. બસવું
વઠાયણું ક્રિ. પ્રે. બસાવવું
વઠો વઠ ના. લાકડીની મારામાર
વડપ ના. મોટાઈ
વડર ન. વાદળ
વડરા ન. બ. ઘણાં વાદળ
વડાઈ-વડાડાઈ ના. મોટાઈ
વડારણ ના. રાજની બાંદી
વડી મા ના. મોટી મા
વડેરો વિ. વધુ મોટો
વડે વખતે જો ધણી ન. સારા સમયનો નસીબદાર
વડો વિ. મોટો
વડો બાપા ન. મોટા બાપા
વડાઈ ના. ગાડાના હાથેલાનું આડું સાધન લોઢાનું
વડા ન. બ. ભજિયાં
વડાઈચો ન. ઓળાઈયો
વઢ ન. કાપ, કાપણી
વઢઈ વિ. વાઢેલી, 'વઢઈ આંગર'
વઢણું ક્રિ. કાપવું
વઢાયણું ક્રિ. પ્રે. કપાવવું
વઢીંધલ વિ. વાઢનાર
વઢેલ વિ. વાઢેલ
વણ ન. ઝાડ
વણકાર ન. જંગલ
વણ વણ જી કાઠી ના. વેરવિખેર એવી
વણી ન કા આધમી ન. સભ્યતા
વણે ક્રિ. સા. ગમે
વતર ના. ધરતીમાં રહેલી વરસાદની ભીનાશ
વતરો ન. ચૂરો
વતાડ ક્રિ. આ. બતાવ
વતાડણું-વતાયણું ક્રિ. બતાવવું
વત્તો ન. હજામત
વથ ના. સંતતિ, માલ
વથાણ ન. ગામના પાદરનું ગાયો-ભેંસો ઊભવાનું સ્થળ
વથાણ ના. વધામણી

વધાઈંધલ વિ. વધાવનાર
વધાયણું ક્રિ. પ્રે. વધાવવું
વધાંવો ન. લગ્ન પ્રસંગે આપવાનો ચાંદલો
વધુ ઘટુ વિ. વધતું-ઓછું
વધ્યો સધ્યો વિ. વધારાનો
વનક ના. વાન, રંગ
વનાડો ન. લગ્ન પહેલાં કન્યાને બોલાવીને જમાડવાનો કાર્યક્રમ
વનાય વેણું ક્રિ. લગ્ન પહેલાં પીઠી વગેરેની શરૂઆત કરવી
વનાય ના. લગ્નની શરૂઆતના દિવસનો પ્રસંગ
વની ના. પત્ની, 'મા,તોજે ગુણુંયો મૂંકે વની વડો કયો'
વનું ન. પતિ
વનોરીઆ ન. નોળીઆ
વનોરો ન. વર-વધૂને જમવાનું નોતરું
વભ ન. ઝેર
વભજો વિ. ઝેરનો
વર ન. વરસ, વરરાજા, પતિ
વરક ન. ગડલો, પાનું
વરકણું ક્રિ. સુધરી આવવું, આવવું
વરકેલ વિ. સુધરેલ
વરજાંગ ન. એક નામ, 'વજાંગ'
વરણ સરણ ન. લાભ જેવું
વરણું ક્રિ. વળવું
વરંધલ વિ. વળનાર
વરતીઆ ન. પ્રત્યુત્તર
વરતે વિનણું ક્રિ. પાછું લેવું, સમજી જવું
વરસારો ન. ચોમાસું
વરાકણું ક્રિ. વાળી લેવું
વરાંકો ન. આંચકો, વળાંક
વરાણ અ. ભેર, 'ત્રી' લુગડે વરાણ,
વરાણી ના. સામો જવાબ
વરી ના. વળી, અ. ફરીથી
વરે ન. વરસ
વરેલ ખત ન. શ્રદ્ધ, વાવેલ ખત
વરો ન. મોટી વળી, ઢઢાડો, જમણવાર
વરોણ ન. મકાનનું છાપરું
વરોંઠી ના. વરપક્ષ તરફથી અપાતું સામું જમણ
વલ ના. વેલી
વલણ ન. રીત
વલણું ક્રિ. ખોદવું
વલપ ના. વહાલપ
વલર વિ. વેલાવાળું
વલાર ન. પાતાળ
વલી ન. ઓલિયા, વિ. વહાલી
વલીંધલ વિ. ખોદનાર

વલેલ વિ. ખોદેલ
વલુકડો વિ. વહાલુકડો
વવારૂ ના. વહુઆરુ
વેંવો ન. વ્યાજ
વસ ન. ઉપાય, વરસાદ
વસણું ક્રિ. વરસવું, રહેવું
વસલા ન. બ. તેજ, શક્તિ, 'વસલેં વેણુ'
વસંધલ વિ. વસનાર, વરસનાર
વસંથી ના. વસતી
વસિયલ ન. નાગ
વસીલો ન. આશરો
વસુ અ. વશમાં
વસોલ વિ. રહેલો
વંગ ન. વાંક, દોષ
વંજ ન. વાંસ
વંજી ના. વાંસની ખપાટ
વંઢ ન. ઇસ્લામી દષ્ટિએ ખાવાનું આપવું તે
વંસ ન. વંશ
વંસતોડ વિ. આખા વંશનો નાશ કરે એવો (નાગ)
વંસાવરી ના. વંશાવળી
વા ન. પવન
વાઈ ના. મૂર્છા, એક રોગ
વાઈં ન. ખેતર-વાડીનો રખેવાળ
વાઇપ ના. રખેવાળી
વાઈ લગણું ક્રિ. અભિમાન આવી જવું
વાઈયાંગો ન. લાભ
વાકો ન. રાડ (સિંધી)
વાગ઼ ના. ઘોડાની લગામ
વાગી ના તલવારની દોરી
વાગીઆ ન. બ. પતંગમાં નાખવાના દોરા
વાછરો ન. જલરાજ દેવ
વા-છંડ ના. પવનથી વહી આવતા વરસાદના છાંટા
વાજ-વાજ ન. બ. ફાંફાં
વાજિયા ન. બ. એક જાતના ઘઉં
વાજ઼ો ન. વાજું
વાટ મારગુ ન. મુસાફર, વટેમાર્ગુ
વાટાઉ વિ. વાટે ચાલનાર
વાડી ન. વાદી, મદારી, સર્પ પકડનાર
વાડ઼ ના. વાડીને ફરતી કાંટાની વાડ
વાડ઼વો ન. રક્ષણનું સાધન
વાડીઆંમું વિ. વાડીઓ વાળું
વાડ઼ીઆ ન. ખજૂરનો ગઢી-વાડીઓ
વાડ઼ો ન. વરંડો ઘરની પાછળની જગા
વાઢો ન. સુતાર

વાઢોડ ન. વાઢી નાખનાર
વાણુ ન. ખાટલો ભરવાની સીંદરી, વહાણુ
વાત ન. મોઢું, બચકું
વાતફુટિો વિ. કાચું ફુટેલ
વાત ફાડ વિ. આખાબોલો
વાતૂડો વિ. વાતોડીઓ
વાધર ના. ફાંસના પૈડા ફરતું જાડું દોરડું
વાધી ના. વધારો
વાધૂકો ન. ડાંગે આગળ પડતો, હલકો
વાધોડ ના. સંભાળ, ભાળ, (કટાક્ષ)
વાન ન. રંગ
વાનકી ના. વાનગી
વાનરો ન. વાંદરો
વાની ના. રાખ
વાન્ફુક વિ. જેમ તેમ બોલી નાખનાર
વા-બારો ન. પવન અને ઉજાસ આવવા માટેનું બાકોરું
વામ ના. વાંભ, પહોળા બે હાથની લંબાઈ
વામણુ ના. માર
વામણું ક્રિ. મારવું, 'વહાણને તરતું રાખવા માટે અંદરનો માલ દરિયામાં ફેંકી દેવો
વામણું વિ. ઠુંઠું
વા-મારઈ ના. પવનને ઝપાટે ચડેલી
વામીંધલ વિ. મારનાર, માલ દરિયામાં નાખી દેનાર
વાય ના. વાવ, કૂવો
વાયજ ના. ઈસ્લામની ધાર્મિક ક્રિયા
વાયણી ના. વાણી, માનતા
વાયડો વિ. તોફાની, બાદી કરે એવો
વાયલો ન. સુતારનું ઓજાર, વાંસલો
વાર ન. બાલ, કટક. ના. વખત
વારણું ક્રિ. વાળવું
વાર-પિરભ ન. તહેવાર
વારફેર ના. ફેરફાર, થોડો સુધારો
વારલો-વાઢલો ન. ગળામાં પહેરવાનું રૂપાનું ઘરેણું
વારસુ ન. વારસદાર
વારાઈ ન. મોટો સુવ્વર
વારાફારો ન. બ. ચડતી-પડતી
વારી ના. રેતી (સિંધી)
વારીંધલ વિ. વાળનાર
વારેલ વિ. વાળેલ
વારૂ ન. વહાર કરનાર

વારેસારે અ. ફરીવાર
વારો ન. વાળો, એક ગૂમડું જેમાંથી ઝીણીતાંત નીકળે છે
વારોટી ના. ઘીની કુલડી
વારોંધ ન. વાળંદ, હજામ
વાલી ન. માલિક, 'ડે જે વાલી'
વાહાર ના. પાપડી
વાવડું ન. બ. ખબર અંતર
વાવતો ન. કંઈક પ્રવૃત્તિ
વાવલાણું ક્રિ. પવનનું લાગવું, આંખને
વાવસુ ન. ખરાશ
વાસતો ન. સંબંધ
વાસરા ન. બ. વાવરા
વાસરો ન. ઠંડા પવનનું આવવું
વાસંગ–વાસીંગ ન. સાપ
વા–સુક વિ. પવનથી થોડું સુકાયલું
વાસો ન. દેવ–દેવીનું શરીરમાં આવવું તે, નિવાસ
વાં વિ. આથમણા
વાંઈ વિ. આથમણી
વાંઈપાંઈ ના. આડી અવળી
વાંઈયાં અ. આથમણી બાજુ
વાંઉં વિ. આથમણી બાજુનું
વાંઉંપાઉં વિ. આડું અવળું
વાંક વાઈ યો ન. વળાંક
વાંગડ વિ. બહાદુર
વાંગડાઈ ના. બહાદુરી
વાંચ ના. પવનનું તોફાન
વાંચડીઓ ન. વાવાઝોડું
વાંઝણી વિ. વંધ્યા
વાંટ ના. વહેંચણ
વાંઢો વિ. અપરિણિત
વાંધો વચકો ન. વિક્ષેપ
વાંસણી ન. કમર પર બાંધવાની સાંકડી કોથળી પૈસા રાખવાની હિંદી–ગજની
વાંસલી ના. વાંસળી
વિઈ ક્રિ. ભૂ. ઉતી, ગઈ
વિકણું ક્રિ. વેચવું
વિકણુંધલ વિ. વેચનાર
વિકનું વિ. ત્રાસિત, કંટાળેલો
વિકરણું ક્રિ. વકરી જવું
વિકરમ ન. ભયંકર કામ,
વિકરમી વિ. કુકર્મી.
વિકરાયણું ક્રિ. પ્રે. વકરાવવું
વિકરો ન. વેચાણ
વિકાઉ વિ. વેચવાનું
વિકેલ વિ. વેચાઈ ગયેલ
વિકોડણું ક્રિ. મરડવું (મોઢું)
વિખ ના. ઊંટની લાંબી ચાલ
વિખે જી રાત ના. આફતની રાત
વિખેડી ના. ખેડુતનું ઓજાર

જમીન ખેડવાનું
વિખેરો ન. વાવણી પછી નકામું ઘાસ કાઢી નાખવાનું ઓજાર
વિખે જો મારીં વિ. આફતનો મારો
વિખો ન. મહા સંકટ
વિગુચ્યા ન. બ. વાંધા
વિઘાયણી ના. ઢીંગ
વિઘાર ન. વઘાર
વિઘારણું ક્રિ. વઘારવું
વેઘારીંધલ વિ. વઘારનાર ક્રિ. વઘારવું
વિચ્ચઈ વિ. વચ્ચેની
વિચ્ચા અ. અધવચ્ચે
વિચાદો વિ. બિચારો
વિચ્ચો વિચ અ. બરાબર વચમાં
વિછટણ ક્રિ. છૂટી જવું, વછૂટી જવું
વિછટંધલ વિ. વછૂટનાર
વિછટેલ વિ. છૂટેલ
વિછડણું ક્રિ. જુદા પડવું. ફૂટવું ફટાકડાનું
વિછડેલ વિ. છૂટો પડેલો
વિછડ્યો ક્રિ. ભૂ. છૂટો પડ્યો
વિછણ ના. વીંછણ
વિછરણું ક્રિ. વીછળવું
વિછરાયણું ક્રિ. વીછળાવવું
વિછરીંધલ વિ. વીછળનાર
વિછી ન. વીંછી
વિછોડો ન. વિજોગ
વિજણું ક્રિ. નાખવું, મારવું
વિજંધલ વિ. મારનાર
વિજ ના. વીજળી
વિજા ના. ઈલમ, વિદ્યા
વિજારી ના. છળકપટ
વિજુ ન. પેટમાં પેસીને જાનવરનાં આંતરડાં ખાઈ જનાર એક પશુ
વિગ્નણ ના. જવું તે
વિગ્નણું ક્રિ. જવું
વિગ્નાઈંધલ વિ. ખોઈ નાખનાર
વિગ્નાયણું ક્રિ. ખોઈ નાખવું
વિટ ના. પેટમાં આંટી પડવી તે
વિટલણું ક્રિ. વટલાઈ જવું
વિટલાંઈધલ વિ. વટલાવનાર
વિટલાયણું ક્રિ. પ્રે. વટલાવવું
વિટલેલ વિ. વટલાઈ ગયેલ
વિટાર ન. વટાળ
વિટાંતર વિ. ગિરવી રાખેલ
વિઠલ વિ. બેઠેલો
વિઠો ક્રિ. ભૂ. બેઠો
વિઠો વિઠો વિ. બેઠો બેઠો
વિડર ન. વાદળાં
વિડગણું ક્રિ. વળગવું, કરડવું

વિડ઼ગાર ન. ઝોક ઝપટ
વિડ઼ગેલ વિ. વાગેલ
વિડણું ક્રિ. લડવું
વિડ઼ંધલ વિ. લડનાર
વિણુડલ વિ. વીંટેલ
વિણુસણું ક્રિ. બગડી જવું
વિણુસેલ વિ. બગડેલ
વિણા ના. નુકસાન
વિતરો ન. વધારો
વિતો ન. ઉત્તમમત
વિતોડણું ક્રિ. ડહોળી નાખવું
વિતોડાઈ વિસણું ક્રિ. છોતા પાણી થઈ જવું
વિધો ક્રિ. ભૂ. નાખ્યું
વિનાણુ-વિન્નાણુ ન. નુકસાન વાંધા, 'કાણી લાડી કોડ વિનાણુ'
વિમાસણું ક્રિ. પસ્તાવું
વિયા ન. સંતાન
વિયાતર ન. દીકરી પોતાના બાળકને લઈને સાસરે જાય ત્યારે આપવામાં આવતી સામગ્રી
વિયા વછ ન. છોકરું છેયું
વિયાફ ન. વાણુ
વિયારોક વિ. વીસેક
વિયાં ન. વિવાહ
વિયાંઈ ન. વેવાઈ
વિયાંણુ ના વેવાણુ
વિયાંઇધલ વિ. વિયાનાર
વિયાયણું ક્રિ. વિયાવું
વિર ના. નાની ગાંઠ
વિરગાણી ના. વળગણી
વિરચણું ક્રિ. ખીજવું
વિરચાઈધલ વિ. ખીજવનાર
વિરચાણી ના. ઠપકો
વિરચાયણું ક્રિ. પ્રે. ખીજવવું
વિરછ ન. છોડને છૂટાં પાડીને રોપવાં
વિરછણું ક્રિ. છૂટું પાડવું-છોડવું
વિરછીંધલ વિ. છૂટું પાડનાર
વિરડ઼ : વિરાંતર ન. વાડીખેતર ગીરવી રાખવાં તે
વિરતી ના. વૃત્તિ
વિરમણુ ક્રિ. થોભવું
વિરમંધલ વિ. થોભનાર
વિરાણુ ન, વહેંચણુ
વિરાયણું ક્રિ. વહેંચણી કરવી
વિરાંઢ ના. દિવસનો પાછલો ભાગ
વિરાંઢડી ના. બપોર પછી થોડું ખાવું તે
વિરો ન. લાગત
વિલ ના ઝાકળ

વિલરણું ક્રિ. વટકાઈ પડવું
વિલરેલ વિ. વટકાઈ પડેલ
વિલાડ ના. છલંગ (સિંધી)
વિલાલા વિલારણા ક્રિ. મૂર્ખાઈ-ભરી વાતો કરવી
વિલાલો વિ. મૂર્ખ, ઠેકાણા વગરનો
વિલે વિ. પાયમાલી, વલે
વિલો વિ. ઉદાસીન, એકાકી,
વિલોપાત ન. આક્રંદ
વિલોણું ન. વલોણું
વિસણું ક્રિ. વિશ્વાસ કરવો
વિસથ વિ. બેવકૂફ
વિસમણું ક્રિ. બુઝાઈ જવું
વિસર વિ. ભયંકર 'વિસર સુર તે વગીંધુ''
વિસરણું ક્રિ. વીસરી જવું
વિસર કહો વિ. ભારે ભૂલકણો
વિસવાસુ ન. વિશ્વાસ રાખનાર
વિસ વિસિયો વિ, વહેમી
વિસ વિસો ન. ચિંતા
વિસંધલ વિ. વિશ્વાસ કરનાર
વિસાઈ વિ. ભડકાવનારી, 'વિસાઈ રાડ'
વિસાઈ વિઞ-ણું ક્રિ. બુઝાઈ જવું
વિસાઈંધલ વિ. બુઝાવી નાખનાર
વિસાત ના. ગજું
વિસામી વિઞણું ક્રિ. બુઝાઈ જવું
વિસાયણું ક્રિ. બુઝાવી નાખવું
વિસારો વિ. ભૂલકણો
વિસુઆ ન. બ. એક માપ, (વી વિસુઆ = પૂરેપૂરું)
વિસૂકણું ક્રિ. ઊગી જવું-ગાય બેસવું
વિસૂકેલ વિ. ઊગી ગયેલ
વિંગ વિ. વાંકાપણું
વિંગડો વિ. વાંકો
વિંગાઈ ના. વાંકાઈ
વિંગો વિ. વાંકો
વિંઝણી ના. નાનો વીંઝણો
વિઞણું ક્રિ. જવું
વિંઞાયણું ક્રિ. ખોઈ નાખવું
વિંઢ ના. વેઢો
વિંધ ન. છિદ્ર
વિંધણું ક્રિ, કાણું પાડવું
વિંધરૂં ન. કોઈ કામમાં લાગવું તે
વિંધરણું ક્રિ. કામમાં રોકાવું
વિંધરેલ વિ. કામમાં રોકાયેલ
વિંધાયણું ક્રિ. વીંધાવવું
વીંઢી ના. વીંટી
વીંઢો ન. નાકમાં પહેરવાનું ઘરેણું

વીણું વિ. મરડાયેલા પગવાળો બળદ
વે ક્રિ. આ. બેસ, ક્રિ. સા. હોવ
વેખલો વિ. ઓછી અક્કલવાળો, ઠેકાણા વિનાનો
વેગઈ વિ. વર્ણસંકર
વેગડી ના. એક જાતની ભેંસ
વેગુ ન. ભાગ્યશાળી, (કટાક્ષ)
વેછ ન. કાણું
વેછો ન. વચ્ચેની જગા, 'વેછન સાથુ વઈ'
વેજ ન. છિદ્ર
વેજો વિ. નજદીક
વેઠાકુ ન. બેસી રહેનાર
વેડ ના. લડાઈ
વેડા ન. વચ્ચેની ગાઠ, 'વિંઢ તે બ્યા વેડા થીએ'
વેતર ન. વંશ
વેરા ના. વેળા
વેવલો વિ. ગાંડીઓ
વેલ ના. પારકી સ્ત્રી લઈ જવી તે, લઈ જવાનો દંડ, કંકુ-માળ, ગયેલ
વેસ ન. વેશ
વેસા ન. વિશ્વાસ, આરામ
વેણુ ન. વચન, બેસવું તે
વેણુ સેણુ ન, લાભ
વેહુ ક્રિ. બેસવું, વેહુંપીર
વેથ ના. વેંત
વેથડિયો ન. એક વેંતનો માણસ
વેમ ન. વહેમ
વેવાર ન. વહેવાર
વેવારીઓ વિ. વહેવાર જાણનાર
વેર ન. (જુઓ વિરહ)
વેરવાઈ વિ. વેર વાળનાર
વેલ ના. મારારી ગાડી
વેલો અ. ઝટકર
વેંઝણું ક્રિ. નાઠવું
વેંઝારણું ક્રિ. પ્રે. નઠડાવવું
વેંઝારીંધલ વિ. નઠડાવનાર
વેંઢાર ન. ઉછેર
વેંઢારણું ક્રિ. ઉછેરીને મોટું કરવું
વેંઢારેલ વિ. ઉછેરી મોટું કરેલ
વેંધડે જી વાર અ. જતાં વેત, 'નારાણસર જા ઠેડા પાર ત વે વેંધડેજી વાર'
વેંધલ વિ. બેસનાર, જનાર
વેંધે વેંધે અ. જતાં જતાં
વેંધો ક્રિ. ભ. જશે, બેસશે
વૈ ના. વહી, એક પંખી
વૈધ ન. મોટાં હાંડીઆની ઝૂડી ગણતરી

વૈભોગ ન. પાયમાલી
વૈયા ન. બ. ખેતરોમાં ચણનાર પંખીડાં
વૈ-વંચો વિ. વહી વાંચનાર
વો ના. ચરબી ૭૫૨
વોડ ના. વાછડી
વોડો ન. વાછડો
વોણુ ન. કાલાંનો છોડ
વોણું વિ. વિનાનું
વોધ ન. શરત, હઠાગ્રહ
વોમ ન. અભિમાન
વોરણું ક્રિ. વહોરવું
વોરાયણું ક્રિ. પ્રે. વહોરાવવું
વોરાવો ન. વળાવો
વોરેલ વિ. વહોરેલ
વોરો ન. ચીરનાર
વોં ક્રિ. આ. જા
વોંકરો ન. વોકળો
વોંધો વિ. આથમણો
વૌ ન. વહુ
વ્યાજુકો ક્રિ. વ્યાજે લીધેલો
વ્યાર ન. ગાય ભેંસનું ખાણુ
વ્યાં તો ક્રિ. વ. બેસુ છું.
વ્યો ક્રિ. ભૂ. ગયો

સ

સઈ ના. સહી
સઈ કેણું ક્રિ. સમજી જવું
સઈયારો ન. ભાગીદારી
સઈ સોદો ન. નક્કી કરેલું સાટું
સઉં પઉં વિ. સરખો, સુખે બેઠેલો
સકડસા ન. બ. જુવારના ખેતર
સકડસી ના. ઊગતી જવાર
સકત-સગ ના. શક્તિ
સકન ન. શુકન
સકર ના. સાકર
સકરો ન. બાજ, શકરો
સખર વિ. વધારે સારો
સખસ ન. શખ્સ
સખી ભડ઼ધ ન. સખી મર્દ, દાતાર
સગડ઼ ન. શેરડો
સગ્ત ના. શક્તિ, દેવી
સગેડ઼ી ન. જવાનો માર્ગ, કેડી
સગડ઼ જો પધો વિ. કેડો છોડે નહિ એવો
સગુન ન. ગાડાના ઊંટડાનો લોઢાનો બંધ, દાંતાળનાં લાકડાં પર જડેલાં લાકડાં
સગરામ ના. આરામદાયક વાહન રાજનું
સઘાઈ ના. તન્દુરસ્તી
સઘાઈ ભલાઈ ના. ક્ષેમ કુશળતા
સઘો ભલો ન. સાજો સારો

સચ ન. સત્ય
સચ ભૂચ લો વિ. સાચેસાચો
સચમુચ અ. ખરેખર
સચ્ચાઈ ના. સત્યતા
સચ્ચા બોલો વિ. સાચું બોલનાર
સચાસચ અ. ખરેખર
સચીલો વિ. સાચો
સચૂલો-સચૂકલો વિ. સાચે સાચો
સચો વિ. સાચો
સચોડો વિ. મૂળ સમૂળો
સજાઈ ના. ઘોડા પર માંડવાની
જીન જેવી બેઠક
સજાઈ ચો ન. અસ્વો
સજો વિ. આખો, તન્દુરસ્ત
સજોસારો વિ. સાજો નરવો
સટ ના. દોડ
સટણું ક્રિ. મારવું, ગપું મારવું
સટર પટર ન. થરનું આડું
અવળું કામકાજ
સટાક ન. એક અવાજ
સટાકો ન. સડાકો
સટા બટા ન. બ. સાટા સોદા
સટુકડો વિ. સરસ નાનકડો
સટોડિયો ન. સટો કરનારો
સઠ વિ. સાઠ
સઠો ક્રિ. ભૂ. સઠન કર્યો
સડ ન. સાદ
સડણું ક્રિ. સાદ કરવો, સદવું
સડપંથ ન. થોડોક પંથ, સાદ
સંભળાય એટલે દૂર
સડાયણું ક્રિ. બોલાવવું
સડાવત ન. સદાવ્રત
સડાંમત અ. હમેશાં
સડણું ક્રિ. સડી જવું, બળવું
સડસડી થેણું ક્રિ. બળી જવું
સડેલ વિ. સડેલું
સણ ન. ભેંસોમાં પડતો એક
જીવલેણ રોગ
સણક ના. માટીનું વાસણ મોટા
થાળ જેવું
સણગાર અડી ના. વહાણના
શણગારનાં લાકડાં
સણસ-સાણસ ના. શરમ, સાંભ
સણસલો ન. સુગંધી પીળાં
રેસાદાર ફૂલોનું એક વૃક્ષ,
હજારી ગુલ
સણિયાત ના. સુખ સંપદા,
'સંપ તિતે સણિયાત'
સત વિ. સાત, ન. સત્ય
સત છડણું ક્રિ. ધીરજ છોડી
દેવી
સતડ ન. સાત દાંતવાળો બળદ
(એક ખોટ)
સતડીઓ વિ. સાતમે મહિને

જનમ્યો હોય એવો

સત નાંગેલી ના. એક જાતની રમત

સતપંજ ન. બ. આડા અવળા વિચાર

સતકુકણી ના. એક જાતની દડાની રમત

સત ભગાડી ના. સાત નકારી, એ ભયંકર ગણાય છે. એમનો એક સામટો અવાજ એન્ડ જેવો બની જાય છે

સત ભાંતીલો વિ. સાત પ્રકારનો

સત મસાણી ના. જ્યાં સાત સ્મશાન છે એવી નગરી, (ભુજ નગરી સતમસાણી કહેવાતી.)

સતરો વિ. સત્તર

સતાઈ વિ. સત્તાવીસ

સતાડો ન. લગ્નને સાતમે દિવસે વર-વધૂને જમાડવાનો કાર્યક્રમ

સતાપીસ ના. ગંજીફાની એક રમત

સતાર ન. ખુદા, એક નામ

સતીઆ વિ. સત્યને માર્ગે ચાલનાર

સતો ન. સતાપીસ રમતની એક હાર ગંજીફાની

સત્રાચારો વિ. ચારે તરફનો (વરસાદ)

સથ ન. સાથ

સથણું-સંથાણું ક્રિ. સંઘરી રાખવું

સથવારો-સથુઆરો વિ. સાથ દેનાર

સથેલ વિ. સંઘરેલ

સથો : સંથો ન. સંગ્રહ - સંઘરો

સધ ના. વધુ પડતી અવનવી ઈચ્છા

સધકો ન. ન્યોછાવર, 'સિર જેતા સધકે ડીંયાં'

સધડીઆ વિ. અવનવી ઈચ્છાઓ કરનાર

સધ્ધર વિ. નિશ્ચળ, સરસ

સધરી ના. સાદડી

સધરો-સંધરો ન. બખ-કુસ્તી વખતે કમર પર બાંધવાનું બંધન

સધિયારો ન. દિલાસો

સધો ક્રિ. ભૂ. સફળ થયો

સન ન. વહેતો ઝરો, ઝીણું ઝરણું

સનડો-સનું વિ. ઝીણું

સનણું ક્રિ. ધરતીમાંથી પાણીનું ફૂટવું

સનાઈ ના. ઝીણવટ, વિ. વહેમી
સનારો વિ. વહેમવાળો
સનુંધોલો વિ. નાનો મોટો
સનેહો ન. સંદેશો, સ્નેહ
સનેપાત ન. માંદગીનો છેલ્લા સમયનો લવારો
સનંધ ના. સનદ, પ્રમાણપત્ર
સપ ન. સાપ
સપ ઝલણાં ક્રિ. ઝાવાં નાખવાં, ફાંફાં મારવાં
સપડતો વિ. ધીંગો
સપાટ ના. પગમાં પહેરવાની મોજડી
સપાટો ન. ઝપાટો
સપૂલીઆ ન. નાનો સાપ
સફ્મ સફા વિ. તદ્દન સાફ
સફેરો વિ. સારો
સફા વિ. સાફ
સફા ચટ વિ. સાવ સાફ
સબર વિ. સબળો, પૂરું પાકેલ નહિ એવું (ફળ)
સબરો વિ. બળવાન
સબોડણું ક્રિ. મારવું
સભ વિ. બધા
સભકુલ વિ. તમામ
સબક ન. પાઠ
સભકો વિ. સૌ કોઈ
સભન ન. સંકેત
સબર ન. ધીરજ
સબરો વિ. સારો
સભાઈ ના. જેને ભાઈ છે એવી
સબીલ ના. પાણી પાવાની પરબ
સબેપરીં અ. સર્વે
સભોગી વિ. ભોગ સહિતની ખેતી
સમકા પોણી ક્રિ. ખ્યાલ આવી જવો
સમધર ન. સમુદ્ર
સમરા ના. સમડી
સમા ન. બ. એક જાત, જાડેજાનો મૂળવંશ
સમાણું વિ. જેવો, ક્રિ. ભૂ. સમાઈ ગયો
સમાધ ના. સમાધિ
સમાલ ક્રિ. અ. સંભાળ, વહાણની રખડાર-પાલખડી
સમાલણું ક્રિ. સંભાળવું
સમાવટ ના. સમાસ
સમારણું ક્રિ. સુધારવું (શાકપાન) ખસી કરવું
સમારેલ વિ. ખસી કરેલ, સુધારેલ
સમૂરો વિ. મૂળ સહિત, માત્ર
સમેલ ના. ગાડાની ધૂંસરીના બંને છેડા પરની લાકડાની બે ખીલી, તે કોશના તરસામાં

પણ પડે છે.
સમો ન. સમય
સમોવડ અ. સરખો
સમા વડીઆ વિ. સરખે સરખો
સય ન. વસ્તુ ન. સસલું 'સય જો સિકાર' ભરકત
સય પોણી ક્રિ. ટેવાઈ જવું, 'તો કે સયપઈ'
સર વિ. વધુ સરસ, 'મિણિયાં સર' હુકમનું પતું સરપતો' પાણીઓ, ખાંભી, 'જસરો' બરાબર, 'સર ઓતરા' તીર જેવો લાંબો મોરો 'સર જો કાનું'
તૈયાર, 'સિજ ઉગીને સર થીઓ' પાણી ભરાઈ રહે એવું ખેતર, સર જો કણું બેલાયો તીં 'ભલો થીઓ'
સરઈ ભરઈ ના. સારી સ્થિતિ
સરગ ન. સ્વર્ગ
સરચાણી ના. સમાધાન
સરચી વિઞણું ક્રિ. સમાધાન કરવું
સરત ના. શરત
સરભગલ-સણભગલ ન. આડી ચાલવાળો ઊંટ
સરભર અ. સરખે સરખું
સરમ ના. શરમ
સરમ ભરમ ન. લાજ શરમ
સરા ના. ન્યાય, રીત 'હિન સરા તેં હલજ સુમરા'
સરાઇ ના. સુરમો આંજવાની સળી, કોશના પૈડાની ધરી
સરાક ના. સાળની રછ પાસેની ઝીણી લાકડી
સરાકીઆ ન. બ. ગાડાની બે ઊંધ વચ્ચેની પાંચ લાંબી પટી
સરાયણું ક્રિ. માનવું, ચલાવી લેવું, સરાવવું
સરાર અ. પહેલેથી છેલ્લે સુધી, સીધો
સરારત ના. હરકત
સરાસર અ. ઠીક
સરાંધો વિ. સખણો, શાન્ત
સરિયાણ ના. સમૃદ્ધિ
સરિયામ અ. સીધેસીધું
સરીખત વિ. સરખો
સરીર ન. શરીર
સરૂર ના. લાજશરમ
સરે ન. સરસવનો છોડ
સરેઆ ભરેઆ વિ. સુખી
સરેખો ન. સલેકો
સલ ન. સાલ, કાણામાં બંધ-બેસતું થાય એવું લાકડું

સલા ના. સલાહ
સલાડ ન. બે જાનવરને એક સાથે બાંધવાં તે
સલાડણું ક્રિ. જોડી દેવું
સલાડીંધલ વિ. જોડનાર
સલાડેલ વિ. જોડેલ
સલારો વિ. વધતો, વધારે
સલોલ ન. જીવ, આત્મા
સિલેમાની વિ. દૂધ વગરની(ચા)
સવ ન. સસલું 'ઇંન કુતી સવ ન ઝલે'
સવતર ના. વહેલાપણું
સવતરો વિ. વહેલો
સવાઈ વિ. સવાગણી
સવાઈ઼યો વિ. સવાગણો, એક જૂનું ચલણ, સવા ટોકડો
સવાદ ન. સ્વાદ
સવાદીઓ વિ. સ્વાદીઓ
સવાડો ન. જતરડાની એક પકડ
સવાબ ન. પુણ્ય
સવારથ ન. સ્વાર્થ
સવારે અ. આવતી કાલે
સવારો ન. સવાર
સવા વી અ. બરાબર
સવેર ના. વહેલાપણું
સવેલી ના. કોઈની ઓને લઈ જવી તે
સસ ના. સાસુ
સસ-ભા ન. સાસુનો ભાઈ
સસ-મા ના. સાસુની માતા
સસો ન. સસલું, સસો તડે પવાડો, સારસ્વત (કટાક્ષ)
સંઈ વિ. સવળી
સંઈ પધરી વિ. સીધી, ખુલ્લી
સંઉં વિ. સવળો
સઉંપઉં વિ. સરખો
સંક ન. શંકા
સંકો ન. સિક્કો, બીક
સંખ ન. શંખ, સુવરની દાતરડી
સંખડાર ના. નાના પંથમાં બેઠેલાના મરણ પાછળની એક ક્રિયા
સંખણી ના. શંખણી
સંખલી ના. શંખલી
સંખલો ન. શંખલો
સંખાવલી ના. બુદ્ધિવર્ધક એક વનસ્પતિ
સંખીઓ ન. એક ઝેરી પદાર્થ
સંગર ના. સાંકળ, એક જાતની હાથ સીલાઈ, એક જાતની કચ્છી કવિતા
સંગી વિ. સંગાતી
સંઘ ન. કણસલું, બાજરાનું ડોણું

સંઘાર ન. એક લડાયક જાત
સંઘારી ના. સંઘારીની સ્ત્રી
સંચ ન. એન્જીન, સામગ્રી
સંચર ના. સંચળ
સંચાર ના. પ્રવેશ, નળીઓમાં સંચારવાનું કામ
સંચારણું ક્રિ. નળીઓમાં સંચારવાં
સંચારો ન. નળીઓમાં સંચારનાર
સંજ ના. સાંજ
સંજ સવાર અ. સાંજ સવાર
સંઢ ન. નપુંસક
સંહુ ન. સહુ
સંતાર ના સિતાર
સંથા ના. વહાણની નીચેનો ભાગ
સંથારો ન. આમરણાંત અનશનની જૈનની ધાર્મિક ક્રિયા
સંથા ઝલણું ક્રિ. ભડકે નહિ એવું કરવું
સંધ ના. ફાટ, અટકળ, લાગ
સંધાકુટા ન. બ. આડાઅવળા ધંધા, ચાડીચુગલી
સંધારી ના. પાણી ભરવાની ચામડાની થેલી
સંધી અ. ની
સંધો ન. સાંધો, નો (પ્રત્યય)
સંધ્રૂકણુ ન. ચૂલો સળગાવવા માટેની ઝટ સળગે એવી ચીજો કાળાંકાંખરાં વગેરે
સંભુ ન. શંભુ
સંભુડા ન. બ. સાંઢીને તૈયાર થયેલા
સંથવિચ અ. બરાબર વચ્ચે
સંથસુખે અ. સુખ શાન્તિ પૂર્વક
સંસલો ન. સસલો
સા ન. શ્વાસ, જીવ, સ્વાદ
સાઈ ના. શાહી, ભમરડાનો ચકરાવો, રોતા બાળકનો લાંબો શ્વાસ
સાઈ વિ. અજવાળી (રાત) 'રાત સાઈ ત ભરો ભિયાડા'
સાઈચાર વિ. ઘણીવાર ફર્યા કરે એવો (ભમરડો)
સાઈચો વિ. કાળા રંગનો (બળદ) ન. આરંભ
સાઈસ ન. ઘોડાનો સાચવનાર
સાઉકાર ન. શાહુકાર
સાઉચોર ન. શાહુચોર
સાઉડો વિ. નાજુક તબિયતવાળો
સાઓ ન. અજવાળું
સાઓ સાંઓ ન. કાકીંડા જેવું રંગ બદલતું પ્રાણી
સાકરીઓ વિ. સાકરવાળો
સાગઈ વિ. બાપના કુંડનો, વફાદાર

સાગપન ન. શાક પાંદડું
સાચક વિ. સાચું બોલનાર
સાજન ન. વહાલો મિત્ર, સંબંધી
સાજન માજન ન. બ. સગાં વહાલાં
સાજ ન. સાધન
સાઝણું ક્રિ. સાદું કરવું
સાટાઈ ન. સાટાં કરનાર
સાટામાટા ન. બ. ફેરબદલ
સાટી ન. પીંજારો
સાટો ન. એક મીઠાઈ, સાટું
સાડણું ક્રિ. સડાવવું
સાડીસોર ન. એક પત્ની મત વાળો
સાડેલ વિ. સડાવેલ
સાડો ન. સડો
સાણુ અ. સાથે, માંથી, 'વેઝન સાણુ વઈ'
સાણુસ ન. શરમ
સાણી ન. ઘોડાનો રખેવાળ
સાતા ના. સુખશાતા
સાથ ન. સથવારો અ. સાથે
સાથી ન. કહાડીઓ, મદદગાર સંગાથી
સાધ ન. સાધુ, વિ. સાચો
સાધપાક વિ. નિર્દોષ (કટાક્ષ)
સાધર ના. ભીનાશ
સાધાઈ ના. સાદગી
સાધો વિ. સાદો
સાની વિ. બરોબરી કરનાર
સાફી ના. ચલમ પર લપેટવાનું કપડું - ગુરે કરવું
સાબડબૂથો વિ. મૂળ સહિત
સાબાઉ વિ. સામેનો જોરદાર પ્રહાર
સાબત અ. સાબિત, સામે
સાબૂન ન. સાબુ
સાબૂનીડું વિ. ઉજળાં કપડાંવાળો
સામઠા ન. બ. દાંતાળનાં ઊભાં લાકડાં, કુરીઆનાં બે લાકડાં
સામરો વિ. શ્યામ વર્ણનો
સામલો વિ. સામેનો, શામજીનું તોછડું નામ
સામી ન. સ્વામી, યોગી, વિ. સામેની
સામી મોડ અ. સીધે સીધાં
સામું વિ. સામેનો
સામેયો ન. સામૈયું
સાર ના. સાળ, ચોખાની સાળ, જાગૃતિ
સારણ ન. પાણીવાળું સ્થાન
સારણું ક્રિ. ખબર પડી જવી, સરાવવું
સારધાર અ. ચોખ્ખી રીતે, દેખીતું

સારપ ના. સારાપણું
સારમાણુસાઈ ના. સજ્જનતા
સાર સંભાર ના. કાળજી, સાર સંભાળ
સારાયણું ક્રિ. સરાવવું
સારેલ વિ. ખ્યાલમાં રાખેલ
સાલ ન. સાળો, સલ, વરસ
સાલખ ન. સાક્ષર, જ્ઞાની, કવિ
સાલવણું ન. સલવાઈ જવું તે
સાલસ વિ. નમ્ર, સજ્જન, સીધો
સાલિયા ન. બ. ગાડા પર છત-રડી માંડવાની ચાર લાકડીઓ
સાવ-સાબ્બા અ. તદ્દન
સાવરા ન. બ. સાસરા
સાવા ન. બ. બાલમાં પડતાં ઝીણું જંતુ વિ. કાળા
સાસો ન. શ્વાસ, જીવ
સાસો ઉસાસો ન. શ્વાસોચ્છ્વાસ
સાં અ. સરખા, સવળા
સાંઈ ન. સ્વામી, ફકીર, ભેટવું આટિયામાં કન્યાને નામે મુકાતી રકમ
સાંઈત્રી અ. સવેળા
સાંઈયું ના. બ. ભેટવું તે, 'બરે જવું સાંઈયું કેર ગિને ?'
સાંઉ ન. સામો, જખનું એક નામ
સાંઉ પાંઉ વિ. સરખો

સાંખ ના. આગર, સાક્ષી, સૂર્યનું કિરણ, આંબાની શાખ
સાંખણું ક્રિ. સહન કરવું
સાંખાંયણું ક્રિ. પ્રે. ગાય-ભેંસને નર બતાવવો
સાંખી ન. સાક્ષી, 'વહીયેં જા વયાણુ સાંખી'
સાંખીંધલ વિ. સહન કરનાર
સાંગ ના. એક જાતનો લોખંડનો ભાલો
સાંગામંજી ના. સાંગા માંચી
સાંગી ના. ગાડા પર બેસવા માટે મૂકવાની માંચી
સાંઝાયણું ક્રિ. સીધા ચાલવું
સાંઝી ના. સાંજ
સાંઝાય-સાંઝા ના. શરમ, હયા
સાંઢી ના. હાંડી
સાંઠો ન. જુવારના છોડનો સોટો શેરડી જેવો
સાંઢણું ક્રિ. ઉઝેરીને મોટું કરવું
સાંઢીંધલ વિ. ઉઝેરીને મોટું કરનાર
સાંઢેલ વિ. ઉછેરેલ
સાંઢો ન. મોટા ઉંદર જેવું પ્રાણી, એનું તેલ કૌવત માટે વપરાય છે.
સાંતી ન. હળ, પ્રાજો
સાંતીડા ન. બ. સપ્તર્ષિ, 'સંત

સાંતીડાં

સાંથણું ક્રિ. ભરી રાખવું

સાંથીંધલ વિ. ભરી રાખનાર

સાંધણુ ન. ત્રાજવું સમતોલ કરવા એકતરફ મૂકેલું વજન

સાંધાણુ ના. એંધાણ

સાંધારી ના. પાણી ભરી રાખવાનો ચામડાનો થેલો

સાં પાં વિ. સરખા

સાંભાઈ ના. તૈયારી, વહાણના કૂવાને ચુસ્ત કરતી રસી

સાંભરો વિ. શ્યામ રંગનો

સાંવરો ન. શામળો, શ્રીકૃષ્ણ

સાંસ ન. સમા ઘોડાની એક જાત

સાંભો ન. રંગ બદલતું કાચીંડા જેવું પ્રાણી

સાંયર ન. સાગર, સાક્ષર, કવિ, શીશો–ભલો (બહેન

સાંયરી ના. કાવ્યકળા, જખની

સાંસલો વિ. નબળી તબિયત વાળો

સિઇ ના. અનાજનું એક માપ, ચાર માપનું પ્રમાણ

સિયાંકો ન. મૃત્યુ પાછળ પીટવાનો એક રિવાજ

સિક ના. ઝંખના

સિકણું ક્રિ. ઝંખવું

સિકરો ન. શકરો

સિકલ ના. ચહેરાનો ઘાટ

સિકંધલ વિ. ઝંખનાર

સિકાયણું ક્રિ. તલપાવવું

સિકાર ન. શિકાર

સિકી લધો વિ. ઘણી ઝંખના પછી મળેલો પુત્ર

સિક્કો ન. વહ, ચલણી નાણું

સિખ ના. શિખા ક્રિ. આ. તું શીખ

સિખણું ક્રિ. શીખવું

સિખર ન. શિખર

સિખાઈંધલ વિ. શીખવનાર

સિખાયણું ક્રિ. પ્રે. શીખવવું

સિખેલ વિ. શીખેલ

સિગરામ ના. બે બળદ વાળું આરામદાયક વાહન, હિંદી શિકરમ

સિગ ના. ઢીવાની ઉપલી ચોટ, ધાનની ભરપમાં માપની કિનારી ઉપર ચડતો વધારો

સિગ સિગારો વિ. ભરપૂર

સિજણું ક્રિ. સીજવું

સિજાયણું ક્રિ. સીજવવું

સિજેલ વિ. સીજેલ

સિજ ન. સૂરજ

સિટ ના. સ્થાન, સીટી

સિણુ ન. સઠ
સિણુક ના. લાકડાની કે માટીનો થાળ, કચ્છી પાતર
સિણુ ભગલ વિ. જેનો સઠ તૂટેલો છે એવું વહાણ
સિતર ના. સામગ્રી, સાજ, સાધન
સિધ ન. સિદ્ધિવાન યોગી
સિધપાક ન. બાળકોને ફોલ્લીઓ થાય એવો એક રોગ
સિધાઇ ના. સિદ્ધપણું
સિધાયણું ક્રિ. વિદાય થવું
સિધી ના. શક્તિ, વિ. સીધી
સિધો વિ. સીધો, સખણો
સિપરી ન. વહાલો મિત્ર
સિફ ના. પૈડાં વગરનું ગાડું, સીપ
સિફારસ ના. ભલામણ
સિબાણું ક્રિ. શીવવું
સિમ઼ંધલ : સિંભીધલ વિ. શીવનાર
સિભૂ ન. સવાર
સિભૂ તારો ન. મોટી [પરોઢે ઊગતો શુક્ર તારો]
સિભેલ વિ. શીવેલ
સિયા ન. સગું
સિયાકો ન. મૃત્યુ પાછળ ઓસારવાનો-પીટવાનો એક રિવાજ
સિયાબર ના. તાવની ઠંડી
સિયાડ ન. શિયાળ
સિયાણું વિ. શાણો
સિયારો ન. શિયાળો
સિયો ન. સીસું, વિ. ટાઢિયો (તાવ)
સિરક ન. શંકા ક્રિ. આ. ભૂ. સરકીજા
સિરકણું ક્રિ. સરકવું
સિર કાયણું ક્રિ. સરકાવવું
સિરકેલ વિ. સરકી ગયેલ
સિરગુ ન. સરગવો
સિરજોર વિ. માથાભારે
સિરપણા ન. બ. લાકડાં
સિરબંધી ન. લશ્કરી સૈનિક
સિરાણુ ન. સૂડી-ચપ્પુ વગેરેની ધાર કાઢવાનું સાધન
સિરાણી-ડું વિ. હથિયાર સજનાર
સિરાયણું ક્રિ. માનવું, સરી જવું
સિરાંધીઆ ન. બ. પથારીની માથા તરફની જગા
સિરી ના. સળી, નાકમાં પહેરવાનું ઘરેણું
સિરો ન. પથારીમાં માથા તરફનો ભાગ

સિરોણી ના. વેવિશાળની દરખાસ્ત
સિલ ના. શિલા
સિલણું ક્રિ. કૂદવું
સિલફિલ ના. આડુઅવળું કામ
સિલવિલ ના. વાર લગાડવી
સિલંધલ વિ. કૂદનાર
સિસકારો ન. ઓછો પીડાનો અવાજ
સિસી ના. માથું
સિંગણું ક્રિ. નાક છીંકવું
સિંઙ ન. શીંગડું
સિઙી ના. શીંગડી
સિંઙી : સિંગી ના. યોગી લોકો ગળામાં પહેરે છે તે વગાડવાની નાની નળી
સિંજ ના. કૂવામાંથી પાણી ખેંચવું તે
સિંજણું ક્રિ. કૂવામાંથી પાણી ખેંચવું
સિંજા ના. સંધ્યા
સિંજીંધલ વિ. સીંચનાર
સિંધાલૂણ ન. ખાણમાંથી નીકળતું મીઠું
સિંધી ન. મોટા પગવાળી રાતો સિંધનો ઢીલો ઊંટ
સી ન. ટાઢ
સીઆ ન. દૂરનું સગું
સીઆ સગા ન. બ. સગાંવહાલાં
સીઆ વીઆ અ. વિહ્વળ
સીકડ ના. કેશને માંચી સાથે બાંધવાની ચામડાની દોરી
સીખ ના. ઘોડાનું પાછલા પગો પર ઊભા થઈ જવું, ભાટ ચારણને અપાતી બક્ષિસ, આકાશમાં જતી તેજરેખા, શિખામણ
સીખેં અ. સહિત
સીગરો ન. લુહારની પેચવાળી પકડ
સીચાણું ન. બાજ
સીણાઈ ન. રબારીઓનો મુખી
સીતલાઈ વિ. દરિયામાં વાતો નૈઋત્યનો પવન
સીધો ન. સીધું, રસોઈની સામગ્રી
સીનું ન. છાતી
સીનોણી ના. ઈંઢોણી
સીર ના. ફાટ
સીરા ન. બ. શીળા
સીરાઈ ના. સુતારનું એક ઓજાર
સીરાઈંધલ વિ. શિરાવનાર

સીરાકીઓ ન. ગાડાના ધીંધની ઝીણી લોઢાની પટી
સીરાણુ ન. શિરામણુ
સીરાયણું ક્રિ. શિરાવવું
સીરી ના. સ્વાદ, એક જાતની માછલી
સીરેં સીરેં અ. ધીરે ધીરે તરકમાં રહેવાની રીત
સીરો ન. શીરો
સીલવંધ ન. કોલસા ઉપાડવાની લુહારની સૂપડી
સીસો ન. સીસું, શીશો
સીસોટી ના. સીટી
સીં ન. સિંહ
સીંજોટી ના. ગાય-ભેંસના વેચાણનો લાગો
સીંચણીઉં ન. પાણી ખેંચવાનું રાંઢવું
સીંઢો ન. અંગૂઠો, ઠીંકો, વળ
સીંધ ના. માંગ, માથું
સીંધર ન. સિંદૂર
સીંધરી ના. સીંદરી
સીંભાઈંધલ વિ. માફક આવે એવું
સીંભાયણું ક્રિ. માફક આવવું, ઠીક લાગવું
સુઈ ના. સોય, ન. દરજી, ક્રિ. ભૂ. સાંભળી
સુઆણુ ના. તંદુરસ્તી, કાફીઓની મહેફિલ, આનંદ
સુકણું ક્રિ. સુકાઈ જવું
સુકાઈધલ વિ. સૂકાનાર
સુકાયણું ક્રિ. પ્રે. સુકાવવું
સુકેલ વિ. સુકાઈ ગયેલ
સુકો વિ. સૂકો
સુઅ ના. સૂનકાર
સુઅં વિ. સૂનો
સુખડી ના. મિઠાઈ
સુખણું અ. શાન્તિપૂર્વક, 'સુખણું વે !'
સુખર અ. સંતુષ્ટ રહેવું, શુક્ર
સુખરાણું ન. આભાર માનવો તે, શુક્રિયા
સુખા ના માનતા
સુખાઈ ના. સુખીપણું
સુખાણુ ના. સુકાન, સુખિયાપણું
સુખાણી ન. સુકાની
સુખાપતી ના. સુખીપણું
સુગરો વિ. ભલું ઈચ્છનાર, ગુરુવાળો
સુગાર ન. સુકાળ, સારું વરસ
સુગારીઓ વિ. સુકાળ વાળો
સુચર વિ. સારું સારું ખાનાર
સુચંગો વિ. સરસ

સુજાણું ક્રિ. સૂઝવું
સુજાગ્ગુ વિ. સજાગ, ઝટ જાગી જાય એવો
સુજાગ-સજાગ વિ. જાણકાર
સુઠાઈ ના. સરસપણું
સુઠો વિ. સરસ, રૂપાળો
સુડબ ન. કાચું, સુડબ સુણું ને પાલર બિના'
સુડબ સુણું વિ. ચઢેલા કાચાવાળો
સુણણું ક્રિ. સાંભળવું
સુણાઈંધલ વિ. સંભળાવનાર
સુણાયણું ક્રિ. પ્રે. સંભળાવવું
સુણેલ વિ. સાંભળેલ
સુતભ અ. બરાબર વિ. સરસ
સુતર ન. સૂતર
સુતી ના ઝળઝૂલી, ક્રિ. ભૂ. સૂતી
સુથાખીર ન. અમૃત સમાન નીવડો!
સુથરો વિ. સાસર, કોઈ વાતનો છૂટકો ન કરે એવો
સુધ ના. ખબર, શુદ્ધિ
સુધમાઠો વિ. ઓછી અક્કલવાળો
સુધવાણું વિ. શુદ્ધિ વિનાનો
સુધો વિ. સરખો
સુનત ના. ઈન્દ્રિયની ચામડી કપાવવાની ઈસ્લામી ધાર્મિક ક્રિયા
સુનમુન વિ. શૂન્યમનસ્ક
સુપક વિ. સારું પાકેલું
સુપડ કનું વિ. સૂપડા જેવા કાન વાળો
સુપરી ન. પ્રિયપાત્ર
સુફેરો વિ. સારો
સુબડેલ વિ. ચડેલા મોઢાવાળો
સુભર વિ. ગર્ભવતી (ઘોડી)
સુમણ ન. સૂવું તે
સુમણું ક્રિ. સૂવું
સુમજણું ક્રિ. સુલઝવું
સુમજાયણું ક્રિ. પ્રે. સુલઝાવવું
સુમંધલ વિ. સૂનાર
સુમારણું ક્રિ. સુવડાવવું
સુર ન. રાગ, અ. સરખો
સુરઈ વિ. સુગંધવાળી
સુરણું ક્રિ. ધીરે ધીરે સરકવું
સુરત ના. સંભાળ, લક્ષ
સુરતા ના. ધ્યાન
સુરંગલી ના. સુખી, બધું ધ્યાનમાં રાખનાર
સુરંધલ વિ. સરકનાર
સુરાખ ન. કાણું
સુરાણ ન. એક સુગંધી પદાર્થ
સુરાયણું ક્રિ. ખવાઈ જાય એવું કરવું, 'સુંઢનો સુરાખ'
સુરાવટ ના. સંગીતનો રાગ

સુરી વિઞણું ક્રિ. ખવાઈ જવું

સુરેઆ વિ. સુવાસિત, ખવાઈ ગયેલો. 'સુરેઆ ગઢ' ડરેઆ સારો'

સુરેયો ન. સરેશ

સુરો ન. ધીરે ધીરે ખવાતું જવું તે

સુરો તેલ ન. ધૂપેલ તેલ

સુવાટ ના. સારો રસ્તો

સુવાલી-સ્વાલી વિ. સવાલ કરનાર

સુસણું ક્રિ. શોષાવું

સુસાઈંધલ વિ. શોષાવનાર

સુસવાડો વિ. સ્વાદિષ્ટ

સુસેલ વિ. શોષાયેલ

સુંઢ ના. સૂંઢ

સુંઢાલો-સુઢાલડો ન. સૂંઢેલો

સુંભો ન. લુહારનું કાણું પાડવાનું સાધન

સૂઈંયા ઉપરલા ન. બ. કૂવાના આડમાડ પર ઊભાં ખોડેલાં લાકડાં

સૂકડ ના. સૂકવણી, પીલુ, ગુવાર, કાચરી, સાંઢા વગેરેને સૂકવી નાખવાં તે

સૂગ ના. શોક પાળવાનો સમય, ઊણ

સૂગાણું વિ. ગંદો

સૂગાર ના. ચેપ

સૂગારીઆ વિ. ચેપવાળો

સૂજી ના. સોજી

સૂડ ના. ખેતરમાં નકામી સાંઠીઓ કાઢી નાખવી તે

સૂડણું ક્રિ. સાંઠીઓ કાઢવી, મારવું

સૂડા પખો વિ. સૂડાની પાંખના રંગ જેવો

સૂડીંધલ વિ. મારનાર

સૂડો ન. જંગલી પોપટ

સૂણ ના. ગાડાની સમેલ પરની લોઢાની ખીલી

સૂતણી ના. સૂતળી

સૂથ ના. નખોડ

સૂથી ના. ખાતું

સૂથીઓ ન. માટલી-માટલાં રાખવા માટે ઘાસની કરેલી મોટી ગોળ ઈંઢોણી

સૂથેં અ. બરાબર, સૂથેં સારો

સૂધો વિ. સરખો, સવળો

સૂપડો ન. ગાડાનું પહેલું પાટીઉં

સૂબી ના. ખૂબી, કામું

સૂમ વિ. કંજૂસ

સૂર ન. શૂળ, પેટનો દુખાવો, ના. ખાવળની શૂળ

સૂરાઈ ના. શૂરાપણું
સૂરીઆ ન. ઝિગમણો પવન દરિયાઈ
સૂરો વિ. શૂરવીર, માથું પડ્યા પછી લડનાર
સૂલો ન. પીડાનો સબાકો
સૂં ના. સૂંઠ, સૌન્દર્ય
સૂંકણી ના. સૂંઘવાની બજર
સૂંકણીઉં ન. જમીન સૂંઘી સૂંઘીને ચાલે એવો ઊંટ
સૂંગણું ક્રિ. સૂંઘવું
સૂંગીંધલ વિ. સૂંઘનાર
સૂંઢ ના. હાથનું સાંકડું મોઢું
સૂંઢી ના. સૂંઢી
સૂંઢો ન. મોટો સૂંઢો
સૂંધી-સૂંહણી વિ. સુંદર
સૂણું વિ. સૂજેલું, 'સૂઝણ સૂણ્યાં'
સે સ. તે, એ
સૈં ના. કાળા ડુંગરમાં થતું એક ઝાડ એની લાકડી સરસ બને છે.
સેક ન. શેક
સેકણું ક્રિ. શેકવું
સેંકીંધલ વિ. શેકનાર
સેકેલ વિ. શેકેલ
સેખ ન. શેખ
સેખત ના. શિક્ષા
સેખાઈ ના. ઠઠ્ઠા
સેઢર વિ. જેના નાકમાંથી શેડો વહેતો હોય એવો
સેડો ન. નાકની લીંટ
સેડ ના. શાહુડી, ધાર
સેડ કઢો વિ. તરતનું દોહેલું દૂધ
સેડી-સેડીમિટી ના. સફેદ માટી, ભીંતો ધોળવામાં ચૂના જેવું કામ આપે છે.
સેડો ન. શેરડો, પગવાટ, શેડો
સેભો ન. ટાંકો શીવણનો
સેરખન વિ. શેર જેટલું
સેરમાઈ ના. એક જાતની કાળાશ પડતી માછલી
સેલાણી ના. સહેલ
સેલારો ન. ઉછરંગ
સેલી ના. જોગી લોકોને ગળામાં પહેરવાની શેલી
સેલો ન. શેલું
સેલોર ના. પગથીઆવાળી વાવ
સેવ ના. મીંડું, શૂન્ય
સેવધું ના. બ. ઝીણાતારવાળી સેવ
સેવરો ન. શેડો
સેવાલો ન. ભાટિયાના વરઘોડામાં ઘોડે બેસનાર કિશોર

સેવિયું ના. બ. સેવ
સેસા ના. પ્રસાદી, શેષ
સે ના. બરકત
સેજ ના. નાનું તાબૂત
સેજ સાજ અ. જરાક જેટલું, સહજ
સેફકો ન. અંગેઠો
સેર ફેર અ. વેરવિખેર, ધૂળધાણી
સેણુ ન. પ્રિય સ્વજન, ના. સમડી
સેણિયાત ના. સુખશાન્તિ, 'સંપ તિતે સેણિયાત'
સેણી ના. શરણે આવેલી સ્ત્રી
સેથ ના. તંદુરસ્તી, રાજનું ભોજન (હિંદી સેહત-તંદુરસ્તી)
સેથક જો વિ. ઘણો બધો
સેર ન. શહેર ના. એક જાતની માછલી
સેરે સકો ના. સુધરાઈ ખાતું
સેરી ના. શેરી, એક જાતની માછલી એનો કાંટો વીંછી જેવી પીડા કરે છે.
સેલ ના. સહેલ
સેલાઈ ના. લંબાઈ-પહોળાઈ, પુષ્કળપણું
સેલારો વિ. વધુ
સેલો વિ. લાંબો પહોળો,
સેસ નાગ ન. શેષનાગ
સેં અ. સાથે, વડે
સેંઆર ના. શેવાળ
સેંકઈ ના. જૂ
સેંડો વિ. મજબૂત
સેંથી ના. ખેડૂતનું બે પાંખી-આવણું સાધન
સેંથો ન. સળિયો કાંટા ઉપાડવા માટે વપરાતો ઓજાર
સેંધ ના. ઓળખાણ
સેંધો વિ. ભોમીઓ, ઓળખીતો, 'સેંધો સિપાઈ બ ધક્કા વધુ મારે'
સેંપટ અ. સરાર
સેંપટ પાર અ. આપારથી પેલે પાર
સેંભ અ. સીધો, ઊભો
સેંસો ન. ચિંતા
સૈ ના. સહી
સૈધ ન. સૈયદ, શહીદ
સૈધિયાણી ના. સૈયદની સ્ત્રી
સૈયારો-સૈયારી ન. ના. ભાગીદારી
સં વિ. સવળી
સૈં પધરી ના. સરખી
સૈં પૈં વિ. સખણી
સો ન. લગ્ન સમયનું અમુક જાતિઓમાં થતું જાગરણ ક્રિ.

ભૂ. સાંભળ્યું
સોઆગણુ ના. સોહાગણ
સોક-સોકાટ ન. સુકાઈ જવું તે
સોકાંડો ન. વરસાદનું ઝીપડી જવું
સોખી વિ. ભલું કરનાર
સોજણું ક્રિ. સાફ કરવું, શોધવું
સોજારણું ક્રિ. અનાજ વગેરે સાફ કરવું
સોજારીંધલ વિ. સાફ કરનાર
સોજારેલ વિ. સાફ કરેલ
સોજાંબો ન. સવારનો પ્રકાશ, ભળકડું
સોઝી ના. રવો
સોબડો ન. ચઢેલું કાચું
સોભણું ક્રિ. શોભવું
સોભંધલ વિ. શોભે એવું
સોય ઝાટકે અ. સાફ સાફ, ખુલ્લે ખુલ્લું
સોયણું ક્રિ. સોવું સૂપડા વડે
સોયરો ન. સુરમો
સોરભ ના. સુગંધ
સોરો વિ. સોળ
સોસ ન. અફસોસ, ચિંતા
સોસણું ક્રિ. શોષવું, સહન કરવું
સોસેલ વિ. શોષેલ
સૌ વિ. શતક
સૌક ના. શોક્ય
સૌક પગલો ન. મરી ગયેલી શોક્ય ન નડે એટલા માટે ગળામાં પહેરવાનું પગલું
સૌ કો વિ. સૌ કોઈ
સૌખાઈ ના. સહેલાઈ
સૌખો વિ. સહેલો, આરામ દાયક 'સૌખો થિઓ'
સૌગાત ના. ભેટ
સૌજ ન. લહાવો
સૌડ ના. સાંકડ, મુશ્કેલી
સૌડો વિ. સાંકડો
સૌણ ન. પાળેલો ક્યારો ધાનનો
સૌણું ન. સ્વપ્નું, ક્રિ. સહન કરવું
સૌણું કેણું ન. નિરર્થક સ્વપ્ન
સૌત-સાતો અ. સહિત
સૌધરો-રી ન. ના. ઘરપત
સૌધી વિ. હલકી (સ્ત્રી)
સૌનાગેરૂ ન. સોનું ઉજ્જળવાની એક જાતની માટી
સૌનારો ન. સોની
સૌનૈયો ન. એક પ્રકારની માછલી
સૌફી વિ. વ્યસન વગરનો
સૌરો ન. સસરો
સૌરાની ન. સસરાજી, માનવાચક

સોલો ન. શોલો
સોં ન. સોગન
સોંબારત ના. સોંથવારી
સોંજ ન. સગવડ
સોંજાઈ ના. સુખ સગવડ
સોંજો વિ. સહેલો, પોચતો પામતો
સોંટો ન. સોટો
સોંઢણું ક્રિ. તૈયાર થવું
સોંઢ'થલ વિ. તૈયાર થનાર
સોંઢાણી ના. તૈયારી
સોંઢાયણું ક્રિ. પ્રે. તૈયાર કરવું
સોંઢેલ વિ. ઉત્સાહી, તૈયાર થયેલ
સોંત ના. નિશાન
સોંતરણું ક્રિ. તળવું
સોંતરીંથલ વિ. તળનાર
સોંતરેલ વિ. તળેલ
સોંપો ન. સોપો
સોંસરીઓ વિ. જેના મૂત્રપિંડ સામે ભમરો હોય એવી ખોડવાળો બળદ
સોંસરો અ. આ પારથી પેલે પાર
સૌં વિ. સવળું
સ્થાર ના. સેવાળ
સ્વાહિલી–સ્વાહી ન. આફ્રિકાવાળા ભાટિયાની એક અટક
સ્રોણી ના. વેવિશાળ માટેની દરખાસ્ત

હ

હઈ ક્રિ. ભૂ. હશાવી
હઈધિર ના. હગદર
હઈયા–હૈયા અ. ઝટ
હઈયો–હૈયો અ. બસ!
હકધાર વિ. હક ધરાવનાર
હકાબકા અ. બેબાકળા, ભાન ભૂલેલા જેવા
હકણું ક્રિ. હાંકવું
હકણીંથલ વિ. હાંકનાર
હકેલ વિ. હાંકેલ
હજરત ન. ચોરી વગેરેની ભાળ મેળવવા મેશની ડાબલીમાં બતાવાતો દેખાવ
હટ ન. હાટ ક્રિ. આ. હટી જા!
હટણું ક્રિ. હટી જવું
હટ'થલ વિ. હટી જનાર
હટાઈથલ વિ. હટાવનાર
હટાણું ન. શહેરમાંથી ખરીદી કરવી તે
હટાયણું ક્રિ. પ્રે. હટાવવું
હડ અ. બરાબર, 'હડ ઓતરો'
હડ–હડો ન. હાડકું
હડઈ–હડૈં અ. હમેશાં, મૂળે
હડકિયર ના. ત્રીજો તાવ, કળતર
હડી ન. બ. હાડકાં, જૂનાં ઢીંઢાં–

લેવો

હડી ના. હાડકી

હડ ના. ગાંડ, 'હડ જો વિન્નાથ' અ. કૂતરાને કાઢવાનો અવાજ

હડૂક ચડૂક અ. જેમ તેમ ઝટ ઝટ (ખાવું)

હડકવા ન. કૂતરાનો રોગ-પાગલપણું

હડકયો વિ. હડકાયો

હડહડ થીણું ક્રિ. જ્યાં ત્યાં ભટકવું, અપમાનિત થવું

હદિયા ન. બ. હાથમાં પહેરવાના રૂપાના ચૂડલા

હણણું ક્રિ. મારવું

હણત નડો સાળનો આવ જા કરતો નથી, એક જ કામ કર્યા કરવું તે

હણુધણ વિ. મારનાર

હણુમાર ના. મારો માર, દોડા દોડ

હણાવણું ક્રિ. મરાવવું

હણોહણું ક્રિ. હણુહણાટ કરવો

હણોહણ ના. મારો માર, ઉતાવળ

હથ ન. હાથ

હથ કેણું ક્રિ. કબજે કરવું

હથ ખણણું ક્રિ. હાથ ઉપાડી લેવો

હથગેણું ન. હાથનું ઘરેણું, સુથી

હથ ચડણું ક્રિ. મળી જવું, હાથે ચડવું

હથ ઘંહણું ક્રિ. અફસોસ કરવો

હથ ઝલણું ક્રિ. ટેકો દેવો

હથ તાળી ના. હાથ તાળી

હથ પાણી ન. પ્રતિજ્ઞા

હથ ફેર ના. હાથ ફેરવવો, સંભાળ લેવી

હથવાર વિ. અમુકને જ દોહવા દે એવી-ગાય ભેંસ

હથવેથ મેં અ. નજદીકમાં

હથા અ. હાથ વડે

હથા ખુટી ભલા ના. પોતાના હાથે થઈ ગયેલું કર્મ

હથારી ના. હથેલી

હથીંગણ ન. હાથ પરનું સાધન

હથૂકો વિ. હાથ વડે, સાચવેલો

હથેં અ. હાથવડે

હથો ન. હાથો

હથોભથ અ. બાથમબાથ

હથોહથ અ. હાથો હાથ

હદ ના. હદ

હધીઓ ન. સોગાત, દેશમાં આવીને કંઈક વહેંચવું તે

હનું ન. ઘોડાની જીનનો આગલો ભાગ

હકુઆ કયા વિ. મૂઓ પીટયો, (ચારણી શાપ)
હબે થબે ના. ધાકધમકી
હમચકર ન. ગોળ ગોળ ફરવું તે
• **હમાચો** ન. મુસાફરીમાં વસ્તુઓ રાખવાનો થેલો
હમિયાણી ના. પૂંજી
હયણું ક્રિ. મારવું, લગાવવું
હયલ વિ. શાપિત
હયા ના. લાજ, શરમ, વિવેક
હયા હસીમત ના. લાજશરમ
હયો ક્રિ. ભૂ. લગાવ્યો
હર ન. હળ
હરલ ના. હળનું આડું લાકડું
હરવારો ન. તારની ચાળણી
હરાઈ ના. હળ ખેડતી વખતે પ્રથમ પાડેલી રેખા
હરાઈડો ન. ન ઊગેલી છુટની લાઈનને ફરી વાવવાનું સાધન
હરૂં ભરૂં અ. જરૂર, રૂબરૂ
હરે હરે અ. ધીરે ધીરે
હરોરી વિઞાણું ક્રિ. ધારણાથી હિંમત હારવી
હલ ના. હળ ઉપરનું લાકડું જેમાં ધૂંસરી બંધાય છે, હાલ
હલક ના. રાગનો ધ્વનિ
હલક પધૂરો વિ. હલક પહુડો, હલકો
હલણુ ગાઈ ના. ઊંટના શુમ્મા પર થતો એક રોગ
હલણું ક્રિ. ચાલવું
હલર-હલરી ના. ડૂંડાંમાંથી દાણા છૂટા પાડવા તેના પર બળદોને ફેરવવા તે
હલવાઈ ના. તબલાની તાસક
હલ વેલો અ. હાલને ત્યારે
હલંગ ના. ચાલ
હલંધલ વિ. ચાલનાર
હલાંઈધલ વિ. ચલાવનાર
હલાક અ. હેરાન
હલાકી ના. હેરાનગતિ
હલાલ અ. વિધિસર મારેલ
હલુઓ ન. હલવો
હવસ ન. વ્યસન
હવસી વિ. વ્યસની, વ્યભિચારી
હવાનું ન. અફવા
હવાલધાર ન. ગામડાના તલાટીનો કાર્યકર્તા
હવાલો ન. સોંપણી
હસીમત ના. અદબ
હુંજ ન. સુરખાબ, બોળો, ચૂલાનો આગલો ભાગ આગમણુ
હુંજરણું ન. ચીજવસ્તનો ડોકલો
હુંઞ ન. બ. આંસુ

હુંઓ ન. વકાસુના પરમાણુને ઊંચે લેવાનો રસો

હુંઢી ફૂડ ન. વાદળાં વિખેરી નાખે એવો પવન

હુંધ ન. સ્થાન

હુંફુ-હુંફુલી ના. હાંફ

હુંફુલણું ક્રિ. હાંફવું

હુંભાચો-હુંભાચીઓ ન. મુસાફરીમાં સામાન રાખવાનો જૂના વખતમાં વપરાતો ચામડાનો થેલો

હાઉ છ અ. કૂતરાની જેમ વાત વાતમાં બચકું ભરવું

હાગામું ન. ધમકી ભરેલું આક્રમણ, વરસાદનો ડોળ

હાજત ના. ગરજ, શક્તિ

હાજી ન. મક્કાની યાત્રા કરી આવનાર મુસ્લિમ

હાજીઓ વિ. હા જી હા જી કરનાર

હાજોર ના. માથે પડેલ બલા

હાજ ના. સજા, કામકાજ

હાડ બંધાણી વિ. મોટો બંધાણી

હાણે અ. હવે

હાથેલો ન. ગાડાની ધરી સાથેનું લાકડું જેમાં પૈડાં નાખવામાં આવે છે

હાથા ફૂલુસ અ. તરત હાજર

હાથામાં ન. બ. માનસિક બળ, 'હાથામાં ખિસી વ્યા'

હાથી ન. રક્ષક

હાપ્પા અ. ખાઈ જવું-બાલ્ય પ્રયોગ

હાફુઆ અ. તિરસ્કાર વાચક ચારણી શબ્દ

હાબડ વિ. વર્ણસંકર, અડબાઉ

હાબડ ગુઆર ન. જાડો ગવાર

હાયડો ન. હારમાળા, હોળીની મિઠાઈ ખાંડની

હારણું ક્રિ. ઢોળવું

હારાઈ રો ન. એક થેડવા વાળી ઓરણી

હારાવણું ક્રિ. પ્રે. ઢોળાવવું

હારી ન. હળ ચલાવનાર, સાથી 'અધ મેં હારી ને અધ મેં આકાશ'

હારીંધલ વિ. ઢોળનાર

હારો ન. દશ કાળશી

હાલઈરો ન. હાલરડું

હાલચાલ ના. વર્ણુક

હાલીઓ ન. હલેસું

હાં અ. હોંકારો, હે

હાંક ના. હાક્લ, ધાક

હાંકારણું ક્રિ. વકાસુનું હુંકારવું

હાંકારીંધલ વિ. હંકારનાર
હાં કાટો ન. હાક
હાંચો હાંચ ના. ઉતાવળ
હાંઠી ના. શરીરનું કદ
હાંડો ન. દેગડો
હાંમી ના. સંમતિ
હાંસ ના. અનુમતિ, સંમતિ
હાંસલી ના. ગળામાં પહેરવાની હાંસડી રૂપાની
હાંસીઓ ન. માર્જિન
હિક વિ. એક. ના. ઝંખના
હિકપાઈ ના. એકપણું, એકેશ્વરપણું
હિકડો વિ. એક
હિકચાર અ. એક વાર
હિકચારેં અ. એકદમ
હિમ્ચા ના. હિંસા
હિત અ. અહીં
હિત કિડે અ. અત્રે
હિતરો વિ. આટલું
હિત હુત અ. અહીંતહીં
હિતા અ. અહીંથી
હિતા હુતા અ. અહીંતહીંથી
હિતે અ. અહીં
હિતેં અ. અહીં જ
હિન થઈ અ. હમણાં જ
હિન પલ અ. આ પળે જ
હિનિયાં અ. આ કરતાં
હિનિયાં મોર? અ. અત્યારમાં ?
હિમ ના. માર
હિમ ખજૂર ના. તાડન, માર
હિયું ન. હૈયું
હિરણું ક્રિ. હળી જવું
હિરાઈંધલ વિ. હેળવનાર
હિરાયણું ક્રિ. પ્રે. હેળવવું
હિરેલ વિ. હળેલ
હિલ ફિલ અ. નકામા આંટાફેરા
હિલો ન. હાલતાં શીંગડાંવાળો બળદ
હિસ અ. બિલાડીને વગેરેને દૂર કરવાનો શબ્દ
હિંગણુ ન. ઝાડે જવું તે
હિંગણુ હડી ના. કરોડ રજ્જુ નીચેનો છેલ્લો મણકો
હિંગણું ક્રિ. હગવું
હિંડ-હિંડિયો ન. બ. એરંડિયા
હિંધ જિંધ ન. જાની દોસ્ત
હિંચારી ના. બાળક પરનો પ્રેમ હેત
હિંડારો ન. હિંડોળો
હી-હીય સ. આ
હી અ. હમણાં જ, 'હી અચાંતો'
હીણાઈ ના. હલકાપણું

હીણું વિ. હલકો
હીયા છાભા ન. ચોકારો, એક નૃત્ય
હીર ન. તેજ, રેશમ, તત્ત્વ
હીરખીર ન. નિશ્ચિંતતા, 'હાણેં આંકે હીરખીર'
હીરા પારખ ન. હીરાને પારખનાર
હીરીઆ ન. સઢની બાજુ બદલાવવી તે
હીલો ન. મનનું એક આંદોલન
હીલા હવાલો ન. ઈલાજ-ઉપાય જુદા જુદા
હીં અ. આમ
હીંગોરો ન. એક લડાયક જાત સમાની
હીંચા હીંચ અ. એક પછી એક
હીં જો હીં અ. આમને આમ
હીં તીં અ. આમતેમ
હીંસ ન. ત્રિકમ, જમીન ખોદવાનું સાધન
હીંસલો ન. નાનો ત્રિકમ
હુઅણું ક્રિ. થવું, હોવું
હુઈ ક્રિ. ભૂ. હતી
હુઈયાસ ક્રિ. ભૂ. હતી. 'ચને સર જે રાજ મેં વડેરી હુઈયાસ'
હુઓ ક્રિ. ભૂ. હતો
હુઓસ ક્રિ. ભૂ. હું હતો
હુઓં ક્રિ. સા. અમે હોઈએ
હુઓં અ. હા. (અ અને હ સાથેનો હળવો ઉચ્ચાર)
હુકમાસર ન. હુકમનું પાનું જંગીફાનું
હુકમી અ. પરાણે
હુકો ન. હોકો
હુકા જુર્યો ક્રિ. ભૂ. અપમાન થવું, નિષ્ફળતા મળી
હુકા ધોડ ન. અપમાન
હુચ્ચ વિ. જંગલી જેવો
હુજત ના. અંગત આગ્રહ
હુજર-હુજર ન. આગ્રહ
હુડકી ના. ધમકી
હુડી ના. હોઠ. એક નામ, 'મૂં જો નાં હુડી'
હુત : હુતે અ. ત્યાં
હુતા અ. ત્યાંથી
હુન સ. તેણે
હુબરેલ વિ. અર્ધપાકેલ ફળ
હુબ્બ ના. પ્રેમ, ચાહના, 'હુબ્બે વતન મિનલ ઈમાન'
હુર ન. આણી, ગોહો
હુરમ ના. બેગમ
હુલ ન. તોફાન, આફત

હુસેરો ન. ફજેતો, વેંધાટ
હું'કે-હું'ઈ ચે' અ. એમેં, વિના કારણે
હું'ભેસ ના. પૂખાપુગ ચેં'ચ (વડાણુંવડું)
હું'બો ન. આક્રમણ
હૂ સ. તે
હૂડ વિ. અજ્ઞાન, જંગલી
હૂડાઈ ના. જંગલીપણું
હૂણું ક્રિ. હોવું
હૂતો-હૂતી ન. ના. એકલાં પતિ-પત્ની
હૂભકે ક્રિ. સા. ઝબોળબ ઝબકે
હૂર-હૂરી ના. બેહેસ્તની પરી
હૂરે હૂરે અ. હેરાન પરેશાન
હૂલામણું ન. લાડ
હૂસ્કાઉંધલ વિ. ઉશ્કેરનાર
હૂસ્કાયણું ક્રિ. ઉશ્કેરવું કૂતરાને
હૂં અ. તેમ
હૂંક ના. હાંક,
હૂંકારો ન. હોંકારો
હૂંણું ક્રિ. હોવું, થવું
હૂંચ ના. જાત, હૂંચે = હવે
હેકલ વિ. એકલ
હેકલ જાંગી ના. કપી. વહાણની એક ગરગડી
હેકલ ડોકલ વિ. એકલદોકલ

હેકલબાંહિયું વિ. એકલવાયો, મદદગાર વિનાનો
હેકલવાઈ ના. તિર પાંખી એરણુ સોનીની
હેકલ વાસ ન. એકાંતવાસ
હેકલ સૂડો ન. જંગલમાં એકલો રહેનાર સૂડો એકલા રહેવું ગમે એવો
હેકલિયો ન. એકલિયો
હેકલો વિ. એકલો
હેકાર અ. એક વાર
હેકાલ ના. હળની એક સાથી એક
હેજ ન. હેત
હેજાર વિ. હેતાળ
હેરિયા કેણું ક્રિ. વહાણનો સઢ ફેરવવો
હેરો ન. નાકથી શ્વાસ ન લેવાય એવો ઊંટનો રોગ
હેલારો ન. પાણીની હેલ ભરી લાવવી તે
હેલિયો ન. વહાણની ટૂંકી સફર
હેડિયાં-હેડાં અ. અહીં
હેડો વિ. આવડો
હેડ ના. હાર
હેણુ ન. હરણ
હેંડો વિ. આવો

હુંપો વિ. જગલી
હુડ્ અ. ધિક્કાર
હેમ ન. સોનું, હિમ
હેમજુ ના. હીમજ
હેમારો ન. હિમાલય
હેર અ. હમણાં
હેરેં-હેવરેં અ. ઝટ હમણાં જ
હેવલ્લા અ. હમણાં જ હાજર
હેસિયત ના. શક્તિ
હેં સુધી-હેં સુધેં અ. અહીં સુધી, આજ સુધી
હેં ? સ. શું ?
હૈંમથ ના. હિંમત
હૈડો ન. હૈયું
હૈયા અ. ઝટ
હૈયો અ. બસ
હો ક્રિ. ભૂ. હતો, અ. ભલે
હોજરો ન. હોજરી, ભરાવ
નહિ એવું પેટ
હોવં-હુવં અ. ત્યાં
હોડ ના. શરત
હોત ન. દોસ્ત
હોસ ક્રિ. ભૂ. હું હતો
હો અ. ભલે, હા
હોડો વિ. તેવડો
હોડો વિ. તેવો
હોરે હોરે અ. દેખાદેખીથી
હોરો ન. કોઈ વસ્તુ પ્રત્યેની ઉત્સાહભરી આકાંક્ષા 'સી' કે વન જો હોરો વન કે સીં જો હોરો'
હોંસીલો વિ. હોંશ વાળો
હોં-ઓં અ. હા (વિચિત્ર ઉચ્ચાર)
હ્યાર અ. આ સાલે
હ્યાં અ. અહીંથી

[સમાપ્ત]

કચ્છી સુભાષિત

સત પુતર

મા જી હિકડી ઝૂંપડી મેં, સત પુતર સામાજેંતા,
સત પુતરેં જી મોલાતેં મેં, માતાજી ભારી પેંતા.

—માતાની એક ઝુંપડીમાં સાત દીકરા સમાઈ જાય છે,
અને સાત દીકરાના મહેલોમાં માતાજી ભારે પડે છે.

મા જો આંસુ

સજે જગત જો જેેમ પણ, જુકો ન કમ કરે,
ઈ કમ મા જી અખ જો, હિકડો આંસુ કરે.

—આખા જગતનું જોમ પણ જે કામ ન કરી શકે,
તે કામ માતાની આંખનું એક આંસુ કરી શકે છે.

લાલમ લાલ

હર હાલ મેં, હર સાલ મેં, હર ખ્યાલ મેં રો ખુશખુશાલ,
સિજ ઉગે તો લાલમ લાલ, આથમે તો લાલમ લાલ.

—હરેક હાલમાં, હરેક સાલમાં, હરેક ખ્યાલમાં ખુશખુશાલ રહો !
સૂરજ ઊગે છે ત્યારે લાલમ લાલ હોય છે, આથમે છે ત્યારે
લાલમ લાલ હોય છે.

તારે કે

મૂંકે મૂંજે સુખેં–દુખેં જ્યું, ગાલિયું સંભરે ત્યું,
આંકે નિંધર નતી અચે, તારા આંકે થ્યો કુરો ?
—મને તો મારા સુખ દુઃખની વાતો સાંભરે છે,
પણ તમને નિદ્રા આવતી નથી એ તારા ! તમને થયું છે શું ?

જમરાજ કે

તકડો મ થીજ તકડા, જમરાજ ! જરા ખમ,
તોકે પણ આય કમ, મૂંકે પણ આય કમ.
—જમરાજ ! તું ઉતાવળો થતો નહિ ! જરા થોભ !
તને પણ કામ છે, અને મને પણ કામ છે.

○

લેખકનાં પ્રકાશનો

૧. કચ્છનાં રસઝરણાં
૨. કચ્છી કહેવતો
૩. કચ્છના કળાધરો
૪. પા-પા પગલાં
૫.૬. કચ્છ કલાધર ભાગ ૧-૨
૭.૮. કચ્છના સંતો-કવિઓ ભાગ ૧-૨
૯. કચ્છનું લોક સાહિત્ય
૧૦. કચ્છના કબીર મેકણ દાદા
૧૧-૧૪. કારાણી કાવ્ય કુંજ ૧-૨-૩-૪
૧૫. કા. કા. કુંજ ભાગ ૧ પુનર્મુદ્રણ
૧૬-૧૭. કચ્છ કલાધર ભા. ૧-૨ પુનર્મુદ્રણ
૧૮. કચ્છી કિસ્સા બાવની
૧૯. ગાંધી બાવની-હિંદી
૨૦. દયાનંદ બાવની-હિંદી
૨૧. દયાનંદ બાવની : પુનર્મુદ્રણ
૨૨. સોનલ બાવની-કચ્છી
૨૩. કલ્યાણ બાવની
૨૪. કચ્છી મહાવીર બાવની
૨૫. હરિજન બત્રીસી-કચ્છી

કચ્છી નાટક

૨૬. જાડેજા વીર ખેંગાર
૨૭. જગડુ દાતાર
૨૮. જામ અબડો
૨૯. ઓરે ને જુદ્ધ

ગુ.રા.લો.સા.સમિતિ તરફથી

૩૦. કચ્છ કથામૃત
૩૧. કચ્છ પ્રદેશનું લોક સાહિત્ય
૩૨. કચ્છી પિરોલી-ઉખાણાં
૩૩. સાર્થ કચ્છી કહેવતો
૩૪. કચ્છનું વિવિધલક્ષી લોક સાહિત્ય

સસ્તું સાહિત્ય કાર્યાલય તરફથી

૩૫. મેકણદાદા

૩૬. મેકણુ દાદા પુનર્મુદ્રણ
૩૭. કચ્છના સંતો ભાગ-૧
૩૮. ,, ,, પુનર્મુદ્રણ
૩૯. કચ્છના સંતો ભા-૨
૪૦. કચ્છના ભક્તિમાન કવિઓ

ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય

૪૧. કચ્છની રસધાર ભા-૧
૪૨. કચ્છની રસધાર ભાગ-૨
ગુ. રા. સરકાર પુરસ્કૃત
૪૩. કચ્છની રસધાર-૨ : પુનર્મુદ્રણ
૪૪-૪૬ ,, ,, ભા-૩-૪-૫
૪૭. કારાણી કાવ્ય કુંજ-ભા-૫

સુમન પ્રકાશન-મુંબઈ

૪૮. જામ ચનેસર
૪૯. જામ રાવળ
૫૦. જામ લક્ષરાજ
૫૧. જામ અબડો અભંગ
૫૨. કારાણી કાવ્યકુંજ (સંચય)
૫૩. કચ્છની કહેવત કથાઓ
૫૪. જમાદાર ફતેહમહમ્મદ
૫૫. કચ્છી કિસ્સા બાવની-પુનર્મુદ્રણ

કચ્છ સન્માન સમિતિ

૫૬. કારાણી કુંજ
૫૭. અભિનંદન ગ્રંથ

ગુજરાત સરકારના સહકારથી

૫૮. રસાલો શાહ અબ્દુલલતીફ જો
૫૯. શાયર નઝીર

સંપાદન

૬૦. કારા કુંઅર કચ્છ જા
૬૧. વતનનો વાર્તાલાપ
૬૩. કચ્છી બાલ આખાણી

આગામી પ્રકાશનો

૧. કચ્છની પ્રેમકથાઓ
૨. કચ્છી ભગવદ્ ગીતા
૩. દૃષ્ટાંત રત્નાકર
૪. ઉર્દૂ શાયરીના સિતારા .
૫-૬-૭ કારાણી કાવ્યકુંજ ભાગ-૬-૭-૮
૮. મિઠે મેરાણુ જા મોતીડા